

**UCHWAŁA NR XXIV/127/2017
RADY GMINY BOĆKI**

z dnia 28 grudnia 2017 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu Rewitalizacji Gminy Boćki”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2017 r. poz. 1875, poz. 2232) uchwała się, co następuje:

§ 1. W Uchwale nr XXII/106/2017 Rady Gminy Boćki z dnia 28 września 2017 r. w sprawie przyjęcia „Programu Rewitalizacji Gminy Boćki” dokonuje się zmiany treści Załącznika do uchwały, który przyjmuje brzmienie zgodne z Załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Boćki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Paweł Rzepniewski

Załącznik do uchwały Nr XXIV/127/2017

Rady Gminy Boćki

z dnia 28 grudnia 2017 r.

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017-2023

BOĆKI, GRUDZIEŃ 2017

Przygotowanie dokumentu:
Contract Consulting Sp. z o.o.

Spis treści

CZĘŚĆ I. Wprowadzenie	4
1. Wstęp do programu rewitalizacji	4
2. Etapy realizacji Programu Rewitalizacji gminy wraz z metodologią opracowania dokumentu ..	6
CZĘŚĆ II. Podstawa prawna programu rewitalizacji oraz horyzont czasowy	10
CZĘŚĆ III. Zgodność programu rewitalizacji z dokumentami i programami rozwojowymi	11
CZĘŚĆ IV. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy.....	17
CZĘŚĆ V. Szczegółowa diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w Gminie Boćki.....	27
1. Metodologia wyznaczania obszarów kryzysowych	27
2. Diagnoza w sferze społecznej.....	30
3. Diagnoza w sferze gospodarczej.....	66
4. Diagnoza w sferze funkcjonalno-przestrzennej i technicznej	70
5. Diagnoza w sferze środowiskowej.....	82
CZĘŚĆ VI. Partycypacja społeczna- ankietyzacja	86
1. Wprowadzenie	86
2. Charakterystyka grupy respondentów	87
3. Analiza odpowiedzi.....	93
CZĘŚĆ VII. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych.....	102
1. Metodologia wyznaczania obszarów kryzysowych	102
2. Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych	103
CZĘŚĆ VIII. Charakterystyka obszarów rewitalizowanych	112
1. Wprowadzenie	112
2. Szczegółowy opis obszaru rewitalizacji	117
CZĘŚĆ IX. Analiza SWOT	176
CZĘŚĆ X. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	179
CZĘŚĆ XI. Cele strategiczne, operacyjne oraz główne pola interwencji programu rewitalizacji.....	184
CZĘŚĆ XII. Projekty rewitalizacji – klasyfikacja i zakres merytoryczny	189
1. Klasyfikacja projektów rewitalizacji.....	189
2. Klasyfikacja projektów rewitalizacji.....	190
3. Inne projekty uzupełniające rodzaje przedsięwzięć.....	215
CZĘŚĆ XIII. Komplementarność przedsięwzięć w różnych aspektach działania	218
1. Komplementarność działań rewitalizacyjnych	218
CZĘŚĆ XIV. Indykatywne ramy finansowania projektów - źródła finansowania	249

CZĘŚĆ XV. Partycypacja interesariuszy Programu Rewitalizacji - docelowe grupy wsparcia oraz mechanizmy włączenia.....	258
1. Partycypacja interesariuszy na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji	258
2. Partycypacja interesariuszy na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji.....	264
CZĘŚĆ XVI. System zarządzania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji	266
1. Zarządzanie rewitalizacją i wdrażanie	266
2. Współpraca z parterami zewnętrznymi, promocja programu	276
CZĘŚĆ XVII. Wnioski	279
CZĘŚĆ XVIII. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko.....	280

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ I. Wprowadzenie

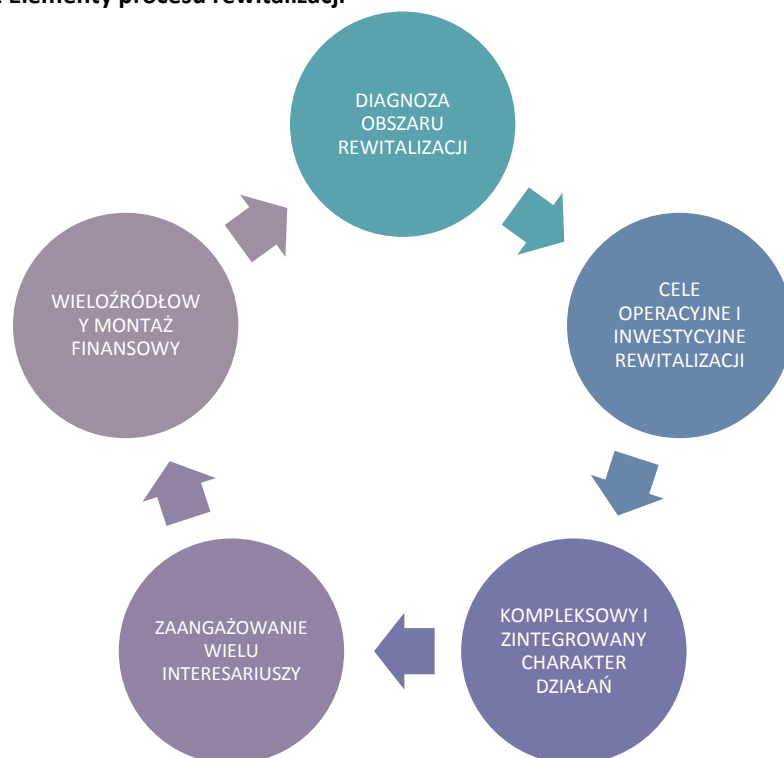
1. Wstęp do programu rewitalizacji

Dynamiczne przemiany społeczno-gospodarcze ostatniej dekady wymuszają od władz samorządowych prowadzenia takiej polityki społeczno-gospodarczej na obszarze zarządzanym, aby jego rozwój przebiegał w najbardziej kompleksowym znaczeniu i prowadził do utrwalenia pozytywnych skutków działań, a w konsekwencji wyznaczał rzeczywisty rozwój regionu w aspekcie zarówno społecznym jak i gospodarczym. Dlatego proces prowadzonej rewitalizacji powinien opierać się na efekcie synergii, która stanowi sumę realizowanych działań w wyselekcjonowanych obszarach, prowadzonych równolegle, we wzajemnym powiązaniu.

Zgodnie z przyjętą definicją, rewitalizacja to złożony proces przemian, które służą wyprowadzeniu obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego poprzez prowadzenie kompleksowych i zintegrowanych przedsięwzięć odnoszących się do sfery społecznej, przestrzennej, gospodarczej oraz środowiskowej. Rewitalizacja prowadzona jest przy współudziale wielu interesariuszy, zabezpieczając ich różnorodne potrzeby i interesy, a jednocześnie włączając ich w prowadzony proces dokonywanych zmian.

Program Rewitalizacji stanowi instrument umożliwiający prowadzenie zaplanowanych działań w sposób skoordynowany i zintegrowany, tak aby wyznaczone cele zostały osiągnięte. Wśród zdefiniowanych istotnych elementów, które prowadzony proces powinien realizować znalazły się:

Rysunek 1 Elementy procesu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Program Rewitalizacji został opracowany i uchwalony przez radę gminy na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 446), wyznaczając w najbliższym horyzoncie czasowym plan działań odnoszących się do sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej, kulturowej, umożliwiając zrównoważony rozwój gminy, a jednocześnie stanowiąc skuteczne narzędzie planistyczne, integrujące i koordynujące wiele działań dla różnorodnych uczestników procesu rewitalizacji.

Wśród zagadnień, które przedmiotowy Program Rewitalizacji obejmuje znajdują się między innymi:

- Przeprowadzenie ogólnej diagnozy gminy umożliwiającej zdefiniowanie kluczowych dla procesu rewitalizacji wniosków
- Wyodrębnienie obszaru zdegradowanego, a w konsekwencji obszaru rewitalizacji
- Dokonanie analizy szczegółowej obszaru rewitalizacji
- Opracowanie wizji obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji
- Wyznaczenie celów i kierunków działań w prowadzonym procesie rewitalizacji
- Opracowanie listy podstawowych i uzupełniających działań i inwestycji w zakresie prowadzonego procesu rewitalizacji
- Określenie szacunkowych ram finansowych dla działań i inwestycji w prowadzonym procesie rewitalizacji
- Opracowanie systemu zarządzania i monitoringu w prowadzonym procesie rewitalizacji

Rewitalizacja zgodnie z jej założeniami powinna przeciwdziałać negatywnym i kryzysowym zjawiskom występującym na obszarze gminy, aktywizować społecznie i gospodarczo jej mieszkańców, umożliwiać budowanie lokalnej tożsamości wśród mieszkańców, umożliwiać ochronę dziedzictwa kulturowego gminy oraz prowadzić do jej zrównoważonego rozwoju.

Opracowanie i wdrożenie Programu Rewitalizacji na obszarze gminy umożliwi nie tylko wprowadzenie działań naprawczych, ale skutkować będzie jej harmonijnym rozwojem i utrwaleniem wizerunku silnej, znakomicie prosperującej społecznie i gospodarczo jednostki terytorialnej, zapewniającej jej mieszkańcom i przedsiębiorcom doskonałe warunki dla rozwoju. Dzięki zaplanowanym działaniom i inwestycjom możliwie stanie się ubieganie o możliwości wsparcia z wielu dostępnych źródeł, w tym także z funduszy unii Europejskiej.

Program Rewitalizacji stanowi spójny dokument strategiczny, który określa sposób wyprowadzenia ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów gminy poprzez konkretne projekty, prowadzone w sposób spójny i kompleksowy oraz w perspektywie wieloletniej.

Program Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023 charakteryzuje się następującymi cechami:

- **kompletność** – oznacza to, że dokument pozostaje w zgodzie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” i uwzględnia wszystkie niezbędne elementy przez nie wskazane,
- **kompleksowość** – oznacza to, że działania zawarte w dokumencie są całościowe i wielowymiarowe oraz uwzględniają aspekty społeczne, gospodarcze, funkcjonalno-przestrzenne, techniczne i środowiskowe funkcjonowania gminy,
- **koncentracja** – oznacza to, że dokument skupia się na tych obszarach gminy, na których skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa, i proponuje działania mające na celu poprawę sytuacji,
- **wewnętrzna spójność działań** – oznacza to, że projekty rewitalizacyjne zawarte w dokumencie są względem siebie komplementarne oraz są zintegrowane ze sobą, a także stanowią kontynuację, dopełnienie i rozszerzenie przedsięwzięć realizowanych przez władze gminy w poprzednich latach,

- **zewnętrzna spójność działań** – oznacza to, że występuję komplementarność pomiędzy zapisami Programu Rewitalizacji oraz zapisami innych dokumentów strategicznych na poziomie gminy i dokumentów wyższego rzędu,
- **partycypacja** – oznacza to, że dokument został opracowany przy udziale reprezentantów środowisk lokalnych – mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych – obecnych na każdym etapie realizacji projektu.

2. Etapy realizacji Programu Rewitalizacji gminy wraz z metodologią opracowania dokumentu

Program Rewitalizacji poprzez zastosowane podejście powinien zapewniać zintegrowane i długofalowe zmiany społeczne, przestrzenne i gospodarcze, które wyeliminują bariery rozwojowe gminy, umożliwią wyprowadzenie obszarów zdegradowanych z sytuacji kryzysowej, prowadząc jednocześnie do przywrócenia im właściwych funkcji i dynamicznego rozwoju w najbliższym horyzoncie czasowym.

Zgodnie z opracowaniem analitycznym pn. „Model Rewitalizacji Miast” wydanej przez Instytut Rozwoju Miast, niezwykle ważnym elementem prowadzonej rewitalizacji jest określenie etapów modelowania, które określać będą: przedmiot działania (w tym kontekście pod uwagę powinny zostać wzięte takie elementy jak: cele rewitalizacji, obszar rewitalizacji wraz z jego cechami oraz klasyfikacja obszarów rewitalizacji), model rewitalizacji (rozumiany jako zespół reguł którym podlegać powinna prowadzona rewitalizacja, interesariusze rewitalizacji wraz z ich zakresem partycypacji w prowadzonych działaniach związanych z rewitalizacją).

Właściwie prowadzony proces rewitalizacji powinien być oparty być na szczegółowo rozplanowanych etapach działania, zgodnie z poniższym schematem.

Rysunek 2 Etapy opracowania Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Pod względem wykorzystanej podczas prac nad programem metodologii, Program Rewitalizacji opracowany został na zasadach partycypacji społecznej, czyli w układzie szerokiego włączenia społeczności lokalnej, której członkowie - indywidualne osoby i przedstawiciele zainteresowanych organizacji i instytucji – w różnych formach wyrażali swe opinie, przedkładali propozycje działań do rozwiązania istniejących problemów oraz propozycje projektów umożliwiających wprowadzenie działań naprawczych.

Etap I- faza planowania

Na etapie fazy planowania konieczne było precyzyjne, rozłożone w czasie, zaplanowanie prowadzonych działań. Celowym stało się potwierdzenie działań, zadań oraz interesariuszy w poszczególnych terminach określonych realizacją prowadzonego procesu rewitalizacji. Pierwszym elementem prowadzonych działań było potwierdzenie celów, zakresu i oczekiwań ze strony władarzy gminy związanych z programem naprawczym, który stanowi istotę procesu rewitalizacji. Konieczne było także określenie harmonogramu realizacji procesu oraz zintegrowanie go z innymi strategicznymi działaniami prowadzonymi w urzędzie i w gminie. Zaplanowanie kalendarza prowadzonych działań wraz z ustaleniem: celów spotkań, osób uczestniczących, miejsc organizacji spotkań, terminów organizacji spotkań i kanałów komunikacji, było kluczowym elementem realizacji przedsięwzięcia.

Kolejnym elementem prowadzonych działań była organizacja spotkania otwierającego proces rewitalizacji, na którym koordynatorzy przedstawili interesariuszom założenia Programu Rewitalizacji wynikające z istniejących wytycznych, funkcjonujących dobrych praktyk oraz uwarunkowań gminy, adekwatnych dla jej potrzeb.

W ramach Etapu I celowe było zorganizowanie spotkań z przedstawicielami urzędu gminy, które zaprezentowały metody opracowania i wdrażania Programu Rewitalizacji, pomocne przy tworzeniu koncepcji problemów i wyzwań w zakresie rewitalizacji.

Etap II- diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej

Realizacja prac objętych Etapem II zakładała realizację działań uwzględniającą warstwę analityczną i konsultacyjną w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji.

Warstwa analityczna obejmowała:

- analizę lokalnego dorobku przedmiotowej literatury opisującej inwestycje i rozwój gminy,
- zebranie dostępnych informacji statystycznych znajdujących się w bazie Głównego Urzędu Statystycznego,
- zebranie informacji statystycznych z urzędu gminy oraz jednostek jemu podporządkowanych,
- przegląd dostępnych i cytowanych informacji w zakresie prognozy rozwoju gospodarczego i społecznego różnych regionów Polski,
- analizę dokumentów strategicznych wyższego rzędu, w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego województwa i kraju z uwzględnieniem możliwości absorpcji środków unijnych w ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Warstwa konsultacyjna obejmowała:

- analizę warsztatową obecnie obowiązujących strategii gminy, celem uzyskania odpowiedzi na pytania:
  - W jakim zakresie są one aktualne i adekwatne do celu i zakresu rewitalizacji?
  - W jakim trybie postawione cele powinny zostać komunikowane mieszkańcom gminy?
  - W jakim zakresie Program Rewitalizacji będzie impulsem do aktualizacji innych dokumentów strategicznych funkcjonujących w gminie?
- warsztaty z udziałem przedstawicieli środowisk gminy, w tym: przedsiębiorców, przedstawicieli administracji samorządowej, przedsiębiorstw komunalnych, jednostek podległych samorządowi, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. Ich celem było uzyskanie m.in. odpowiedzi na pytania:

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

- Jakie są oczekiwania i preferencje mieszkańców gminy w zakresie inwestycji?
- Jakie bariery w rozwoju identyfikowane przez wskazane osoby mają priorytetowe znaczenie i mogą zostać wyeliminowane przez gminę?

W ramach Etapu II konieczne było przeprowadzenie pogłębionych wywiadów ilościowych z reprezentantami interesariuszy, a także dokonanie pogłębionej analizy społeczno-gospodarczej, w szczególności:

- pogłębionej diagnozy problemów społecznych występujących na obszarze gminy (w tym m.in. badanie jakości życia mieszkańców), oraz wskazanie mapy jej potencjałów społecznych,
- pogłębionej analizy obiektów i terenów gospodarczych oraz wskazane kierunków ich potencjalnego wykorzystania i głównych problemów gospodarczych na obszarze gminy,
- pogłębionej analizy problemów przestrzenno-środowiskowych, w tym m.in. przeprowadzenie inwentaryzacji nieruchomości komunalnych, inwentaryzacji problemów środowiskowych, wytypowanie miejsc wymagających zmiany wizerunku gminy.

W ramach etapu II przeprowadzono badania ankietyzacyjne wśród mieszkańców gminy. Podczas prac nad dokumentem programu Rewitalizacji wykonano kompleksowe badania ilościowe i jakościowe, które umożliwiły opracowanie i obliczenie wskaźników niezbędnych do wskazania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji.

W ramach Etapu II dokonano zdefiniowania mierników pomocnych do wyznaczenia czynników i zjawisk kryzysowych oraz charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na obszarze gminy Boćki. Mierniki te zostały zebrane dla możliwie najbardziej dokładnych, istniejących danych dotyczących jednostek urbanistycznych na obszarze gminy. Agregacja danych dotyczyła zatem podziału na poszczególne rejony (ulice), miejscowości i sołectwa na obszarze gminy. Analiza pozyskanych danych pozwoliła wyselekcjonować obszary zdegradowane, a w konsekwencji była pomocna do wytyczenia obszarów, które podlegać będą procesowi rewitalizacji.

Etap III- stworzenie wizji, celów i projektów rewitalizacji

Na tym etapie działania podczas prowadzonego procesu rewitalizacji stworzono plan przestrzenny dla rewitalizacji, sporządzono analizę deficytów obszarów podlegających rewitalizacji i opracowano plan ich usunięcia. Konieczne było określenie ramowej kalkulacji kosztów rewitalizacji, czasu niezbędnego do przeprowadzenia procesu rewitalizacji, wskazanie szans i barier dla Programu Rewitalizacji.

Na tym etapie wskazane zostały niezbędne działania i inwestycje oraz sposoby ich przeprowadzenia, tak, aby cel programu został w pełni osiągnięty. W końcowym etapie działania dokonana została ocena skutków społeczno-ekonomicznych realizacji Programu Rewitalizacji i został system koniecznych osłon socjalnych. Kluczowym elementem w tym etapie prowadzonego procesu rewitalizacji było przełożenie celów i sposobów ich realizacji na Mapę Projektów. W ramach Etapu III przeprowadzono badania przestrzeni w wyznaczonym obszarze rewitalizacji w zakresie aktywności gospodarczej, jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury. Etap III przewidywał także w szerokim zakresie partycypację wszystkich interesariuszy i zebranie pomysłów, działań i konkretnych projektów, które w ramach programu będą realizowane.

Etap IV- wyznaczenie wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania w procesie monitoringu i ewaluacji

Monitoring jest niezwykle istotnym elementem wdrażania dokumentu Programu Rewitalizacji. Jest instrumentem kontrolnym pozwalającym lokalizować błędy, umożliwiając adaptację do ciągle zmieniającej się sytuacji. W odniesieniu do prowadzonych działań i zadań rewitalizacyjnych zdefiniować należy wskaźniki monitorowania procesu rewitalizacji wraz z określeniem sposobu ich pozyskiwania i kontroli. Właściwie prowadzony proces wdrożenia Programu Rewitalizacji wymaga realizacji wytyczonych wcześniej kierunków zadań i celów. Aby działania te były miarodajne i przynosiły oczekiwane efekty, a w konsekwencji realizowały zaplanowane rezultaty, celowe jest wyznaczenie sposobu pomiaru i zbadanie realizacji zdefiniowanych zadań oraz porównanie wyników z planowanymi wcześniej rezultatami.

Wytypowanie najbardziej odpowiednich dla prowadzonego procesu rewitalizacji wskaźników umożliwiło w dalszej konsekwencji prowadzenie w sposób prawidłowy procesu monitoringu i ewaluacji rewitalizacji.

Na potrzeby realizowanego etapu prac w prowadzonym procesie rewitalizacji, stworzona została baza wskaźników, które będą podlegały procesowi monitoringu i wykorzystane zostaną w procesie ewaluacji.

Aby wskazany proces rewitalizacji przebiegał w sposób konsekwentny i prowadził do uzyskania założonych celów konieczne jest:

- ✓ regularne gromadzenie danych liczbowych oraz informacji obejmujących realizację zadań wymienionych w Programie Rewitalizacji (według wskaźników monitorowania)
- ✓ systematyzacja i analiza uzyskanych danych
- ✓ przygotowanie Raportu monitorującego wraz z oceną realizacji zadań
- ✓ porównanie za pomocą analizy wyników z celami i założeniami Programu Rewitalizacji
- ✓ identyfikacja rozbieżności oraz ich analiza pod kątem odchyień wraz z określeniem zadań korygujących
- ✓ koordynacja procesu rewitalizacji w zakresie działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych wpływających na powodzenie prowadzonego procesu rewitalizacji
- ✓ - wdrożenie zadań korygujących i ewentualna aktualizacja Programu Rewitalizacji

CZĘŚĆ II. Podstawa prawna programu rewitalizacji oraz horyzont czasowy

Program rewitalizacji dla Gminy Boćki został opracowany na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Należy jednak zauważyć, iż w pracach nad programem wzorowano się na niektórych rozwiązaniach proceduralnych określonych w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, dotyczących maksymalnego zasięgu i zaludnienia obszaru wyznaczonego do rewitalizacji oraz szerokiego udziału społeczności w konsultacjach programu odnośnie jego zasięgu terytorialnego i planowanych przedsięwzięć realizacyjnych.

Program rewitalizacji Gminy Boćki zawiera program naprawczy obszaru przeznaczonego do rewitalizacji z datą końcową realizacji do 2023 r. z możliwością jego przedłużenia. Program Rewitalizacji został opracowany i uchwalony przez radę gminy na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym ((t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 446, zm. poz. 1579 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 730 i 935.)), wyznaczając w najbliższym horyzoncie czasowym plan działań odnoszących się do sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz środowiskowej.

Etap diagnostyczny, który ujęto w pracach nad dokumentem Programu Rewitalizacji przeprowadzono na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w której w art. 4 ust. 1 jest mowa o tym, że wójt, burmistrz albo prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań w celu opracowania diagnozy służącej sporządzeniu programu rewitalizacji, a w zasadzie wykonaniu elementów tego programu, jakimi są wyznaczenie obszaru zdegradowanego i wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Powszechną jest świadomość, że wybór miejsc, w których będą koncentrowały się działania naprawcze, powinien być poprzedzony dokładnym rozpoznaniem problemów rozwojowych i możliwości ich rozwiązywania. Intencją władz gminy Boćki było przeprowadzenie szerokiej analizy zjawisk kryzysowych na potrzeby aktualnego programu rewitalizacji oraz po to, by ewentualnie w przyszłości, w oparciu o te diagnozy można było zmienić formułę programu rewitalizacji na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

CZĘŚĆ III. Zgodność programu rewitalizacji z dokumentami i programami rozwojowymi

Proces przemian społeczno-gospodarczych na obszarach wyłonionych jako obszary kryzysowe na terenie gminy, stanowi istotę działań realizowanych w procesie rewitalizacji, a ujętych w dokumencie Programu Rewitalizacji. Wzajemna komplementarność wszystkich kluczowych dokumentów strategicznych i planistycznych stanowi istotny aspekt związany z powodzeniem podjętych działań zmierzających do wyeliminowania czynników i zjawisk kryzysowych w gminie, które służyć będą do pobudzenia jej rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wśród dokumentów, które zostały opracowane i przyjęte na potrzeby właściwej realizacji działań i projektów służących rozwojowi gminy w zasadniczych jej aspektach należą: Strategia Rozwoju Gminy Boćki do 2023 roku, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Boćki oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Boćki na lata 2016-2020.

✓ Strategia Rozwoju Gminy Boćki do 2023 roku

Strategia Rozwoju Gminy Boćki do 2023 roku jest dokumentem, w którym wytyczono kierunki działań Gminy wraz z planem umożliwiającym jej dynamiczny rozwój tak, aby stanowiły one ciąg logiczny i były odpowiednio wkomponowane w nakreśloną wizję rozwoju.

Dokument zawiera trzy równorzędne cele strategiczne rozwoju Gminy Boćki:

✓ CEL STRATEGICZNY A

Rozwój lokalnej bazy ekonomicznej

✓ CEL STRATEGICZNY B

Poprawa warunków gospodarowania poprzez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury technicznej

✓ CEL STRATEGICZNY C

Rozwój kapitału społecznego poprzez rozwój infrastruktury instytucjonalnej i społecznej Gminy

Na podstawie celów strategicznych w dokumencie Strategii opracowano Strategiczne Programy Gospodarcze, które nakreślają zrównoważone kierunki działań Gminy Boćki. Zostały one zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 1 Cele strategiczne i Strategiczne Programy Gospodarcze w Strategii Rozwoju Gminy Boćki 2023 roku

CELE STRATEGICZNE		STRATEGICZNE PROGRAMY GOSPODARCZE	
	Rozwój lokalnej bazy ekonomicznej	A1.	Rozwój lokalnej bazy ekonomicznej dla wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu Gminy
		A2.	Dywersyfikacja zasobów dla zabezpieczenia oferty inwestycyjnej Gminy
		A3.	Pro - inwestycyjna polityka Gminy
		A4.	Przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych
		A5.	Stymulowanie powstawania grup producenckich
		A6.	Budowa Regionalnego Centrum Kultury i Edukacji
		A7.	Polityka promocyjna Gminy
		A8.	Transfer wiedzy na obszary wiejskie
		A9.	Rozwój infrastruktury obsługi ruchu tranzytowego wzdłuż drogi krajowej nr 19
		A10.	Budowa łowisk w dorzeczu Nurca
		A11.	Wyznaczenie i urządzenie szlaków turystycznych
		A12.	Rozwój agroturystyki
		A13.	Zagospodarowanie obiektów nieużytkowanych
		A14.	Pozyskanie funduszy pomocowych
B	Poprawa warunków gospodarowania poprzez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury technicznej	B1.	Modernizacja dróg gminnych
		B2.	B. 2. Modernizacja dróg dojazdowych do pól
		B3.	Modernizacja dróg, na których Gmina nie jest zarządcą
		B4.	Promocja ekologicznych źródeł ciepła i energii Modernizacja oświetlenia ulicznego
		B5.	Modernizacja oświetlenia ulicznego
		B6.	Gazyfikacja Gminy
		B7.	Rekultywacja wysypisk śmieci
C		C1.	Muzeum dziedzictwa kulturowego gminy

CELE STRATEGICZNE		STRATEGICZNE PROGRAMY GOSPODARCZE	
Rozwój kapitału społecznego poprzez rozwój infrastruktury instytucjonalnej i społecznej Gminy		C2.	Rozwój społeczeństwa informacyjnego
		C3.	Rozwój form kształcenia mieszkańców
		C4.	Rozwój kapitału społecznego
		C5.	Przeciwdziałanie patologiom wśród dzieci i młodzieży
		C6.	Doskonalenie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych
		C7.	Racjonalizacja siatki szkół
		C8.	Estetyzacja Gminy
		C9.	Rozwój współpracy międzygminnej
		C10.	Rozwój współpracy zagranicznej
		C11.	Ochrona walorów ekologicznych środowiska naturalnego, wielokulturowej tradycji i położenia przygranicznego
		C12.	Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy poprzez rozwój OSP

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Boćki do 2023 roku.

Dokonując analizy porównawczej, można zaobserwować wysoką zbieżność zwłaszcza w odniesieniu do celu strategicznego C do celów założeń i projektów zawartych w niniejszym Programie Rewitalizacji Gminy Boćki. Projekty uwzględnione w obydwu wyżej wspomnianych dokumentach mają bowiem na celu poprawę warunków bytowych i mieszkalnych ludności oraz wzmocnienie jej potencjału gospodarczego. Cele Strategii Rozwoju Gminy Boćki będą realizowane dzięki opracowaniu Programu Rewitalizacji we wszystkich sferach funkcjonowania gminy: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej.

Projekty przewidziane w Programie Rewitalizacji dotyczące w głównej mierze: poprawy warunków życia w aspekcie społecznym i gospodarczym ludności zamieszkałej na obszarze rewitalizowanym, wypełniają wszystkie cele wskazane w Strategii Rozwoju stanowiąc ich komplementarne uzupełnienie. Stymulowanie rozwoju gospodarczego poprzez różnorodne działania instytucjonalne, podniesienie jakości infrastruktury technicznej, czy infrastruktury wykorzystywanej na cele społeczne znalazły swoje odniesienie w niniejszym Programie Rewitalizacji poprzez dedykowane

projekty rewitalizacyjne, dlatego spójny charakter Strategii Rozwoju Gminy Boćki i Programu Rewitalizacji wskazują na ich wzajemne powiązania i ich uzupełniający charakter.

✓ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Boćki

Obecnie obowiązujący dokument Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Boćki, jako dokument strategiczny gminy wyznacza jej kierunki rozwoju, wskazuje realne cele do osiągnięcia, mając na uwadze wewnętrzne uwarunkowania gminy. Dokument studium powstał na podstawie art. 6 ust. 6 Ustawy z dnia 07.07.1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (DZ. U. Nr.89 poz.415 z 1994 r. z późniejszymi zmianami), został przyjęty Uchwałą Nr XVIII/82/04 z dnia 30.09.2004 r., natomiast jego zmiana nastąpiła na podstawie Uchwały Nr XII/80/2012 z dnia 30.08.2012 r.

Dokument wyznacza cel nadrzędny, strategiczny zdefiniowany jako: „(...) Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez proekologiczny (zrównoważony) rozwój gminy, przy racjonalnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i gospodarczych środowiska, istniejącego majątku trwałego, potencjału infrastrukturalnego i produkcyjnego, w tym walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej” oraz cele szczegółowe, do których należą:¹

- ✓ Ekologiczne cele rozwoju
- ✓ Społeczne cele rozwoju
- ✓ Gospodarcze cele rozwoju
- ✓ Cele rozwoju komunikacji
- ✓ Cele rozwoju infrastruktury technicznej

Cel drugi, szczegółowy odnoszący się do społecznych celów rozwoju określają takie działania wskazane w dokumencie Studium jak:

- łagodzenie skutków transformacji społecznej, a zwłaszcza bezrobocia,
- rozwój i poprawa funkcjonowania placówek usługowych,
- rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej,
- promocja zdrowego stylu życia i podnoszenie świadomości ekologicznej ludności,
- tworzenie warunków dla rozwoju oświaty i podnoszenia poziomu wykształcenia,
- tworzenie miejsc do kulturalnego spędzania czasu,
- rozwój opieki zdrowotnej i socjalnej oraz przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom,
- rozwój i podnoszenie standardów budownictwa mieszkaniowego i usługowego.

¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boćki

Powyższy cel szczegółowy z uwagi na jego charakter odnoszący się do uwarunkowań społecznych, zmierzających do podniesienia poziomu życia mieszkańców, stanowi punkt wyjścia do celów, działań i inwestycji sformułowanych w dokumencie Programu Rewitalizacji Gminy Boćki.

Przeprowadzona analiza w Programie Rewitalizacji w rozdziale pn. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, wykazała istniejące na wyodrębnionych obszarach gminy (obszary zdegradowane) znamion kryzysu w sferze społecznej i gospodarczej (ubóstwo, bezrobocie, niska przedsiębiorczość), tym samym potwierdziła celowość prowadzonych działań rewitalizacyjnych, tak aby cele dokumentu Studium uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania Przestrzennego były kontynuowane i w pełni zrealizowane. Komplementarny charakter obu dokumentów w aspekcie społecznych celów rozwoju, umożliwia realizację przyjętej polityki Gminy w sposób celowy, konsekwentny i długoterminowy.

✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Boćki na lata 2016-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to dokument, który jest odpowiedzią na trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami Gminy oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Dokument ujmuje swój zasadniczy element działań formułując go jako: „(...) podstawę do realizacji kierunków interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców. Dotyczy to w szczególności tych mieszkańców, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do ich integracji ze społecznością lokalną”.

Podejmowane działania w sposób klarowny i jednoznaczny określa misja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Boćki, która brzmi: **„Stworzenie spójnego systemu wsparcia zapewniającego godne warunki do życia i rozwoju mieszkańców Gminy Boćki w różnych sferach życia społecznego poprzez zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu”²**

Na podstawie powyżej sformułowanej misji, wyodrębniono cztery cele strategiczne oraz dostosowane do nich cele szczegółowe, pozwalające realizować przyjęte założenia. Należą do nich:

I Cel strategiczny: Zintegrowana polityka społeczna

I Cel szczegółowy: Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne

II Cel szczegółowy: Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego

II Cel strategiczny: Skuteczny system opieki nad rodziną

I Cel szczegółowy: Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem

² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Boćki na lata 2016-2020

I Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

III Cel strategiczny: Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

I Cel szczegółowy: Poprawa zdrowia mieszkańców

II Cel szczegółowy: Rozwiązywanie problemu alkoholizmu i narkomanii

IV Cel strategiczny: Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

I Cel szczegółowy: Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

II Cel szczegółowy: Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych

Wskazane wyżej cele strategiczne i szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Boćki (SRPS) podobnie jak cele niniejszego Programu Rewitalizacji, mają na uwadze nie tylko dobro społeczne, ale przede wszystkim podniesienie standardu życia mieszkańców, zapewnienia im instytucjonalnego wsparcia, zminimalizowania wykluczenia społecznego i wzmocnienia integracji i aktywności lokalnej społeczności. Wobec powyższego interes społeczny stanowi kanwę działań obu dokumentów i wskazuje na ich wzajemne powiązania. Należy przyjąć, iż Program Rewitalizacji dzięki sformułowanym projektom rewitalizacyjnym stanowi niejako dokument wykonawczy do SRPS i umożliwia kompleksowe wypełnienie celów, założeń i kierunków działań Gminy Boćki.

CZĘŚĆ IV. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy

1. Ogólna diagnoza społeczno-gospodarcza gminy

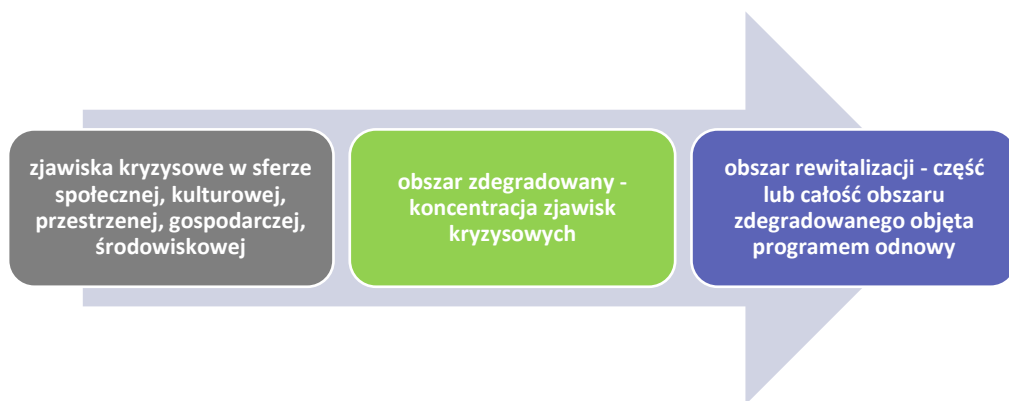
Diagnoza sytuacji Gminy Boćki obejmuje swym zakresem zagadnienia społeczne, przestrzenno-funkcjonalne, gospodarcze, środowiskowe i techniczne. Służy wskazaniu obszarów gminy, które w pierwszym rzędzie wymagają zintegrowanej interwencji (rewitalizacji) ze względu na występującą na tych obszarach koncentrację problemów społecznych oraz deficyty w zakresie ładu przestrzennego, jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia infrastrukturalnego oraz lokalnej gospodarki.

Diagnoza społeczno-gospodarcza powstała w oparciu o:

- ✓ szczegółową analizę wskaźników – mierników ilościowych i jakościowych,
- ✓ wyniki analizy ankietowych wypowiedzi mieszkańców na temat zakresu przestrzennego i symptomów kryzysu oraz działań prowadzących do poprawy jakości życia w gminie,
- ✓ wiedzę ekspercką, zawartą między innymi w dokumentach gminy.

Metodologia nawiązuje do rozstrzygnięć ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji³. Zadaniem części diagnostycznej, prowadzonej w układzie jednostek przestrzennych (miejscowości/sołectwa) dla całego terytorium gminy jest wyznaczenie na jej obszarze tych części, które znajdują się w stanie kryzysowym i w konsekwencji określenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Rysunek 3 Schemat analizy diagnostycznej

Źródło: opracowanie własne

Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych na danym obszarze jest warunkiem podjęcia działań rewitalizacyjnych. Obszar zdegradowany charakteryzuje się zagęszczeniem negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji,

³ Dz.U. z 2015 r., poz. 1777.

kapitału społecznego), któremu towarzyszą negatywne zjawiska co najmniej w jednej z następujących sfer życia: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.

Po to, by zwiększyć szanse efektywnej realizacji Programu Rewitalizacji, terytorium gminy objęte tym programem, czyli obszar rewitalizacji, łącznie powinno spełniać następujące kryteria:

- ✓ wyjątkowa koncentracja negatywnych zjawisk, głównie społecznych,
- ✓ istotne znaczenie dla gminy,
- ✓ ograniczony zasięg terytorialny, obejmujący do 20% powierzchni gminy, zamieszkaną przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące charakteru działań, ich granic przestrzennych i czasowych, wzajemnych odniesień są określane w programie rewitalizacji, przy czym zasadą powinno być jak największe dopasowanie poszczególnych zadań i projektów do zdefiniowanych problemów kryzysowych.

W diagnozie zostały przedstawione wybrane, specyficzne dla gminy, zagadnienia o istotnych powiązaniach z rewitalizacją. Mając na uwadze zasadnicze problemy rozwojowe, istotne dla procesów rewitalizacji oraz dostępność innych źródeł informacji o Gminie (Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boćki, Strategia Rozwoju Gminy Boćki do 2023 roku, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Boćki na lata 2016-2020) w diagnozie sytuacji społeczno-ekonomicznej zwraca się uwagę na wybrane aspekty, które są charakterystyczne dla zakresu przedmiotowego i celów rewitalizacji. Przede wszystkim rozpatrywane są uwarunkowania społeczne i przestrzenne. Pełną diagnozę Gminy Boćki zawarto w Strategii Rozwoju Gminy Boćki do 2023 roku, przyjętej Uchwałą Nr X/63/16 z dnia 31.03.2016 r.

2. Główne problemy rozwojowe

Gmina Boćki jest gminą wiejską, zlokalizowaną w północno-wschodniej części Polski, na obszarze województwa podlaskiego, w powiecie bielskim. Sąsiedzkie jednostki gminne to: Bielsk Podlaski, Orla, Brańsk, Milejczyce, Dziadkowice.

Gmina podzielona jest na 36 miejscowości: Andryjanki, Boćki, Brodaczek, Bodaki, Bystre, Chranibory, Dubno, Dziecinne, Hawryłki, Jakubowskie, Kolonia Boćki, Krasna Wieś, Mołoczki, Nurzec, Olszewo, Pasieka, Piotrowo-Krzywokoły, Piotrowo – Trojany, Sasiny, Siedlece, Siekluki, Sielc, Skalimowo, Solniki, Starowieś, Szeszyły, Szumki, Śnieżki, Torule, Wandalin, Wandalinek, Wiercień, Wojtki, Wygonowo, Wylan, Żałoćki.

Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy Boćki są związane z działalnością rolniczą, na jej obszarze brak większych zakładów produkcyjnych. Dominującymi branżami w zakresie funkcjonujących podmiotów gospodarczych, zgodnie z danymi GUS za rok 2016, są podmioty zarejestrowane według sekcji PKD 2007 działające w sekcji F (Budownictwo - ogółem 45 podmiotów gospodarczych), w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - ogółem 36 podmiotów gospodarczych) oraz w sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo).

Infrastruktura komunikacyjna Gminy opiera się na funkcjonującym systemie drogi krajowej oraz dróg powiatowych i gminnych. W odniesieniu do powiazań zewnętrznych: krajowych i wojewódzkich, system komunikacyjny opiera się o drogę:

- krajową Nr 19 (granica państwa Kuźnica Białostocka – Białystok – Lublin – Rzeszów)

Korzystne położenie Gminy Boćki w pobliżu ważnego ciągu komunikacyjnego, zdecydowanie podnosi atrakcyjność inwestycyjną regionu oraz stwarza dogodne warunki dla rozwoju społeczno-gospodarczego.

W odniesieniu do wskaźników dotyczących liczby ludności w gminie, dane statystyczne odnotowują systematycznie zmniejszającą się liczbę mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat. W roku 2016 Bank Danych Lokalnych GUS odnotował wskaźnik liczby ludności w gminie Boćki na poziomie 4 434 osób.

Tabela 2 Liczba ludności w Gminie Boćki w latach 2011-2016

Wyszczególnienie	j.m.	Rok					
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba ludności ogółem	osoba	4 747	4 676	4 646	4 581	4 528	4 434*
Mężczyźni	osoba	2 438	2 399	2 379	2 353	2 336	2 284
Kobiety	osoba	2 309	2 277	2 267	2 228	2 192	2 150

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

* Podana liczba ludności zgodnie z danymi GUS jest różna od przyjętej w dokumencie liczby ludności podanej przez Wydział Ewidencji Urzędu Gminy Boćki. Urząd Gminy Boćki podaje liczbę osób zameldowanych na terenie Gminy, natomiast GUS przyjmuje podstawę szacunkową biorąc za bazę wyniki ostatniego spisu powszechnego dla gminy (wyniki Narodowego Spisu Powszechnego z 2011r). Następnie, w kolejnych kwartałach i latach, dane obliczane są metodą bilansową według następującego schematu: liczba ludności na początku okresu plus urodzenia żywe minus zgony plus zameldowania na pobyt stały (z innych gmin i z zagranicy) minus wymeldowania z pobytu stałego (do innych gmin i za granicę) plus/minus przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych (jeśli miały miejsce). Szacunki ludności sporządzane są według wyżej przedstawionej metody bilansowej dla dwóch kategorii przebywania ludności: a) zameldowanej na pobyt stały, b) faktycznie zamieszkałej. Różnicę między tymi dwiema kategoriami zamieszkania ludności stanowi saldo ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące) uzyskiwane z badań przeprowadzonych co roku przez GUS we wszystkich gminach kraju, wg stanu na dzień 31 XII. Ludność czasowo nieobecna w związku z wyjazdem za granicę wliczana jest do stanu ludności jednostki administracyjnej stałego miejsca zameldowania. Inaczej mówiąc GUS podaje szacunkową liczbę ludności zamieszkałą na terenie gminy a nie liczbę osób zameldowanych na terenie gminy.

Wskaźnik salda migracji na 1 000 ludności w gminie Boćki w roku 2016 osiągnął ujemny poziom wynoszący (-5,3) i był on mniej korzystny niż wartość wskaźnika przyjęta w tym samym okresie dla województwa podlaskiego, powiatu bielskiego, gminy Bielsk Podlaski, gminy Orla i gminy Rudka. Sytuacja ta jest wynikiem niekorzystnej oceny gminy i jej uwarunkowań społeczno-gospodarczych,

przez obecnych i potencjalnych, nowych mieszkańców, którzy nie decydują się na ulokowanie centrum swojego życia na obszarze gminy Boćki. Analiza wskaźnika przeprowadzona w latach 2011-2015 wykazała jego wahania, odnotowano dodatnie i ujemne wartości wskaźnika salda migracji.

Tabela 3 Wskaźnik salda migracji w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Województwo podlaskie	-1,6	-1,5	-1,7	-1,6	-1,6	-1,3
Powiat Bielski	-3,9	-3,7	-4,0	-3,6	-4,0	-4,9
Bielsk Podlaski	3,5	3,1	6,2	1,6	4,8	9,5
Boćki	-5,9	-5,7	1,3	0,0	-0,9	-5,3
Brańsk	0,3	-8,3	-6,3	-5,1	-6,2	-6,6
Orla	-4,5	-3,0	-2,0	7,2	0,3	-3,9
Rudka	-8,4	-3,0	-7,6	-14,2	-6,2	-3,1
Wyszki	-8,6	0,4	-11,8	-1,1	-7,9	-5,3

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

W roku 2016 Gmina Boćki odnotowała **ujemny poziom wskaźnika przyrostu naturalnego**. Wynosił on we wskazanym okresie minus 10,45. Jego wartość, podobnie jak wartość salda migracji jest mniej korzystna w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, województwa podlaskiego, powiatu bielskiego i pozostałych gmin wiejskich powiatu bielskiego, poza gminą Bielsk Podlaski i gminą Orla, gdzie wskaźniki kształtowały się na niższym poziomie, niż w Gminie Boćki. Sytuacja ta zasadniczo blokuje procesy rozwojowe gminy i wpływa niekorzystnie na jej sytuację społeczno-gospodarczą.

Tabela 4 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016

Jednostka terytorialna	2016
	[osoba]
Polska	-0,15
Województwo podlaskie	-0,76
Powiat Bielski	-5,28
Bielsk Podlaski	-14,76
Boćki	-10,46
Brańsk	-4,56
Orla	-18,00
Rudka	-3,12
Wyszki	-5,99

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Dokonując analizy **wskaźnika obciążenia demograficznego** rozumianego jako relacja liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do 100 osób w wieku produkcyjnym, odnotowany dla Gminy Boćki **wskaźnik kształtuje się od szeregu lat na niekorzystnym poziomie**, chociaż zauważalna jest nieznaczna tendencja spadkowa. Analiza porównawcza wskaźnika w odniesieniu do innych jednostek terytorialnych wykazuje niekorzystne wartości, gorsze niż dane przyjęte dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego, kraju, a także innych gmin wiejskich powiatu bielskiego. Wartość wskaźnika w roku 2016 według danych GUS wynosiła 79,6 i kształtowała się mniej korzystnie niż wskaźniki w tym samym okresie przyjęte dla gmin powiatu bielskiego takich jak: Brańsk, Rudka, Wyszki.

Tabela 5 Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym), w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Polska	55,8	56,6	57,6	58,8	60,1	61,7
Województwo podlaskie	57,0	57,0	57,3	57,8	58,4	59,4
Powiat Bielski	66,9	66,6	66,4	66,4	66,8	67,8
Bielsk Podlaski	103,2	100,9	99,3	97,5	94,7	93,0
Boćki	84,9	83,2	81,9	80,1	79,8	79,6
Brańsk	78,1	75,7	72,5	70,8	69,4	68,8
Orla	113,9	113,6	113,5	113,9	116,0	112,5
Rudka	71,4	71,4	71,6	66,4	66,6	69,3
Wyszki	82,2	79,1	77,6	75,7	74,7	74,5

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Niekorzystna tendencja wskaźnika obciążenia demograficznego wynika w zasadniczej mierze z **niekorzystnych wartości wskaźnika osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym**. Wskaźnik odnotowany dla Gminy Boćki dla wskazanych wyżej grup ekonomicznych ludności jest mniej korzystny niż dane uzyskane dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego i kraju, a także niektórych gmin wiejskich powiatu bielskiego.

Na tak niekorzystną sytuację wpływa w głównej mierze specyfika gminy i jej usytuowanie, co warunkuje konsekwencję, negatywnych procesów migracyjnych i pozostawania w gminie jedynie osób w wieku poprodukcyjnym. Trend ten powoduje, iż **procesy rozwojowe gminy są zahamowane i nie napawają optymizmem w najbliższym horyzoncie czasowym**. Wobec powyższego konieczne są działania, aby zatrzymać w gminie osoby w wieku produkcyjnym oraz umożliwić napływ młodych rodzin poprzez stworzenie dogodnych warunków do rozwoju osobistego i zawodowego.

Dokonując analizy w zakresie wskaźnika bezrobocia odnotowanego na obszarze gminy Boćki, należy stwierdzić, iż liczba osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat ulega okresowym wahaniom (spadek, wzrost) lecz w okresie trzech ostatnich lat (2014-2016) zauważalny jest korzystny spadek wartości wskaźnika. W roku 2016 według danych GUS liczba osób bezrobotnych w gminie Boćki wynosiła ogółem 104 osoby (przewaga bezrobotnych kobiet nad bezrobotnymi mężczyznami, odpowiednio 55 kobiet i 49 mężczyzn). Porównanie wskaźników dotyczących braku aktywności zawodowej mieszkańców w odniesieniu do danych powiatu, województwa i kraju kształtuje się na

korzystnym dla gminy Boćki poziomie. Wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych do liczby osób w wieku produkcyjnym wynosił dla gminy 4,2 % w roku 2016, zgodnie z danymi GUS i był niższy niż poziom tego wskaźnika odnotowany w tym samym okresie dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego i Polski. W odniesieniu do gmin przyjętych do analizy porównawczej, korzystny wskaźnik poziomu bezrobocia gminy Boćki dotyczył gminy: Bielsk Podlaski, Orla, Rudka. Mniej korzystna sytuacja gminy Boćki w zakresie porównania wartości przedmiotowego wskaźnika odnotowano w odniesieniu do gminy: Brańsk.

Tabela 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Polska	8,0	8,7	8,8	7,5	6,5	5,6
Województwo podlaskie	8,6	9,0	9,3	8,0	7,3	6,5
Powiat Bielski	6,0	6,3	7,2	6,0	5,4	5,0
Bielsk Podlaski	5,6	5,3	6,6	5,9	5,5	5,2
Boćki	4,1	4,7	5,8	5,1	4,1	4,2
Brańsk	2,8	3,3	3,9	3,4	3,0	2,6
Orla	6,9	8,7	9,1	6,8	6,9	6,6
Rudka	7,9	7,9	9,8	7,6	7,3	6,6
Wyszki	5,3	5,2	6,7	5,1	5,0	4,2

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Korzystna sytuacja w zakresie wskaźnika osób bezrobotnych w odniesieniu do liczby osób w wieku produkcyjnym, nie uwzględnia tzw. „**bezrobocia ukrytego**” mającego miejsce szczególnie **w gospodarstwach rolnych**.

Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie Boćki w roku 2016 według danych GUS wynosiła ogółem: 202 przedsiębiorstwa i wskaźnik ten w latach 2011-2016 notował okresowe spadki i wzrosty). **Kwestie związane z poziomem przedsiębiorczości w gminie stanowią barierę rozwojową, ponieważ wskaźniki dotyczące poziomu przedsiębiorczości na tle innych jednostek terytorialnych wypadają nader niekorzystnie.** Dla umocowania tej konstatacji niech posłużą dane dotyczące wskaźnika liczby funkcjonujących podmiotów na 10 000 mieszkańców w odniesieniu do danych powiatowych, wojewódzkich, krajowych i innych gmin wiejskich powiatu bielskiego. Poziom przedmiotowego wskaźnika dla gminy Boćki w roku 2016 wynosił 818,1 podmiotów i pośród jednostek przyjętych do analizy porównawczej jedynie gmina Brańsk i Wyszki odnotowała mniej korzystne niż gmina Boćki wskaźniki.

Tabela 7 Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Polska	1 564,3	1 615,6	1 666,6	1 700,2	1 743,3	1 783,0
Województwo podlaskie	1 199,6	1 241,0	1 270,6	1 301,5	1 323,5	1 343,0
Powiat Bielski	1 044,1	1 081,7	1 105,4	1 107,9	1 126,2	1 145,1
Bielsk Podlaski	807,0	838,1	868,1	895,9	943,7	961,2
Boćki	751,6	756,3	818,3	825,5	813,8	818,1
Brańsk	501,7	567,2	595,5	595,2	631,2	667,6
Orla	917,4	990,7	1 026,2	1 057,3	1 099,4	1 110,3
Rudka	837,6	854,0	917,0	887,4	878,6	913,1
Wyszki	638,7	673,8	710,2	728,7	715,4	713,2

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Harmonijny rozwój gminy warunkuje nie tylko możliwość rozwoju zawodowego dla jej mieszkańców, czy dynamiczny rozwój przedsiębiorczości, chociaż niewątpliwie są to główne mierniki określające poziom życia lokalnej społeczności, ale także pozostałe elementy umożliwiające zaspokojenie innych potrzeb życiowych, między innymi poziom usług ze sfery edukacyjnej, kulturalnej, możliwości rozwoju zainteresowań i predyspozycji, dostępność do przestrzeni rekreacji i wypoczynku, funkcjonalność i estetyka przestrzeni publicznych. Powyższe uwarunkowania wpływają w konsekwencji na poziom aktywizacji lokalnej społeczności w wielu dziedzinach życia społeczno-gospodarczego oraz na istotne kwestie dotyczące identyfikacji - integracji mieszkańców z gminą oraz najbliższym otoczeniem. Wszystkie te elementy stanowią zwartą całość wpływającą nie tylko na poziom życia jej mieszkańców, ale także a postrzeganie gminy w powiecie i województwie.

Analiza powyższych, aktualnych uwarunkowań gminy Boćki stanowi punkt wyjścia do zaplanowania takich działań, które przede wszystkim umożliwią stworzenie warunków rozwoju dla obecnych i przyszłych mieszkańców. Niezbędne są takie działania i inwestycje, które w sposób zdecydowany pobudzą funkcjonowanie gminy w wielu jej aspektach, głównie społecznym, ale także przy okazji w aspekcie gospodarczym, przestrzennym, technicznym czy środowiskowym.

Wszystkie wymienione wyżej sfery zasadniczo opierają się na jakości kapitału społecznego, na który wpływa nie tylko poziom edukacji, zapewnienie rozwoju społeczno-kulturalnego, możliwości dostosowania kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy, możliwości realizacji aspiracji zawodowych jako takich, ale także możliwości zapewnienia godnej starości dla seniorów rodzin. Zmiana niekorzystnych procesów, które aktualnie mają miejsce w gminie Boćki, poza wyżej wymienionymi czynnikami, umożliwiającymi rozwój lokalnej społeczności, warunkowane jest także identyfikacją mieszkańców z miejscem zamieszkania, ich integracją i poczuciem przynależności. Przynależność jako taka budowana jest między innymi poprzez szereg inicjatyw, wydarzeń społeczno-kulturalnych organizowanych na obszarze gminy, ale także poprzez możliwość zapewnienia mieszkańcom funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznych o zróżnicowanych funkcjach

kulturalnych, rekreacyjnych, usługowych, zapewniających wzajemną integrację mieszkańców oraz poczucie gwarancji wypełnienia potrzeb mieszkańców stymulujących ich rozwój.

System oświaty jako jedna z głównych sfer rozwoju lokalnej społeczności, jest przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych. Wysoki poziom usług edukacyjnych jest jednym z czynników warunkujących perspektywiczny rozwój gminy i jej konkurencyjności względem otoczenia. Na obszarze gminy Boćki prowadzone są systematyczne działania i inwestycje umożliwiające rozwój placówek oświaty. Szkoły prowadzą programy zajęć dodatkowych dla uczniów, wspomagając ich harmonijny rozwój. Wśród funkcjonujących na obszarze gminy placówek oświatowych, dla których gmina jest organem prowadzącym znajdują się:

- Szkoła Podstawowa w Andryjankach
- Zespół Szkół w Boćkach

Analiza sytuacji oświatowej na obszarze gminy wykazała, iż liczba uczniów w szkołach podstawowych, w ostatnich kilku latach sukcesywnie spada, podobnie jak w zakresie liczby uczniów pobierających naukę w gimnazjum. W roku 2015 według danych GUS, liczba uczniów w placówkach edukacyjnych szkolnictwa podstawowego wynosiła ogółem 196 uczniów, natomiast do gimnazjum w Gminie Boćki uczęszczało ogółem 120 uczniów.

Tabela 8 Liczba uczniów w gminie Boćki w poszczególnych typach szkół w latach 2011-2016

Nazwa placówki	2011	2012	2013	2014	2015	2016
gimnazjum	146	129	128	121	120	brak danych
szkoła podstawowa	226	208	203	197	196	189

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Baza infrastrukturalna w odniesieniu do placówek edukacyjnych w Gminie Boćki wymaga przeprowadzenia działań infrastrukturalnych głównie w zakresie poprawy warunków technicznych funkcjonujących placówek szkolnych. Obiekty edukacyjne wymagają remontu lub modernizacji (wymiana dachu, wymiana instalacji elektrycznej), a teren szkoły nie jest w pełni ogrodzony, co zagraża bezpieczeństwu i zdrowiu korzystających z placówek uczniów. Istnieje potrzeba doposażenia placówek w nowoczesny sprzęt multimedialny, unowocześnienie pracowni komputerowych, wyposażenie w tablice interaktywne). Trudne uwarunkowania związane z brakami technicznymi obiektów placówek edukacyjnych przekładają się na relatywnie mało satysfakcjonujące wyniki egzaminów kończących poszczególne etapy nauki (egzamin po szkole podstawowej oraz egzamin gimnazjalny). Poniższa tabela ilustruje uzyskane wyniki egzaminów uczniów Gminy Boćki na tle danych powiatowych i wojewódzkich.

Tabela 9 Wyniki sprawdzianów oraz egzaminów zewnętrznych w Gminie Boćki w odniesieniu do wyników powiatowych oraz wojewódzkich rok 2016/2017 [%]

	sprawdzian w szóstej klasie szkoły podstawowej	egzamin gimnazjalny – część humanistyczna	egzamin gimnazjalny – część matematyczno- przyrodnicza	egzamin gimnazjalny – część językowa	
				j. angielski	j. rosyjski

		GH-H	GH-P	GM-M	GM-P	p.podst.	p.rozsz.	p.podst.	p.rozsz.
Szkoła Podstawowa w Andryjankach	49%	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Zespół Szkół w Boćkach	59%	56%	63%	35%	50%	46%	25%	51%	68%
Gmina Boćki	56%	56%	63%	35%	50%	46%	25%	51%	68%
powiat bielski	59%	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Województwo podlaskie	63%	60%	69%	48%	53%	68%	45%	67%	50%

Źródło: Dane Urzędu Gminy Boćki oraz www.oke.lomza.pl

Placówki edukacyjne prowadzą szereg działań wzmacniających potencjał wiedzy i umiejętności uczniów. Organizowane są zajęcia wyrównawcze dla uczniów mających problemy edukacyjne, zajęcia logopedyczne i korekcyjno-kompensacyjne. Przy Zespole Szkół w Boćkach oraz w Szkole Podstawowej w Andryjankach, funkcjonują świetlice opiekuńczo-wychowawcze z których korzystają uczniowie wymagający wsparcia instytucjonalnego z powodu trudności adaptacyjnych i wychowawczych.

Na obszarze Gminy Boćki dotkliwym problemem jest niewystarczające zasoby infrastrukturalne dotyczące placówek przedszkolnych oraz brak możliwości zapewnienia opieki i wychowania dla dzieci do lat 3. Wskazane wyżej uwarunkowania niewątpliwie oddziałują na sytuację społeczną i ekonomiczną rodzin, utrudniając codzienną egzystencję i realizację pełnionych ról społecznych.

Przeprowadzona analiza wykazała, iż to co należy w pierwszej kolejności poprawić w sferze edukacji na poziomie edukacji podstawowej i gimnazjalnej, to wyeliminowanie braków infrastrukturalnych w zakresie modernizacji i doposażenia placówek świadczących usługi edukacyjne w Gminie Boćki. Placówki te mogą dodatkowo rozszerzyć wachlarz swoich działań, które skierowane będą nie tylko dla uczniów, ale także rodziców, dorosłych, seniorów. Działania te wzmocnią integrację wielopokoleniową, podczas proponowanych wspólnych projektów edukacyjnych, zorganizowanych eventów, wycieczek, spotkań poza szkołą oraz warsztatów tematycznych dla całych rodzin.

Obciążenie budżetów gmin wydatkami na oświatę i wychowanie stanowi istotny element w budżecie każdej gminy, a gmina Boćki nie stanowi w tym kontekście wyjątku. Celowe zatem stają się takie działania, które umożliwią pełniejsze wykorzystanie zasobów i możliwości funkcjonujących w gminie placówek szkolnych, które służyć będą nie tylko uczniom, ale także wzbogacą możliwości wykorzystania czasu wolnego przez pozostałych członków lokalnej społeczności w innych grupach wiekowych.

Niewątpliwie istotnym problemem Gminy Boćki jest kwestia dotycząca braku wyraźnie wykształconej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej o charakterze rekreacyjnym i wypoczynkowym. Możliwość zagospodarowania czasu wolnego w miejscach zorganizowanych i wyposażonych w niezbędną infrastrukturę stanowi zasadniczy element w rozwoju społecznym gminy i wpływa na jej odbiór przez obecnych i przyszłych mieszkańców.

Obecnie na obszarze gminy brakuje miejsc rekreacji dostosowanych do różnorodnych potrzeb użytkowników, o bogatej ofercie programowej, oferujących możliwość rekreacji i wypoczynku o każdej porze roku. Problemem nie dotyczy tylko braku bazy infrastrukturalnej, ale także braku programów, akcji społecznych propagujących zdrowy styl życia. Konieczne jest zatem urządzenie wystarczającej liczby placów zabaw, boisk sportowych, siłowni zewnętrznych, tras rowerowych, ciągów spacerowych, miejsc do uprawiania sportów wodnych, sportów zimowych ze zorganizowaną infrastrukturą usługową (kawiarnie, miejsca postojowe, baza gastronomiczna i noclegowa). Aspekt ten posiada zasadnicze znaczenie nie tylko dla obecnych mieszkańców gminy, ale także przyjezdnych, którzy zdecydują się na osiedlenie na obszarze gminy, w której nie tylko istnieje możliwość rozwoju zawodowego, ale przede wszystkim zapewnione są dogodne warunki dla wypoczynku i rekreacji. Konsekwencją poprawy sytuacji w zakresie rozwoju bazy rekreacyjno-sportowej będzie zmiana dotychczasowych, niekorzystnych wskaźników w zakresie odnotowanych na obszarze gminy wskaźników przyrostu naturalnego, migracji, obciążenia demograficznego, na korzyść przyrostu liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Współczesne podejście do przestrzeni publicznej, jej znaczenie i rola, posiada wyraźny akcent znaczeniowy i pozostaje nie bez wpływu na wszelkie inne sfery życia społeczno-gospodarczego. Przestrzeń publiczna oraz właściwie urządzone miejsca rekreacji i wypoczynku, to nie tylko miejsca umożliwiające integrację społeczną mieszkańców, ale przede wszystkim miejsca nadające przestrzeni wysokie walory estetyczne, miejsca funkcjonalne, miejsca, które stanowić mogą wizytówkę gminy i napędzać jej rozwój społeczno-gospodarczy. Zapewnione warunki rozwoju we wszystkich sferach dla jej mieszkańców budują poczucie ich przynależności i integracji. Dogodne warunki dla tego rozwoju są wynikiem wielu oddziaływań, które wpływają na przestrzeń życia mieszkańców, stanowią o ich codziennym poziomie funkcjonowania, ich aktywności i potencjale, możliwym do wykorzystania na różnych płaszczyznach życia społeczno-gospodarczego. Samorząd terytorialny posiada odpowiednie narzędzia organizacyjne, prawne, finansowe, które mogą w sposób zdecydowany wpłynąć na warunki życia i pracy jego mieszkańców, wyznaczając kierunki rozwoju w najbliższym horyzoncie czasowym.

CZĘŚĆ V. Szczegółowa diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w Gminie Boćki

1. Metodologia wyznaczania obszarów kryzysowych

W celu właściwej agregacji informacji, możliwości zebrania koniecznych danych statystycznych, Gmina została podzielona na podobszary – jednostki, dla których przeprowadzono diagnozę społeczną, gospodarczą, środowiskową, techniczną i przestrzenną.

Za obszar zdegradowany uznano obszar, na którym odnotowano wysoką koncentrację i współistnienie negatywnych zjawisk, zdiagnozowanych w powyższych sferach. Przy wyznaczeniu podziału Gminy na podobszary, kierowano się dostępnością podziałów przestrzennych. Do zebrania danych ilościowych dla każdego podobszaru posłużono się bazą adresową udostępnioną przez Urząd Gminy Boćki.

W celu właściwej agregacji informacji, możliwości zebrania koniecznych danych statystycznych, Gmina została podzielona na podobszary – jednostki, dla których przeprowadzono diagnozę społeczną, gospodarczą, środowiskową, techniczną i przestrzenną. W celu przeprowadzenia analiz jednostek Gminy na potrzeby przeprowadzenia procesu diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych teren gminy podzielono na 35 podobszarów, które wynikały z podziałów formalnych sołectw i miejscowości.

Dla potrzeb niniejszej analizy miejscowości **Chranibory, Wandalinek i Wylan zostały włączone do podobszaru Wandalin, natomiast Kolonia Boćki została włączona do podobszaru Boćki Centrum.**

Podobszary oraz zakresy ich podziałów przestrzennych zostały zaprezentowane w poniższej tabeli oraz zobrazowane na mapie.

Tabela 10 Lista wydzielonych podobszarów w Gminie Boćki, które przyjęto do delimitacji obszarów zdegradowanych

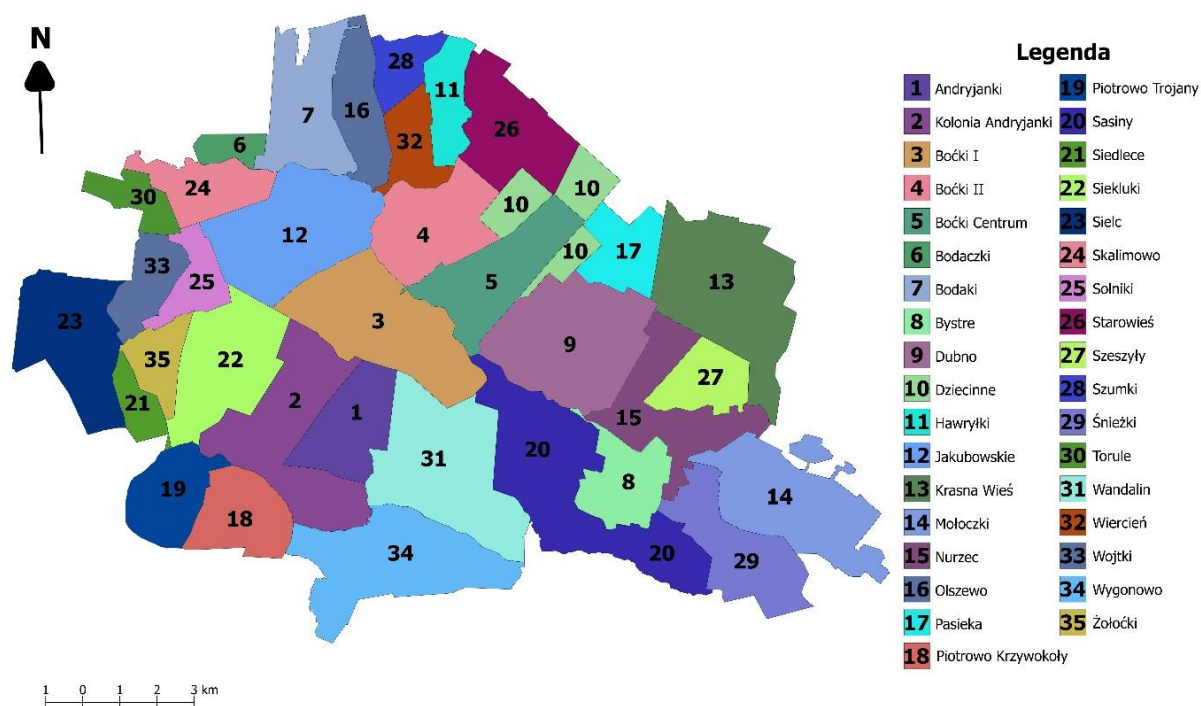
Lp.	Nazwa wydzielonego podobszaru	Lp.	Nazwa wydzielonego podobszaru	Lp.	Nazwa wydzielonego podobszaru
1	Andryjanki	13	Krasna Wieś	25	Solniki
2	Kolonia Andryjanki	14	Mołoczki	26	Starowieś
3	Boćki I	15	Nurzec	27	Szeszyły
4	Boćki II	16	Olszewo	28	Szumki
5	Boćki CENTRUM*	17	Pasieka	29	Śnieżki
6	Bodaczki	18	Piotrowo- Krzywokoły	30	Torule
7	Bodaki	19	Piotrowo- Trojany	31	Wandalin**
8	Bystre	20	Sasiny	32	Wiercień
9	Dubno	21	Siedlece	33	Wojtki
10	Dziecinne	22	Siekluki	34	Wygonowo
11	Hawryłki	23	Sielc	35	Żołoćki
12	Jakubowskie	24	Skalimowo		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

* do podobszaru Boćki Centrum została włączona miejscowość Kolonia Boćki

** do podobszaru Wandalin zostały włączone miejscowości Chranibory, Wandaleńki i Wylan

Rysunek 4 Podział Gminy Boćki na podobszary - jednostki pomocnicze

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Celem wydzielenia obszarów kryzysowych przeprowadzono:

- ✓ szczegółową analizę wskaźników – mierników ilościowych i jakościowych,
- ✓ analizę ankietowych wypowiedzi mieszkańców na temat zakresu przestrzennego i symptomów kryzysu oraz działań prowadzących do poprawy jakości życia w Gminie,
- ✓ kwerendę wiedzy eksperckiej zawartej, między innymi, w dokumentach związanych z Gminą.

Należy podkreślić trudności merytoryczne w delimitacji obszaru rewitalizacji w sytuacji, gdy:

- ✓ wskaźniki kryzysu w sferze społecznej pozostają na dość wysokim poziomie w relacji do wartości w zewnętrznych jednostkach odniesienia (powiecie, województwie i kraju)
- ✓ wskaźniki kryzysu w sferze społecznej nie są bardzo silnie zróżnicowane w poszczególnych jednostkach w Gminie, a występujące zróżnicowania trudno często jest jednoznacznie zinterpretować
- ✓ zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, infrastrukturalnej są znaczące w wymiarze całej Gminy, a możliwości ich łagodzenia nie mają charakteru lokalnego, dotyczącego wyłącznie określonej jednostki

Analiza rozkładu wartości wskaźników została oparta o kryterium wartości średniej danego wskaźnika. W zależności od interpretacji treści wskaźnika, oceniane jako znajdujące się w trudnej (na tle Gminy) sytuacji, są obszary o niekorzystnej jego wartości. Im wyższe wartości charakteryzują jednostkę, tym gorsza jest sytuacja, na tle pozostałych obszarów Gminy w danym zakresie.

Dane wyjściowe dla analizy cech ilościowych dotyczą z zasady stanu na 31 grudnia 2016 r.

Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, i technicznej na obszarze Gminy Boćki są rozpoznane w ujęciu przedmiotowym, w odniesieniu do zakresu obejmującego świadczenia socjalne, interwencje policji, czy aktywność organizacji pozarządowych. Wiele informacji jest dostępnych w układzie przestrzennym w formie schematycznych map tematycznych, opracowywanych w Urzędzie Gminy Boćki i dostępnych na stronach internetowych. Szczegółowe dane ilościowe z zakresu problematyki społecznej nie były do tej pory ujmowane dla jednostek pomocniczych Gminy. Na potrzeby diagnozy sytuacji społecznej pozyskano szereg informacji wymagających dostosowania do podziału na wydzielone podobszary Gminy Boćki. Dane jednostkowe, niespersonalizowane, pochodziły z Urzędu Gminy Boćki, jego jednostek organizacyjnych, w tym z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisariatu Policji. Analizę zjawisk o charakterze liniowym, punktowym lub obszarowym przedstawiono w ujęciu kartograficznym lub opisowym.

Problemy wynikające ze stanu zagospodarowania przestrzennego, braku spójnej koncepcji przestrzeni, gęstości zabudowy i niedostosowania infrastruktury do rosnących potrzeb użytkowników mają często charakter ogólnogminny.

Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i infrastrukturalnej w szerszej mierze analizowano w oparciu o dane jakościowe będące wynikiem analiz eksperckich. Kwalifikacja jednostek przestrzennych do kategorii obszarów zdegradowanych i obszarów przeznaczonych do rewitalizacji nastąpiła po przeprowadzeniu wieloaspektowej analizy zjawisk, z uwzględnieniem opinii mieszkańców, wyrażonych w czasie spotkań konsultacyjnych, dotyczących obszarów kryzysowych w ujęciu przestrzennym (lokalizacja) i merytorycznym (zjawiska kryzysowe i działania na rzecz ich eliminacji/pomniejszenia).

2. Diagnoza w sferze społecznej

Zgodnie z przyjętą metodyką, przeprowadzona szczegółowa analiza wskaźnikowa dla Gminy Boćki w sferze społecznej dotyczyła następujących aspektów:

- Struktury demograficznej,
- Poziomu bezpieczeństwa,
- Problemów społecznych,
- Poziomu infrastruktury społecznej, kulturalnej i rekreacyjnej,
- Zaangażowania społeczności lokalnej.

Zgodnie z powyższymi miernikami przeprowadzono proces analityczny danych ilościowych i jakościowych, wynikiem którego jest wskazanie obszarów zdegradowanych wymagających interwencji.

Do najważniejszych problemów w sferze społecznej, którymi charakteryzują się wydzielone podobszary - jednostki poddane analizie w Gminie Boćki należą:

- Problemy dotyczące poziomu bezpieczeństwa odnoszące się do liczby zdarzeń, popełnianych przestępstw i interwencji związanych z przemocą w rodzinie
- Problemy społeczne osób w wieku poprodukcyjnym związane z jakością życia oraz możliwością spędzania wolnego czasu w Gminie
- Pogłębiający się problem rodzin pobierających zasiłki z pomocy społecznej
- Stosunkowo niskie zaangażowanie społeczności lokalnej w sprawy regionu oraz niski poziom integracji mieszkańców

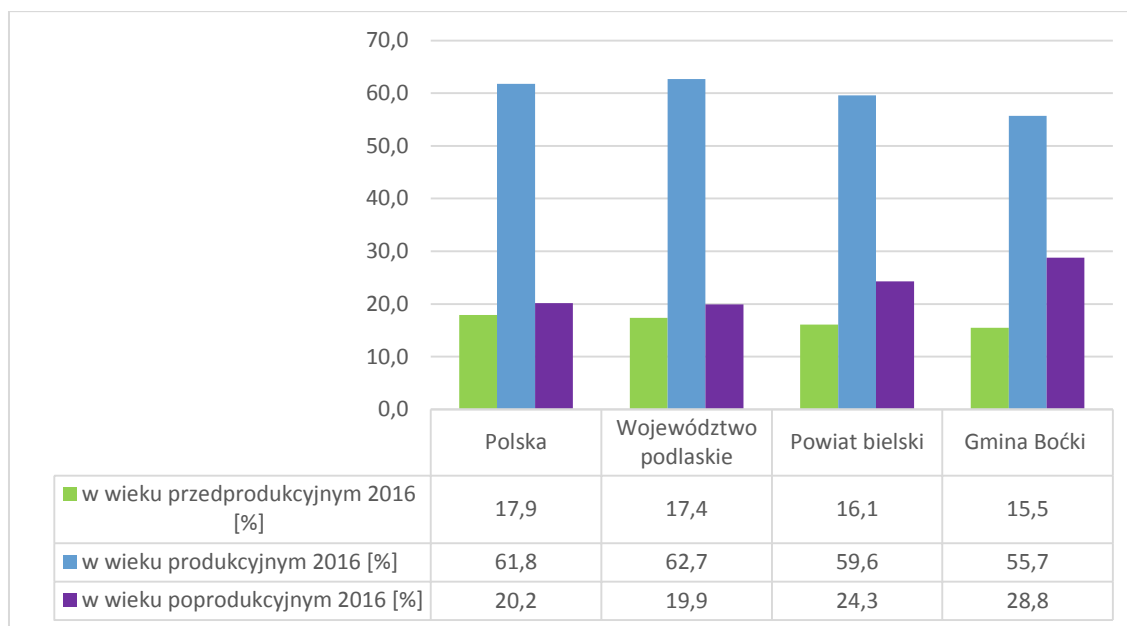
Szczegółowa analiza poszczególnych mierników została zaprezentowana w oparciu o dane na poziomie wskazanych podobszarów. Analiza rozkładu wartości wskaźników została oparta o kryterium wartości średniej danego wskaźnika dla gminy jak i wskazanych podobszarów. W zależności od interpretacji treści wskaźnika, oceniane jako znajdujące się w trudnej (na tle gminy) sytuacji, są obszary o niekorzystnej jego wartości w odniesieniu do średniej wartości wskaźnika przyjętego dla gminy. Dla każdego z diagnozowanych mierników została podana skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.

Wyniki wskaźników dla analizowanych podobszarów, które przyjmowały niekorzystne wartości zaznaczono w tabelach delimitacyjnych kolorem czerwonym.

Struktura demograficzna i liczba mieszkańców

Struktura demograficzna jest niezwykle istotnym elementem w procesie planowania rewitalizacji, wskazuje na rodzaj społecznych uwarunkowań występujących na badanym obszarze. Potencjał demograficzny i zmiany zachodzące w liczebności społeczeństwa, jak i struktura wiekowa wpływają na aktualną sytuację społeczno-gospodarczą gminy i warunkują zaplanowanie koniecznych zmian umożliwiających jej optymalny rozwój.

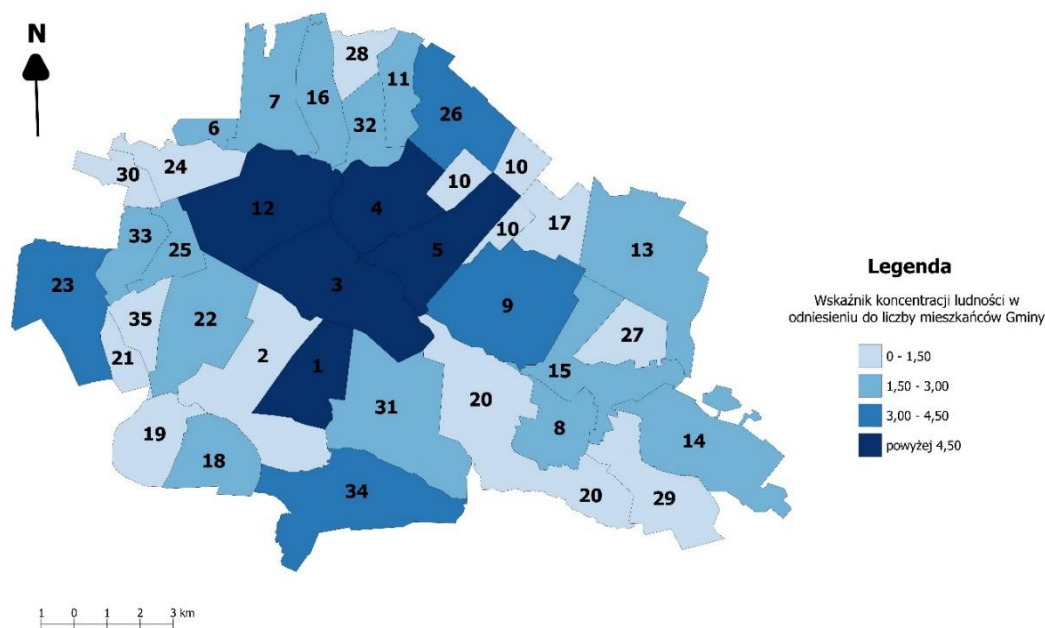
Dane wskaźnikowe dotyczące podziału mieszkańców na ekonomiczne grupy wiekowe wskazują, że 15,5% mieszkańców Gminy Boćki jest w wieku przedprodukcyjnym, 55,7% w wieku produkcyjnym, a 28,8 % mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (dane GUS za rok 2016). W odniesieniu do danych dotyczących nadrzędnych jednostek terytorialnych sytuacja Gminy Boćki przedstawia się w odniesieniu do wskaźnika ilustrującego podział ludności wg ekonomicznych grup wieku nader niekorzystnie.

Wykres 1 Analiza porównawcza udziału ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Boćki w odniesieniu do nadrzędnych jednostek terytorialnych- dane za rok 2016

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Analiza w zakresie koncentracji liczby mieszkańców umożliwia zdefiniowanie niezbędnych działań oraz wskazanie metod kompleksowego zaspokojenia potrzeb społeczno-bytowych adekwatnych dla poszczególnych, wydzielonych podobszarów. Tabela poniżej przedstawia liczbę mieszkańców Gminy Boćki w podziale na wydzielone podobszary. Łączna liczba mieszkańców na koniec roku 2016 wynosiła 4 489 osób (na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki).

Rysunek 5 Wskaźnik koncentracji ludności w odniesieniu do liczby mieszkańców Gminy Boćki- stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Tabela 11 Wskaźnik koncentracji ludności Gminy Boćki stan na 31.12.2016 r.

L.p.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik koncentracji ludności w odniesieniu do liczby mieszkańców Gminy [%]
1.	Andryjanki	271	6,04
2.	Kolonia Andryjanki	65	1,45
3.	Boćki I	356	7,93
4.	Boćki II	528	11,76
5.	Boćki CENTRUM	549	12,23
6.	Bodaczki	125	2,78
7.	Bodaki	81	1,80
8.	Bystre	86	1,92
9.	Dubno	157	3,50
10.	Dziecinne	36	0,80
11.	Hawryłki	69	1,54
12.	Jakubowskie	255	5,68
13.	Krasna Wieś	132	2,94
14.	Mołoczki	76	1,69
15.	Nurzec	105	2,34
16.	Olszewo	131	2,92

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

L.p.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik koncentracji ludności w odniesieniu do liczby mieszkańców Gminy [%]
17.	Pasieka	39	0,87
18.	Piotrowo-Krzywokoły	83	1,85
19.	Piotrowo-Trojany	58	1,29
20.	Sasiny	46	1,02
21.	Siedlece	30	0,67
22.	Siekluki	123	2,74
23.	Sielc	190	4,23
24.	Skalimowo	31	0,69
25.	Solniki	70	1,56
26.	Starowieś	144	3,21
27.	Szeszyły	37	0,82
28.	Szumki	37	0,82
29.	Śnieżki	62	1,38
30.	Torule	51	1,14
31.	Wandalin	73	1,63
32.	Wiercień	91	2,03
33.	Wojtki	92	2,05
34.	Wygonowo	165	3,68
35.	Żołocki	45	1,00
GMINA BOĆKI		4 489	100,00

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Diagnozę koncentracji przestrzennej mieszkańców Gminy Boćki opracowano w podziale na wydzielone podobszary. Z powyższych danych wynika, że podobszarami o największym zaludnieniu są następujące jednostki: Andryjanki (6,04%), Boćki I (7,93%), Boćki II (11,76%), Boćki Centrum (12,23%), Jakubowskie (5,68%).

Podział struktury ludnościowej gminy na tak wiele podobszarów, implikuje wiele trudności związanych z organizacją życia społecznego i gospodarczego. Miejscowość gminna Boćki, która na potrzeby opracowania diagnozy kryzysu podzielona została na podobszar Boćki I, Boćki II i Boćki Centrum zasadniczo skupia największą liczbę mieszkańców Gminy Boćki. Pozostałe miejscowości z uwagi na niską liczebność społeczności lokalnej mają utrudniony dostęp do usług publicznych, usług kulturalnych, sportowych, wobec powyższego kwestie integracji społecznej i aktywności mieszkańców to zasadniczy problem do rozwiązania, wymagający nie tylko znacznych nakładów finansowych, ale także zabiegów instytucjonalnych i organizacyjnych.

Poziom bezpieczeństwa

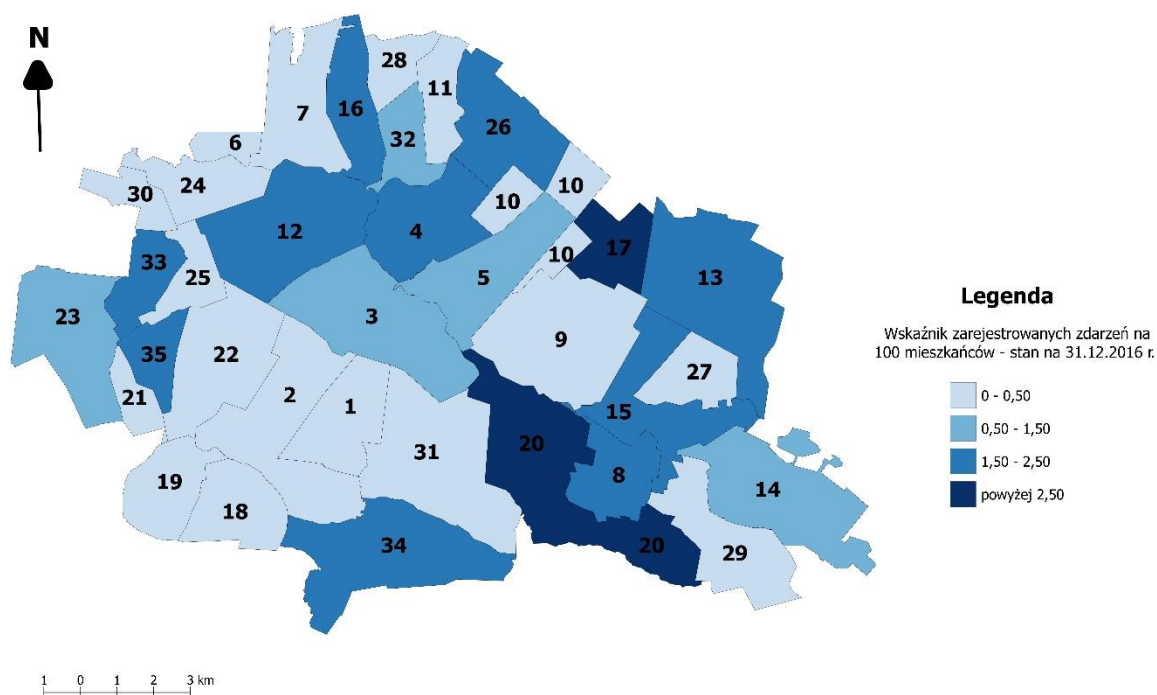
W Gminie Boćki nadzór nad bezpieczeństwem mieszkańców sprawuje Komisariat Policji w Bielsku Podlaskim oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w: Andryjankach, Boćkach, Dubnie, Krasnej Wsi, Mołoczach, Śnieżkach, Wiercieniu i Wygonowie. W ramach analizy przestrzennej dotyczącej poziomu bezpieczeństwa na obszarze Gminy Boćki, dane pozyskano dzięki uprzejmości KP w Bielsku Podlaskim. Analizie poddano mierniki dotyczące: liczby zarejestrowanych zdarzeń, liczby przestępstw i wykroczeń oraz liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie. Przeanalizowane zostały dane ilościowe oraz jakościowe w odniesieniu do roku 2016.

Wskaźnik dotyczący zdarzeń określa przestępstwa ogółem, w skład których wchodzi przestępstwa: kryminalne, gospodarcze, drogowe, przeciwko życiu i zdrowiu oraz mieniu.

Analiza wskaźników bezpieczeństwa mieszkańców wskazała, iż największą liczbę zarejestrowanych zdarzeń (**wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców**) odnotowuje się na terenie następujących wydzielonych podobszarów: Boćki I (wskaźnik 1,404), Boćki II (wskaźnik 1,515), Boćki Centrum (wskaźnik 1,093), Bystre (wskaźnik 2,326), Jakubowskie (wskaźnik 1,961), Krasna Wieś (wskaźnik 1,515), Mołoczki (wskaźnik 1,316), Nurzec (wskaźnik 1,905), Olszewo (wskaźnik 1,527), **Pasieka** (wskaźnik 5,128), **Sasiny** (wskaźnik 4,348), Starowieś (wskaźnik 2,083), Wiercień (wskaźnik 1,099), Wojtki (wskaźnik 2,174), Wygonowo (wskaźnik 1,818), Żołoćki (wskaźnik 2,222).

Wskazane wyżej podobszary odnotowały odnośnie analizowanego miernika wskaźnik powyżej średniej przyjętej dla Gminy Boćki (wskaźnik na poziomie 1,092), przekraczając jego wartości nieraz kilkakrotnie.

Rysunek 6 Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców w Gminie Boćki - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

Tabela 12 Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń w Gminie Boćki na 100 mieszkańców, wg stanu na 31.12.2016 r.

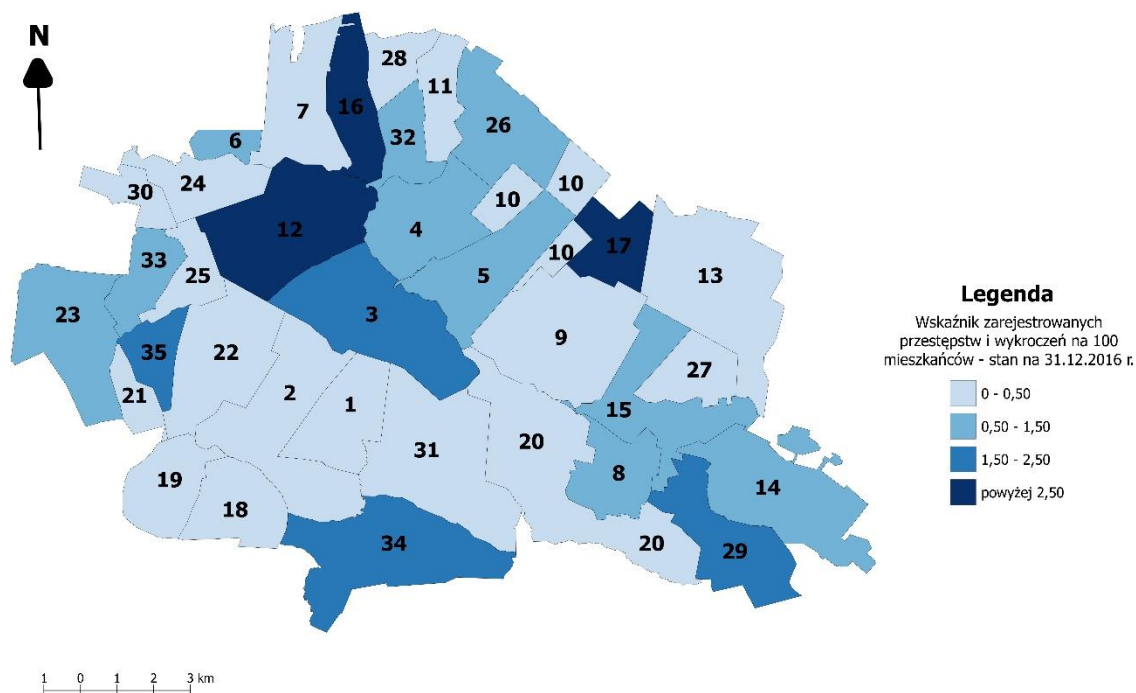
Lp.	Wydzielony podobzar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych zdarzeń - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1.	Andryjanki	271	1	0,369	0
2.	Kolonia Andryjanki	65	0	0,000	0
3.	Boćki I	356	5	1,404	1
4.	Boćki II	528	8	1,515	1
5.	Boćki CENTRUM	549	6	1,093	1
6.	Bodaczki	125	0	0,000	0
7.	Bodaki	81	0	0,000	0
8.	Bystre	86	2	2,326	1
9.	Dubno	157	0	0,000	0
10.	Dziecinne	36	0	0,000	0
11.	Hawryłki	69	0	0,000	0
12.	Jakubowskie	255	5	1,961	1
13.	Krasna Wieś	132	2	1,515	1
14.	Mołoczki	76	1	1,316	1
15.	Nurzec	105	2	1,905	1
16.	Olszewo	131	2	1,527	1
17.	Pasieka	39	2	5,128	1
18.	Piotrowo-Krzywokoły	83	0	0,000	0
19.	Piotrowo-Trojany	58	0	0,000	0
20.	Sasiny	46	2	4,348	1
21.	Siedlece	30	0	0,000	0
22.	Siekluki	123	0	0,000	0
23.	Sielc	190	1	0,526	0
24.	Skalimowo	31	0	0,000	0
25.	Solniki	70	0	0,000	0
26.	Starowieś	144	3	2,083	1
27.	Szeszyły	37	0	0,000	0
28.	Szumki	37	0	0,000	0
29.	Śnieżki	62	0	0,000	0
30.	Torule	51	0	0,000	0
31.	Wandalin	73	0	0,000	0
32.	Wiercień	91	1	1,099	1
33.	Wojtki	92	2	2,174	1
34.	Wygonowo	165	3	1,818	1
35.	Żołoćki	45	1	2,222	1

Lp.	Wydzielony podobzszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych zdarzeń - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
	GMINA BOĆKI	4 489	49	1,092	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

Kolejnym wskaźnikiem, który poddany został analizie ilościowej był **wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców**. Wartości powyżej średniej przyjętej dla Gminy Boćki, która na koniec 2016 r. wynosiła 1,07; uzyskały następujące wydzielone podobszary: Boćki I (wskaźnik 1,97), Boćki II (wskaźnik 1,147), Boćki Centrum (wskaźnik 1,09), Bystre (wskaźnik 1,16), **Jakubowskie** (wskaźnik 3,14), Mołoczki (wskaźnik 1,32), **Olszewo** (wskaźnik 3,05), **Pasieka** (wskaźnik 5,13), Starowieś (wskaźnik 1,39), Śnieżki (wskaźnik 1,61), Wiercień (wskaźnik 1,10), Wojtki (wskaźnik 1,09), Wygonowo (wskaźnik 1,82), **Żołoci** (wskaźnik 2,22).

Rysunek 7 Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

Tabela 13 Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń w Gminie Boćki na 100 mieszkańców, wg stanu na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobzar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1.	Andryjanki	271	1	0,37	0
2.	Kolonia Andryjanki	65	0	-	0
3.	Boćki I	356	7	1,97	1
4.	Boćki II	528	6	1,14	1
5.	Boćki CENTRUM	549	6	1,09	1
6.	Bodaczki	125	1	0,80	0
7.	Bodaki	81	0	-	0
8.	Bystre	86	1	1,16	1
9.	Dubno	157	0	-	0
10.	Dziecinne	36	0	-	0
11.	Hawryłki	69	0	-	0
12.	Jakubowskie	255	8	3,14	1
13.	Krasna Wieś	132	0	-	0
14.	Mołoczki	76	1	1,32	1
15.	Nurzec	105	1	0,95	0
16.	Olszewo	131	4	3,05	1
17.	Pasieka	39	2	5,13	1
18.	Piotrowo- Krzywokoły	83	0	-	0
19.	Piotrowo-Trojany	58	0	-	0
20.	Sasiny	46	0	-	0
21.	Siedlece	30	0	-	0
22.	Siekluki	123	0	-	0
23.	Sielc	190	1	0,53	0
24.	Skalimowo	31	0	-	0
25.	Solniki	70	0	-	0
26.	Starowieś	144	2	1,39	1
27.	Szeszyły	37	0	-	0
28.	Szumki	37	0	-	0
29.	Śnieżki	62	1	1,61	1
30.	Torule	51	0	-	0
31.	Wandalin	73	0	-	0
32.	Wiercień	91	1	1,10	1
33.	Wojtki	92	1	1,09	1
34.	Wygonowo	165	3	1,82	1

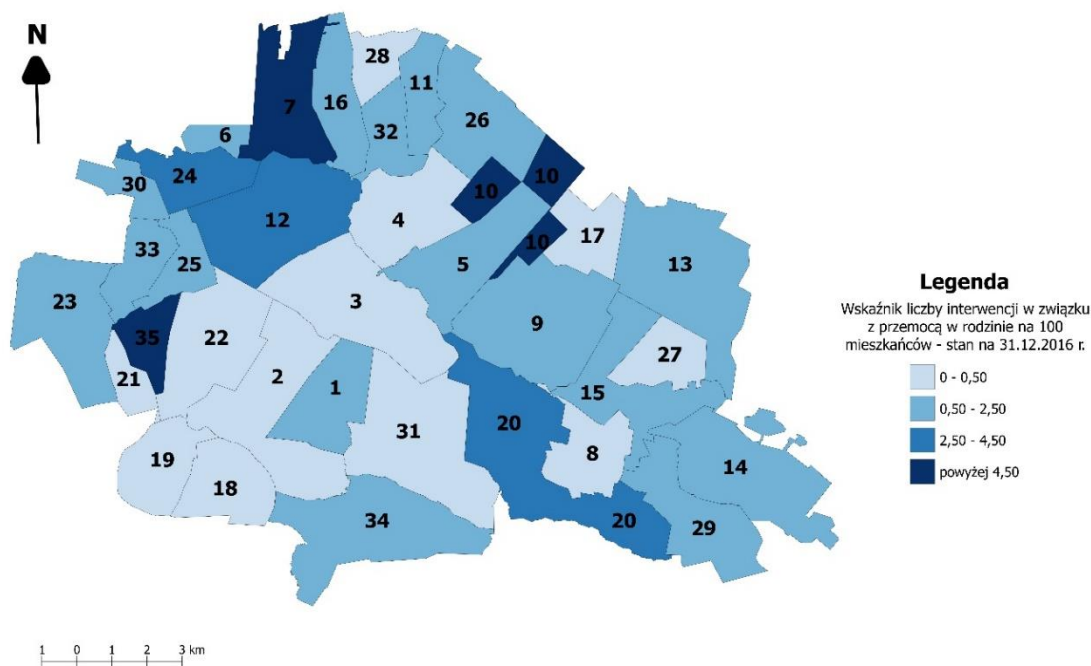
Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
35.	Żołoćki	45	1	2,22	1
GMINA BOĆKI		4 489	48	1,07	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

Występujące problemy społeczne odnoszące się do poziomu bezpieczeństwa na obszarze Gminy Boćki wynikają także z występowania na jej obszarze problemu przemocy w rodzinie. Analiza danych zamieszczonych w poniższej tabeli wykazała, iż na obszarze Gminy Boćki najwyższy poziom wskaźnika w odniesieniu do występowania przemocy w rodzinie, który odzwierciedla **wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców**, odnotowano w następujących wydzielonych podobszarach: Andryjanki (wskaźnik 1,107), Boćki Centrum (wskaźnik 1,093), **Bodaki** (wskaźnik 4,938), Dubno (wskaźnik 1,274), **Dziecinne** (wskaźnik 8,333), Hawryłki (wskaźnik 1,449), **Jakubowskie** (wskaźnik 2,745), Mołoczki (wskaźnik 1,316), Nurzec (1,905), **Sasiny** (wskaźnik 4,348), **Skalimowo** (wskaźnik 3,226), Solniki (wskaźnik 1,429), Starowieś (wskaźnik 1,389), Śnieżki (wskaźnik 1,613), Torule (wskaźnik 1,961), Wiercień (wskaźnik 1,099), **Wygonowo** (wskaźnik 1,212), **Żołoćki** (wskaźnik 6,667).

Wskazane wyżej podobszary uzyskały wartość wskaźnika powyżej średniej przyjętej dla Gminy wynoszącej na koniec 2016 r. 1,092. Poniższa mapa i tabela ilustrują poszczególne dane w tym zakresie, w odniesieniu do wydzielonych podobszarów.

Rysunek 8 Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców w Gminie Boćki - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

Tabela 14 Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców w Gminie Boćki, wg stanu na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba interwencji w związku z przemocą w rodzinie - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1.	Andryjanki	271	3	1,107	1
2.	Kolonia Andryjanki	65		-	0
3.	Boćki I	356	1	0,281	0
4.	Boćki II	528		-	0
5.	Boćki CENTRUM	549	6	1,093	1
6.	Bodaczki	125	1	0,800	0
7.	Bodaki	81	4	4,938	1
8.	Bystre	86		-	0
9.	Dubno	157	2	1,274	1
10.	Dziecinne	36	3	8,333	1
11.	Hawryłki	69	1	1,449	1
12.	Jakubowskie	255	7	2,745	1
13.	Krasna Wieś	132	1	0,758	0
14.	Mołoczki	76	1	1,316	1
15.	Nurzec	105	2	1,905	1
16.	Olszewo	131	1	0,763	0
17.	Pasieka	39		-	0
18.	Piotrowo-Krzywokoły	83		-	0
19.	Piotrowo-Trojany	58		-	0
20.	Sasiny	46	2	4,348	1
21.	Siedlece	30		-	0
22.	Siekluki	123		-	0
23.	Sielc	190	1	0,526	0
24.	Skalimowo	31	1	3,226	1
25.	Solniki	70	1	1,429	1
26.	Starowieś	144	2	1,389	1
27.	Szeszyły	37		-	0
28.	Szumki	37		-	0
29.	Śnieżki	62	1	1,613	1
30.	Torule	51	1	1,961	1
31.	Wandalin	73		-	0
32.	Wiercień	91	1	1,099	1
33.	Wojtki	92	1	1,087	0
34.	Wygonowo	165	2	1,212	1
35.	Żołoci	45	3	6,667	1
GMINA BOĆKI		4 489	49	1,092	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

Informacje pozyskane z Komisariatu Policji wskazują, iż na przestrzeni ostatnich lat ilość zdarzeń, wykroczeń i czynów przestępczych na obszarze Gminy Boćki utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Wzrasta natomiast ilość interwencji w związku z przemocą w rodzinie, co może wynikać ze wzrostu świadomości swoich praw osób pokrzywdzonych. Wśród popełnianych przestępstw i wykroczeń znaczna liczba sprawców dokonywała czynów niezgodnych z prawem pod wpływem alkoholu. Problem uzależnień, głównie alkoholizmu to jeden z podstawowych problemów społecznych na obszarze Gminy. Kwestie te prowadzone są przez funkcjonującą Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W odniesieniu do problemów związanych z interwencjami dotyczącymi przemocy w rodzinie na obszarze gminy Boćki na rzecz ochrony przed przemocą w rodzinie działa Zespół interdyscyplinarny oraz w jego ramach grupy robocze. Istnieje zatem uzasadniona potrzeba kontynuowania działań prewencyjnych związanych z zachowaniem zasad bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Problemy społeczne

Analiza zgromadzonych danych przeprowadzona w oparciu o wywiady z pracownikami GOPS w Boćkach, dotycząca występujących problemów społecznych w gminie, wykazała brak możliwości opierania się wyłącznie na danych ilościowych, które pokazują jedynie skalę problemu bez konkretnych uwarunkowań, specyficznych dla podobszarów. Analizie poddano różne typy udzielanej pomocy społecznej. Szczegółowa analiza i przeprowadzone wywiady z pracownikami GOPS posłużyły do zdefiniowania najważniejszych informacji i wniosków w obszarze polityki społecznej w Gminie Boćki. Należą do nich:

- ✓ **Istnieje stała liczba osób w Gminie utrzymująca się od wielu lat oscylująca na poziomie średnio ok. 391 osób, korzystających z różnorodnych form pomocy społecznej.**
- ✓ **Zapotrzebowanie na różnorodne formy pomocy także pomocy pozafinansowej, prowadzi do konieczności rozwoju kierunkowej pomocy i profilaktyki społecznej. Poza pomocą finansową GOPS udziela pomocy rzeczowej w postaci wydawania obiadów dla dzieci uczących się w szkołach. Rodzinom wymagającym wsparcia udzielana jest pomoc socjalna.**
- ✓ **Istnieje utrzymujące się na podobnym poziomie zapotrzebowanie na objęcie opieką rodzin borykających się z problemami rodzinnymi związanymi z tzw. nowoczesnym społeczeństwem, związanymi z problemami wychowawczymi, zanikaniem więzi rodzinnych oraz problemami alkoholowymi.**

Wskazane wyżej uwarunkowania prowadzą do jednoznacznej konstatacji, iż w najbliższych latach należy mieć na uwadze wzrost kosztów związanych z udzielaniem powyższych form pomocy społecznej.

Podczas szczegółowego procesu analizy zjawisk w zakresie problemów społecznych dotyczących poziomu życia mieszkańców w aspektach finansowych i społecznych, zostały przeanalizowane dane dotyczące między innymi: ubóstwa, uzależnień, liczby korzystających z pomocy żywnościowej, zasiłków z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby, pobierających świadczenia 500+.

W ramach prac diagnostycznych zostały przeanalizowane dane dotyczące wypłacanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zasiłków i różnorodnych form wsparcia. Jednocześnie zostały wyselekcjonowane najbardziej reprezentatywne zasiłki odzwierciedlające natężenie problemu

ubóstwa rodzin zamieszkujących Gminę Boćki i wskazane przyczyny występowania problemów społecznych oraz zostały wyliczone wskaźniki dla poszczególnych podobszarów.

Wśród analizowanych wskaźników na podstawie danych GOPS znalazły się:

- Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców,
- Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców,
- Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców,
- Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500 + na 100 rodzin,
- Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców.

Zgodnie z definicją, ubóstwo jest niekorzystnym zjawiskiem społeczno-ekonomicznym, obejmującym stały brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Potrzebami tymi są w szczególności: pożywienie, schronienie, ubranie, transport oraz podstawowe potrzeby społeczno-kulturalne. Skalę ubóstwa na danym obszarze można oszacować na podstawie liczby gospodarstw korzystających z pomocy społecznej i pobierających zasiłki z kilku tytułów jednocześnie, gdyż jest to kwestia nawarstwiających się problemów życiowych i brakiem nieporadności społecznej.

Analizowane wskaźniki zostały wyselekcjonowane w taki sposób, aby mogły umożliwić zdefiniowanie i w konsekwencji przeprowadzenie całego spektrum działań prowadzonych przez gminę na rzecz potrzebujących mieszkańców. Analiza problemów społecznych skorelowanych z faktem pobierania zasiłków społecznych jest niezwykle istotna, ponieważ oprócz realnej skali omawianego zjawiska, pokazuje również zapotrzebowanie mieszkańców gminy na różne formy wsparcia w ramach pomocy społecznej, ale również wsparcia w innych sferach życia społecznego i gospodarczego. Dane otrzymane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zostały przeanalizowane na poziomie poszczególnych, przyjętych do analizy podobszarów.

Poniżej zestawiono dane liczbowe pochodzące ze statystyk Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki w zakresie poszczególnych wskaźników obrazujących formy udzielanej pomocy społecznej dla osób wymagających wsparcia.

Istotnym problemem na obszarze Gminy Boćki jest problem związany z uzależnieniami obserwowanymi wśród mieszkańców. W większości przypadków nie jest prowadzona dokumentacja potwierdzająca uzależnienie osób nadużywających środków psychoaktywnych. Fakt ten potwierdzany jest przez rozmowy pracowników socjalnych z rodziną osoby uzależnionej lub zgłaszany ze strony środowisk lokalnych np. sąsiadów. Z powodu uzależnienia z form pomocy korzystają zarówno osoby uzależnione jak i rodziny tych osób. Dokumentem potwierdzającym uzależnienie jest opinia psychiatryczno-psychologiczna. Liczba osób uzależnionych na obszarze Gminy Boćki utrzymuje się na tym samym poziomie.

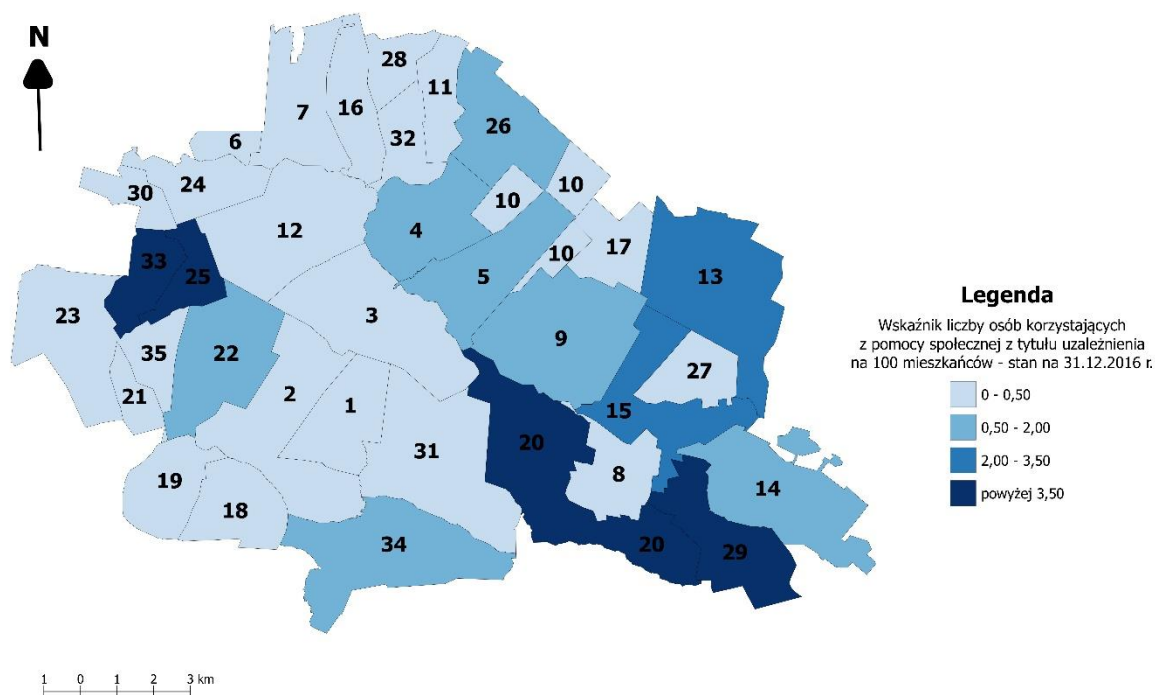
Analiza rozkładu koncentracji skali problemów społecznych, w odniesieniu do **wskaźnika liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców w Gminie Boćki**, wykazała, iż najwyższe wartości tego miernika (powyżej średniej przyjętej dla gminy) odnotowano na następujących podobszarach: Boćki Centrum (wskaźnik 1,28), Dubno (wskaźnik 1,91), **Krasna Wieś** (wskaźnik 3,03), Mołoczki (wskaźnik 1,32), **Nurzec** (wskaźnik 2,86), **Sasiny** (wskaźnik 6,52), **Solniki** (wskaźnik 7,14), Starowieś (wskaźnik 1,39), Śnieżki (wskaźnik 6,45), **Wojtki** (wskaźnik 4,352).

Wskazane wyżej podobszary wykazują znamiona kryzysu w odniesieniu do wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia, poziom ich wskaźników przewyższa średnie wartości wskaźnika uzyskane dla Gminy Boćki wynoszącej 1,14 - według stanu na 31.12.2016 r.

Analiza sytuacji we wskazanych powyżej podobszarach, wykazała, iż problem uzależnień ma charakter utrwalony, występujący na przestrzeni wielu lat. Wskaźniki dotyczące liczby osób uzależnionych na obszarze Gminy Boćki mają charakter utrzymujący się na stałym poziomie. Analiza wykazała, iż problem uzależnień wynika głównie z:

- długotrwałego bezrobocia.
- czynników psychologicznych – nieumiejętność rozwiązywania problemów życiowych, samotność
- powielania niewłaściwych wzorców,
- problemów zdrowotnych,
- niskiej świadomości konsekwencji uzależnień
- braku alternatywnych form spędzania wolnego czasu

Rysunek 9 Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców Gminy Boćki– stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki

Tabela 15 Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców Gminy Boćki– stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobzszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnienia- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnienia na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1.	Andryjanki	271	1	0,37	0
2.	Kolonia Andryjanki	65	0	-	0
3.	Boćki I	356	0	-	0
4.	Boćki II	528	5	0,95	0
5.	Boćki CENTRUM	549	7	1,28	1
6.	Bodaczki	125	0	-	0
7.	Bodaki	81	0	-	0
8.	Bystre	86	0	-	0
9.	Dubno	157	3	1,91	1
10.	Dziecinne	36	0	-	0
11.	Hawryłki	69	0	-	0
12.	Jakubowskie	255	0	-	0
13.	Krasna Wieś	132	4	3,03	1
14.	Mołoczki	76	1	1,32	1
15.	Nurzec	105	3	2,86	1
16.	Olszewo	131	0	-	0
17.	Pasieka	39	0	-	0
18.	Piotrowo-Krzywokoły	83	0	-	0
19.	Piotrowo-Trojany	58	0	-	0
20.	Sasiny	46	3	6,52	1
21.	Siedlece	30	0	-	0
22.	Siekluki	123	1	0,81	0
23.	Sielc	190	0	-	0
24.	Skalimowo	31	0	-	0
25.	Solniki	70	5	7,14	1
26.	Starowieś	144	2	1,39	1
27.	Szeszyły	37	0	-	0
28.	Szumki	37	0	-	0
29.	Śnieżki	62	4	6,45	1
30.	Torule	51	0	-	0
31.	Wandalin	73	0	-	0
32.	Wiercień	91	0	-	0
33.	Wojtki	92	4	4,35	1

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnienia- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnienia na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
34.	Wygonowo	165	1	0,61	0
35.	Żołoćki	45	0	-	0
GMINA BOĆKI		4 489	51	1,14	

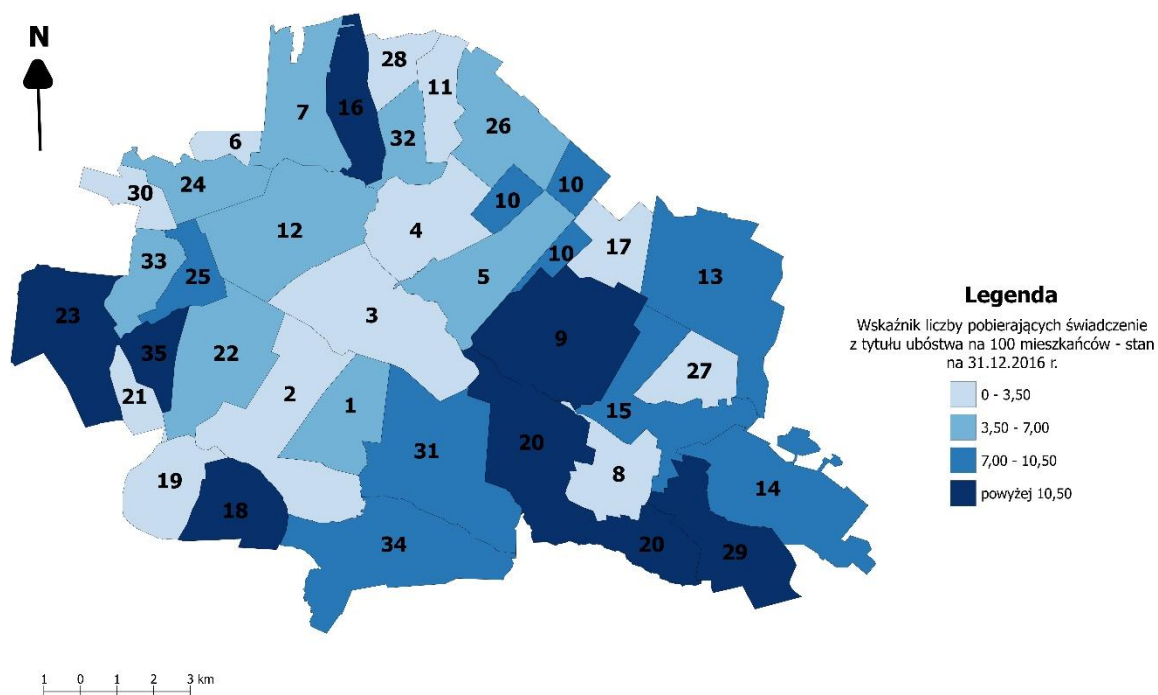
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej kryterium dochodowe przy udzielanej pomocy społecznej z tytułu ubóstwa wynosi 634 złote dla osoby samotnie gospodarującej oraz 514 złotych dla osoby pozostającej w gospodarstwie wieloosobowym. Część z osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa skorzystała z wprowadzonego w roku 2016 Rządowego Programu Wspierania Rodzin Wielodzietnych „Rodzina 500+”, dzięki temu programowi sytuacja finansowa rodzin z dziećmi znacznie się poprawiła i osoby te ograniczyły możliwość korzystania z pomocy GOPS w ramach innych świadczeń. Liczba osób korzystających na przestrzeni lat ze wsparcia GOPS z tytułu ubóstwa utrzymuje się na podobnym poziomie.

Rozmiar skali niekorzystnej sytuacji społecznej w poszczególnych podobszarach gminy warunkuje także przyjęty do analizy **wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców**. Średnia wartość tego wskaźnika przyjęta dla gminy wyniosła w roku 2016 (stan na 31 grudnia) 6,73. Następujące podobszary znalazły się w grupie miejscowości przekraczających ten poziom: Boćki Centrum (wskaźnik 6,74), **Dubno** (wskaźnik 11,46), **Dziecinne** (wskaźnik 8,33), **Krasna Wieś** (wskaźnik 8,33), Mołoczki (wskaźnik 7,89), **Nurzec** (wskaźnik 9,52), **Olszewo** (wskaźnik 16,79), **Piotrowo- Krzywokoły** (wskaźnik 20,48), **Sasiny** (wskaźnik 15,22), **Sielc** (wskaźnik 18,42), Solniki (wskaźnik 7,14), Starowieś (wskaźnik 6,94), **Śnieżki** (wskaźnik 12,90), **Wandalin** (wskaźnik 9,59), **Wygonowo** (wskaźnik 8,48), **Żołoćki** (wskaźnik 13,33).

Problem ubóstwa na wskazanych wyżej podobszarach Gminy Boćki jest wynikiem występującego wśród mieszkańców podobszarów długotrwałego bezrobocia, bierności, uzależnień oraz niepełnosprawności. Czynniki te wpływają na wykluczenie społeczne osób dotkniętych problemem ubóstwa, niską samoocenę i dyskryminację oraz występowanie zachowań o charakterze patologicznym. Poziom skali występującego ubóstwa wykazuje stały trend na przestrzeni ostatnich lat. Pomimo działań instytucjonalnych w zakresie poprawy sytuacji bytowej rodzin z podobszarów wykazujących kryzys w zakresie braku zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, sytuacja wymaga działań zaradczych i przynajmniej zmniejszenia poziomu deficytów w tym zakresie.

Rysunek 10 Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki

Tabela 16 Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Liczba osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1.	Andryjanki	271	16	5,90	0
2.	Kolonia Andryjanki	65	0	-	0
3.	Boćki I	356	9	2,53	0
4.	Boćki II	528	18	3,41	0
5.	Boćki CENTRUM	549	37	6,74	1
6.	Bodaczki	125	2	1,60	0
7.	Bodaki	81	4	4,94	0
8.	Bystre	86	3	3,49	0
9.	Dubno	157	18	11,46	1
10.	Dziecinne	36	3	8,33	1
11.	Hawryłki	69	0	-	0
12.	Jakubowskie	255	13	5,10	0

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
13.	Krasna Wieś	132	11	8,33	1
14.	Mołoczki	76	6	7,89	1
15.	Nurzec	105	10	9,52	1
16.	Olszewo	131	22	16,79	1
17.	Pasieka	39	0	-	0
18.	Piotrowo- Krzywokoły	83	17	20,48	1
19.	Piotrowo-Trojany	58	0	-	0
20.	Sasiny	46	7	15,22	1
21.	Siedlece	30	0	-	0
22.	Siekluki	123	7	5,69	0
23.	Sielc	190	35	18,42	1
24.	Skalimowo	31	2	6,45	0
25.	Solniki	70	5	7,14	1
26.	Starowieś	144	10	6,94	1
27.	Szeszyły	37	0	-	0
28.	Szumki	37	0	-	0
29.	Śnieżki	62	8	12,90	1
30.	Torule	51	0	-	0
31.	Wandalin	73	7	9,59	1
32.	Wiercień	91	6	6,59	0
33.	Wojtki	92	6	6,52	0
34.	Wygonowo	165	14	8,48	1
35.	Żołoci	45	6	13,33	1
GMINA BOCKI		4 489	302	6,73	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Bocki

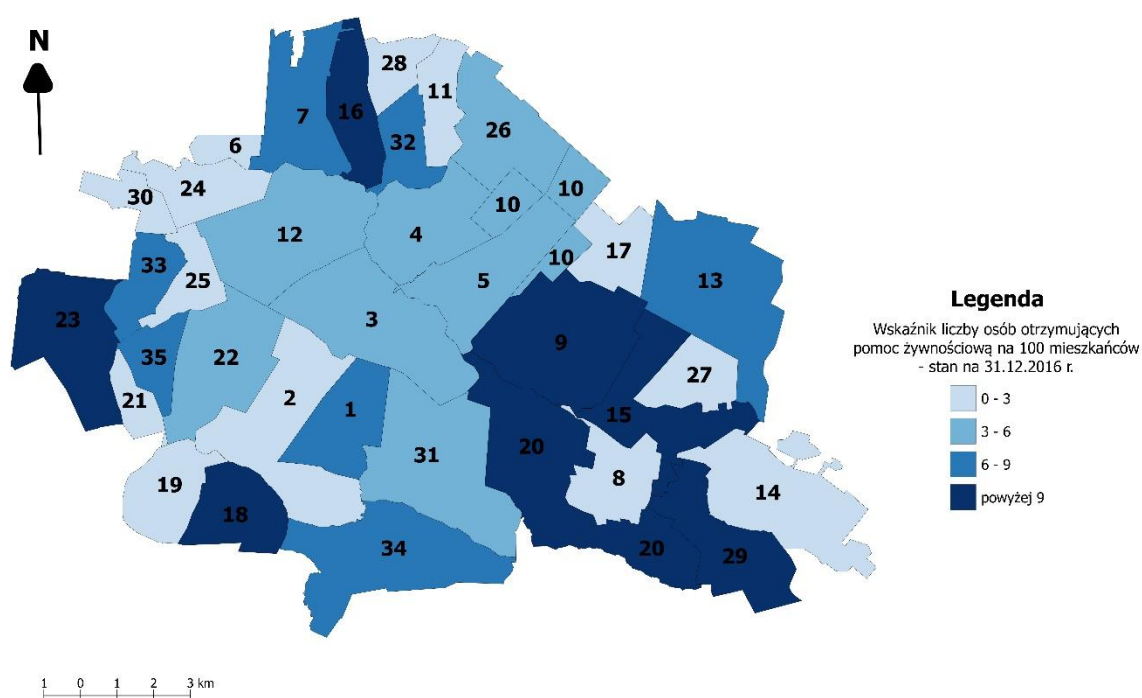
Innym rodzajem pomocy udzielanej przez Gminę Bocki mieszkańcom będącym w trudnej sytuacji materialnej jest pomoc żywnościowa. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bockach udziela mieszkańcom pomocy w formie zasiłków celowych na zakup żywności w ramach programu pomocy państwa w zakresie dożywiania. Na obszarze gminy wydawane są skierowania do otrzymania pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

Wśród mierników, które zostały poddane analizie sfery społecznej w Gminie Bocki w wyżej wskazanym kontekście, był **wskaźnik dotyczący liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców**. Analiza danych dotyczących wyżej wymienionego wskaźnika wykazała, iż na wielu podobszarach gminy utrzymują się niekorzystne tendencje, świadczące o rozległej skali ubóstwa.

Znaczna ilość analizowanych podobszarów uzyskała wskaźniki liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową powyżej średniej przyjętej dla gminy wynoszącej 6,04. Do obszarów tych należą: Andryjanki (wskaźnik 7,38), Bodaki (wskaźnik 7,41), **Dubno** (wskaźnik 10,19), Krasna Wieś (wskaźnik 8,33), Nurzec (wskaźnik 9,52), **Olszewo** (wskaźnik 10,69), Piotrowo- Krzywokoły (10,84), Sasiny (wskaźnik 13,04), **Sielc** (wskaźnik 17,89), **Śnieżki** (wskaźnik 12,90), Wiercień (wskaźnik 6,59), Wojtki (wskaźnik 8,70), Wygonowo (wskaźnik 6,06), Żołoćki (wskaźnik 8,89).

Na podobszarach wskazanych powyżej, wykazujących sytuację kryzysową, liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej ma charakter stały. Trend ten utrzymuje się od wielu lat, a przyczyną tego stanu rzeczy jest głównie niezaradność rodzin, niewłaściwa hierarchia wartości społecznych, roszczeniowa postawa osób korzystających ze wsparcia instytucjonalnego, ubóstwo oraz uzależnienia.

Rysunek 11 Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową w Gminie Boćki na 100 mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki

Tabela 17 Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową w Gminie Boćki na 100 mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba osób zakwalifikowanych do otrzymania pomocy żywnościowej- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1.	Andryjanki	271	20	7,38	1

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba osób zakwalifikowanych do otrzymania pomocy żywnościowej- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
2.	Kolonia Andryjanki	65	0	-	0
3.	Boćki I	356	17	4,78	0
4.	Boćki II	528	18	3,41	0
5.	Boćki CENTRUM	549	17	3,10	0
6.	Bodaczki	125	2	1,60	0
7.	Bodaki	81	6	7,41	1
8.	Bystre	86	2	2,33	0
9.	Dubno	157	16	10,19	1
10.	Dziecinne	36	2	5,56	0
11.	Hawryłki	69	0	-	0
12.	Jakubowskie	255	13	5,10	0
13.	Krasna Wieś	132	11	8,33	1
14.	Mołoczki	76	1	1,32	0
15.	Nurzec	105	10	9,52	1
16.	Olszewo	131	14	10,69	1
17.	Pasieka	39	0	-	0
18.	Piotrowo- Krzywokoły	83	9	10,84	1
19.	Piotrowo-Trojany	58	0	-	0
20.	Sasiny	46	6	13,04	1
21.	Siedlece	30	0	-	0
22.	Siekluki	123	6	4,88	0
23.	Sielc	190	34	17,89	1
24.	Skalimowo	31	0	-	0
25.	Solniki	70	2	2,86	0
26.	Starowieś	144	7	4,86	0
27.	Szeszyły	37	0	-	0
28.	Szumki	37	0	-	0
29.	Śnieżki	62	8	12,90	1
30.	Torule	51	1	1,96	0
31.	Wandalin	73	4	5,48	0
32.	Wiercień	91	6	6,59	1
33.	Wojtki	92	8	8,70	1
34.	Wygonowo	165	10	6,06	1
35.	Żołoćki	45	4	8,89	1
GMINA BOĆKI		4 489	271	6,04	

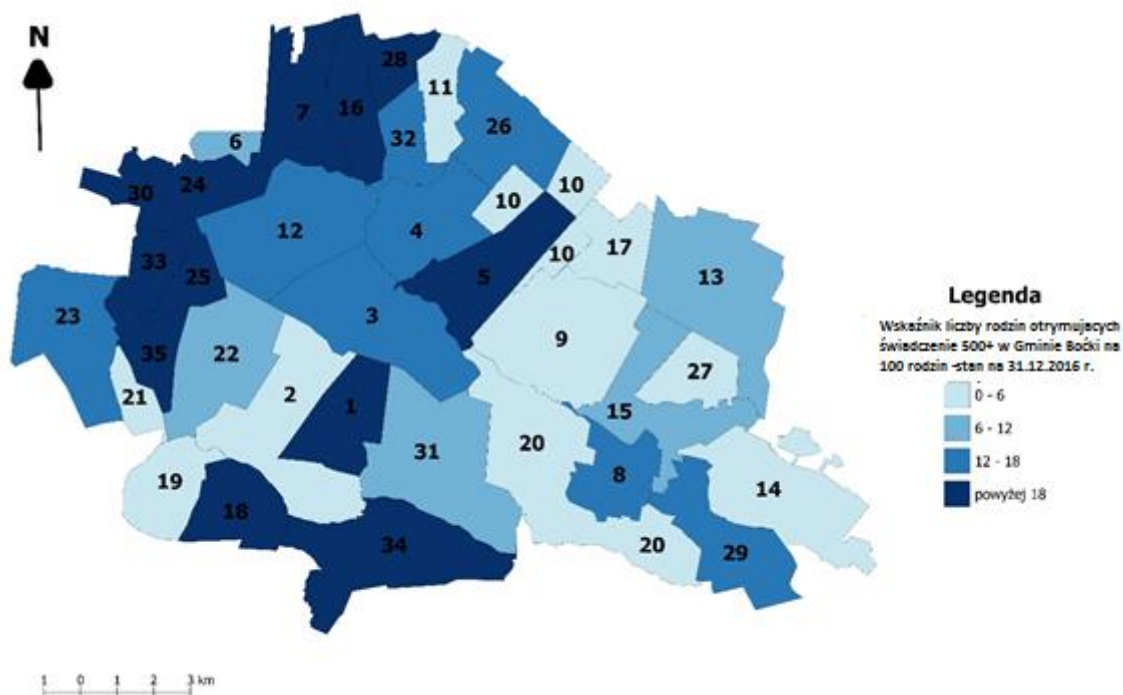
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki

Wskaźnikiem, który obrazuje sytuację kryzysu związanego z niskimi dochodami mieszkańców, którzy wymagają wsparcia ze względu na potrzeby związane z wychowaniem potomstwa jest **wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500 + na 100 rodzin**. Świadczenie wychowawcze 500+ na pierwsze dziecko przysługuje tym rodzinom, które uzyskują niski poziom dochodów na członka gospodarstwa domowego, który kształtuje się poniżej 800 zł na miesiąc. Świadczenie to uznawane jest za rzeczywistą miarę ubóstwa, ponieważ jego wartość graniczna jest zbliżona do minimalnej emerytury netto (880,45 zł). Ideą, która stanowiła powód, dla którego świadczenie to zostało na mocy prawa przyjęte, była konieczność pomocy dla rodzin z dziećmi, czyli dla tej grupy społecznej, która powinna być szczególnie chroniona pod względem socjalnym.

Średnio na 100 rodzin w Gminie Boćki z zasiłku 500+ korzystało ogółem 15,10 rodzin. Najwyższą intensywność otrzymujących świadczenie 500+ odnotowano w następujących podobszarach: **Andryjanki** (wskaźnik 32,26), Boćki I (wskaźnik 17,00), Boćki Centrum (wskaźnik 20,44), **Bodaki** (wskaźnik 24,00), Jakubowskie (17,95), **Olszewo** (wskaźnik 27,27), **Piotrowo- Krzywokoły** (wskaźnik 24,00), Sielc (wskaźnik 17,54), **Skalimowo** (wskaźnik 25,00), **Solniki** (wskaźnik 23,81), Starowieś (wskaźnik 17,78), Szumki (wskaźnik 25,00), **Torule** (wskaźnik 38,46), Wiercień (wskaźnik 16,00), **Wojtki** (wskaźnik 25,93), **Wygonowo** (wskaźnik 24,44), **Żołoci** (wskaźnik 33,33).

Przyczyną tak rozległego zjawiska korzystania z zasiłku 500+ na obszarze Gminy Boćki jest posiadanie więcej niż jednego dziecka w większości rodzin. Zasiłek (świadczenie wychowawcze) adresowane jest do rodzin mających na utrzymaniu dzieci, a jego celem jest częściowe pokrycie wydatków wychowywaniem dziecka, w tym opieki nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Wypłata wskazanego zasiłku została uruchomiona w roku 2016 na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. 2017 poz. 1851), dlatego nie ma możliwości analizy występującego trendu w zakresie jego wypłaty.

Rysunek 12 Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ w Gminie Boćki na 100 rodzin - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki

Tabela 18 Wskaźnik liczby mieszkańców otrzymujących świadczenie 500+ w Gminie Boćki na 100 rodzin - stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba rodzin - stan na 31.12.2016 r.	Liczba rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko (500+) - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1	Andryjanki	62	20	32,26	1
2	Kolonia Andryjanki	22	0	-	0
3	Boćki I	100	17	17,00	1
4	Boćki II	156	21	13,46	0
5	Boćki CENTRUM	137	28	20,44	1
6	Bodaczki	34	3	8,82	0
7	Bodaki	25	6	24,00	1
8	Bystre	25	4	16,00	1
9	Dubno	73	4	5,48	0
10	Dziecinne	21	0	-	0
11	Hawryłki	17	1	5,88	0
12	Jakubowskie	78	14	17,95	1

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba rodzin - stan na 31.12.2016 r.	Liczba rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko (500+) - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
13	Krasna Wieś	63	4	6,35	0
14	Mołoczki	43	1	2,33	0
15	Nurzec	45	4	8,89	0
16	Olszewo	33	9	27,27	1
17	Pasieka	10	0	-	0
18	Piotrowo-Krzywokoły	25	6	24,00	1
19	Piotrowo-Trojany	19	1	5,26	0
20	Sasiny	20	1	5,00	0
21	Siedlece	10	0	-	0
22	Siekluki	35	3	8,57	0
23	Sielc	57	10	17,54	1
24	Skalimowo	12	3	25,00	1
25	Solniki	21	5	23,81	1
26	Starowieś	45	8	17,78	1
27	Szeszyły	24	0	-	0
28	Szumki	8	2	25,00	1
29	Śnieżki	30	4	13,33	0
30	Torule	13	5	38,46	1
31	Wandalin	28	2	7,14	0
32	Wiercień	25	4	16,00	1
33	Wojtki	27	7	25,93	1
34	Wygonowo	45	11	24,44	1
35	Żołółki	9	3	33,33	1
GMINA BOĆKI		1 397	211	15,10	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki

Społeczność gminy reprezentują mieszkańcy nie tylko posiadający zróżnicowany status społeczny, ale także mieszkańcy wymagający pomocy z uwagi na stan zdrowia i występowanie uciążliwych schorzeń zdrowotnych. Zasiłek z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej lub ciężkiej choroby przyznawany jest dla osób, które cierpią na ciężką lub długotrwałą chorobę, co potwierdzone jest stosownym zaświadczeniem lekarskim. Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby przyznawane są także zasiłki okresowe. Kryterium dochodowym w ramach przyznawania zasiłku związanego z długotrwałą i ciężką chorobą jest kwota 634 zł dla osoby samotnej oraz kwota 514 zł dla osoby w rodzinie. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie wymagającej wsparcia z powodu długotrwałej i/lub ciężkiej choroby przyznawany jest zasiłek celowy. Liczba osób na obszarze gminy objęta wyżej wymienioną pomocą pozostaje na przestrzeni ostatnich lat bez zmian.

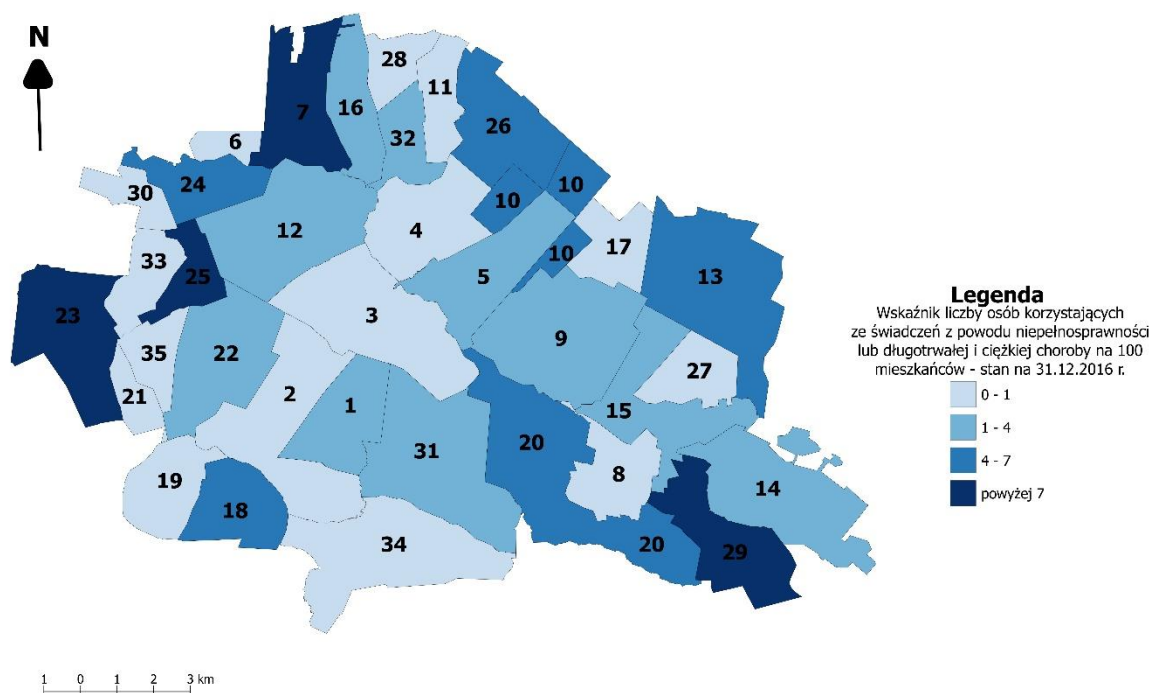
Ze względu na stały i często długotrwały charakter tego świadczenia, osoby korzystające ze wskazanego wyżej zasiłku, osiągają niski poziom życia społecznego i wymagają intensywnej pomocy, nie tylko w zakresie pomocy materialnej, ale często pomocy terapeutycznej i psychologicznej. Problemem tych osób jest także wyobcowanie i pozostawanie poza obrębem życia społecznego gminy. Brak integracji osób niepełnosprawnych jest także wynikiem niskiej świadomości społecznej i braku otwartości ze strony pozostałych mieszkańców gminy, często wynikający z braku wiedzy i negatywnego postrzegania osób niepełnosprawnych przez osoby zdrowe. Wobec powyższego stworzenie odpowiednich warunków i włączenie społeczne osób niepełnosprawnych staje się koniecznością, zwłaszcza w dobie powszechnej dbałości o równość szans społecznych dla wszystkich mieszkańców oraz ograniczenia wszelkich form dyskryminacji.

Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców, obrazuje jaka jest skala tego zjawiska w Gminie Boćki oraz w których podobszarach koncentracja osób wymagających wsparcia jest znaczna.

Średnia wartość powyższego wskaźnika na dzień 31.12.2016 r. uzyskana dla Gminy wynosiła 2,76, a wśród podobszarów, których wskaźniki przekroczyły tę wartość znalazły się: Boćki Centrum (wskaźnik 2,91), **Bodaki** (wskaźnik 9,88), Dubno (wskaźnik 3,82), **Dziecinne** (wskaźnik 5,56), **Krasna Wieś** (5,30), Mołoczki (wskaźnik 3,95), Nurzec (wskaźnik 2,86), Olszewo (wskaźnik 3,82), **Piotrowo-Krzywokoły** (wskaźnik 6,02), **Sasiny** (wskaźnik 6,52), **Sielc** (wskaźnik 8,95), **Skalimowo** (wskaźnik 6,45), **Solniki** (wskaźnik 7,14), Starowieś (wskaźnik 4,86), **Śnieżki** (wskaźnik 12,90), Wiercień (wskaźnik 3,30).

Obserwacje zjawiska korzystania z zasiłków z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na przestrzeni ostatnich lat, wykazały, iż liczba osób korzystających z tej pomocy utrzymuje się na podobnym poziomie. Przyczyną niekorzystnej sytuacji w tym zakresie we wskazanych podobszarach, które wykazują kryzys jest w zasadniczej mierze starzenie się społeczeństwa. Natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się z wiekiem. Starzenie się społeczeństwa jest związane ze zmniejszaniem się odsetka nowonarodzonych oraz wydłużaniem przeciętnego trwania życia. Wśród osób starszych, obok inwalidztwa, problemem jest również samotność, choroba, życie w ubóstwie, poczucie braku przydatności. Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności można zaliczyć choroby, wypadki, zatrucia i urazy. Często niepełnosprawność jest wynikiem przewlekłej choroby. Należy zaznaczyć, że częstotliwość występowania chorób przewlekłych wzrasta wraz z wiekiem.

Rysunek 13 Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców w Gminie Boćki - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki

Tabela 19 Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców w Gminie Boćki - stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1.	Andryjanki	271	7	2,58	0
2.	Kolonia Andryjanki	65	0	-	0
3.	Boćki I	356	3	0,84	0
4.	Boćki II	528	5	0,95	0
5.	Boćki CENTRUM	549	16	2,91	1
6.	Bodaczki	125	1	0,80	0
7.	Bodaki	81	8	9,88	1
8.	Bystre	86	0	-	0
9.	Dubno	157	6	3,82	1
10.	Dziecinne	36	2	5,56	1

Lp.	Wydzielony podobzszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
11.	Hawryłki	69	0	-	0
12.	Jakubowskie	255	4	1,57	0
13.	Krasna Wieś	132	7	5,30	1
14.	Mołoczki	76	3	3,95	1
15.	Nurzec	105	3	2,86	1
16.	Olszewo	131	5	3,82	1
17.	Pasieka	39	0	-	0
18.	Piotrowo-Krzywokoły	83	5	6,02	1
19.	Piotrowo-Trojany	58	0	-	0
20.	Sasiny	46	3	6,52	1
21.	Siedlece	30	0	-	0
22.	Siekluki	123	3	2,44	0
23.	Sielc	190	17	8,95	1
24.	Skalimowo	31	2	6,45	1
25.	Solniki	70	5	7,14	1
26.	Starowieś	144	7	4,86	1
27.	Szeszyły	37	0	-	0
28.	Szumki	37	0	-	0
29.	Śnieżki	62	8	12,90	1
30.	Torule	51	0	-	0
31.	Wandalin	73	1	1,37	0
32.	Wiercień	91	3	3,30	1
33.	Wojtki	92	0	-	0
34.	Wygonowo	165	0	-	0
35.	Żołoci	45	0	-	0
GMINA BOĆKI		4 489	124	2,76	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Boćki

Niezwykle istotnym zagadnieniem, koniecznym do analizy w Gminie Boćki jest sytuacja dotycząca osób pozostających bez pracy, mieszkańców, którzy znajdują się w rejestrach osób bezrobotnych. Na obszarze Gminy Boćki sytuacja bezrobocia bezpośrednio skorelowana jest z brakiem wystarczającej liczby miejsc pracy oraz stagnacją rozwojową w zakresie przyrostu nowych podmiotów gospodarczych. Obecnie gros aktywnych zawodowo mieszkańców gminy znajduje pracę w miejscowościach poza gminą, m.in. w Bielsku Podlaskim, czy Siemiatyczach, dlatego podniesienie poziomu przedsiębiorczości

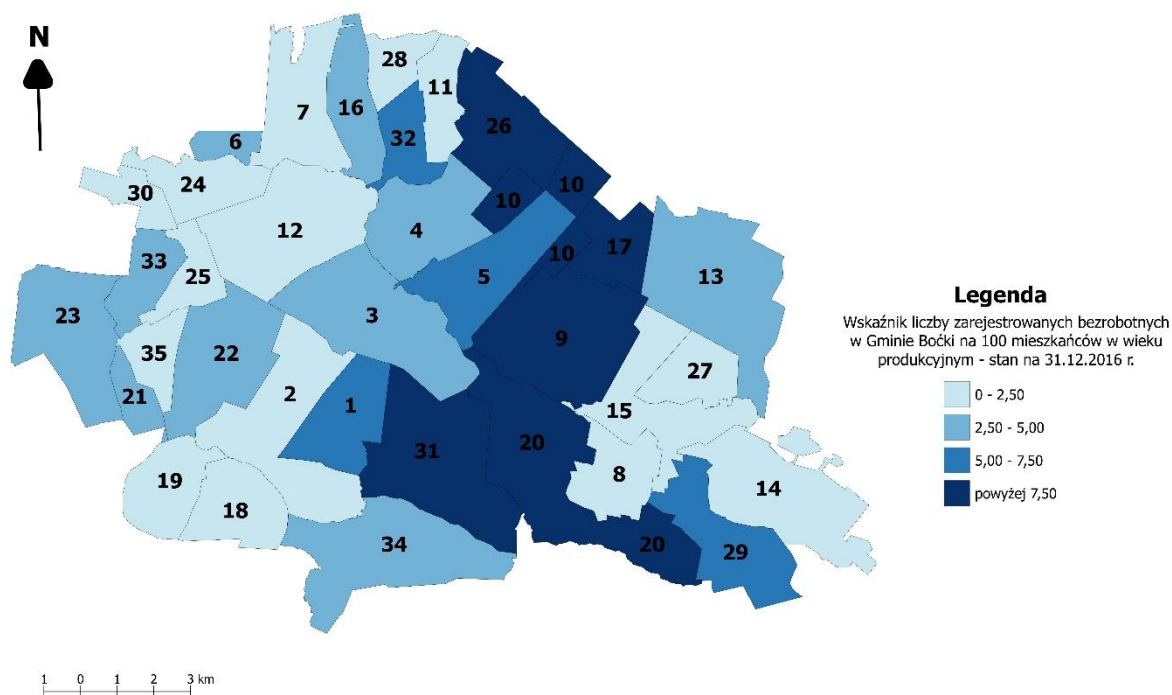
wśród mieszkańców i umożliwienie rozwoju potencjału gospodarczego na terenie gminy staje się koniecznością i niezbędnym warunkiem rozwoju.

Problemem jest także niedostosowanie kwalifikacji pracowników do obecnych potrzeb rynku, co implikuje konieczność stworzenia systemu instytucjonalnego umożliwiającego podnoszenie i zmianę kwalifikacji zawodowych lokalnej społeczności. Chociaż sytuacja bezrobocia w gminie nie należy do problemów najbardziej dotkliwych, ponieważ jak wykazano, wskaźnik liczby osób bezrobotnych w odniesieniu do liczb osób w wieku produkcyjnym znajduje się na korzystnym poziomie w odniesieniu do danych powiatowych, wojewódzkich czy krajowych, jednak działania w tym zakresie są niezbędne, aby przynajmniej zachować obecny poziom wskaźników w tej materii.

Pozyskane dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim dotyczące liczby zarejestrowanych bezrobotnych według stanu na 31.12.2016 r. umożliwiły zdefiniowanie **wskaźnika liczby zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym**. Zgodnie z przeprowadzoną analizą w następujących podobszarach zdiagnozowano kryzys w sferze społecznej w odniesieniu do wskaźnika liczby zarejestrowanych bezrobotnych: Andryjanki (wskaźnik 6,29), Boćki I (wskaźnik 4,98), Boćki Centrum (wskaźnik 5,83), Bodaczki (wskaźnik 4,48), Dubno (wskaźnik 7,69), Dziecinne (wskaźnik 4,44), Krasna Wieś (wskaźnik 4,76), **Pasieka** (wskaźnik 8,33), **Sasiny** (wskaźnik 15,79), Siedlece (wskaźnik 4,55), **Starowieś** (wskaźnik 7,79), Śnieżki (wskaźnik 5,26), **Wandalin** (wskaźnik 8,11), Wiercień (wskaźnik 5,36).

Średnia wartość powyższego wskaźnika, przyjęta dla Gminy Boćki zgodnie ze stanem na 31.12.2016 r. kształtowała się na poziomie 4,15, a wymienione powyżej podobszary znacznie przekraczają (czasem kilkakrotnie) wskazaną wartość, co predysponuje je do obszarów wykazujących sytuację kryzysu w odniesieniu do poziomu występującego na obszarze gminy bezrobocia.

Rysunek 14 Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim

Tabela 20 Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobzszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym- stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1	Andryjanki	159	10	6,29	1
2	Kolonia Andryjanki	42	0	-	0
3	Boćki I	201	10	4,98	1
4	Boćki II	348	14	4,02	0
5	Boćki CENTRUM	309	18	5,83	1
7	Bodaczki	67	3	4,48	1
8	Bodaki	39	0	-	0
9	Bystre	48	1	2,08	0
10	Dubno	78	6	7,69	1
11	Dziecinne	16	2	12,50	1
12	Hawryłki	45	0	-	0
13	Jakubowskie	141	2	1,42	0
14	Krasna Wieś	63	3	4,76	1

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym- stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
15	Mołoczki	22	0	-	0
16	Nurzec	50	1	2,00	0
17	Olszewo	84	3	3,57	0
18	Pasieka	24	2	8,33	1
19	Piotrowo-Krzywokoły	46	1	2,17	0
20	Piotrowo-Trojany	29	0	-	0
21	Sasiny	19	3	15,79	1
22	Siedlece	22	1	4,55	1
23	Siekluki	79	2	2,53	0
24	Sielc	105	4	3,81	0
25	Skalimowo	12	0	-	0
26	Solniki	45	0	-	0
27	Starowieś	77	6	7,79	1
28	Szeszyły	8	0	-	0
29	Szumki	25	0	-	0
30	Śnieżki	19	1	5,26	1
31	Torule	28	0	-	0
32	Wandalin	37	3	8,11	1
33	Wiercień	56	3	5,36	1
34	Wojtki	54	2	3,70	0
35	Wygonowo	88	3	3,41	0
36	Żołoci	20	0	-	0
GMINA BOĆKI		2 505	104	4,15	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim

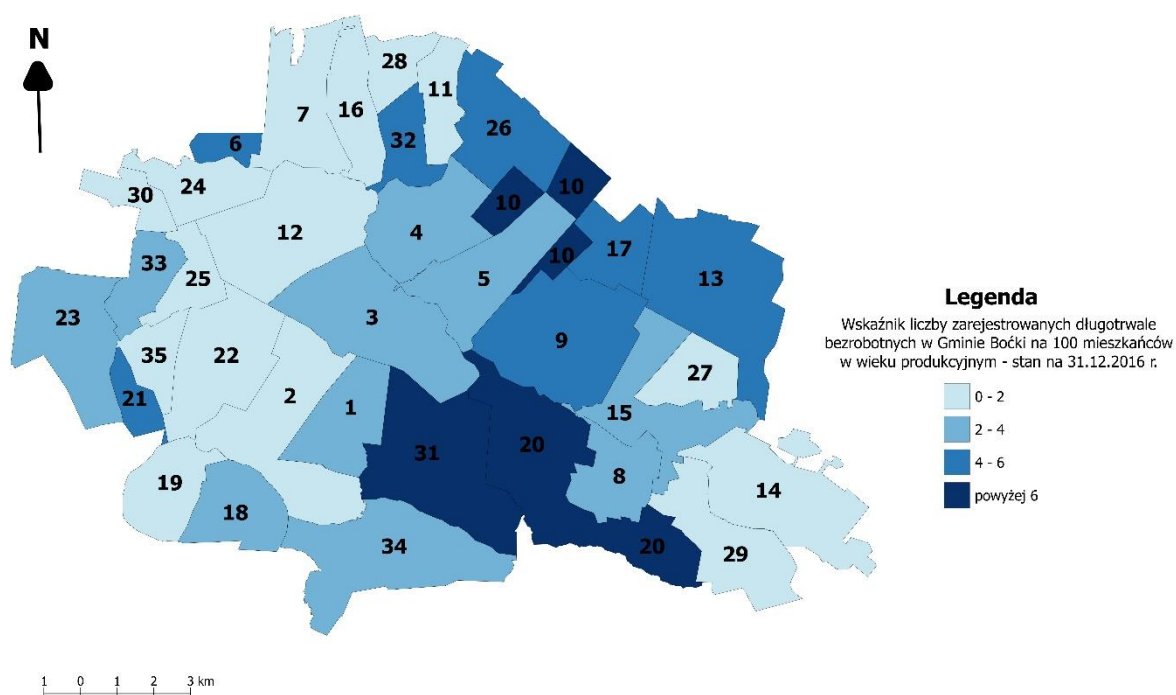
Problem bezrobocia na obszarze Gminy Boćki pogłębia także występująca sytuacja bezrobocia o charakterze długotrwałym. To szczególnie dotkliwy problem, ponieważ dotyczy osób, które z uwagi na swoją długotrwałą sytuację pozostawania bez pracy, są osobami wykluczonymi społecznie, wymagającymi szczególnego wsparcia instytucjonalnego. Apatia i brak wiary we własne siły uniemożliwia tym osobom funkcjonowanie w istniejących realiach społecznych i rzutuje nie tylko na sytuację materialną i społeczną osoby bezrobotnej, ale także wpływa na pozostałych członków rodziny i najbliższe otoczenie społeczne.

Dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy stały się kanwą do określenia **wskaźnika liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym**. Analiza wykazała, iż ponad połowa zarejestrowanych w Gminie Boćki pozostających bez pracy, to osoby o statusie osób długotrwale bezrobotnych. Sytuacja ta obrazuje stały, niezmienny obraz problemu bezrobocia, który jest szczególnie dotkliwy i trudny do naprawy, ponieważ osoby pozostające bez

pracy, to często osoby wycofane, nieaktywne i nie potrafiące samodzielnie dokonać zmiany niekorzystnej sytuacji, często odnoszącej się i wpływającej na pozostałych członków rodziny.

Podobszary, które odnotowały poziom przyjętego wskaźnika dotyczącego osób długotrwale bezrobotnych, powyżej wartości średniej przyjętej dla gminy (wskaźnik 2,71) to: Boćki I (wskaźnik 2,99), Boćki Centrum (wskaźnik 3,56), Bodaczki (wskaźnik 4,48), Dubno (wskaźnik 5,13), **Dziecinne** (wskaźnik 12,50), Krasna Wieś (wskaźnik 4,76), **Pasieka** (wskaźnik 4,17), **Sasiny** (wskaźnik 10,53), Siedlece (wskaźnik 4,55), **Sielc** (wskaźnik 5,06), **Starowieś** (wskaźnik 5,19), **Wandalin** (wskaźnik 8,11), **Wiercień** (wskaźnik 5,36), Wojtki (wskaźnik 3,70), Wygonowo (wskaźnik 3,41).

Rysunek 15 Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim

Tabela 21 Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym- stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1	Andryjanki	159	4	2,52	0
2	Kolonia Andryjanki	42	0	-	0
3	Boćki I	201	6	2,99	1
4	Boćki II	348	8	2,30	0

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym- stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
5	Boćki CENTRUM	309	11	3,56	1
6	Bodaczki	67	3	4,48	1
7	Bodaki	39	0	-	0
8	Bystre	48	1	2,08	0
9	Dubno	78	4	5,13	1
10	Dziecinne	16	2	12,50	1
11	Hawryłki	45	0	-	0
12	Jakubowskie	141	1	0,71	0
13	Krasna Wieś	63	3	4,76	1
14	Mołoczki	22	0	-	0
15	Nurzec	50	1	2,00	0
16	Olszewo	84	0	-	0
17	Pasieka	24	1	4,17	1
18	Piotrowo-Krzywokoły	46	1	2,17	0
19	Piotrowo-Trojany	29	0	-	0
20	Sasiny	19	2	10,53	1
21	Siedlece	22	1	4,55	1
21	Siekluki	79	0	-	0
23	Sielc	105	4	3,81	1
24	Skalimowo	12	0	-	0
25	Solniki	45	0	-	0
26	Starowieś	77	4	5,19	1
27	Szeszyły	8	0	-	0
28	Szumki	25	0	-	0
29	Śnieżki	19	0	-	0
30	Torule	28	0	-	0
31	Wandalin	37	3	8,11	1
32	Wiercień	56	3	5,36	1
33	Wojtki	54	2	3,70	0
34	Wygonowo	88	3	3,41	1
35	Żołoćki	20	0	-	0
GMINA BOĆKI		2 505	68	2,71	

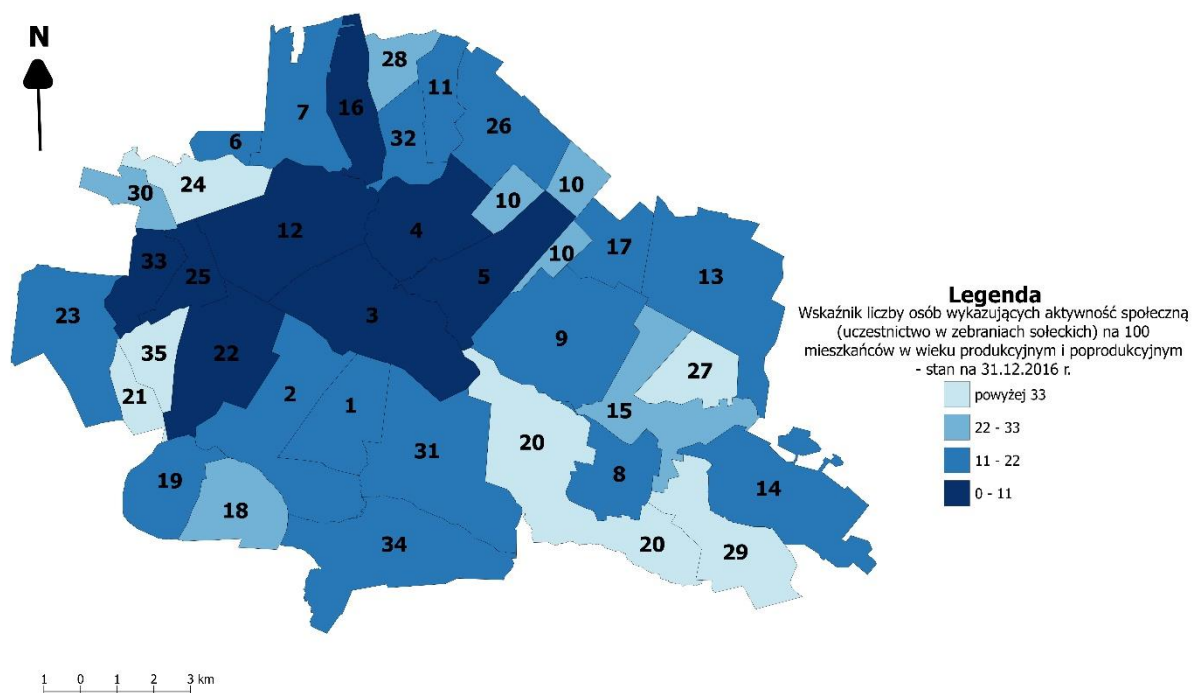
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim

Pomoc społeczna udzielana mieszkańcom Gminy Boćki, którzy zgłaszają się do GOPS zaspokaja jedynie ich podstawowe potrzeby bytowe. Potrzeby osób wymagających wsparcia ze środków gminy nie dotyczą jedynie pomocy finansowej. Istnieje potrzeba prowadzenia działań zaspokajających potrzeby

tych osób w aspekcie terapeutyczno-psychologicznym, doradczym czy resocjalizacyjnym. Konieczne jest pobudzenie aktywności mieszkańców, aby wśród osób wymagających wsparcia osób nie dominowała jedynie postawa roszczeniowa, ale aktywne współdziałanie i integracja społeczna w zakresie bieżących spraw dotyczących lokalnej społeczności w poszczególnych podobszarach. Apatia i wyobcowanie, które dostrzegane jest w niektórych podobszarach Gminy Boćki, sprawia, iż mieszkańcy nie angażują się w życie społeczne, nie czują się współodpowiedzialni za działania i inicjatywy prowadzone w miejscu ich zamieszkania. Celowe w tej sytuacji stało się zatem zdefiniowanie **wskaźnika liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym**. Na potrzeby obliczenia wartości wskaźnika przyjęto średnią wartość liczby osób uczestniczących w zebraniach sołeckich w poszczególnych podobszarach w latach 2015, 2016. Zebrania sołeckie dotyczą zatwierdzenia funduszu sołeckiego, w ramach którego podejmowane są istotne decyzje w zakresie wydatkowania środków pieniężnych z budżetu Gminy, na najbardziej konieczne inwestycje czy przedsięwzięcia w danej miejscowości. Do września każdego roku poszczególne sołectwa za pośrednictwem sołtysa składają do Gminy wnioski na realizację przedsięwzięć ze środków funduszu sołeckiego wraz z uchwałą, protokołem ze spotkania i listą obecności uczestników.

Wśród podobszarów, w których zdiagnozowano kryzys społeczny objawiający się brakiem aktywności mieszkańców w sprawach dotyczących danego podobszaru (wskaźnik poniżej średniej wartości wskaźnika przyjętego dla Gminy Boćki na poziomie 13,00), znalazły się: Andryjanki (wskaźnik 11,27), **Boćki I** (wskaźnik 5,32), **Boćki II** (wskaźnik 2,16), **Boćki Centrum** (wskaźnik 5,54), Dubno (wskaźnik 12,93), Jakubowskie (wskaźnik 7,46), **Olszewo** (wskaźnik 8,91), Siekluki (wskaźnik 10,00), Sielc (wskaźnik 12,67), Solniki (wskaźnik 10,91), **Wojtki** (wskaźnik 7,81).

Rysunek 16 Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym- stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Tabela 22 Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym- stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym- stan na 31.12.2016 r.	Średnia liczba osób uczestniczących w zebraniach sołeckich w latach 2015, 2016	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1	Andryjanki	213	24	11,27	1
2	Kolonia Andryjanki	53	7	13,21	0
3	Boćki I	282	15	5,32	1
4	Boćki II	462	10	2,16	1
5	Boćki CENTRUM	415	23	5,54	1
7	Bodaczki	97	16	16,49	0
8	Bodaki	65	11	16,92	0
9	Bystre	69	10	14,49	0
10	Dubno	147	19	12,93	1
11	Dziecinne	34	10	29,41	0
12	Hawryłki	59	9	15,25	0
13	Jakubowskie	201	15	7,46	1
14	Krasna Wieś	121	19	15,70	0
15	Mołoczki	75	12	16,00	0
16	Nurzec	88	25	28,41	0
17	Olszewo	101	9	8,91	1
18	Pasieka	33	10	30,30	0
19	Piotrowo-Krzywokoły	68	16	23,53	0
20	Piotrowo-Trojany	52	10	19,23	0
21	Sasiny	42	16	38,10	0
22	Siedlece	28	10	35,71	0
23	Siekluki	100	10	10,00	1
24	Sielc	150	19	12,67	1
25	Skalimowo	26	14	53,85	0
26	Solniki	55	6	10,91	1
27	Starowieś	114	18	15,79	0
28	Szeszyły	35	12	34,29	0
29	Szumki	29	9	31,03	0
30	Śnieżki	57	21	36,84	0
31	Torule	38	9	23,68	0

Lp.	Wydzielony podobzar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	Średnia liczba osób uczestniczących w zebraniach sołeckich w latach 2015, 2016	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
32	Wandalin	60	10	16,67	0
33	Wiercień	76	15	19,74	0
34	Wojtki	76	6	7,89	1
35	Wygonowo	118	18	15,25	0
36	Żołoćki	37	15	40,54	0
GMINA BOĆKI		3676	478	13,00	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Przedmiotem przeprowadzonej analizy sfery społecznej, rzutującej na ocenę aktualnej sytuacji społecznej w gminie, była także kwestia zarejestrowanych oraz działających aktywnie na obszarze gminy organizacji pozarządowych. Liczba funkcjonujących podmiotów o tym profilu działania bezpośrednio wpływa na życie społeczno-gospodarcze obszaru, umożliwia różnorodne działania prospołeczne, wzmacnia aktywność społeczności lokalnej oraz umożliwia ich integrację w ramach wspólnych inicjatyw, prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

Poniżej zestawiono obecnie aktywnie funkcjonujące podmioty NGO (non governmental organisation), zaznaczono jednocześnie te z nich, które są podmiotami zarejestrowanymi na terenie gminy. Organizacje pozarządowe działające na jej terenie wymagają wsparcia - zarówno prawnego-organizacyjnego jak również zabezpieczenia przestrzeni do działania na rzecz mieszkańców z obszarów kryzysowych. Niska aktywność podmiotów działających na rzecz mieszkańców dodatkowo pogłębia skalę kryzysu społecznego na obszarze gminy, uniemożliwiając prowadzenie różnorodnego wachlarza działań społecznych i inicjatyw na rzecz mieszkańców. Praca wskazanych wyżej organizacji pozarządowych opiera się w głównej mierze na korzystaniu ze wsparcia wolontariuszy i osób zaangażowanych społecznie. Niestety na obszarze Gminy Boćki brak jest osób, które poświęciłyby czas na pracę społeczną dla dobra ogółu. Brakuje organizacji pożytku publicznego czy miejsc Integracji społecznej. Konieczne są zmiany w tym zakresie, ponieważ brak prężnie działających organizacji pozarządowych obniża poziom życia społecznego mieszkańców, ogranicza ich inicjatywy i uniemożliwia integrację społeczności lokalnej. Dane dotyczące liczby organizacji pozarządowych zostały pozyskane z Urzędu Gminy Boćki i wskazują, iż na wydzielonych, przyjętych do analizy kryzysu podobzarsach funkcjonuje zaledwie kilka organizacji pozarządowych (głównie Ochotnicze Straże Pożarne), co jednoznacznie wskazuje na wysoki wymiar stagnacji społecznej obszaru gminy, prowadzący w konsekwencji do rozległego kryzysu w tej sferze.

Tabela 23 Wyszczególnienie organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze Gminy Boćki - stan na 31.12.2016 r.

L.p.	Wydzielony podobszar	Nazwa organizacji pozarządowej- stan na 31.12.2016 r.
1.	Andryjanki	OSP w Andryjankach
2.	Kolonia Andryjanki	-
3.	Boćki I	-
4.	Boćki II	-
5.	Boćki CENTRUM	OSP w Boćkach, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, Stowarzyszenie „Klekociaki”, Klub Sportowy „KP Bocian Boćki”, Klub Seniora „Róże Jesieni”
6.	Bodaki	-
7.	Bodaczki	-
8.	Bystre	-
9.	Dubno	OSP Dubno
10.	Dziecinne	-
11.	Hawryłki	-
12.	Jakubowskie	-
13.	Krasna Wieś	OSP w Krasnej Wsi
14.	Nurzec	-
15.	Mołoczki	OSP w Mołoczках
16.	Olszewo	-
17.	Pasieka	-
18.	Piotrowo Krzywokoły	-
19.	Piotrowo Trojany	-
20.	Sasiny	-
21.	Siekluki	-
22.	Sielc	Koło Gospodyń Wiejskich
23.	Siedlece	-
24.	Solniki	-
25.	Starowieś	-
26.	Szeszyły	-
27.	Szumki	-
28.	Skalimowo	-
29.	Śnieżki	OSP w Śnieżkach
30.	Wandalin zam. Wylan	-
31.	Wiercień	OSP w Wiercieniu
32.	Wojtki	-
33.	Wygonowo	OSP w Wygonowie
34.	Żołoci	-
35.	Torule	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Obok mierników mających charakter ilościowy, analizie należy poddać również te czynniki, których nie da się zmierzyć w sposób liczbowy. To właśnie one w dużej mierze pokazują specyfikę danego obszaru i pozwalają zwrócić uwagę na jego realne problemy. W przypadku Gminy Boćki jednym z najważniejszych problemów jest ogół zjawisk, które wynikają z braku inicjatywy oraz niedostatecznego zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy regionu, obszaru zamieszkania. Znaczącym problemem na obszarze gminy jest brak możliwości i propozycji form spędzania wolnego

czasu przez mieszkańców oraz brak organizacji pozarządowych, które zaktywizują mieszkańców do działań we wspólnej sprawie rozwoju całej gminy i regionu.

Infrastruktura społeczno-kulturalna czy sportowo-rekreacyjna funkcjonująca na obszarze gminy, nie spełnia oczekiwań osób chcących korzystać z różnych form wypoczynku i spędzania wolnego czasu. Zasadniczą barierą jest w tym przypadku brak oddolnych inicjatyw pozwalających mieszkańcom przekształcić otoczenie w bardziej przyjazne i dopasowane do ich potrzeb, ale także brak wystarczających środków finansowych ze strony Gminy na pokrycie niezbędnych inwestycji w tym zakresie.

Brak możliwości spędzania wolnego czasu na terenie Gminy Boćki związany jest także z brakiem oferty rekreacyjno-kulturalnej dedykowanej poszczególnym grupom wiekowym. Oferta zajęć pozalekcyjnych, rozwijania zainteresowań i spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży jest stosunkowo bogata, natomiast osoby dorosłe, seniorzy, matki z dziećmi, zasadniczo nie znajdują wśród oferty kulturalnej gminy odpowiednich propozycji spędzenia wolnego czasu. Brak miejsc, które skupiają lokalną społeczność, skutkuje narastającym problemem osłabienia więzi społecznych oraz zmniejszaniem zaangażowania mieszkańców w sprawy regionu. Zbudowanie więzi mieszkańców z gminą powinno być uskuteczniane od najmłodszych lat. Przy realizacji odpowiednio skoordynowanej polityki obszary kryzysowe będące przedmiotem niniejszego Programu Rewitalizacji mogą stać się ośrodkami stymulującymi rozwój całej gminy. Aby jednak tego dokonać, należy podejmować działania mające na celu poprawę stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz zainicjować działania zmierzające do wzmocnienia zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy regionu i dostarczenia różnorodnej tematycznie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na miarę jej oczekiwań.

Wnioski dotyczące analizy problemów społecznych:

- 1. Przeprowadzona diagnoza kryzysu wykazała istniejące na obszarze gminy problemy społeczne wynikające między innymi z niekorzystnych uwarunkowań społecznych, które reprezentują takie czynniki jak: niekorzystna wartość wskaźnika obciążenia demograficznego, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji.**
- 2. Symptomy problemów społecznych w gminie nie są skorelowane przestrzennie, problemy te występują na obszarze niemal całej gminy. W skali analizowanych podobszarów ujawniają się obszary koncentracji ubóstwa, wykluczenia społecznego, obniżenia barier bezpieczeństwa i zostają potwierdzone w wywiadach społecznych z pracownikami GOPS.**
- 3. Na terenie wyodrębnionych podobszarów kryzysu można zaobserwować utrzymujący się stały poziom osób uzależnionych, głównie od alkoholu (skalę zjawiska trudno zdiagnozować z uwagi na fakt, iż znaczna część osób uzależnionych nie korzysta z pomocy GOPS, brak jest zatem możliwości ich identyfikacji).**
- 4. Zauważalnym problemem implikującym inne, występujące problemy społeczne jest zagadnienie dotyczące niekorzystnych wskaźników demograficznych związanych z sukcesywnym starzeniem się społeczności lokalnej Gminy Boćki oraz utrzymującym się wysokim wskaźnikiem osób niepełnosprawnych.**

5. Następująca marginalizacja osób niepełnosprawnych oraz ich wyobcowanie z życia społecznego jest skutkiem braku uświadomienia potrzeb osób niepełnosprawnych wśród zdrowej części społeczności lokalnej, braku osób włączających się w działalność społeczną (wolontariat) oraz przeszkód technicznych uniemożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, warunkowanych sytuacją zdrowotną osób niepełnosprawnych.
6. Na obszarze Gminy brak możliwości zapewnienia opieki dla dzieci do lat 3, a liczba oddziałów przedszkolnych jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb.
7. Ponad połowa osób zarejestrowanych na obszarze gminy jako osoby bezrobotne posiada status osób długotrwale bezrobotnych.
8. Znaczącym problemem na obszarze gminy jest brak możliwości i propozycji form spędzania wolnego czasu przez mieszkańców, dostosowanej do potrzeb osób zróżnicowanych wiekowo.
9. Brak na obszarze gminy wystarczającej liczby organizacji pozarządowych, umożliwiających prowadzenie działań społecznych, pobudzenie lokalnej społeczności oraz ich integrację.
10. Niska aktywność społeczna mieszkańców, brak chęci integracji oraz chęci włączenia w bieżące sprawy gminy, miejscowości, sąsiedztwa, brak świadomości obywatelskiej mieszkańców i możliwości współdecydowania o kształcie życia społeczno-gospodarczego i odpowiedzialności za najbliższe otoczenie.

3. Diagnoza w sferze gospodarczej

Niezwykle istotnym zagadnieniem kształtującym poziom rozwoju społeczno-gospodarczego gminy jest liczba funkcjonujących na jej obszarze podmiotów gospodarczych. Na obszarze gminy nie funkcjonują duże podmioty gospodarcze, zatrudniające znaczną liczbę pracowników (poza Urzędem Gminy). Szczególnie ważny dla intensywności rozwoju gospodarczego jest zatem rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz jednoosobowych działalności gospodarczych na obszarze Gminy Boćki.

Dane porównawcze dotyczące Gminy Boćki i innych jednostek terytorialnych przyjętych do analizy, wyraźnie wskazują na sytuację kryzysu dotyczącą poziomu lokalnej przedsiębiorczości. **Odnotowane wskaźniki przedsiębiorczości są niekorzystne w odniesieniu do wskaźników innych gmin powiatu, średnich wartości wskaźników przyjętych dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego i kraju. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest brak inicjatyw wśród mieszkańców służących rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości.**

Obszar gminy zdominowany jest obecnie przez grunty rolne, a same gospodarstwa rolne są w znacznej mierze małe, rozdrobnione, niekonkurencyjne i niedoinwestowane. Trudności ze zbytem produktów rolnych stanowią barierę rozwoju tej gałęzi gospodarki na obszarze gminy. Na obszarze gminy problemem jest także niewielka liczba dużych podmiotów gospodarczych, umożliwiających zatrudnienie większej liczby pracowników.

Mieszkańcy gminy nie wykazują chęci do zakładania nowych działalności gospodarczych, gospodarstw agroturystycznych czy ekologicznych, a dominującymi firmami są tu jedynie niewielkie sklepy i małe punkty usługowe. Istotną barierą rozwoju gminy jest pasywność zawodowa mieszkańców, a także występowanie bezrobocia utajonego. Czynnikiem niesprzyjającym rozwojowi potencjału lokalnej

gospodarki jest również przenoszenie się lokalnego rynku pracy do innych, większych miast poza gminą np. Bielska Podlaskiego. Mieszkańcy gminy nie wykorzystują potencjału najbliższego otoczenia poprzez rozwijanie własnej działalności, wybierają codzienne dojazdy do miejsc pracy usytuowanych poza gminą.

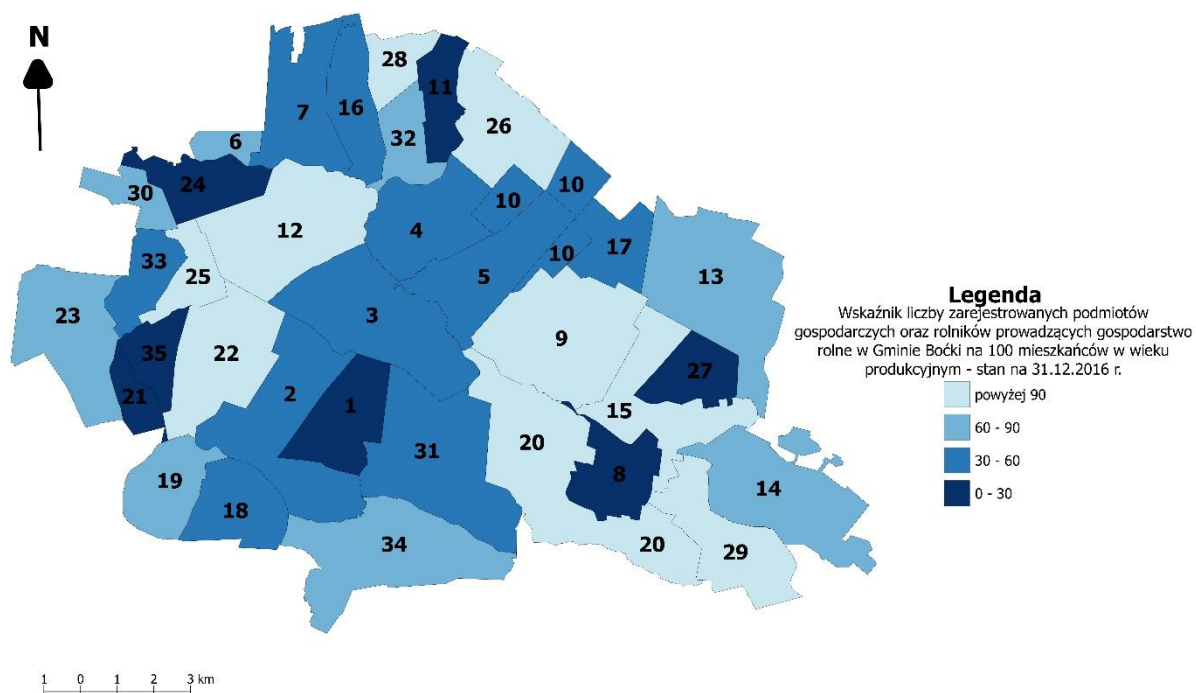
Rolnicy prowadzący małe gospodarstwa rolne, często niedoinwestowane, wykorzystują plony z upraw na własne potrzeby lub sprzedają ich niewielką część. Brak zorganizowanych spółdzielni rolniczych zrzeszających kilku lub kilkunastu rolników uniemożliwia sprzedaż produkcji rolnej na szerszą skalę. Dzięki wejściu w życie Ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach, rolnicy mają możliwość zrzeszania się w grupy producenckie i korzystania z instrumentów wsparcia. Rolnicy mają zatem realną możliwość zakładania spółdzielni, zrzeszeń czy spółek, których celem będzie prowadzenie działalności gospodarczej. Poprawa konkurencyjności produktów rolnych, bardziej efektywna i ekonomiczna produkcja, promocja produkcji umożliwiają podniesienie poziomu produkcji rolnej i poprawę sytuacji ekonomicznej zrzeszonych rolników. Korzyścią takiej formy zorganizowanej produkcji rolnej jest także zadowolenie ze strony konsumentów otrzymujących towar wyższej jakości, o atrakcyjnej cenie, a także spełniający obowiązujące standardy jakościowe. Niestety wśród rolników gminy Boćki brak jest zainteresowania powyższymi formami produkcji rolnej, a także brakuje punktu doradztwa rolniczego, który świadczyłby usługi wsparcia w tym zakresie.

Tę niekorzystną sytuację może jednak zmienić odpowiednie stymulowanie procesów rozwoju gospodarczego gminy poprzez tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości, wsparcie działalności organizacji pozarządowych oraz wspieranie kreatywności mieszkańców w zakładaniu małych firm rodzinnych.

Jednym z ważniejszych efektów wskazanych powyżej działań będzie pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców wsi przede wszystkim w sektorze okołorolniczym (obejmującym chociażby sprzedaż bezpośrednią produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwach czy działalność agroturystyczną) i sektorze pozarolniczym (obejmującym na przykład turystykę wiejską, działalność kulinarną czy promowanie walorów kulturowych oraz zapewnienie mechanizmów wspierających osoby zamierzające rozpocząć lub prowadzące działalność gospodarczą poprzez system szkoleń, ulg czy doradztwa.

Na potrzeby przeprowadzonej diagnozy kryzysu w Gminie Boćki w sferze gospodarczej, zdefiniowano i określono **wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców**. Analiza danych wykazała, iż 23 podobszary z ogólnej liczby 36, osiągnęło wskaźnik poniżej średniej przyjętej dla Gminy. Niekorzystny poziom powyższego wskaźnika uzyskały następujące podobszary: Andryjanki (wskaźnik 29,56), Kolonia Andryjanki (wskaźnik 42,86), Boćki I (wskaźnik 51,74), Boćki II (wskaźnik 48,94), Boćki Centrum (wskaźnik 43,67), **Bystre (wskaźnik 0,59)**, Dziecinne (wskaźnik 33,33), Hawryłki (wskaźnik 15,60), Olszewo (wskaźnik 39,29), Pasieka (wskaźnik 41,67), **Siedlece (wskaźnik 12,38)**, Skalimowo (wskaźnik 28,00), **Szeszyły (wskaźnik 11,69)**, Wandalin (wskaźnik 50,00), Wojtki (wskaźnik 42,86), **Żołoci (wskaźnik 18,18)**.

Rysunek 17 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Tabela 24 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1	Andryjanki	159	47	29,56	1
2	Kolonia Andryjanki	42	18	42,86	1
3	Boćki I	201	104	51,74	1
4	Boćki II	329	161	48,94	1
5	Boćki CENTRUM	371	162	43,67	1
7	Bodaczki	48	31	64,58	0
8	Bodaki	39	22	56,41	0
9	Bystre	78	46	0,59	1
10	Dubno	16	53	331,25	0

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym- stan na 31.12.2016 r.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
11	Dziecinne	45	15	33,33	1
12	Hawryłki	141	22	15,60	1
13	Jakubowskie	24	78	325,00	0
14	Krasna Wieś	63	40	63,49	0
15	Mołoczki	50	32	64,00	0
16	Nurzec	22	40	181,82	0
17	Olszewo	84	33	39,29	1
18	Pasieka	24	10	41,67	1
19	Piotrowo-Krzywokoły	46	27	58,70	0
20	Piotrowo-Trojany	29	21	72,41	0
21	Sasiny	19	18	94,74	0
22	Siedlece	105	13	12,38	1
23	Siekluki	22	43	195,45	0
24	Sielc	79	59	74,68	0
25	Skalimowo	25	7	28,00	1
26	Solniki	12	25	208,33	0
27	Starowieś	45	43	95,56	0
28	Szeszyły	77	9	11,69	1
29	Szumki	8	8	100,00	0
30	Śnieżki	19	27	142,11	0
31	Torule	20	15	75,00	0
32	Wandalin	28	14	50,00	1
33	Wiercień	37	26	70,27	0
34	Wojtki	56	24	42,86	1
35	Wygonowo	54	46	85,19	0
36	Żołółki	88	16	18,18	1
GMINA BOĆKI		2 505	1355	54,09	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Wnioski dotyczące analizy problemów gospodarczych:

W ramach przeprowadzonych analiz dotyczących kwestii związanych z rozwojem przedsiębiorczości na terenie poszczególnych podobszarów w Gminie Boćki za główny powód kryzysu w gminie, związanego z rozwojem gospodarczym, jest niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców i pogłębiający się kryzys braku wystarczającej ilości małych, lokalnych działalności gospodarczych, co w konsekwencji wpływa na uciążliwość społeczną korzystania z usług oraz niski komfort życia dla społeczności lokalnej. Na obszarze gminy brakuje dużych podmiotów gospodarczych, zatrudniających znaczną liczbę osób (poza placówką Urzędu Gminy), brak zakładów produkcyjnych umożliwiających zatrudnienie wielu mieszkańców i zmniejszenie skali bezrobocia.

Stagnacja i brak wsparcia dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, brak możliwości korzystania ze szkoleń oraz zmiany kwalifikacji zawodowych, wpływa na procesy destrukcyjne i uniemożliwia zażegnanie kryzysu oraz pobudzenie gospodarcze gminy.

4. Diagnoza w sferze funkcjonalno-przestrzennej i technicznej

Obok problemów występujących w sferze społecznej i sferze gospodarczej, należy dokonać diagnozy zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-technicznej, która także kształtuje obraz sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, wpływając na jej możliwości rozwojowe. Opisano je w oparciu o mierniki ilościowe oraz mierniki jakościowe.

Spośród wskaźników liczbowych wybrano wskaźnik ilustrujący liczbę budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r., w złym stanie technicznym wymagającym modernizacji w tym termomodernizacji oraz wskaźnik dotyczący publicznej powierzchni służącej do aktywności społecznej i sportowo-rekreacyjnej. Analizę jakościową przeprowadzono natomiast w oparciu o dane dotyczące infrastruktury technicznej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Kwestie dotyczące poziomu technicznego i funkcjonalnego infrastruktury wykorzystywanej na cele publiczne (obiekty użyteczności publicznej), to istotne zagadnienia rzutujące w bezpośredni sposób na sytuację społeczną Gminy. Obiekty te bardzo często pełnią funkcję kulturalno-społeczną, aktywizując mieszkańców, umożliwiając im zagospodarowanie czasu wolnego, nawiązanie kontaktów i więzi społecznych. Taką funkcję w Gminie Boćki pełnią placówki oświatowe, ale także świetlice wiejskie czy obiekty Ochotniczej Straży Pożarnej.

W kontekście powyższych uwarunkowań istotny zatem jest stan techniczny obiektów wykorzystywanych na cele społeczno-kulturalnej w gminie oraz możliwość pełnienia wskazanych wyżej dodatkowych zadań wykraczających poza funkcje statutowe, czy zwyczajowo przyjęte dla tych obiektów. Analiza uwarunkowań i wizja lokalna dotycząca stanu technicznego obiektów

wykorzystywanych na cele publiczne w gminie, wykazała konieczność przeprowadzenia prac remontowych i modernizacyjnych, takich, które przygotowują w pełni placówki do pełnienia oczekiwanych społecznie funkcji i umożliwią społeczności lokalnej wszechstronny rozwój.

Infrastruktura techniczna i zagospodarowanie przestrzeni

Analiza uwarunkowań technicznych na obszarze Gminy Boćki wykazała, iż w odniesieniu do infrastruktury sieci wodociągowej (poza obszarami zabudowy kolonijnej, gdzie konieczne są działania infrastrukturalne w tym zakresie) oraz gospodarki odpadami, potrzeby gminy są w pełni zaspokojone. Kanalizacja sanitarna obejmuje miejscowość Boćki, na pozostałym obszarze brak jest infrastruktury sieciowej, a mieszkańcy korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków. Braki infrastrukturalne dotyczą także infrastruktury sieci gazowej, która nie funkcjonuje na obszarze gminy (mieszkańcy korzystają z dystrybucji i wymiany butli gazowych).

Pośród problemów i zagadnień które wymagają interwencji w Gminie Boćki w sferze przestrzenno-technicznej należy konieczność modernizacji dróg gminnych oraz poprawy dostępności komunikacyjnej w zakresie dróg wewnętrznych, dojazdowych do pól. Zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego „(...) podstawowym problemem w zakresie systemu komunikacji gminy jest eliminacja konfliktów między ruchem tranzytowym i turystycznym, a lokalnym gminy oraz dostosowanie parametrów systemu (standardy, nośności konstrukcji jezdni, stopień bezpieczeństwa, itp.) do potrzeb gospodarczych gminy. Istotnym zagadnieniem (w okresie kierunkowym) jest izolacja ruchu na drodze krajowej od ruchów rolniczych i pieszych w obszarach wsi”⁴.

Niekorzystna sytuacja dotycząca istniejących braków na obszarze gminy dotyczących infrastruktury technicznej - liniowej, z jednej strony prowadzi do znacznego obniżenia standardu życia mieszkańców, z drugiej zaś strony stanowi realne zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz uniemożliwia rozwój działalności gospodarczej z powodu braku infrastruktury technicznej.

Mając na uwadze aspekty środowiskowe i wysokie walory przyrodnicze gminy należy położyć wyraźny akcent na działania pro-ekologiczne. Znaczna część mieszkańców gminy wykorzystuje nisko ekologiczne źródła ogrzewania, co powoduje zwiększenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery, a nieumiejętne korzystanie z przydomowych systemów odprowadzania ścieków często negatywnie wpływa na jakość gleby. Z tego powodu działania rewitalizacyjne przeprowadzane na terenie gminy powinny objąć również sferę infrastruktury technicznej i podniesienie standardów ochrony środowiska, przynajmniej w zakresie szerokiej promocji OZE i wyrobienia właściwych nawyków umożliwiających skuteczną ochronę środowiska.

Należy mieć na uwadze, iż świadomość negatywnego wpływu sytuacji w zakresie niewystarczającego nasycenia infrastrukturą liniową wpływa na stan środowiska przyrodniczego, a niska społeczna odpowiedzialność w kontekście postaw ekologicznych powoduje budowanie niekorzystnego wizerunku gminy, blokując jej rozwój społeczno-gospodarczy.

Braki infrastrukturalne na obszarze Gminy Boćki dotyczą także potrzeb związanych z funkcjonalną i estetycznie zagospodarowaną przestrzenią publiczną oraz koniecznością dostosowania do potrzeb mieszkańców obiektów wykorzystywanych na cele publiczne. Istotnym zagadnieniem kształtującym

⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boćki

funkcjonowanie gminy, jej wizerunku i odbioru przez mieszkańców i przyjezdnych, jest jakością przestrzeni publicznej i obiektów wykorzystywanych na cele publiczne, ich funkcjonalność, estetyka i uporządkowanie. Brak ładu przestrzennego oraz atrakcyjnych przestrzeni i budynków użyteczności publicznej, które pełnią nie tylko funkcje gospodarcze, usługowe, kulturalne, ale także rekreacyjne i wizerunkowe gminy, wpływają niekorzystnie na jej rozwój i prowadzą do niskiej jakości życia mieszkańców. Ich wizerunek wpływa na mieszkańców motywująco, w przypadku, kiedy żyją w zadbanym i estetycznym otoczeniu. Z założenia fakt ten oddziałuje na ich postrzeganie gminy jako miejsca dogodnego do prowadzenia najważniejszych funkcji życiowych, ale jednocześnie wzmacnia ich zaangażowanie społeczne i osobisty rozwój.

Podobnie jak w przypadku obiektów publicznych oraz kulturalnych, obszary zieleni to - miejsca, gdzie można spędzić wolny czas i odpocząć, wobec powyższego mają one niebagatelny wpływ na samopoczucie i motywację do działania dla lokalnej społeczności. Pomimo dobrych warunków istniejących na obszarze gminy w zakresie rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych, **na obszarze gminy brak odpowiedniej infrastruktury, która umożliwiłaby wykorzystanie naturalnych, wysokich walorów środowiska. Niezbędnym elementem procesu rewitalizacji jest zapewnienie dostępu do obszarów zielonych oraz zapewnienie odpowiedniej infrastruktury rekreacyjnej, co podniesie nie tylko estetyczne walory okolicy, ale wpłynie na wizerunek miejsca i regionu, zwiększając ruch turystyczny, ale przede wszystkim zapewniając mieszkańcom możliwości odpoczynku i regeneracji sił. W związku z tym, zadaniem prowadzonej rewitalizacji jest konieczność zwiększenia powierzchni zagospodarowanej zieleni, miejsc, gdzie gromadziłaby się lokalna społeczność i możliwe stałyby się spotkania mieszkańców, ich wzajemna integracja.**

Aby zdiagnozować skalę kryzysu w tym obszarze określony został **wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej w złym stanie technicznym wybudowanych przed 1989 r. wymagających modernizacji w tym termomodernizacji, do ogółu budynków użyteczności publicznej** na danym terenie. Wskaźnik dla każdej miejscowości odniesiony jest do wartości średniej w gminie.

Budynki użyteczności publicznej zostały wskazane na podstawie analizy dostępnych audytów energetycznych, raportów z przeglądów technicznych budynków, na podstawie inwentaryzacji technicznej oraz wizji lokalnych przeprowadzonej przez pracowników Urzędu Gminy.

Za budynki użyteczności publicznej w złym stanie technicznym, uznano budynki, w których w elementach budynku występują niewielkie uszkodzenia i ubytki nie zagrażające bezpieczeństwu użytkowania, a zużycie elementów budynku sięga 31 % - 50 % oraz w których występują znaczne uszkodzenia i ubytki, a zużycie elementów, budynku wynosi powyżej 51%. W obydwu przypadkach wymagany jest remont kapitalny, częściowy lub pełny, łącznie z wymianą części elementów budynku, wymianą źródeł ciepła, kompleksową termomodernizacją.

Poniższa tabela wyszczególnia budynki, które w poszczególnych podobszarach służą celom społecznym, integrują mieszkańców i umożliwiają im wypełnienie wolnego czasu, a jednocześnie które wymagają prac remontowych lub modernizacyjnych z uwagi na zły stan techniczny.

Tabela 25 Infrastruktura budynków użyteczności publicznej w poszczególnych podobszarach wraz z opisem budynków wymagających modernizacji

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba budynków użyteczności publicznej- stan na 31.12.2016 r.	Liczba budynków użyteczności publicznej, wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.	Opis budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.
1.	Andryjanki	1	1	Świetlica wiejska znajdująca się na podobszarze Andryjanki, wymaga remontu w zakresie: remontu ścian, posadzek, wykonania elewacji
2.	Kolonia Andryjanki	0	0	-
3.	Boćki I	0	0	-
4.	Boćki II	1	0	-.
5.	Boćki CENTRUM	3	3	Remontu lub modernizacji wymagają następujące budynki na podobszarze Boćki Centrum: <ul style="list-style-type: none"> 1. Gminny Ośrodek Kultury znajduje się w bardzo złym stanie technicznym wybudowany przed 1989 r.- konieczny jest całkowity remont obiektu 2. Szkoła Podstawowa wybudowana w 1997 wymaga remontu w zakresie: ocieplenia, wymiany oświetlenia 3. Przystanek PKS- budynek murowany wymaga remontu w zakresie: wymiana stolarki, pokrycia dachowego
6.	Bodaczki	1	0	-
7.	Bodaki	1	0	-
8.	Bystre	1	0	-
9.	Dubno	1	1	Świetlica wiejska znajdująca się na podobszarze Dubno, wymaga termomodernizacji w zakresie: wymiany dachu, ocieplenia, wykonania remontu elewacji, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły.
10.	Dziecinne	1	1	Świetlica wiejska znajdująca się na podobszarze Dziecinne wymaga remontu wewnątrz budynku, w zakresie tynkowania i malowania, ułożenia

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba budynków użyteczności publicznej- stan na 31.12.2016 r.	Liczba budynków użyteczności publicznej, wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.	Opis budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.
				posadzek. Budynek nie posiada ocieplenia. Pomieszczenie świetlicy wymaga doposażenia w krzesła, stoły,
11.	Hawryłki	0	0	-
12.	Jakubowskie	1	0	-
13.	Krasna Wieś	1	1	Świetlica wiejska znajdująca się na podobszarze Krasna Wieś wymaga remontu w zakresie tynkowania i malowania ścian wewnątrz budynku oraz wymiany podłóg, wymiany elektryki. Ponadto budynek nie jest ocieplony. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły,
14.	Mołoczki	1	1	Budynek świetlicy wiejskiej w podobszarze Mołoczki w ramach funduszu sołeckiego w roku 2016 został wyposażony w nową stolarkę okienną. Obecny stan techniczny budynku i najbliższego otoczenia jest niezadowalający i wymaga remontu. Pozostały zakres robót niezbędnych do wykonania to: roboty termomodernizacyjne polegające na dociepleniu ścian zewnętrznych, docieplenie stropodachu nad pomieszczeniem, roboty posadzkowe obejmujące ułożenie posadzki oraz. zagospodarowanie terenu wokół budynku poprzez montaż ławek parkowych. Pomieszczenie świetlicy wymaga także doposażenia w krzesła, stoły, sprzęt TV (DVD i TV).
15.	Nurzec	1	1	Budynek świetlicy wiejskiej w podobszarze Nurzec nie jest ocieplony, wymaga termomodernizacji. Należy wyremontować ściany i posadzki oraz zaplecze kuchenne. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły, sprzęt TV (DVD i TV.)
16.	Olszewo	1	0	-

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba budynków użyteczności publicznej- stan na 31.12.2016 r.	Liczba budynków użyteczności publicznej, wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.	Opis budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.
17.	Pasieka	0	0	-
18.	Piotrowo-Krzywokoły	1	0	-
19.	Piotrowo-Trojany	1	0	-
20.	Sasiny	1	1	Świetlica wiejska w podobszarze Sasiny wymaga remontu wewnątrz obiektu. Należy przeprowadzić remont ścian, posadzek, wykonać łazienki, wyremontować elewację budynku – docieplić. Obecnie wymieniono dach i stolarkę okienną i drzwiową. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły, sprzęt TV (DVD i TV).
21.	Siedlece	1	1	Świetlica wiejska w podobszarze Siedlece wymaga remontu lub modernizacji w zakresie remontu ścian i posadzek wewnątrz budynku. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły,
22.	Siekluki	1	0	-
23.	Sielc	1	1	W świetlicy wiejskiej na podobszarze Sielc wymagana jest modernizacja pomieszczenia na parterze z przeznaczeniem na kuchnię do wyrobów produktów lokalnych. Konieczny jest remont elewacji – docieplenie budynku. Z uwagi na to, że sąsiednie miejscowości takie jak Żołocki, Solniki, Wojtki nie mają budynku świetlicy w ogóle – zasadne jest, aby kompleksowo wykończyć remont budynku świetlicy w Sielcu.
24.	Skalimowo	0	0	-
25.	Solniki	0	0	-
26.	Starowieś	1	1	Przeprowadzony dotychczas remont świetlicy wiejskiej w podobszarze Starowieś dotyczył wymiany pokrycia dachowego. Obecnie należy wykonać elewację zewnętrzną wraz z dociepleniem oraz przeprowadzić remont ścian, posadzek a także elementów sanitarnych (brak łazienki). Ze świetlicy korzystają również mieszkańcy wsi Hawryłki, którzy

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

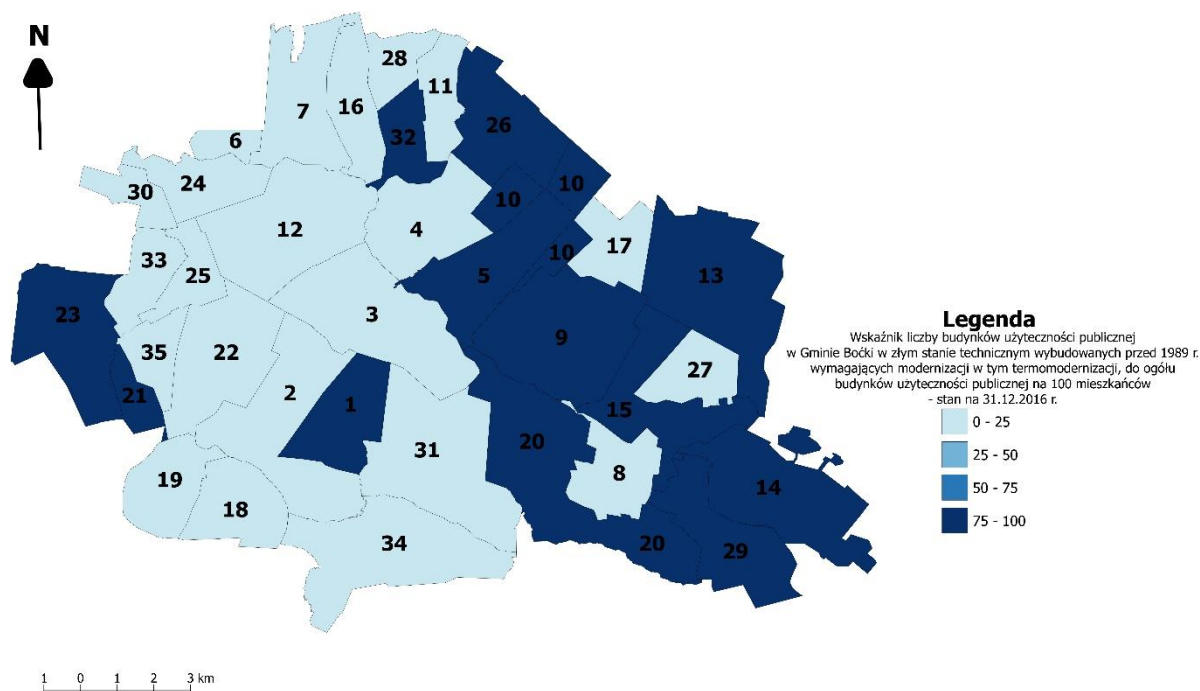
Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba budynków użyteczności publicznej- stan na 31.12.2016 r.	Liczba budynków użyteczności publicznej, wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.	Opis budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.
				takiego budynku nie mają. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły, sprzęt TV (DVD i TV).
27.	Szeszyły	1	0	-
28.	Szumki	0	0	-
29.	Śnieżki	1	1	Budynek świetlicy wiejskiej w podobszarze Śnieżki wymaga remontu wewnątrz obiektu, w zakresie remontu ścian, posadzek, wymiany elektryki, wykonania łazienki (brak). Budynek wymaga wykonania remontu elewacji – docieplenia. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły, sprzęt TV (DVD i TV).
30.	Torule	0	0	-
31.	Wandalin	0	0	-
32.	Wiercień	1	1	Świetlica wiejska na podobszarze Wiercień wymaga ocieplenia. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły.
33.	Wojtki	0	0	-
34.	Wygonowo	1	0	-
35.	Żołoci	0	0	-
GMINA BOĆKI		26	15	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Przyjęty do analizy wskaźnik obrazuje podobszary, w których można wskazać występowanie kryzysu w zakresie jakości infrastruktury technicznej - budynków wykorzystywanych na cele publiczne i społeczne, które w analizowanych podobszarach pełnią kluczową rolę, umożliwiając aktywność społeczną mieszkańców i ich wzajemną integrację. Brak infrastruktury zdecydowanie obniża poziom życia lokalnej społeczności, prowadząc do wyobcowania oraz braku możliwości rozwoju.

Wysokim poziomem analizowanego **wskaźnika liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji - stan na 31.12.2016 r.**, przewyższającego poziom przyjęty dla całej gminy (średnia dla gminy wynosi 65,38) dotknięte są następujące podobszary: Andryjanki, Boćki Centrum, Dubno, Dziecinne, Krasna Wieś, Mołoczki, Nurzec, Sasiny, Siedlece, Sielc, Starowieś, Śnieżki, Wiercień.

Rysunek 18 Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej w Gminie Boćki w złym stanie technicznym wybudowanych przed 1989 r. wymagających modernizacji w tym termomodernizacji, do ogółu budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Tabela 26 Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej w Gminie Boćki w złym stanie technicznym wybudowanych przed 1989 r. wymagających modernizacji w tym termomodernizacji, do ogółu budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba budynków użyteczności publicznej- stan na 31.12.2016 r.	Liczba budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
36.	Andryjanki	1	1	100,00	1
37.	Kolonia Andryjanki	0	0	0,00	0
38.	Boćki I	0	0	0,00	0
39.	Boćki II	1	0	0,00	0
40.	Boćki CENTRUM	3	3	100,00	1
41.	Bodaczki	1	0	0,00	0
42.	Bodaki	1	0	0,00	0

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba budynków użyteczności publicznej- stan na 31.12.2016 r.	Liczba budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji - stan na 31.12.2016 r.	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
43.	Bystre	1	0	0,00	0
44.	Dubno	1	1	100,00	1
45.	Dziecinne	1	1	100,00	1
46.	Hawryłki	0	0	0,00	0
47.	Jakubowskie	1	0	0,00	0
48.	Krasna Wieś	1	1	100,00	1
49.	Mołoczki	1	1	100,00	1
50.	Nurzec	1	1	100,00	1
51.	Olszewo	1	0	0,00	0
52.	Pasieka	0	0	0,00	0
53.	Piotrowo-Krzywokoły	1	0	0,00	0
54.	Piotrowo-Trojany	1	0	0,00	0
55.	Sasiny	1	1	100,00	1
56.	Siedlece	1	1	100,00	1
57.	Siekluki	1	0	0,00	0
58.	Sielc	1	1	100,00	1
59.	Skalimowo	0	0	0,00	0
60.	Solniki	0	0	0,00	0
61.	Starowieś	1	1	100,00	1
62.	Szeszyły	1	0	0,00	0
63.	Szumki	0	0	0,00	0
64.	Śnieżki	1	1	100,00	1
65.	Torule	0	0	0,00	0
66.	Wandalin	0	0	0,00	0
67.	Wiercień	1	1	100,00	1
68.	Wojtki	0	0	0,00	0
69.	Wygonowo	1	0	0,00	0
70.	Żołoci	0	0	0,00	0
GMINA BOĆKI		26	15	57,69	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

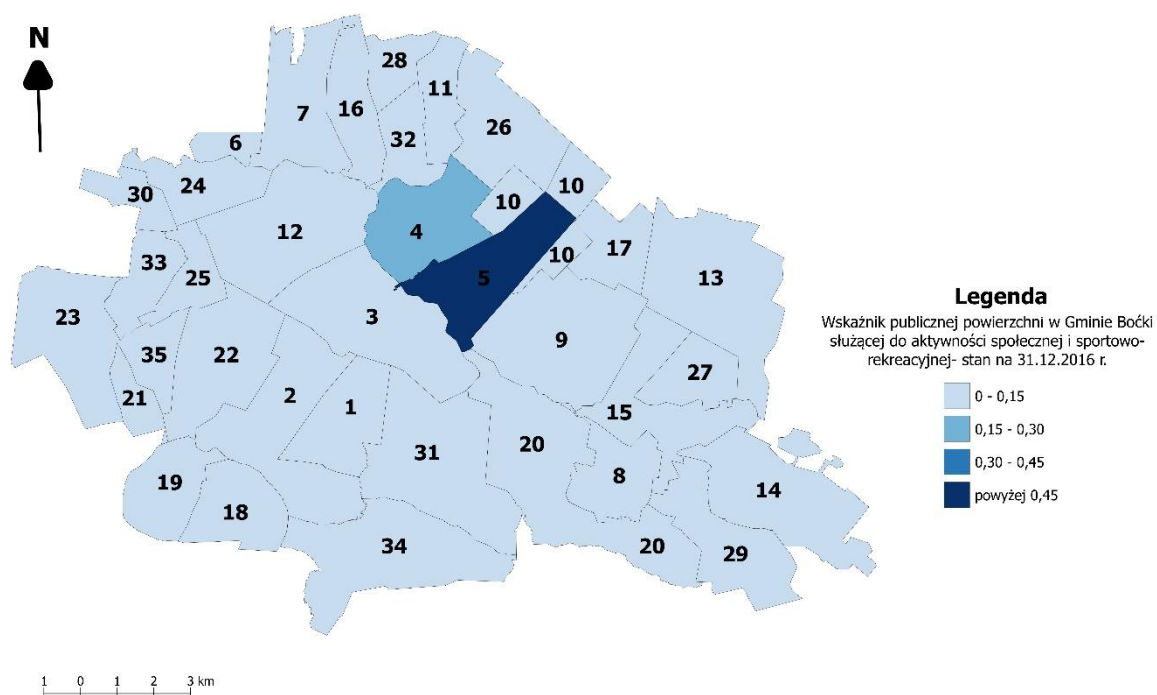
Innym wskaźnikiem, który dotyczy sfery funkcjonalno-przestrzennej i technicznej, a który zasadniczo wpływa na jakość życia mieszkańców jest wskaźnik określający dostępność do ogólnodostępnych, rekreacyjnych terenów zielonych. Niewłaściwie zagospodarowane tereny zieleni lub ich brak wpływa w sposób decydujący na dobrą jakość życia mieszkańców oraz wizerunek miejsca. Harmonijnie zagospodarowana przestrzeń publiczna z akcentami zieleni urządzonej umożliwia realizację funkcji rekreacyjnych dla mieszkańców oraz stanowi często walor promocji obszaru. Obecnie obserwuje się wyraźny trend wzrostu znaczenia ogólnodostępnych terenów zieleni jako istotnego elementu zagospodarowania przestrzennego i organizacji życia społecznego dla lokalnej społeczności, którą charakteryzuje funkcjonalność, dostępność, estetyka oraz bezpieczeństwo.

W ramach procesu analizy zostały uwzględnione zdegradowane tereny zielone, które wymagają zagospodarowania i przywrócenia im należnych funkcji. Analizą objęto także obszary nie posiadające ogólnodostępnych terenów zielonych z przeznaczeniem na cele rekreacyjne. **Wskaźnik określający publiczną powierzchnię służącą do aktywności sportowo rekreacyjnej**, obrazuje poziom zagospodarowania obszaru w tym zakresie. **Większość podobszarów Gminy Boćki posiada deficyt w tym zakresie i konieczne są działania inwestycyjne w tym zakresie, które wpłyną na poprawę sytuacji społecznej w gminie w zakresie możliwości podniesienia kultury fizycznej i zagospodarowania wolnego czasu wśród mieszkańców.**

Wśród podobszarów, które wyodrębnione zostały z uwagi na występującą sytuację kryzysu i brak miejsc, na których działania rekreacyjne, sportowe i społeczne mogłyby z powodzeniem być realizowane to **niemal wszystkie podobszary gminy – poza podobszarem Boćki II i Boćki Centrum.**

Średnia wartość powyższego wskaźnika uzyskana dla Gminy Boćki zgodnie ze stanem na 31.12.2016 r. wyniosła 0,09.

Rysunek 19 Wskaźnik publicznej powierzchni w Gminie Boćki służącej do aktywności społecznej i sportowo-rekreacyjnej- stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Tabela 27 Wskaźnik publicznej powierzchni w Gminie Boćki służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej - stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobzar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Publiczna powierzchnia służąca do aktywności społecznej i sportowo- rekreacyjnej, - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności społecznej i sportowo- rekreacyjnej na 100 mieszkańców	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1.	Andryjanki	271	0	0,00	1
2.	Kolonia Andryjanki	65	0	0,00	1
3.	Boćki I	356	0	0,00	1
4.	Boćki II	528	1	0,19	0
5.	Boćki CENTRUM	549	3	0,55	0
6.	Bodaczki	125	0	0,00	1
7.	Bodaki	81	0	0,00	0

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Publiczna powierzchnia służąca do aktywności społecznej i sportowo- rekreacyjnej, - stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności społecznej i sportowo- rekreacyjnej na 100 mieszkańców	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
8.	Bystre	86	0	0,00	0
9.	Dubno	157	0	0,00	0
10.	Dziecinne	36	0	0,00	0
11.	Hawryłki	69	0	0,00	0
12.	Jakubowskie	255	0	0,00	0
13.	Krasna Wieś	132	0	0,00	0
14.	Mołoczki	76	0	0,00	0
15.	Nurzec	105	0	0,00	0
16.	Olszewo	131	0	0,00	0
17.	Pasieka	39	0	0,00	0
18.	Piotrowo- Krzywokoły	83	0	0,00	0
19.	Piotrowo-Trojany	58	0	0,00	0
20.	Sasiny	46	0	0,00	0
21.	Siedlece	30	0	0,00	0
22.	Siekluki	123	0	0,00	0
23.	Sielc	190	0	0,00	0
24.	Skalimowo	31	0	0,00	0
25.	Solniki	70	0	0,00	0
26.	Starowieś	144	0	0,00	0
27.	Szeszyły	37	0	0,00	0
28.	Szumki	37	0	0,00	0
29.	Śnieżki	62	0	0,00	0
30.	Torule	51	0	0,00	0
31.	Wandalin	73	0	0,00	0
32.	Wiercień	91	0	0,00	0
33.	Wojtki	92	0	0,00	0
34.	Wygonowo	165	0	0,00	0
35.	Żołoćki	45	0	0,00	0
GMINA BOĆKI		4 489	4	0,09	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Wnioski dotyczące analizy problemów funkcjonalno-przestrzennych i technicznych:

1. **Obiekty ogólnodostępne o charakterze budynków użyteczności publicznej, stanowią nie tylko istotny element wizerunku gminy, ale także umożliwiają rozwinięcie ich funkcji w zależności od zapotrzebowania społecznego. Funkcje te mogą przybierać charakter kulturalny, edukacyjny oraz rekreacyjny służąc lokalnej społeczności i umożliwiając jej wszechstronny rozwój. Zdiagnozowany kryzys związany z koniecznością przywrócenia obiektom publicznym należnych funkcji i dostosowania ich do potrzeb użytkowników stanowi priorytet działań i niezbędnych nakładów finansowych, w najbliższym horyzoncie czasowym, ponieważ obecne zasoby gminy w tym zakresie są dalece niewystarczające, co w konsekwencji wpływa na niską jakość życia mieszkańców. Brak zróżnicowanej oferty spędzania wolnego czasu i niski poziom integracji społecznej wpływają na brak identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania, a poziom lokalnego patriotyzmu pozostawia wobec powyższego wiele do życzenia.**
2. **Niezbędnym elementem procesu rewitalizacji jest zapewnienie dostępu do obszarów zielonych oraz zapewnienie odpowiedniej infrastruktury rekreacyjnej, co podniesie nie tylko estetyczne walory okolicy, ale wpłynie na wizerunek miejsca i regionu, zapewniając mieszkańcom możliwości wypoczynku, rekreacji, ale także integracji społecznej. W związku z tym, zadaniem prowadzonej rewitalizacji powinno zwiększenie powierzchni zagospodarowanej zieleni i organizacja przestrzeni dla spotkań mieszkańców i rozwoju życia społecznego. Obecnie potrzeby w tym zakresie są znaczne, ponieważ na obszarze niemal całej gminy brak odpowiednio urządzonych miejsc, gdzie mieszkańcy mieliby możliwość wypoczynku na świeżym powietrzu, uprawiania aktywności sportowej i rekreacji. Brakuje wystarczającej liczby placów zabaw, siłowni zewnętrznych, ścieżek rowerowych, traktów spacerowych, odpowiednio zagospodarowanych parków czy zbiorników wodnych.**

Wobec tak rozległych deficytów w sferze funkcjonalno-przestrzennej i technicznej, działania w tym zakresie posiadają charakter priorytetu i wymagają natychmiastowej interwencji instytucjonalnej.

5. Diagnoza w sferze środowiskowej

Istotnym czynnikiem wpływającym na parametry środowiskowe poza brakami infrastrukturalnymi w zakresie sieci kanalizacyjnej czy gazowej i oddziaływaniem zanieczyszczeń związanych z tzw. niską emisją, które oddziałują na zdrowie mieszkańców Gminy Boćki, jest występowanie na jej terenie wyrobów azbestowych. Zgodnie z polskim prawodawstwem od roku 1997 azbest figuruje w wykazie niebezpiecznych substancji chemicznych, który stanowi załącznik do Rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dn. 21.08.1997 r. w sprawie substancji chemicznych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia (Dz. U. z 1997 r. Nr 105 poz. 671). Chorobotwórczość azbestu związana jest ze stopniem penetracji i ilością włókien w dolnej części układu oddechowego, który wpływa na zdrowie

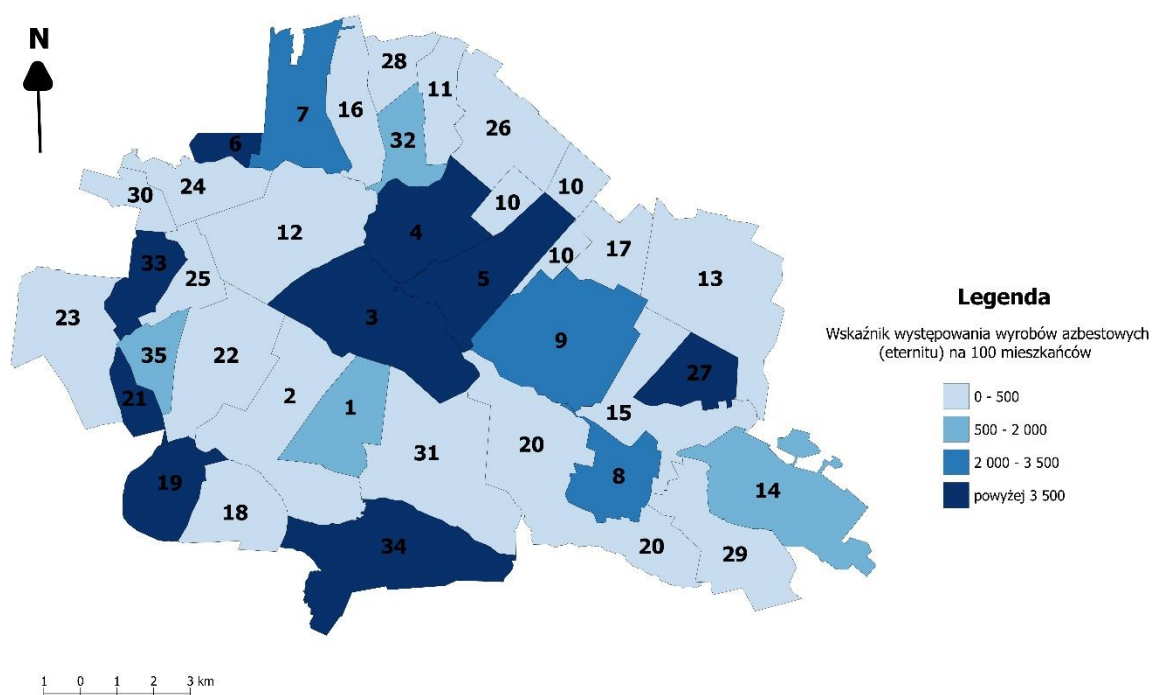
ludzi powodując różnorodne schorzenia, w tym: pylicę azbestową, łagodne zmiany opłucne, przewlekłe zapalenie oskrzeli, międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej oraz raka płuc.

Na terenie gminy przeprowadzono inwentaryzację i aktualizację bazy danych występowania wyrobów zawierających azbest (głównie pokryć dachowych).

Poniższa tabela prezentuje **wskaźnik występowania wyrobów azbestowych w odniesieniu do liczby mieszkańców gminy**. Analiza wykazała, iż następujące podobszary wymagają koniecznych działań dotyczących poprawy parametrów środowiskowych, związanych z utylizacją wyrobów azbestowych: Boćki I, Boćki II, Boćki Centrum (wskaźnik 6 479,49⁵), Bodaczki (wskaźnik 4 372,00), Bodaki (wskaźnik 2 213,58), Bystre (wskaźnik 2 558,14), Dubno (3 008,28), **Piotrowo-Trojany** (wskaźnik 9 956,90), **Siedlece** (wskaźnik 20 573,33), **Szeszyły** (wskaźnik 10 208,11), **Wojtki** (wskaźnik 7 441,30), Wygonowo (wskaźnik 6 015,76).

Średnia wartość wskaźnika przyjęta dla Gminy Boćki kształtowała się na poziomie 1 663,98, a wskazane powyżej podobszary wykazały wartości powyżej wskazanej średniej (w niektórych podobszarach wartość wskaźnika była kilkunastokrotnie wyższa).

Rysunek 20 Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

⁵ Przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów azbestowych na obszarze Gminy Boćki zawierała dane dotyczące miejscowości Boćki bez podziału na Boćki I, Boćki II, Boćki Centrum

Tabela 28 Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Masa wyrobów azbestowych (eternitu) w kg na wydzielonym podobszarze- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
1.	Andryjanki	271	1496	552,03	0
2.	Kolonia Andryjanki	65		0,00	0
3.	Boćki I	356	23067	6479,49	1
4.	Boćki II	528			1
5.	Boćki CENTRUM	549			1
6.	Bodaczki	125	5465	4372,00	1
7.	Bodaki	81	1793	2213,58	1
8.	Bystre	86	2200	2558,14	1
9.	Dubno	157	4723	3008,28	1
10.	Dziecinne	36		0,00	0
11.	Hawryłki	69	230	333,33	0
12.	Jakubowskie	255		0,00	0
13.	Krasna Wieś	132	300	227,27	0
14.	Mołoczki	76	610	802,63	0
15.	Nurzec	105		0,00	0
16.	Olszewo	131	546	416,79	0
17.	Pasieka	39		0,00	0
18.	Piotrowo- Krzywokoły	83		0,00	0
19.	Piotrowo-Trojany	58	5775	9956,90	1
20.	Sasiny	46		0,00	0
21.	Siedlece	30	6172	20573,33	1
22.	Siekluki	123		0,00	0
23.	Sielc	190		0,00	0
24.	Skalimowo	31		0,00	0
25.	Solniki	70		0,00	0
26.	Starowieś	144	450	312,50	0
27.	Szeszyły	37	3777	10208,11	1
28.	Szumki	37		0,00	0
29.	Śnieżki	62		0,00	0
30.	Torule	51		0,00	0
31.	Wandalin	73		0,00	0
32.	Wiercień	91	1084	1191,21	0
33.	Wojtki	92	6846	7441,30	1
34.	Wygonowo	165	9926	6015,76	1

Lp.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Masa wyrobów azbestowych (eternitu) w kg na wydzielonym podobszarze- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców	Punktacja definiująca obszar zdegradowany
35.	Żołoćki	45	236	524,44	0
GMINA BOĆKI		4 489	74696	1663,98	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Wnioski dotyczące analizy problemów środowiskowych:

Problemy środowiskowe są niebywale istotne na terenie Gminy Boćki, ponieważ wpływają na obecną jakość życia jej mieszkańców i pośrednio oddziałują na jej zrównoważony rozwój.

Brak infrastruktury sieci kanalizacyjnej i gazowej bezpośrednio negatywnie wpływa na stan środowiska. Istotnym elementem wpływającym na zasoby środowiska naturalnego jest niska powszechność używania do celów grzewczych i energetycznych instalacji OZE i wykorzystywanie przez mieszkańców niskoekologicznych pieców węglowych.

Niestety, w minionych latach na terenie gminy nie były prowadzone specjalistyczne pomiary zanieczyszczeń środowiska, nie można zatem kompetentnie wskazać obszarów szczególnie zdegradowanych pod kątem środowiskowym. Z uwagi na wieloaspektowy charakter uwarunkowań gminy w zakresie ochrony środowiska (niski stan techniczny budynków, przestarzałe systemy grzewcze, niska emisja ze źródeł komunikacyjnych, niewystarczający poziom wykorzystania w systemach grzewczych instalacji OZE, niska świadomość ekologiczna mieszkańców, nieodzowność wyeliminowania z użytkowania wyrobów azbestowych), problemy środowiskowe i konieczność stałych działań instytucjonalnych w tym zakresie dotyczą zasadniczo obszaru całej gminy.

CZĘŚĆ VI. Partycypacja społeczna- ankietyzacja

1. Wprowadzenie

W toku prac nad Programem Rewitalizacji przeprowadzono szeroko zakrojone konsultacje społeczne, które były realizowane na różnych etapach prac nad niniejszym dokumentem. Działania te obejmowały różne formy i sposoby przekazu tak, aby dotrzeć do zróżnicowanych grup odbiorców.

Partycypacja społeczna przyjęła następujące formy:

- Organizacja spotkań z mieszkańcami,
- Konsultacje społeczne z mieszkańcami,
- Organizacja spotkań z przedsiębiorcami,
- Organizacja spotkań z organizacjami pozarządowymi,
- Przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców,
- Wykorzystanie strony internetowej Gminy Boćki w celach informacyjnych (określenie zakresu prowadzonych działań w ramach programu, terminów warsztatów konsultacyjnych, obecnego statusu prac nad programem).

W dalszej części niniejszego rozdziału przedstawiono wyniki przeprowadzonego badania ankietowego.

Metodologia realizacji badania ankietowego

Dla uzyskania jak najlepszego efektu badanie opinii mieszkańców Gminy Boćki miało charakter przekrojowy: wybrano metodę sondażową, realizowaną przy zastosowaniu techniki badawczej w formie kwestionariusza ankiety.

Specjalnie stworzony do tego typu badań kwestionariusz ankiety zawierał w zdecydowanej większości pytania zamknięte (z podaniem zamkniętej i wyczerpującej listy odpowiedzi). Pytania takie pozwalają na udzielenie szybkiej odpowiedzi przez respondenta oraz na standaryzację i opracowanie zebranych opinii. Ankietyzacja została przeprowadzona metodą wywiadu bezpośredniego oraz za pośrednictwem formularza ankietowego zamieszczonego na stronie Urzędu Gminy Boćki.

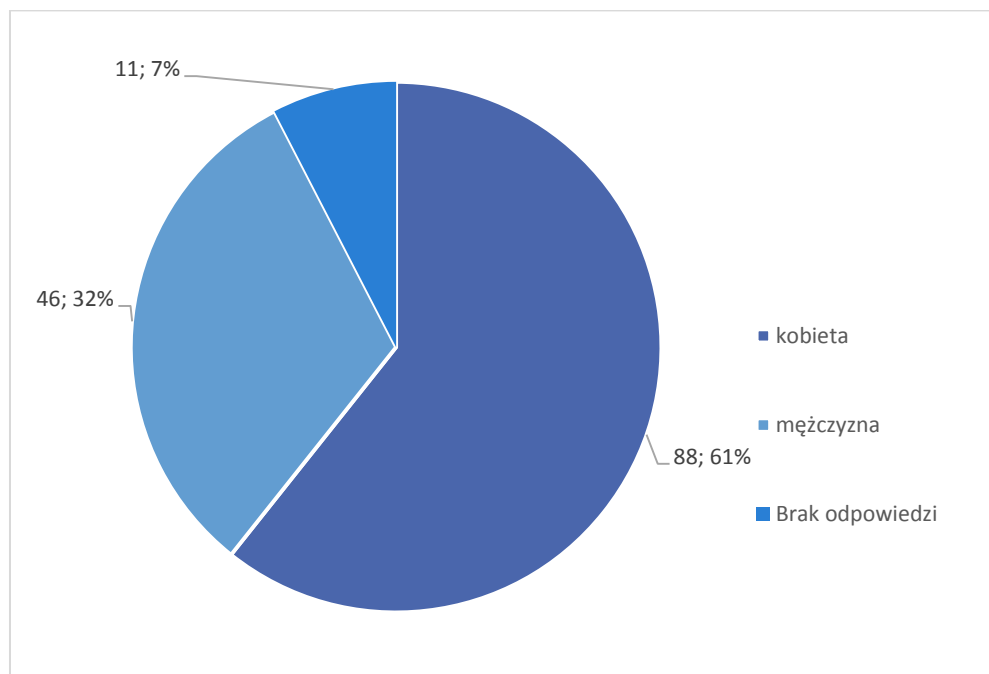
Badania ankietowe zostały przeprowadzone w sierpniu 2017 r.

2. Charakterystyka grupy respondentów

Wysiłki włożone w zebranie jak największej próby badawczej sprawiły, że wybrano kilka sposobów dystrybucji ankiet do mieszkańców. Dystrybucja ankiet została przeprowadzona przy współpracy z Urzędem Gminy w Boćki. Przeprowadzona została także bezpośrednia ankietyzacja mieszkańców na ulicach Gminy Boćki, a ponadto kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy.

Ze względu na rodzaje wybranych sposobów dystrybucji respondenci stanowią losową próbę badawczą. W ramach badania ankietowego zebrano 145 wypełnionych ankiet. Ankietę wypełniło 88 kobiet, 46 mężczyzn, natomiast 11 osób nie udzieliło odpowiedzi na pytanie dotyczące płci respondenta.

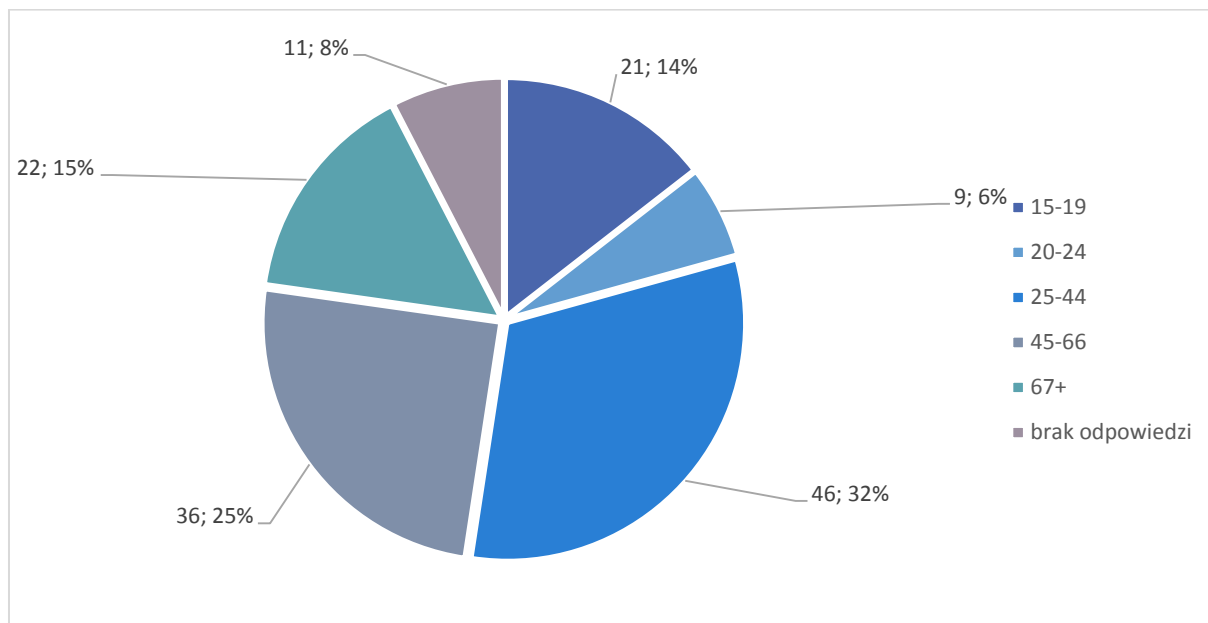
Wykres 2. Struktura respondentów ze względu na płeć

Źródło: Badania ankietowe

Badaniem zostali objęci mieszkańcy w następujących grupach wiekowych: 15-19, 20-24, 25-44, 45-66 oraz 67+. Przyjęte grupy są charakterystyczne dla tego typu badań. Największą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku od 25 do 44 lat, których było 46 (32%). Najmniej liczną grupą były natomiast osoby w wieku 20-24 lata. Przez tę grupę wiekową zostało wypełnione po 9 ankiet (6%). Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż 11 osób (8%) nie wskazało odpowiedzi na pytanie dotyczące wieku respondenta.

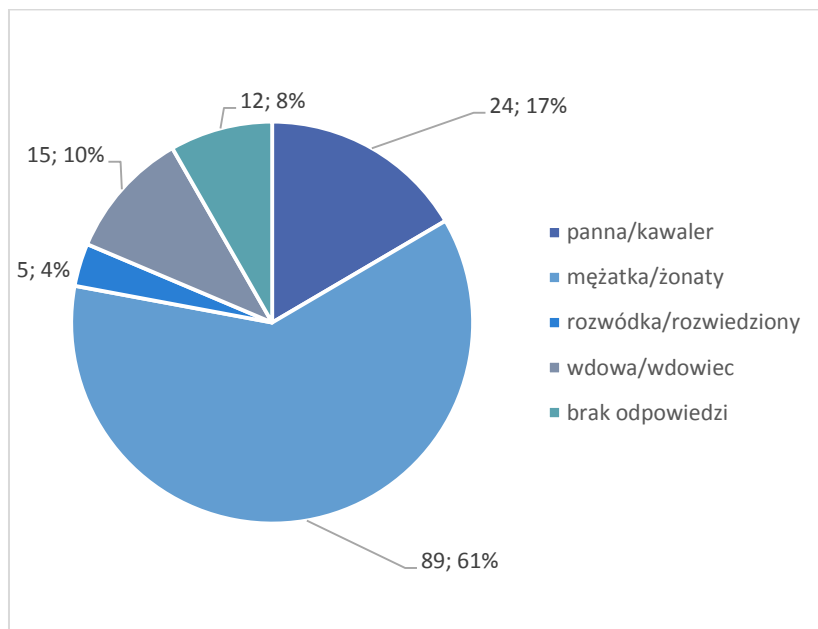
Wykres 3. Struktura respondentów ze względu na wiek

Źródło: Badania ankietowe

Największą grupę respondentów stanowiły osoby, które określiły swój stan cywilny jako „mężatka/żonaty”. Osób tych było ogółem 89 (61%). Natomiast najmniej liczną grupę, liczącą 5 respondentów (4%), stanowiły osoby, które określiły swój stan cywilny jako „rozwódka/rozwidziony”. Pośród ankietowanych 12 osób (8%) nie wskazało odpowiedzi na pytanie o stan cywilny.

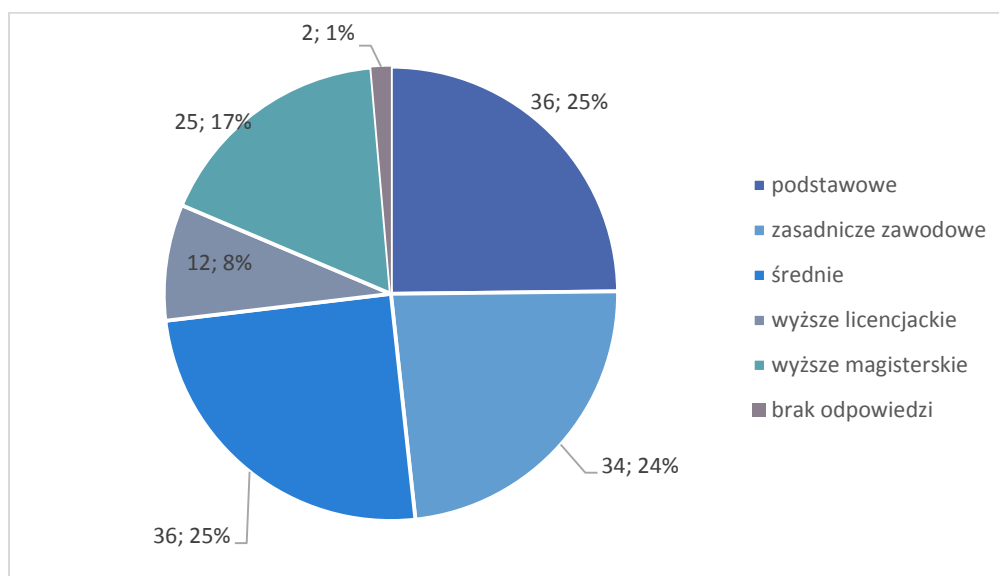
Wykres 4. Struktura respondentów ze względu na stan cywilny

Źródło: Badania ankietowe

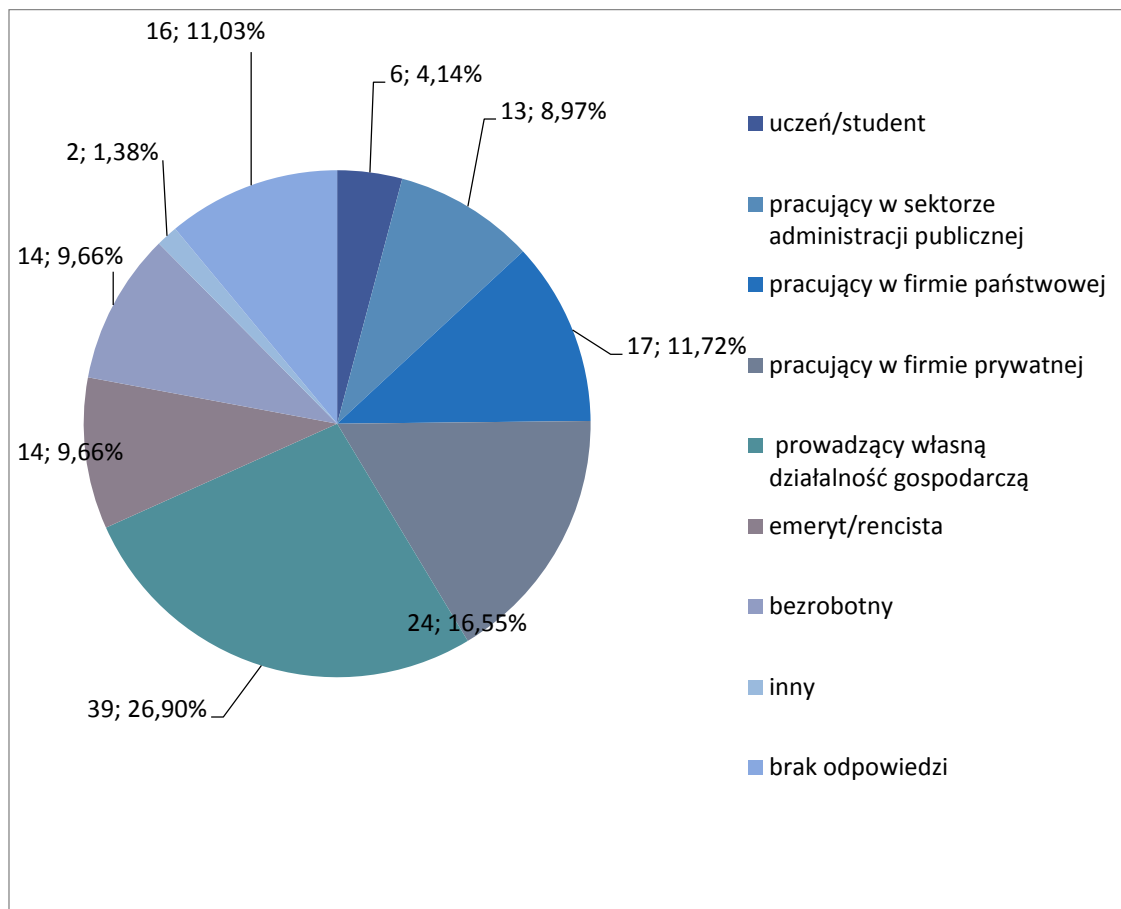
Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupą uczestniczącą w badaniu ankietowym były osoby legitymujące się wykształceniem średnim i wykształceniem podstawowym. Liczba tych osób wyniosła zarówno w pierwszej jak i w drugiej kategorii 36 respondentów (25%). Najmniej respondentów posiadało natomiast wykształcenie wyższe licencjackie. Ankiet wypełnionych przez tę grupę było ogółem 12 (8%) Natomiast 2 osoby (1%) pośród ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie o status dotyczący poziomu wykształcenia.

Wykres 5. Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia

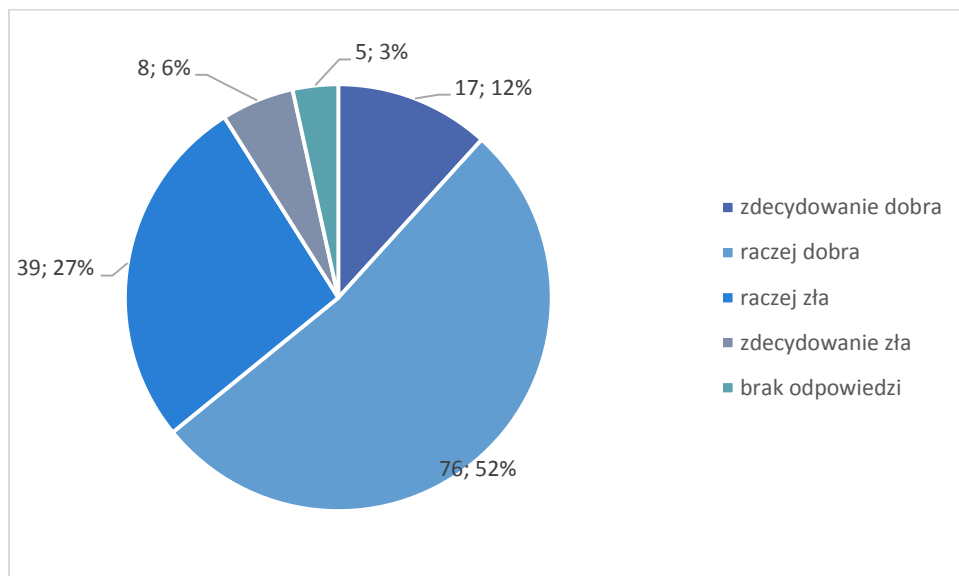
Źródło: Badania ankietowe

Największą grupę respondentów stanowiły osoby prowadzące własną działalność gospodarczą - ogółem osób tych było 39, czyli 26,90% ankietowanych. Kolejną najbardziej liczebną grupą respondentów biorących udział w badaniu były osoby pracujące w firmie prywatnej stanowiąc ogółem 16,55% ankietowanych (24 respondentów). Natomiast najmniejszą grupą, liczącą 2 respondentów, były osoby, które określiły swój status jako „inny” (1,38%). Na pytanie dotyczące statusu zawodowego 16 ankietowanych (11,03%) nie wskazało żadnej odpowiedzi.

Wykres 6. Struktura respondentów ze względu status zawodowy

Źródło: Badania ankietowe

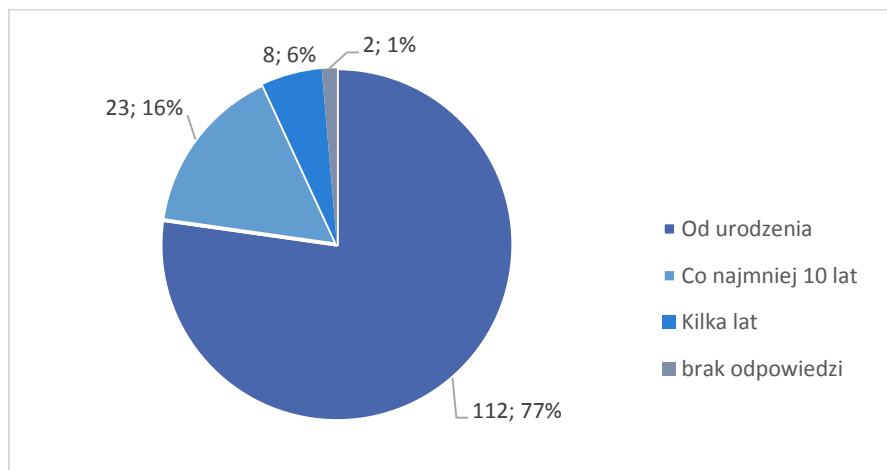
Kolejnym elementem ankiety było pytanie pomocne w analizie respondentów w odniesieniu do ich sytuacji materialnej. Ankietowanych, którzy określili swoją sytuację jako „raczej dobra” było 76. Liczba ta stanowi 52% osób biorących udział w ankiecie. Odpowiedź dotyczącą sytuacji materialnej określoną jako „raczej zła” wskazało 39 osób (27% respondentów), „zdecydowanie dobra” wskazało 17 osób (12%), a odpowiedź „zdecydowanie zła” zaznaczyło 8 respondentów (6%). Brak odpowiedzi na powyższe pytanie dotyczyło 5 ankietowanych, czyli ogółem 3% biorących udział w badaniu.

Wykres 7. Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną

Źródło: Badania ankietowe

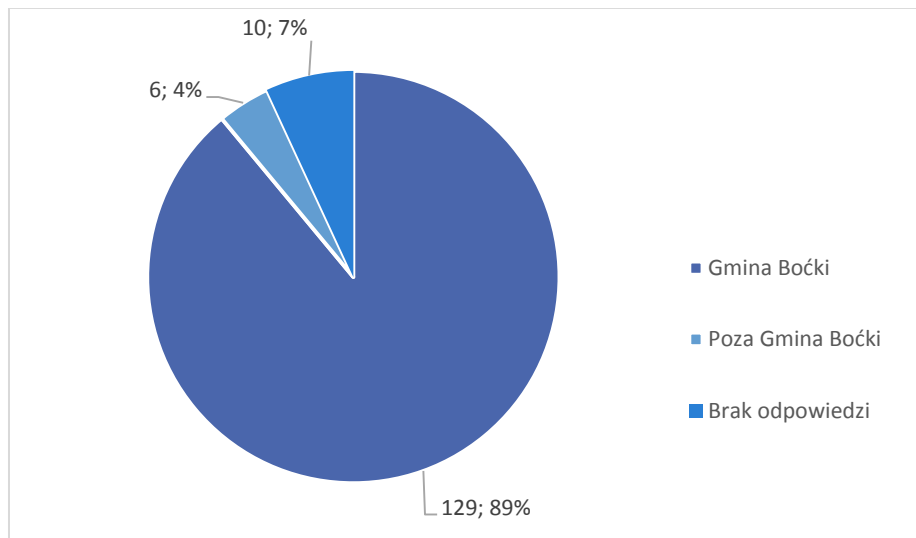
Zaprezentowana na powyższych wykresach struktura respondentów wskazuje na to, że w badaniu wzięła udział reprezentatywna grupa mieszkańców w różnym wieku, o różnym poziomie wykształcenia, i stanie cywilnym, charakteryzująca się zróżnicowaną sytuacją materialną. Ankietowani niechętnie udzielali odpowiedzi dotyczących ich statusu czy sytuacji materialnej. Przekrojowy charakter badania ankietowego wskazuje, iż wyniki ankiet są wiarygodne i oddają opinię społeczności lokalnej na tematy będące przedmiotem badania.

Jednym z pytań dotyczących rodzaju respondentów biorących udział w badaniu było pytanie dotyczące okresu zamieszkania w gminie. Najwięcej badanych udzieliło odpowiedzi wskazującej, iż zamieszkują w gminie od urodzenia ogółem 112 osób (77% badanych). Brak odpowiedzi na wskazane wyżej pytanie dotyczyło 2 respondentów, czyli 1% ankietowanych.

Wykres 8. Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Gminie

Źródło: Badania ankietowe

Ostatnim pytaniem było pytanie dotyczące zameldowania bądź braku zameldowania w gminie. Zdecydowana większość ankietowanych to osoby zameldowane w Gminie Boćki- osoby, które wskazały tę odpowiedź stanowiły 89% respondentów. Osoby, które odpowiedziały, iż są zameldowane poza Gminą Boćki to 4% ankietowanych Brak odpowiedzi na wskazane pytanie dotyczył 10 respondentów (7%).

Wykres 9. Struktura respondentów ze względu na zameldowanie lub brak zameldowania na obszarze gminy

Źródło: Badania ankietowe

3. Analiza odpowiedzi

Na poniższych wykresach przedstawiono wyniki przeprowadzonego badania ankietycznego. Należy zauważyć, że w wielu przypadkach respondenci nie odpowiadali na wszystkie pytania zawarte w kwestionariuszu, dlatego przy analizie odpowiedzi na dane pytanie zaznaczono liczbę osób, które udzieliły stosownej odpowiedzi.

Aby przeprowadzona analiza opinii publicznej była miarodajna i aby móc porównywać odpowiedzi na konkretne pytania, liczbę osób, która udzieliła danej odpowiedzi, przedstawiono procentowo jako odsetek osób, które łącznie wypowiedziały się w danym pytaniu. Ponadto, niektóre pytania miały charakter otwarty, a w pytaniach zamkniętych możliwe było wskazanie kilku odpowiedzi, dlatego liczba łącznie wskazanych odpowiedzi niejednokrotnie przewyższała liczbę respondentów. Odsetek osób, które wskazały poszczególne odpowiedzi, po zsumowaniu przyjmował więc bardzo często wartość wyższą niż 100%.

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

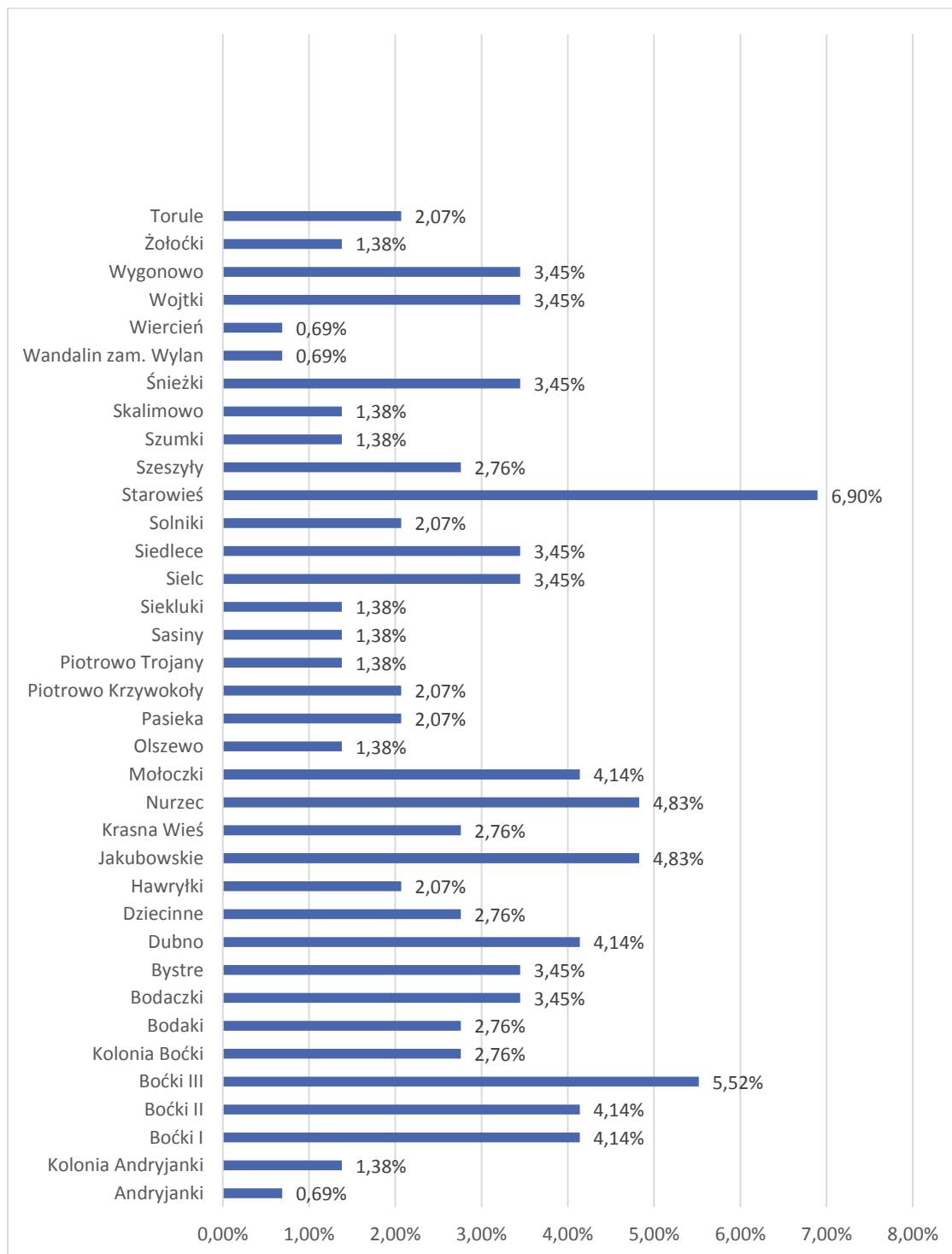

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Pytanie 1.

Wykres 10 "Który obszar gminy Boćki powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji, ponieważ jest najbardziej problemowy i najtrudniej się tam żyje?"

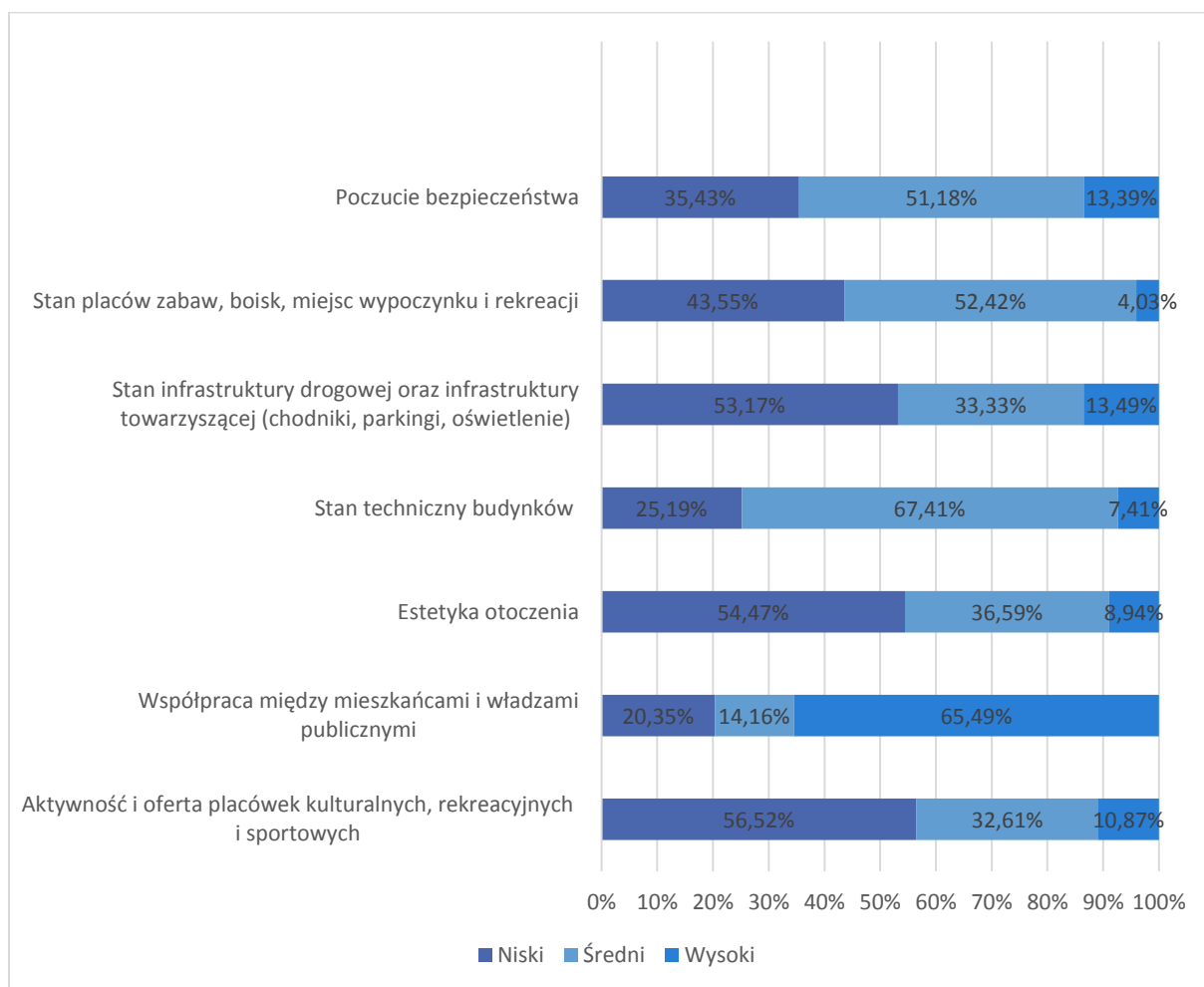
Źródło: Badania ankietowe

Największa grupa respondentów, stanowiąca 6,90% ogółu badanych wskazała Starowieś jako obszar, w którym należy przeprowadzić rewitalizację. W dalszej kolejności wskazywano: Boćki III (5,52%) oraz

Jakubowskie i Nurzec (po 4,83%), a także Boćki I, Boćki II, Dubno i Mołoczki (po 4,14%). Dane zamieszczone na powyższym wykresie ilustrują niezmiernie zróżnicowanie odpowiedzi, co wskazuje na brak jednomyślnej decyzji respondentów odnośnie wskazania jednego, wspólnego obszaru, który w świadomości mieszkańców funkcjonuje jak obszar zaniedbany, wymagający działań naprawczych. Poza wyżej wymienionymi podobszarami wszystkie pozostałe zostały wskazane przez kilku respondentów.

Pytanie 2.

Wykres 11 "Co cechuje wskazany przez Pana/Panią obszar?"

Źródło: Badania ankietowe

Analiza wypełnionych w badaniu ankiet wykazała, iż w odniesieniu do charakterystyki obszaru rewitalizacji, w aspekcie:

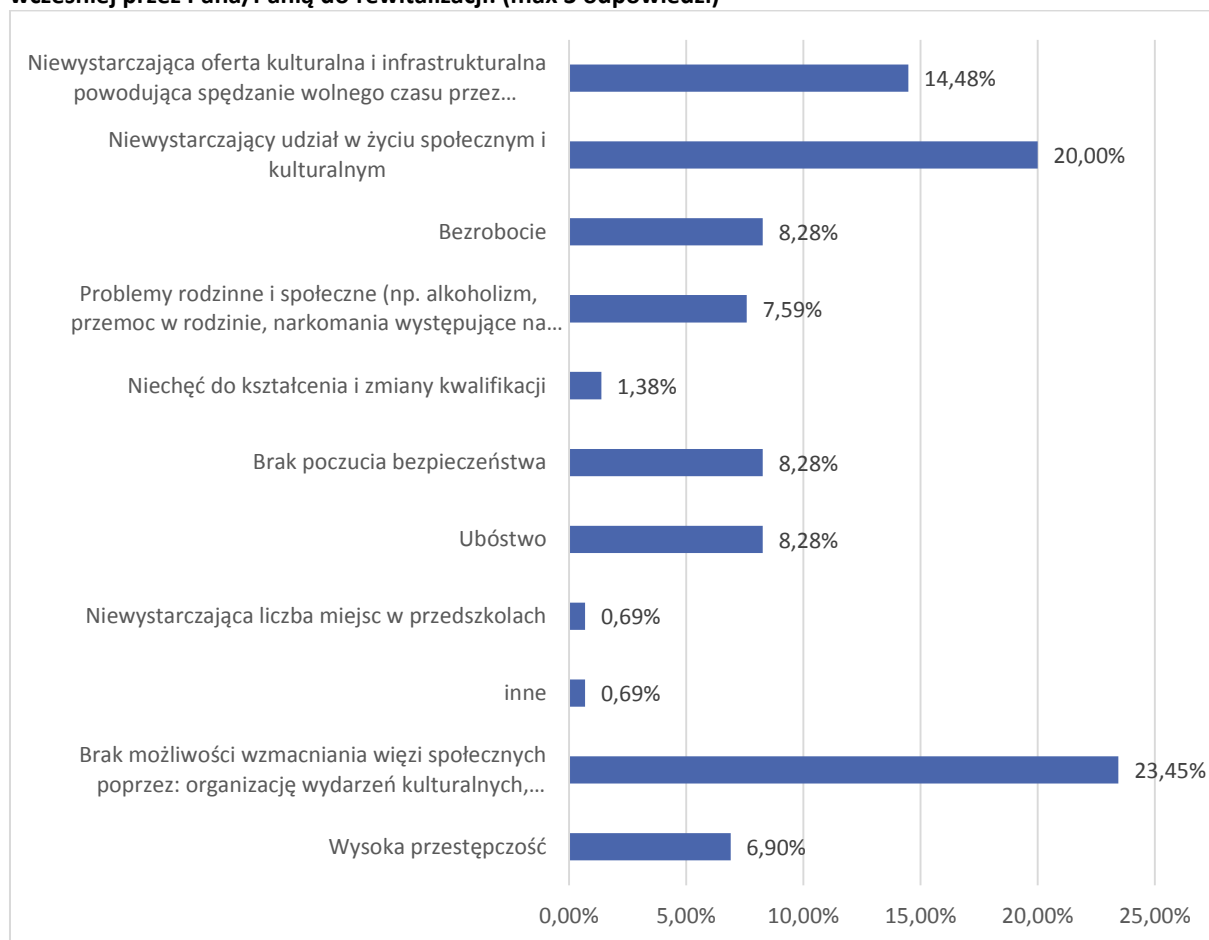
- ✓ poczucia bezpieczeństwa, respondenci uznali, iż problem braku bezpieczeństwa posiada **średnie natężenie** (51,18% odpowiedzi)
- ✓ stanu placów zabaw, boisk, miejsc wypoczynku i rekreacji, 52,42% wskazało, iż stan infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej jest **średni**

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

- ✓ stanu infrastruktury drogowej oraz infrastruktury towarzyszącej (chodniki, parkingi, oświetlenie) aż 53,17% respondentów wskazała na niski poziom infrastruktury drogowej, a nieco mniej badanych 33,33% wskazało na jej **średni stan**
- ✓ stanu technicznego budynków, respondenci opowiedzieli się w większości za średnim stanem technicznym tkanki budowlanej (67,41%), natomiast 25,19% uważa, iż stan techniczny budynków jest **niski**
- ✓ estetyki otoczenia, osoby biorące udział w ankietyzacji wskazały na **niski stan** estetyki otoczenia (54,47% odpowiedzi) oraz **średni stan** estetyki otoczenia 36,59%
- ✓ współpracy między mieszkańcami i władzami publicznymi, aż 65,49% respondentów określiło ją na **wysokim poziomie**
- ✓ aktywności i oferty placówek kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych, 56,52% respondentów uważa, iż wskazana aktywność tych placówek jest **niska**

Pytanie 3.

Wykres 12 "Proszę wskazać najpoważniejsze problemy społeczne występujące na obszarze wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji: (max 3 odpowiedzi)"

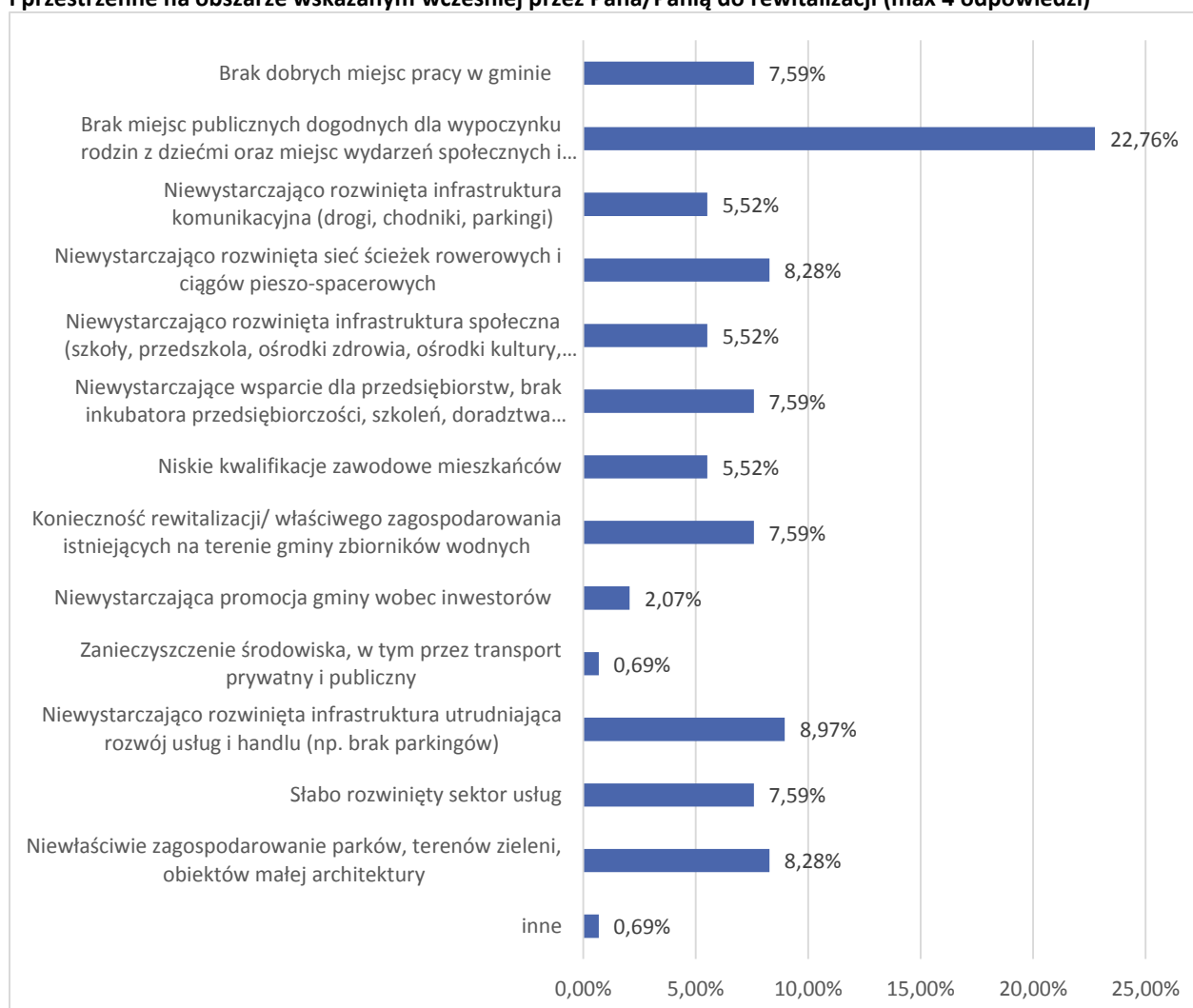

Źródło: Badania ankietowe

Respondenci wskazując najważniejsze problemy społeczne dotyczące obszaru wskazanego do rewitalizacji wskazali wśród możliwych odpowiedzi „brak możliwości wzmacniania więzi społecznych poprzez: organizację wydarzeń kulturalnych, festynów, turniejów i innych wydarzeń o charakterze społeczno-kulturalnym”. Największa liczba respondentów (23,45%) wskazała na właśnie ten problem społeczny występujący w Gminie Boćki. Kolejnym wysoko punktowanym problemem społecznym wskazanym przez respondentów był „niewystarczający udział w życiu społecznym i kulturalnym” (20,00%). Pozostałe wskazania kształtowały się na poziomie od 0,69% do 8,28%.

Pytanie 4.

Wykres 13 "Proszę wskazać najważniejsze Pana/Pani zdaniem problemy gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne na obszarze wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji (max 4 odpowiedzi)"

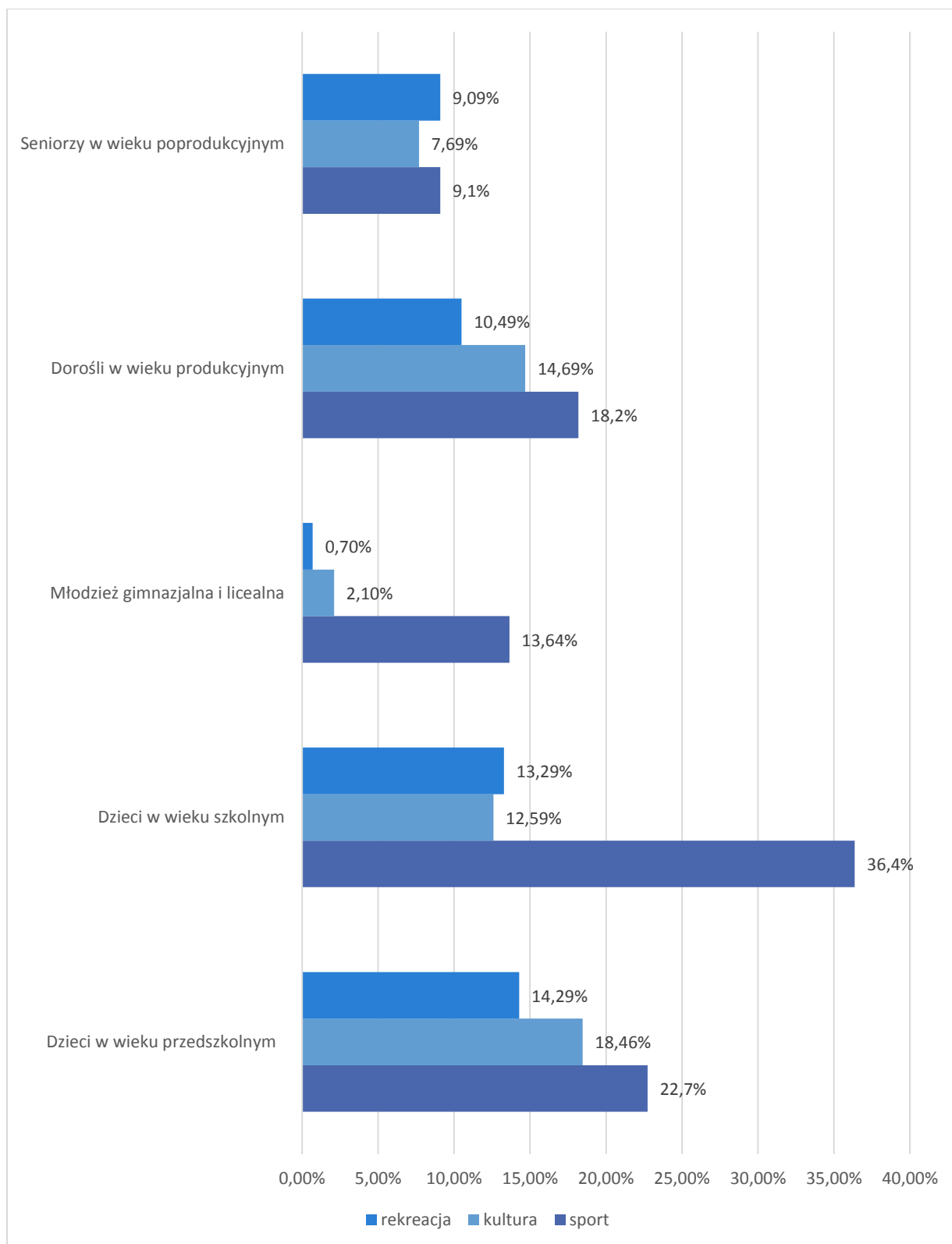
Źródło: Badania ankietowe

Negatywne zjawiska wynikające z problemów gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych zostały ocenione przez respondentów poprzez wytypowanie najbardziej priorytetowych zagadnień

kryzysowych w tym zakresie. Respondenci wskazali jednoznacznie jeden wyróżniający się problem, „brak miejsc publicznych dogodnych dla wypoczynku rodzin z dziećmi oraz miejsc wydarzeń społecznych i kulturalnych” - odpowiedzi takiej udzieliło 22,76% ankietowanych. Pozostałe możliwe do udzielenia odpowiedzi uzyskały od 0,69% do 8,97%, były zatem bardzo zróżnicowane.

Pytanie 5.

Wykres 14 „Proszę wskazać, dla których z niżej wymienionych grup społecznych, zagospodarowanie czasu wolnego w zakresie sportu, rekreacji i kultury, wymaga podjęcia natychmiastowych działań?”

Źródło: Badania ankietowe

W odniesieniu do odpowiedzi respondentów dotyczących poszczególnych grup społecznych i wskazania, w którym obszarze (rekreacja, kultura, sport), konieczna jest natychmiastowa interwencja, odpowiedzi zostały uszeregowane pod względem liczby wskazań respondentów w sposób następujący:

- ✓ dla seniorów w wieku poprodukcyjnym, konieczne są działania w obszarze kultury (7,7% wskazań respondentów), **rekreacji (9,1% wskazań respondentów) oraz w obszarze sportu (9,1% wskazań respondentów)**
- ✓ dla dorosłych w wieku produkcyjnym, konieczne są działania w obszarze kultury (14,7% wskazań respondentów), rekreacji (10,5% wskazań respondentów) oraz **sportu (18,2% wskazań respondentów)**
- ✓ dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej, konieczne są działania w obszarze kultury (2,1% wskazań respondentów), rekreacji (0,7% wskazań respondentów) oraz **sportu (13,6% wskazań respondentów)**
- ✓ dla dzieci w wieku szkolnym, konieczne są działania w obszarze kultury (12,6% wskazań respondentów), rekreacji (13,3% wskazań respondentów) oraz **sportu (36,4% wskazań respondentów)**
- ✓ dla dzieci w wieku przedszkolnym, konieczne są działania w obszarze kultury (18,5% wskazań respondentów), rekreacji (14,3% wskazań respondentów) oraz **sportu (22,7% wskazań respondentów)**

PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO

W badaniu ankietyzacyjnym przeprowadzonym na obszarze Gminy Boćki wzięło udział ogółem 145 osób z czego 88 osób stanowiły kobiety, 46 osób reprezentowało grupę mężczyzn, 11 osób nie udzieliło odpowiedzi wskazującej płeć ankietowanego. Najliczniejsza grupa ankietowanych określiła swój wiek między 25 a 44 rokiem życia (32% ankietowanych). Pod względem wykształcenia największą grupę ankietowanych stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (25% ankietowanych) oraz wykształceniem podstawowym również 25% respondentów. Pod względem aktywności zawodowej najwięcej osób to osoby prowadzące własną działalność gospodarczą (26,90% respondentów). Respondenci badania ankietyzacyjnego określili swoją sytuację materialną jako „raczej dobrą” (52% badanych).

Obszarem wymagającym programów naprawczych jest według wskazań respondentów Starowieś, która uzyskała największą liczbę odpowiedzi (6,90% wskazań). Pozostałe obszary odnotowały od 0,69% do 5,52% wskazań respondentów i dotyczyły wszystkich pozostałych podobszarów, co wskazuje na brak jednomyślnej decyzji respondentów odnośnie wskazania jednego, wspólnego obszaru, który w świadomości mieszkańców funkcjonuje jak obszar zaniedbany, wymagający działań naprawczych. Poza wyżej wymienionymi podobszarami wszystkie pozostałe zostały wskazane przez kilku respondentów

Ankietowani, którzy zostali poproszeni o wskazanie, co cechuje wybrany obszar rewitalizacji, w poszczególnych kategoriach zdefiniowanych odpowiedzi, wskazali na średni poziom poczucia bezpieczeństwa (51,18% odpowiedzi), średni stan placów zabaw, boisk, miejsc wypoczynku (52,42% odpowiedzi), niski poziom infrastruktury drogowej i infrastruktury towarzyszącej (53,17% odpowiedzi), średni stan techniczny budynków (67,41% odpowiedzi), niską estetykę otoczenia (54,47% odpowiedzi), wysoki poziom współpracy między mieszkańcami i władzami publicznymi

(65,49% odpowiedzi), niski poziom aktywności i oferty placówek kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych (56,52% odpowiedzi).

Wśród najpoważniejszych problemów społecznych występujących na obszarze koniecznym do rewitalizacji ankietowani wskazali: „brak możliwości wzmacniania więzi społecznych poprzez: organizację wydarzeń kulturalnych, festynów, turniejów i innych wydarzeń o charakterze społeczno-kulturalnym” - liczba wskazań w tej kategorii wynosiła ogółem 23,45%. Pozostałe problemy społeczne uzyskały odpowiednio od 0,69% do 8,28%.

W odniesieniu do negatywnych zjawisk gospodarczych, implikowanych przez problemy gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne, odpowiedzi były zróżnicowane, a najliczniejsza grupa ankietowanych wskazała „brak miejsc publicznych dogodnych dla wypoczynku rodzin z dziećmi oraz miejsc wydarzeń społecznych i kulturalnych” (22,76% odpowiedzi respondentów).

Ankietowani wskazywali, iż dla większości społeczności lokalnej, a mianowicie osób w wieku poprodukcyjnym, produkcyjnym, młodzieży gimnazjalnej i licealnej, dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym priorytetem są działania w obszarze sportu.

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ VII. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych

1. Metodologia wyznaczania obszarów kryzysowych

Podstawą wyznaczenia terenów, które spełniają kryterium degradacji było rozpoznanie głównych problemów rozwojowych gminy. Delimitacja obszarów zdegradowanych została przeprowadzona w oparciu o zasadę współwystępowania czynników kryzysowych w poszczególnych sferach.

Wykorzystując zestawienie wskaźników degradacji w poszczególnych jednostkach przyjęto, że kwalifikacja jednostki do obszaru zdegradowanego następuje wówczas, jeżeli odnotowano w niej szczególnie niekorzystne wartości wskaźników społecznych oraz występowanie niekorzystnych wskaźników w pozostałych zakresach tematycznych.

W procesie przeprowadzania analizy wskaźnikowej wzięto pod uwagę następujące cechy degradacji **w sferze społecznej**:

- Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców,
- Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców,
- Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców,
- Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców,
- Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców,
- Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców,
- Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500 + na 100 rodzin,
- Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby,
- Wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- Wskaźnik zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym- stan na 31.12.2016 r.

W sferze gospodarczej uwzględniono:

- Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym

W sferze funkcjonalno-przestrzennej i technicznej wykorzystano dane dotyczące:

- Wskaźnika liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji
- wskaźnika publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej

W sferze środowiskowej uwzględniono:

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców

Szczegółowe dane jednostkowe pochodziły z Urzędu Gminy Boćki – jednostek organizacyjnych, w tym z Ośrodka Pomocy Społecznej oraz z Komisariatu Policji. Wykorzystane dane były aktualne na dzień 31 grudnia 2016 r.

W celu osiągnięcia porównywalnego charakteru wszystkich wskaźników, wartości liczbowe sprowadzono każdorazowo do miary względnej, za pomocą dzielenia przez liczbę ludności danego obszaru.

Kryterium przyznania punktu świadczącego o degradacji obszaru w analizie typu binarnego (0;1) była wartość względna danego wskaźnika wyższa lub niższa od średniej dla gminy w kategoriach, w których było to niekorzystne. Kategorie, w których niższa wartość od średniej była uznawana za niekorzystną to: liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ważona liczbą mieszkańców w wieku produkcyjnym. W pozostałych wskaźnikach wartość wyższa, niż średnia przyjęta dla Gminy wskazywała na zjawisko kryzysu.

Wyboru obszaru zdegradowanego dokonano bazując na przeprowadzonej analizie mierników ilościowych oraz mierników jakościowych w odniesieniu do poszczególnych podobszarów Gminy Boćki.

Obszar zdegradowany jest to obszar, który charakteryzuje się wysoką koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niskiego poziomu edukacji, niskiego kapitału społecznego), którym towarzyszą negatywne okoliczności w co najmniej jednej z następujących sfer życia: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.

W tabeli nr 30 zestawiono mierniki ilościowe poddane analizie dotyczące wszystkich podobszarów Gminy Boćki. W przypadku każdego miernika kolorem czerwonym zaznaczono wskaźnik, któremu przypisano wartość „1” o najbardziej krytycznej wartości danego wskaźnika. Następnie dla każdego sołectwa zsumowano liczbę uzyskanych „jedynek”. Sołectwa o największej sumie mierników, które uzyskały wartość „1”, w sześciu miernikach (na ogółem 11 mierników sfery społecznej- powyżej 50%) lub powyżej tej liczby, w odniesieniu do sfery społecznej oraz co najmniej jeden symptom kryzysu w pozostałych sferach: gospodarczej funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej, zostały uznane jako obszar zdegradowany.

2. Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych

Przeprowadzona szczegółowa diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych dotycząca Gminy Boćki wykazała, iż na jej terenie mają miejsce niekorzystne tendencje społeczne, gospodarcze, funkcjonalno-przestrzenne, techniczne i środowiskowe, które rzutują na sytuację gminy i uniemożliwiają obszarom pozostającym w kryzysie, uzyskanie takich parametrów wskaźnikowych (dotyczących sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej technicznej, środowiskowej), które wpłyną na stabilny rozwój tych obszarów.

Stan kryzysowy występujący na obszarze Gminy Boćki został stwierdzony w wyniku koncentracji zjawisk przede wszystkim w sferze społecznej, głównie z w zakresie: bezrobocia, ubóstwa, wysokiej

przestępczości, wysokiej liczby zdarzeń i wypadków, niskiego poziomu kapitału społecznego czy niskiej aktywności społecznej mieszkańców, a także w wyniku występowania co najmniej jednego zjawiska w sferze: gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej.

Wyznaczenie podobszaru zdegradowanego na terenie Gminy Boćki zostało przeprowadzone poprzez dokonanie:

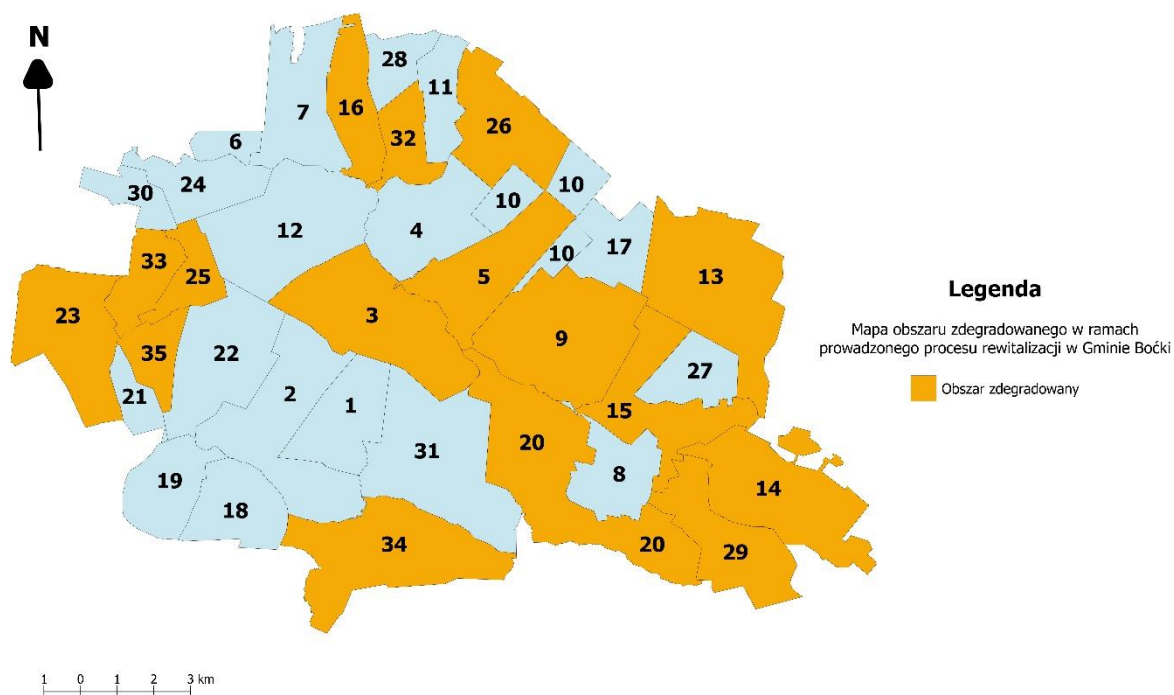
- ✓ Analizy wskaźnikowej wszystkich podobszarów, przy uwzględnieniu zweryfikowanych i porównywalnych danych, zastosowanych dla 11 wskaźników sfery społecznej, jednego wskaźnika sfery gospodarczej, dwóch wskaźników sfery funkcjonalno-przestrzennej i technicznej oraz jednego wskaźnika sfery środowiskowej.

Za podobszary zdegradowane uznano te podobszary, w których wartość wskaźnika była mniej korzystna niż średnia przyjęta dla gminy, w odniesieniu do co najmniej 6 wskaźników odnotowanych w sferze społecznej i co najmniej 1 wskaźnika w pozostałych sferach.

W wyniku przeprowadzonych analiz proponuje się wyznaczenie obszaru zdegradowanego, który podzielony jest na 16 podobszarów:

▪ Boćki I	▪ Sielc
▪ Boćki Centrum	▪ Solniki
▪ Dubno	▪ Starowieś
▪ Krasna Wieś	▪ Śnieżki
▪ Mołoczki	▪ Wiercień
▪ Nurzec	▪ Wojtki
▪ Olszewo	▪ Wygonowo
▪ Sasiny	▪ Żołocki

Mapa 1 Obszar zdegradowany w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji w Gminie Boćki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Tabela 29 Zestawienie mierników kryzysu dla Gminy Boćki - opis szczegółowy

NR WSKAŹNIKA	SFERA	OPIS SZCZEGÓŁOWY
1	społeczna	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców
2		Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców
3		Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców
4		Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców
5		Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców
6		Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców
7		Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin
8		Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby
9		Wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
10		Wskaźnik zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
11		Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym- stan na 31.12.2016 r.
12	gospodarcza	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

NR WSKAŹNIKA	SFERA	OPIS SZCZEGÓŁOWY
13	funkcjonalno- przestrzenna, techniczna	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji
14		Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej
15	środowiskowa	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie Contract Consulting

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Tabela 30 Analiza wskaźnikowa obszarów degradacji na terenie Gminy Boćki przeprowadzona w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji

Legenda:

		WSKAŹNIK GORSZY NIŻ ŚREDNIA PRZYJĘTA DLA GMINY- PRYZNANO 1 PUNKT					WSKAŹNIK LEPSZY NIŻ ŚREDNIA PRZYJĘTA DLA GMINY- PRYZNANO 0 PUNKTÓW					OBSZAR ZDEGRADOWANY NA PODSTAWIE WYLICZONEJ PUNKTACJI						
L.p.	Wydzielony podobszar	SFERA SPOŁECZNA													SFERA GOSPODARCZA	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA I TECHNICZNA	SFERA ŚRODO-WISKOWA	
		Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia	Wskaźnik liczby pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społ.	SUMA PUNKTACJI WSKAŹNIKÓW SPOŁECZNYCH	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prow. gop. rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych
1	Andryjanki	271	0,369	0,37	1,107	0,37	5,90	7,38	32,26	2,58	6,29	2,52	11,27	5	29,56	100,00	0,00	552,03
2	Kolonia Andryjanki	65	0,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13,21	0	42,86	0,00	0,00	0,00
3	Boćki I	356	1,404	1,97	0,281	-	2,53	4,78	17,00	0,84	4,98	2,99	5,32	6	51,74	0,00	0,00	6479,49
4	Boćki II	528	1,515	1,14	-	0,95	3,41	3,41	13,46	0,95	4,02	2,30	2,16	3	48,94	0,00	0,19	
5	Boćki CENTRUM	549	1,093	1,09	1,093	1,28	6,74	3,10	20,44	2,91	5,83	3,56	5,54	10	43,67	100,00	0,55	
6	Bodaczki	125	0,000	0,8	0,800	-	1,60	1,60	8,82	0,8	4,48	4,48	16,49	2	64,58	0,00	0,00	4372,00

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

L.p.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	SFERA SPOŁECZNA													SFERA GOSPODARCZA	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA I TECHNICZNA	SFERA ŚRODO-WISKOWA
			Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia	Wskaźnik liczby pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społ.	SUMA PUNKTACJI WSKAŹNIKÓW SPOŁECZNYCH	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prow. gop. rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych
7	Bodaki	81	0,000	-	4,938	-	4,94	7,41	24,00	9,88	-	-	16,92	4	56,41	0,00	0,00	2213,58
8	Bystre	86	2,326	1,16	-	-	3,49	2,33	16,00	-	2,08	2,08	14,49	2	0,59	0,00	0,00	2558,14
9	Dubno	157	0,000	-	1,274	1,91	11,46	10,19	5,48	3,82	7,69	5,13	12,93	8	331,25	100,00	0,00	3008,28
10	Dziecinne	36	0,000	-	8,333	-	8,33	5,56	-	5,56	12,50	12,50	29,41	5	33,33	100,00	0,00	0,00
11	Hawryłki	69	0,000	-	1,449	-	-	-	5,88	-	-	-	15,25	1	15,60	0,00	0,00	333,33
12	Jakubowskie	255	1,961	3,14	2,745	-	5,10	5,10	17,95	1,57	1,42	0,71	7,46	5	325,00	0,00	0,00	0,00
13	Krasna Wieś	132	1,515	-	0,758	3,03	8,33	8,33	6,35	5,3	4,76	4,76	15,70	7	63,49	100,00	0,00	227,27
14	Mołoczki	76	1,316	1,32	1,316	1,32	7,89	1,32	2,33	3,95	-	-	16,00	6	64,00	100,00	0,00	802,63
15	Nurzec	105	1,905	0,95	1,905	2,86	9,52	9,52	8,89	2,86	2,00	2,00	28,41	6	181,82	100,00	0,00	0,00
16	Olszewo	131	1,527	3,05	0,763	-	16,79	10,69	27,27	3,82	3,57	-	8,91	7	39,29	0,00	0,00	416,79
17	Pasieka	39	5,128	5,13	-	-	-	-	-	-	8,33	4,17	30,30	4	41,67	0,00	0,00	0,00

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

L.p.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	SFERA SPOŁECZNA												SFERA GOSPODARCZA	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA I TECHNICZNA		SFERA ŚRODO-WISKOWA
			Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia	Wskaźnik liczby pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społ.	SUMA PUNKTACJI WSKAŹNIKÓW SPOŁECZNYCH	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prow. gop. rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych
18	Piotrowo-Krzywokoły	83	0,000	-	-	-	20,48	10,84	24,00	6,02	2,17	2,17	23,53	4	58,70	0,00	0,00	0,00
19	Piotrowo-Trojany	58	0,000	-	-	-	-	-	5,26	-	-	-	19,23	0	72,41	0,00	0,00	9956,90
20	Sasiny	46	4,348	-	4,348	6,52	15,22	13,04	5,00	6,52	15,79	10,53	38,10	8	94,74	100,00	0,00	0,00
21	Siedlece	30	0,000	-	-	-	-	-	-	-	4,55	4,55	35,71	2	12,38	100,00	0,00	20573,33
22	Siekluki	123	0,000	-	-	0,81	5,69	4,88	8,57	2,44	2,53	-	10,00	1	195,45	0,00	0,00	0,00
23	Sielc	190	0,526	0,53	0,526	-	18,42	17,89	17,54	8,95	3,81	3,81	12,67	6	74,68	100,00	0,00	0,00
24	Skalimowo	31	0,000	-	3,226	-	6,45	-	25,00	6,45	-	-	53,85	3	28,00	0,00	0,00	0,00
25	Solniki	70	0,000	-	1,429	7,14	7,14	2,86	23,81	7,14	-	-	10,91	6	208,33	0,00	0,00	0,00
26	Starowieś	144	2,083	1,39	1,389	1,39	6,94	4,86	17,78	4,86	7,79	5,19	15,79	9	95,56	100,00	0,00	312,50

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

L.p.	Wydzielony podobszar	Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	SFERA SPOŁECZNA											SFERA GOSPODARCZA	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA I TECHNICZNA	SFERA ŚRODO-WISKOWA		
			Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia	Wskaźnik liczby pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społ.	SUMA PUNKTACJI WSKAŹNIKÓW SPOŁECZNYCH	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prow. gop. rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych
27	Szeszyły	37	0,000	-	-	-	-	-	-	-	-	34,29	0	11,69	0,00	0,00	10208,11	
28	Szumki	37	0,000	-	-	-	-	-	25,00	-	-	-	31,03	1	100,00	0,00	0,00	0,00
29	Śnieżki	62	0,000	1,61	1,613	6,45	12,90	12,90	13,33	12,9	5,26	-	36,84	7	142,11	100,00	0,00	0,00
30	Torule	51	0,000	-	1,961	-	-	1,96	38,46	-	-	-	23,68	2	75,00	0,00	0,00	0,00
31	Wandalin	73	0,000	-	-	-	9,59	5,48	7,14	1,37	8,11	8,11	16,67	3	50,00	0,00	0,00	0,00
32	Wiercień	91	1,099	1,1	1,099	-	6,59	6,59	16,00	3,3	5,36	3,57	19,74	8	70,27	100,00	0,00	1191,21
33	Wojtki	92	2,174	1,09	1,087	4,35	6,52	8,70	25,93	-	3,70	1,85	7,89	6	42,86	0,00	0,00	7441,30
34	Wygonowo	165	1,818	1,82	1,212	0,61	8,48	6,06	24,44	-	3,41	3,41	15,25	7	85,19	0,00	0,00	6015,76
35	Żołoćki	45	2,222	2,22	6,667	-	13,33	8,89	33,33	-	-	-	40,54	6	18,18	0,00	0,00	524,44

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

L.p.	Wydzielony podobszar		SFERA SPOŁECZNA												SFERA GOSPODARCZA	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA I TECHNICZNA		SFERA ŚRODO-WISKOWA
			Liczba mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia	Wskaźnik liczby pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społ.		SUMA PUNKTACJI WSKAŹNIKÓW SPOŁECZNYCH	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prow. gop. rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej
1	GMINA BOĆKI	4 489	1,092	1,07	1,092	1,14	6,73	6,04	15,10	2,76	4,15	2,71	13,00		54,09	57,69	0,09	1663,98

Źródło: opracowanie własne

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ VIII. Charakterystyka obszarów rewitalizowanych

1. Wprowadzenie

Przedmiotem tego rozdziału jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji na podstawie rozpoznanego wcześniej obszaru zdegradowanego, strategicznego charakteru wybranych terenów oraz uzasadnionych potrzeb społecznych. W opracowaniach specjalistycznych z zakresu rewitalizacji zwraca się uwagę na różne przesłanki delimitacji obszaru rewitalizacji. Są nimi też takie czynniki jak:

- znaczenie obszaru przeznaczonego do rewitalizacji dla funkcjonowania i rozwoju gminy,
- występowanie korzyści zewnętrznych przy realizacji programu rewitalizacji,
- potrzeby gminy, w tym w zakresie spójności wszystkich zdefiniowanych koncepcji strategicznych.

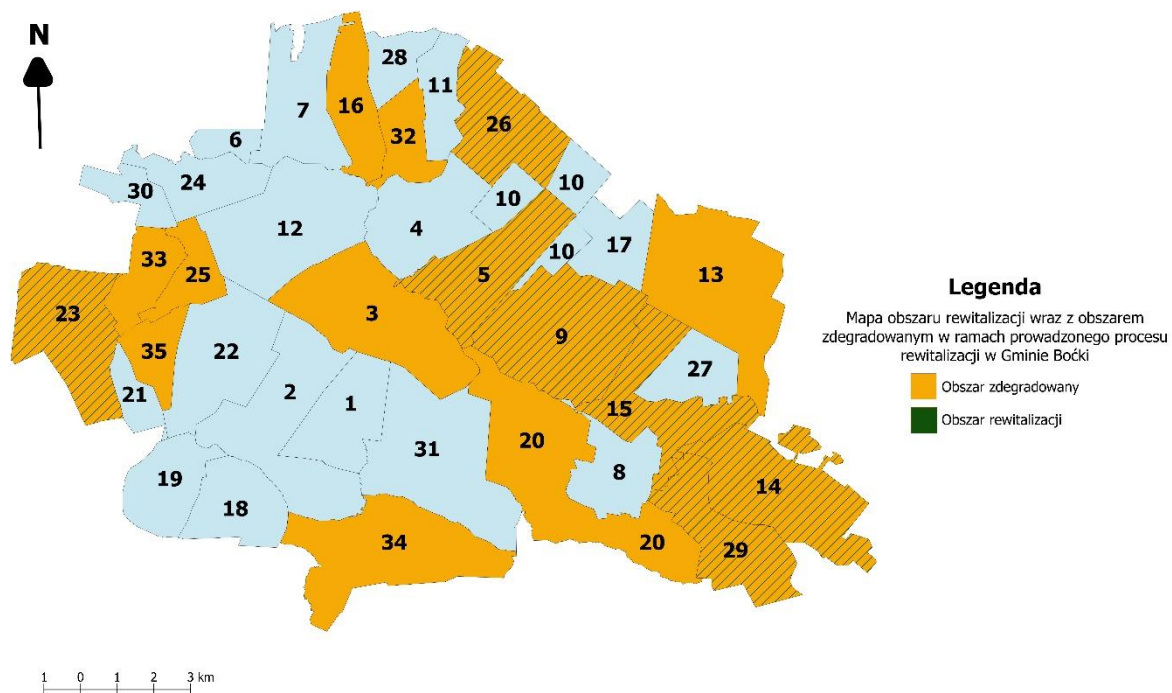
Mając na uwadze powyższe kryteria, do obszaru rewitalizacji włączono obszary, w których występuje koncentracja zjawisk kryzysowych we wszystkich sferach życia społeczno-gospodarczego. W notatkach charakteryzujących poszczególne podobszary zostaną opisane obiekty i przestrzenie, które powinny stanowić rdzeń działań rewitalizacyjnych na wybranych terenach gminy.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

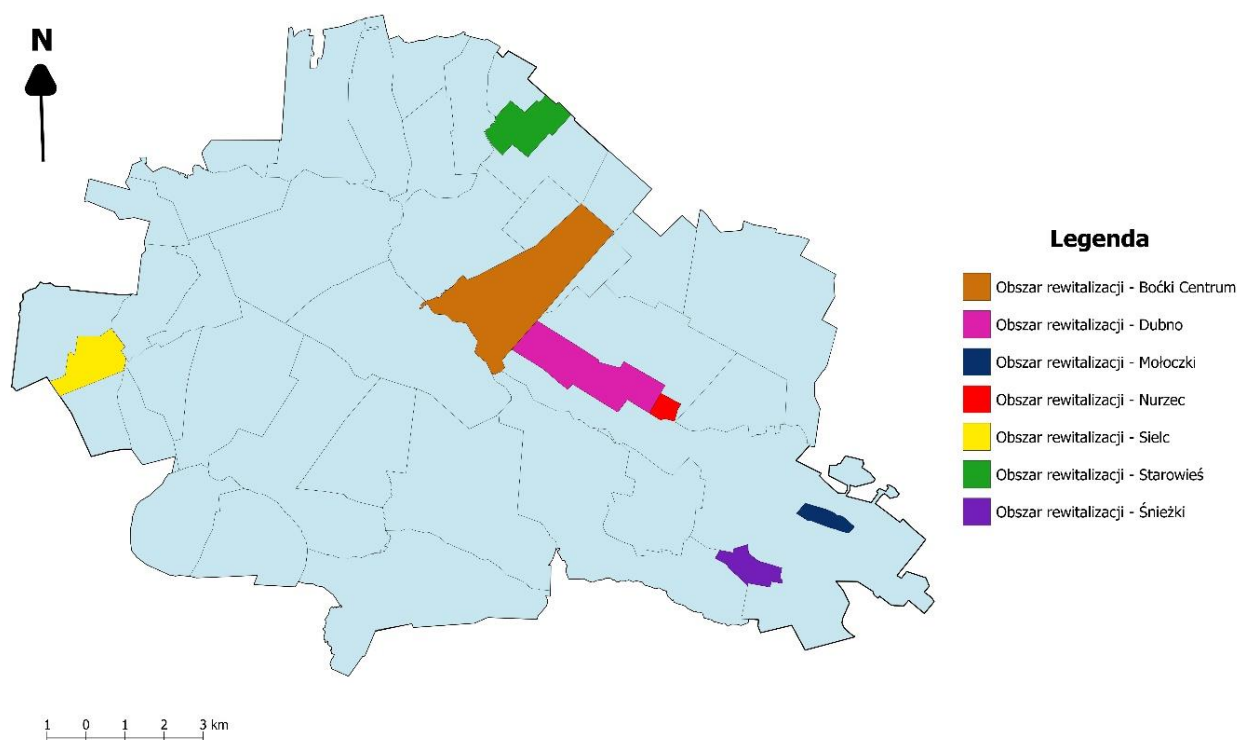

Mapa 2 Obszar rewitalizacji wraz z obszarem zdegradowanym w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji w Gminie Boćki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Mapa 3 Obszar rewitalizacji w Gminie Boćki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, wykazała, iż wśród podobszarów wskazanych jako zdegradowane znalazły się podobszary, które podczas analizy poszczególnych sfer oddziaływania, a mianowicie sfery społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej uzyskały górne rejestry punktowe (punktacja w zakresie odnotowania na poszczególnych obszarach gminy zjawisk kryzysu w poszczególnych sferach oddziaływania).

Mając na uwadze powyższe kryteria, do obszaru rewitalizacji włączono obszary, w których występuje koncentracja zjawisk kryzysowych przede wszystkim w sferze społecznej oraz w pozostałych sferach życia społeczno-gospodarczego.

Szczegółowa analiza wyników diagnozy czynników kryzysowych w Gminie Boćki oraz przeprowadzona partycypacja społeczna, warsztaty konsultacyjne, umożliwiły wyznaczenie **obszaru rewitalizacji**.

Wytyczając obszar rewitalizacji, uwzględniono limity przestrzenno-społeczne zdefiniowane w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz w Ustawie o Rewitalizacji. Zgodnie z tymi dokumentami, obszar rewitalizacji na terenie gminy **nie może przekraczać 20% jej powierzchni oraz dotyczyć grupy mieszkańców większej niż 30% populacji danej gminy**.

Przyjmując konieczność zastosowania limitów przestrzennych, wyznaczony obszar zdegradowany nie mógł zostać w całości uznany jako obszar rewitalizacji. Zdecydowano, aby działania

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

rewitalizacyjne prowadzone były w obszarach o największych potencjałach rozwojowych, w których znajduje się baza infrastrukturalna i/lub kapitał społecznościowy. Tylko w takich obszarach, które obecnie posiadają możliwości infrastrukturalne w zakresie funkcjonowania obiektów wykorzystywanych na cele społeczne (np. świetlice wiejskie, budynki OSP) możliwe jest natychmiastowe prowadzenie działań rewitalizacyjnych w zakresie pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców, wzmocnienia integracji, prowadzenia projektów podnoszących poziom kapitału społecznego w postaci szkoleń, spotkań informacyjnych, działań kulturalno-edukacyjnych.

Zgodnie z powyższymi założeniami wyznaczono obszar rewitalizacji, który składa się z następujących podobszarów:

- Boćki Centrum (obszar zabudowany wraz z obszarem terenów rekreacyjnych wzdłuż rzeki Nurzec)
- Dubno (obszar zabudowany)
- Mołoczki (obszar zabudowany)
- Nurzec (obszar zabudowany)
- Sielc (obszar zabudowany)
- Śnieżki (obszar zabudowany)
- Starowieś (obszar zabudowany)

Obszar rewitalizacji został wyznaczony z obszaru zdegradowanego, który zgodnie z wcześniej przedstawionymi analizami obejmuje obszar wymagający najwyższego poziomu interwencji oraz przeprowadzenia kompleksowych działań naprawczych i rewitalizacyjnych.

Obszary, które wybrane zostały do rewitalizacji, to także obszary, posiadające największe możliwości prowadzenia działań i projektów, umożliwiających realne wyprowadzenie tych obszarów z kryzysu z uwagi na potencjał infrastrukturalny (funkcjonowanie obiektów przeznaczonych na cele publiczne), albo potencjału społecznościowego, umożliwiającego animację działań społecznych i pobudzenie aktywności mieszkańców.

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, wykazała, iż wśród podobszarów wskazanych jako zdegradowane znalazły się miejscowości, które podczas analizy poszczególnych sfer oddziaływania, a mianowicie sfery społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej uzyskały wysokie rejestry punktowe (punktacja w zakresie odnotowania na poszczególnych obszarach gminy zjawisk kryzysu w poszczególnych sferach oddziaływania), ale ostatecznie nie zostały one włączone do obszaru rewitalizacji z kilku, istotnych przyczyn. Wśród nich znalazły się takie, które dotyczyły ograniczonych możliwości budżetowych gminy związanych z prowadzeniem i finansowaniem projektów rewitalizacyjnych na znacznych obszarowo terenach Gminy. W podobszarach zdegradowanych, które nie zostały włączone do obszaru rewitalizacji, nie funkcjonuje sektor organizacji pozarządowych, istnieje niska aktywność społeczna, brak zaplecza organizacyjnego dla rozwoju przedsiębiorstw i rynku pracy, co w konsekwencji uniemożliwia powodzenie realizacji założonych przedsięwzięć i działań w prowadzonym procesie rewitalizacji.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Istniejąca na ostatecznie wybranym obszarze rewitalizacji, baza instytucjonalna obiektów użyteczności publicznej (infrastruktura edukacyjna, kulturalna), możliwości rozwojowe tych obszarów, które stymulują rozwój społeczno-gospodarczy, stanowiły wyraźną przesłankę, która zadecydowała o wyborze tych miejscowości jako obszary wskazane do rewitalizacji, na których możliwe będzie zrealizowanie wszystkich zakładanych Programem Rewitalizacji celów strategicznych i operacyjnych.

Tabela poniżej określa szczegółowo liczbę ludności oraz powierzchnię obszaru przeznaczonego do rewitalizacji. Szczegółowa charakterystyka obszarów rewitalizowanych została zaprezentowana w kolejnych rozdziałach niniejszego dokumentu.

Tabela 31 Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji

Nazwa obszaru	Liczba ludności [osoby]	Odsetek liczby ludności gminy	Powierzchnia [km ²]	Odsetek powierzchni gminy
Obszar rewitalizacji	1 283	28,58%	16,675	7,19%
GMINA BOĆKI	4 489	100%	232,06	100%

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting

Tabela 32 Szczegółowa powierzchnia i ludność obszarów rewitalizacji

Obszar rewitalizacji	Powierzchnia w km ²	Ludność zamieszkała
Boćki Centrum	7,478	549
Dubno	3,670	157
Mołoczki	0,525	76
Nurzec	0,348	105
Sielc	1,778	190
Śnieżki	0,949	62
Starowieś	1,927	144
Suma	16,675	1 283

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting

2. Szczegółowy opis obszaru rewitalizacji

Wybór obszarów Gminy Boćki do objęcia procesem rewitalizacji jest wynikiem gruntownej diagnozy zjawisk kryzysowych występujących na jej terenie oraz ustalenia ich koncentracji terytorialnej.

W oparciu o przeprowadzone analizy ilościowe i jakościowe oraz wyznaczone na ich podstawie strefy wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk wyznaczono granice obszarów zdegradowanych. Obszary te dały podstawę do przeprowadzenia konsultacji społecznych, które były kluczowym elementem sporządzania Programu Rewitalizacji Gminy Boćki.

Szczegółowa analiza wyników diagnozy czynników kryzysowych w Gminie Boćki oraz przeprowadzone działania w zakresie partycypacji społecznej, w tym przede wszystkim ankietyzacja mieszkańców oraz warsztaty konsultacyjne, umożliwiły wyznaczenie **obszaru rewitalizacji**.

Obszar, który zdiagnozowano jako obszar wymagający wsparcia w zakresie przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych, to obszar, którego kryzys jest spuścizną poprzednich dekad i warunków jakie funkcjonowały na wyznaczonych podobzrach. Należy zaznaczyć, iż na obszarze Gminy Boćki głównym źródłem dochodów mieszkańców były i są nadal małe gospodarstwa rolne, w których produkcja rolna nie zapewnia możliwości godnych warunków życia dla wszystkich członków rodzin. Większość aktywnej i uzdolnionej ludności migruje do pobliskich większych ośrodków życia społecznego, a mianowicie Siemiatycz i Bielska Podlaskiego, a także za granicę. Brak wykształconych na obszarze rewitalizacji tradycji funkcjonowania małego biznesu był i jest przyczyną stagnacji i kryzysu społeczno-gospodarczego tego obszaru. Problemem jest także niski poziom kształcenia, który już na wstępie zmniejsza szanse na rozwój młodych osób wchodzących na rynek pracy. Brak dostosowania kwalifikacji zawodowych mieszkańców do potrzeb rynku pracy prowadzi do rozwoju bezrobocia, w tym bezrobocia o charakterze długotrwałym. Na obszarach, które w wyniku przeprowadzenia analizy ilościowej i jakościowej uznane zostały za zdegradowane, zamieszkuje głównie ludność, która nie radzi sobie w codziennych sytuacjach życiowych, ludność w wieku senioralnym, wymagająca intensywnego i wielowymiarowego wsparcia instytucjonalnego. Braki infrastrukturalne, które przez wiele lat stanowiły problem obszaru wyznaczonego do rewitalizacji (brak dróg, budynków użyteczności publicznej, infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej) zostały w znacznej części poprzez przeprowadzone inwestycje znacznie zmniejszone, jednak zmiana postaw mieszkańców i konieczność zapewnienia wsparcia dla społeczności pozostającej w kryzysie społecznym, to proces wymagający znacznego nakładu środków i czasu.

Wytyczając obszar rewitalizacji, uwzględniono limity przestrzenno-społeczne zdefiniowane w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz w Ustawie o rewitalizacji. Zgodnie z tymi dokumentami, obszar rewitalizacji na terenie gminy nie może przekraczać 20% jej powierzchni oraz dotyczyć grupy mieszkańców większej niż 30% populacji danej gminy.

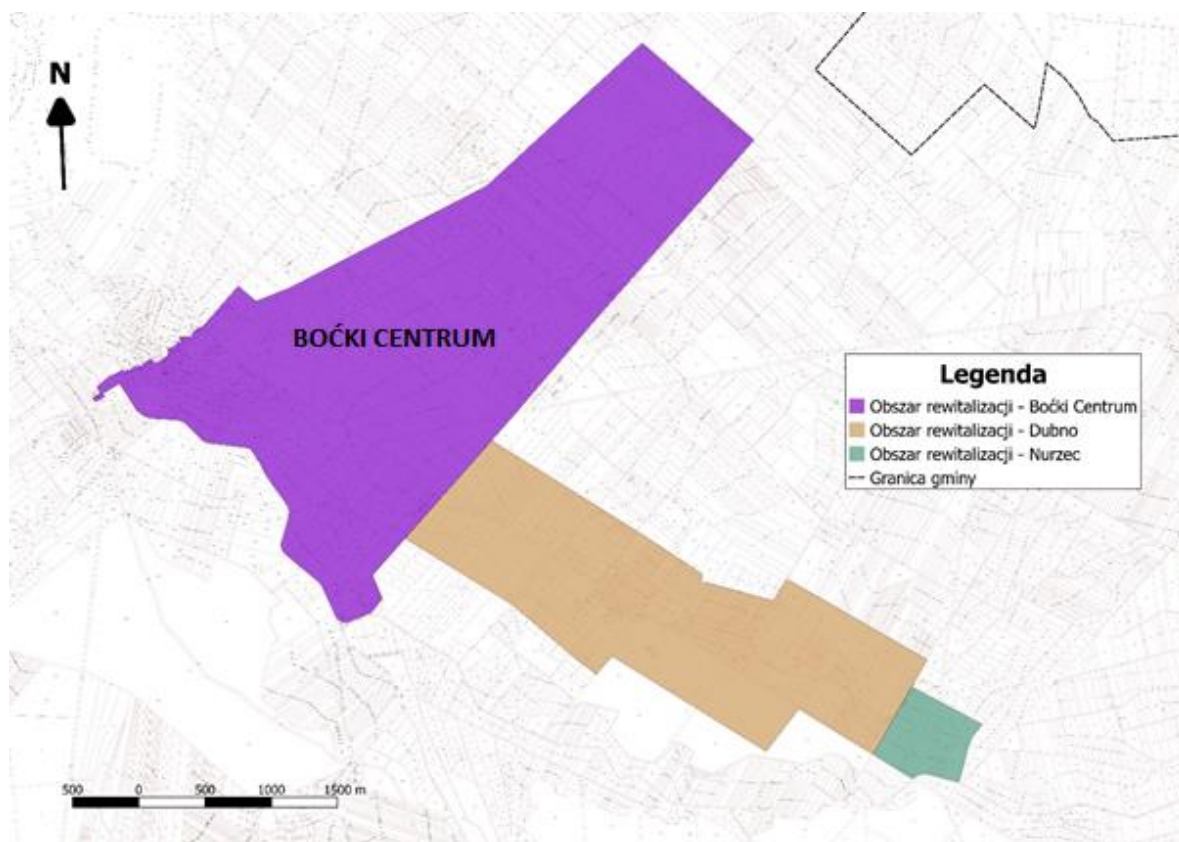

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Obszar rewitalizacji – Boćki Centrum

Mapa 4 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Boćki Centrum

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Informacje ogólne

Obszar rewitalizacji obejmuje obszar zabudowany miejscowości Boćki Centrum wraz z terenami rekreacyjnymi wzdłuż rzeki Nurzec.

Liczba mieszkańców zamieszkałych na obszarze rewitalizacji wynosi ogółem: 549 osób, co stanowi 12,23% mieszkańców Gminy Boćki, natomiast powierzchnia obszaru rewitalizacji zajmuje ogółem: 7,478 km², co stanowi 3,22% powierzchni Gminy.

Rysunek 21 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca podobszar Boćki Centrum

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Przyczyny degradacji obszaru

Obszar rewitalizacji Boćki Centrum zgodnie z przeprowadzoną diagnozą kryzysu w niniejszym dokumencie Programu, charakteryzuje się szeregiem negatywnych zjawisk oddziałujących na sytuację społeczno-gospodarczą tego obszaru. Spośród przyjętych do analizy 15 wskaźników, Boćki Centrum odnotowały kryzys w 12 wskaźnikach, z tego aż 10 wskaźników dotyczyło sfery społecznej.

Podstawowym problemem społecznym w podobszarze Boćki Centrum jest problem dotyczący uzależnień (głównie od alkoholu) odnoszących się do części jego mieszkańców. Problem ten wynika z jednej strony z utrwalonej sytuacji pozostawiania tych mieszkańców poza centrum życia społecznego, ich alienacji i braku integracji. Sytuacja ta posiada niezwykle rozległe konsekwencje. Długotrwały alkoholizm dotyczący nie tylko osoby uzależnionej, ale przede wszystkim oddziałujący na całą rodzinę dotkniętą kryzysem, jest podłożem ubóstwa i bezrobocia tej części społeczności. Na podobszarze Boćki Centrum problemem jest także występowanie znacznej liczby osób w wieku poprodukcyjnym, osób niepełnosprawnych, wymagających instytucjonalnego wsparcia. Działania rewitalizacyjne winny zatem umożliwić wskazanym wyżej osobom powrót do społeczeństwa i zapewnienie nie tylko wsparcia finansowego, ale przede wszystkim pomocy psychologicznej, prawnej czy terapeutycznej, zmieniającej obecną sytuację, czy długotrwałe niewłaściwe postawy życiowe.

Poszukiwanie przyczyn trudnej sytuacji społecznej należy doszukiwać się w narastających od dziesięcioleci problemach społecznych wynikających przede wszystkim z następujących uwarunkowań:

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- utrzymującym się niskim poziomie edukacji oraz niskim poziomie zaangażowania nauczycieli w życie społeczne (np. w Radzie Gminy, Radzie Parafialnej),
- braku tradycji rozwoju działalności gospodarczej – historycznie przedsiębiorczość w Centrum Bociek rozwijana była przez mieszkańców pochodzenia żydowskiego, którzy wyginęli podczas II wojny światowej, w okresie powojennym, przedsiębiorczość nie miała dobrych lokalnych wzorców które byłyby naśladowane i rozwijane,
- położeniu Bociek względem miast powiatowych: Bielska Podlaskiego, Siemiatycz, Białegostoku – przedsiębiorczy mieszkańcy w naturalny sposób poszukują miejsca pracy w tych miejscowościach, nie rozwijając własnych przedsiębiorstw,
- położeniu podobszaru Boćki Centrum w sąsiedztwie drogi krajowej i brak infrastruktury parkingowej, uniemożliwiającej rozwój gospodarczy i społeczny,
- braku długoletnich tradycji w zakresie zarządzania Gminą przez jego mieszkańców – pierwszym Wójtem pochodzącym z Bociek był Stanisław Derehajło od 1998 roku, poprzedni władarze pochodzili z innych miejscowości (Lublina, z Bielska Podlaskiego) i nie byli związani z tymi terenami, co w konsekwencji wpłynęło na fakt, iż do 1989 r. władarze nie mieli motywacji, aby aktywować mieszkańców Bociek do inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej,
- utracie znacznej grupy lokalnej inteligencji mającej miejsce od początku poprzedniego wieku, wynikającej z uwarunkowań historycznych: wywózki na Sybir, wywożeniu do obozów pracy i do obozów koncentracyjnych przez okupantów niemieckich, dyskryminacji inteligencji przez powojenną władzę komunistyczną (konieczność wyjazdów znacznej części mieszkańców, którzy nie chcieli współpracować z władzą komunistyczną). Długotrwały proces dyskryminacji inteligencji we wspomnianych okresach historycznych przyczynił się zaniku rozwoju lokalnych liderów w obszarze aktywności społecznej, rozwoju kultury, sztuki, przedsiębiorczości. Jednocześnie historyczne ograniczenia rozwoju klasy średniej, która stanowiłaby „motor działania” społecznego, poszukiwania możliwości rozwoju społeczeństwa na terenie Bociek, nie zostały w pełni odbudowane, chociaż obecnie część z zamieszkującej Boćki ludności świadomie wybiera centrum miejscowości jako miejsce pracy artystycznej lub spędzania czasu na emeryturze.

Tabela 33 Przyczyny degradacji podobszaru rewitalizacji Boćki Centrum

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Boćki Centrum	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
SPOŁECZNA	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców	1,093	1,092	TAK
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych	1,09	1,07	TAK

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOCKI NA LATA 2017- 2023

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Boćki Centrum	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
		przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców			
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców	1,093	1,092	TAK
	Ubóstwo-uzależnienia	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców	1,28	1,14	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	6,74	6,73	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców	3,10	6,04	NIE
	ubóstwo	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin	20,44	15,10	TAK
	Ubóstwo-niepełnosprawność	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	2,91	2,76	TAK
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	5,83	4,15	TAK
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	3,56	2,71	TAK

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Boćki Centrum	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
GOSPODARCZA	Niska aktywność społeczna mieszkańców	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	5,54	13,00	TAK
	Niska przedsiębiorczość	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	43,67	54,09	TAK
FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA, TECHNICZNA	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji	100,00	57,69	TAK
	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej, w odległości 1 km od centrum wydzielonego podobszaru (wzdłuż głównych ulic)	0,55	0,09	NIE
ŚRODOWISKOWA	Problemy środowiskowe	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców	6479,49	1663,98	NIE

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie otrzymanych danych ilościowych

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Sfera społeczna

Przeprowadzona analiza uwarunkowań społecznych na obszarze rewitalizacji Boćki Centrum wykazała, iż kryzys w sferze społecznej akcentują takie zjawiska jak: uzależnienia (głównie alkoholizm), ubóstwo, znaczna liczba osób niepełnosprawnych, wymagających wsparcia (długotrwała lub ciężka choroba), bezrobocie, w tym długotrwałe bezrobocie.

Obszar rewitalizacji Boćki Centrum zgodnie z przeprowadzoną w dokumencie Programu Rewitalizacji diagnozą kryzysu charakteryzuje się następującymi, niekorzystnymi (powyżej średnich wartości przyjętych dla Gminy) wskaźnikami sfery społecznej:

- Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców (wartość 1,093; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców (wartość 1,09; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,07)
- Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców (wartość 1,093; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców (wartość 1,28; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,14)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (wartość 6,74; średnia wartość przyjęta dla Gminy 6,73)
- Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ w Gminie Boćki na 100 rodzin (wartość 20,44; średnia wartość przyjęta dla Gminy 15,10)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców (wartość 2,91; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,76)
- Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (wartość 5,83; średnia wartość przyjęta dla Gminy 4,15)
- Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (wartość 3,56; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,71)
- Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym (wartość 5,54; średnia wartość przyjęta dla Gminy 13,00)

Przyjęte do analizy wskaźniki w sferze społecznej potwierdzają, iż na podobszarze Boćki Centrum zdiagnozowano wyraźny kryzys społeczny. Przy 11 wskaźnikach przyjętych do badania analitycznego w sferze społecznej, aż przy 10 wskaźnikach Boćki Centrum wykazują sytuację kryzysową, która wymaga naprawy. **Żaden inny podobszar poza podobszarem Starowieś (ogółem 9 wskaźników kryzysu w sferze społecznej), nie uzyskał tak wielu niekorzystnych wyników w sferze społecznej.** Analiza danych oraz wywiady z pracownikami GOPS potwierdzają, iż na obszarze rewitalizacji Boćki Centrum problemy społeczne zogniskowane są wokół zagadnień związanych z ubóstwem, problemami

Unia Europejska
Fundusz Spójności

wychowawczymi, niepełnosprawnością lub występowaniem znacznego odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Na podobszarze zdiagnozowano następujące problemy o charakterze społecznym:

- Występowanie zjawiska ubóstwa (nieznacznie przekroczony wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa)
- Występowanie problemów wychowawczych w zakresie rodzin objętych dozorem kuratora rodzinnego (postanowienie Sądu rodzinnego lub sprawa karna)
- Znaczna liczba osób dla których orzeczono niepełnosprawność, pobierających zasiłki pielęgnacyjne
- Występowanie osób z problemami alkoholowymi
- Występowanie osób przebywających w Domu Pomocy Społecznej z powodu braku opieki lub występowanie osób oczekujących na miejsce w Domu Opieki Społecznej
- Występowanie rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny z powodu bezradności
- Brak aktywności społecznej mieszkańców (niski udział lokalnej społeczności w organizowanych zebraniach sołeckich)

Poziom bezpieczeństwa

Obszar rewitalizacji – Boćki Centrum cechuje się również niedostatecznym poziomem bezpieczeństwa publicznego, czego wyrazem jest wysoki wskaźnik przestępczości. W 2016 roku w podobszarze Boćki Centrum odnotowano wartość wskaźnika zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców powyżej średniej przyjętej w tym okresie. Jego wartość dla podobszaru kształtowała się na poziomie 1,09, przy średniej wartości przyjętej dla Gminy Boćki na poziomie 1,07. W odniesieniu do wskaźnika odnotowanych zdarzeń na 100 mieszkańców sytuacja była analogiczna. Wskaźnik dla podobszaru wynosił 1,093 przy średniej wartości odnotowanej dla Gminy wynoszącej 1,092. Niekorzystne wartości uzyskane dla podobszaru Boćki Centrum dotyczą także wskaźnika określającego poziom interwencji w związku z przemocą w rodzinie-wskaźnik kształtował się powyżej średniej dla gminy (1,092) na poziomie 1,093. Powyższe dane wskazują na konieczność realizacji kompleksowych działań zmierzających do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na omawianym obszarze.

Na tle innych podobszarów dominującym problemem społecznym jest znaczna liczba osób w wieku poprodukcyjnym oraz osób niepełnosprawnych, które nie radzą sobie w codziennych sytuacjach życiowych i wymagają wsparcia instytucjonalnego z uwagi na brak pomocy ze strony rodziny i najbliższych. Rodzaj i szeroki zakres udzielanej pomocy społecznej w obszarze rewitalizacji – Boćki Centrum świadczy o rozległym i utrwalonym kryzysie społecznym, co w konsekwencji warunkuje niezbędne działania instytucjonalne, pomoc jednostek uprawnionych do jej udzielania i konieczności wyprowadzenia obszaru ze znamion kryzysu. Jak już wspomniano w poprzednich częściach niniejszego dokumentu, brak zaangażowania społeczności lokalnej jest głównym problemem omawianego podobszaru, ponieważ brak aktywnej postawy społeczności lokalnej oraz brak zaangażowania w lokalne inicjatywy bezpośrednio wpływa na jego rozwój zarówno społeczny jak i gospodarczy. Inną, równie ważną kwestią jest brak wsparcia instytucjonalnego w tym zakresie - brakuje miejsc

Unia Europejska
Fundusz Spójności

integrujących mieszkańców, stwarzających warunki, gdzie społeczność lokalna miałaby szansę do wyrażania opinii, współuczestnictwa w akcjach społecznych, czy inicjowania różnorodnych wydarzeń z życia społeczno-kulturalnego.

Sfera gospodarcza

Przeprowadzona analiza podobszaru wykazała, iż **podobszar Boćki Centrum wykazuje kryzys w sferze gospodarczej**. Na podobszarze funkcjonuje ogółem 28 podmiotów gospodarczych oraz 121 rolników prowadzi gospodarstwo rolne. Przyjęty do analizy wskaźnik przyjął wartość 43,67 i był niższy, niż wartość średnia wskaźnika przyjęta dla Gminy Boćki. Takie uwarunkowania niewątpliwie wymagają działań zaradczych i wzmocnienia działań umożliwiających dynamizację zarówno w zakresie zakładania działalności gospodarczej jak i podniesienia poziomu produkcji rolnej.

Sfera techniczna, przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa

Obszar rewitalizacji – Boćki Centrum posiada dogodne położenie przy drodze krajowej nr 19. Takie położenie niewątpliwie umożliwia rozwój podobszaru zarówno w kontekście społecznym, jak i gospodarczym, stanowiąc stymulant tych procesów.

Na terenie obszaru rewitalizacji Boćki Centrum skupione są obiekty wielu instytucji. Wśród nich znajduje się między innymi Zespół Szkół w ramach którego działa Szkoła Podstawowa i Gimnazjum oraz Gminny Ośrodek Kultury. **Obiekty wykorzystywane na cele publiczne wymagają jednak działań infrastrukturalnych, remontów i modernizacji oraz dostosowania ich do potrzeb lokalnej społeczności.**

Analiza sfery technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej wykazała występowania zjawiska kryzysu, który ilustruje:

- **Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji na koniec 2016 r. osiągnął wartość powyżej wartości średniej odnotowanej dla Gminy Boćki (57,69) i wynosił 100,00, co wskazuje na konieczne działania inwestycyjne w zakresie obiektów wykorzystywanych na cele publiczne.**

Remontu lub modernizacji wymagają następujące budynki na podobszarze Boćki Centrum:

1. Gminny Ośrodek Kultury znajduje się w bardzo złym stanie technicznym wybudowany przed 1989 r.- konieczny jest całkowity remont obiektu
2. Szkoła Podstawowa wybudowana w 1997 wymaga remontu w zakresie: ocieplenia, wymiany oświetlenia
3. Przystanek PKS- budynek murowany wymaga remontu w zakresie: wymiana stolarki, pokrycia dachowego

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Analiza przestrzenno-funkcjonalna w zakresie dostępnych miejsc rekreacji przy pomocy **wskaźnika publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej**, wykazała **brak występowania kryzysu w tym zakresie**. Na podobszarze Boćki Centrum występują jednak obszary, które mogą być wykorzystywane jako miejsca rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców, ale ich obecny stan i zagospodarowanie wymagają intensywnych działań infrastrukturalnych. Urządzony na podobszarze Boćki Centrum Park publiczny nie spełnia obecnych standardów dla tego typu obiektów, brak w nim podstawowej infrastruktury, a także brak inicjatyw i działań, które na terenie parku miałyby szansę powodzenia w postaci zorganizowanych akcji sportowo-rekreacyjnych.

Braki infrastrukturalne dotyczą także: chodników, ścieżek rowerowych, miejsc do wypoczynku i rekreacji, infrastruktury sieciowej - gazowej, domowych oczyszczalni ścieków, utwardzenia dróg (na terenie miejscowości znaczna ilość dróg to drogi żwirowe i piaszczyste), oświetlenia ulicznego. Wskazane wyżej uwarunkowania i braki infrastruktury na terenie obszaru rewitalizacji Boćki Centrum, negatywnie wpływają na rozwój obszaru i sprawiają wiele uciążliwości w życiu codziennym dla lokalnej społeczności.

Pomimo zdiagnozowanego kryzysu w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze Boćki Centrum występuje największa liczba organizacji pozarządowych w gminie, co sprawia, iż **obszar posiada znaczny potencjał rozwojowy**. Do organizacji pozarządowych funkcjonujących na podobszarze Boćki Centrum należą Ochotnicza Straż Pożarna w Boćkach, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, Stowarzyszenie „Klekociaki”, Klub Sportowy „KP Bocian Boćki”, Klub Seniora „Róża Jesieni”.

Przyjęty do analizy wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców jako reprezentatywny determinant sytuacji kryzysu w sferze środowiskowej, uzyskał wartości powyżej średniej wartości przyjętej dla Gminy Boćki i wynosił 6479,49, jednak z uwagi na fakt, iż dane inwentaryzacyjne dotyczące występowania wyrobów azbestowych dotyczyły wartości sumarycznej dla podobszaru Boćki I, Boćki II i Boćki Centrum przyjęto, iż **podobszar Boćki Centrum nie wykazuje kryzysu w sferze środowiskowej**.

Istotnym jednak zagrożeniem dla środowiska jest wykorzystywanie głównie w budynkach prywatnych, nieekologicznych źródeł ogrzewania, które przyczyniają się do zwiększenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Na obszarze rewitalizacji Boćki Centrum należy zatem prowadzić działania informacyjne i edukacyjne w zakresie ochrony środowiska. Działania te będą miały na celu podniesienie poziomu życia mieszkańców oraz promowanie wśród mieszkańców postaw proekologicznych.

Podsumowanie - rekomendacje

Przeprowadzona diagnoza kryzysu na obszarze podobszaru Boćki Centrum wykazała, iż zasadniczą sferą, dla której zdiagnozowano procesy degradacji jest sfera społeczna, sfera gospodarcza oraz sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna. Głównymi problemami są:

- ubóstwo,
- niepełnosprawność lub występowaniem znacznego odsetka osób w wieku poprodukcyjnym,
- problemy wychowawcze,

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- niski poziom bezpieczeństwa,
- brak aktywności i integracji społecznej mieszkańców,
- braki w infrastrukturze publicznej dotyczące budynków wykorzystywanych na cele publiczne,
- konieczne działania w zakresie zagospodarowania miejsc przeznaczonych na różnorodne formy rekreacji i wypoczynku.

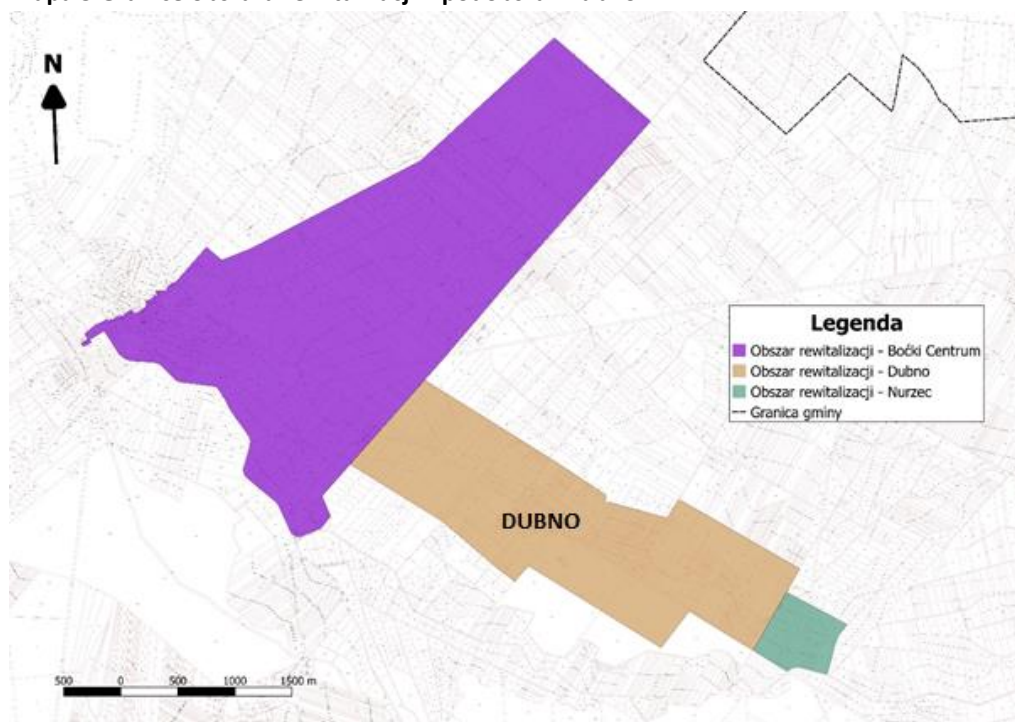
Celowe zatem stają się działania, które zmniejszą stopień ubóstwa mieszkańców, zaktywizują lokalną społeczność oraz podniosą poziom bezpieczeństwa w podobszarze Boćki Centrum.

Działania i projekty rewitalizacyjne powinny wykorzystywać istniejące warunki i potencjały podobszaru do których należą:

- Dogodne położenie w obszarze drogi krajowej,
- Funkcjonowanie na podobszarze wielu instytucji o charakterze społecznym, edukacyjnym, kulturalnym, a także kilku organizacji pozarządowych,
- Brak znamion kryzysu w sferze gospodarczej,
- Pełne pokrycie obszaru infrastrukturą wodociągową i kanalizacyjną,
- Obszary dogodne do rozwoju funkcji rekreacyjnych (obszary wzdłuż rzeki Nurzec, Park publiczny),
- Lokalne produkty kulinarne i rękodzieło.

Obszar rewitalizacji – Dubno

Mapa 5 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Dubno

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Informacje ogólne

Obszar rewitalizacji obejmuje obszar zabudowany miejscowości Dubno.

Liczba mieszkańców zamieszkałych na obszarze rewitalizacji wynosi ogółem: 157 osób, co stanowi 3,50% mieszkańców Gminy Boćki, natomiast powierzchnia obszaru rewitalizacji zajmuje ogółem: 3,670 km², co stanowi 1,58% powierzchni Gminy.

Rysunek 22 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w Dubnie

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Przyczyny degradacji obszaru

Obszar rewitalizacji Dubno zgodnie z przeprowadzoną diagnozą kryzysu w niniejszym dokumencie Programu charakteryzuje się szeregiem negatywnych zjawisk oddziałujących na sytuację społeczno-gospodarczą tego obszaru. Spośród przyjętych do analizy 15 wskaźników, Dubno odnotowało kryzys w 11 wskaźnikach, z tego 8 wskaźników dotyczyło sfery społecznej.

Na podobszarze Dubno przeprowadzona analiza jakościowa i ilościowa, wywiady z pracownikami instytucji pomocy społecznej, wskazały, iż zasadniczym problemem jest problem ubóstwa, które stanowi konsekwencję pozostawania bez pracy znacznej części społeczności podobszaru. Kluczowym problemem, który był przez wiele lat poważną przyczyną bardzo trudnych warunków życia mieszkańców był doskwierający brak infrastruktury drogowej, umożliwiającej dojazd do miejscowości. Dopiero w latach 90 XX w. nastąpiła intensywna budowa dróg umożliwiająca swobodną komunikację mieszkańców z pozostałymi częściami gminy i powiatu. Kolejnym przełomowym etapem było podłączenie instalacji wodociągu i częściowej instalacji systemów kanalizacji przydomowych – zapewniając mieszkańcom miejscowości podstawowe warunki godnej egzystencji.

Przeprowadzone działania w sferze technicznej na terenie miejscowości, umożliwiły działania społeczne i skupienie się na próbach interwencji w tym obszarze, głównie w zakresie walki z bezrobociem. Problem ten na obszarze Dubna ma charakter utrwalony, ponieważ występuje tutaj także zjawisko bezrobocia długotrwałego, niewielka liczba mieszkańców (około 15 osób) może podjąć pracę w Zakładzie Usług Leśnych. Pozostali mieszkańcy nie mają możliwości zdobycia pracy zarobkowej, poza pracami rolnymi w niewielkich gospodarstwach (które w praktyce nie są w stanie zabezpieczyć bytu finansowego rodzinom). Brak możliwości zapewnienia utrzymania dla młodych przyczynił się do ich migracji do dużych miast lub za granicę.

Kryzys w sferze społecznej potęguje także zjawisko alkoholizmu części mieszkańców, który jest źródłem odnotowanych na podobszarze Dubno przypadków występowania tzw. przemocy w rodzinie, co powiększa krąg osób dotkniętych kryzysem społecznym, osób które wymagają pomocy i wyprowadzenia z sytuacji degradacji. Niska aktywność mieszkańców wynikająca z powyższych problemów, ale także ze znacznej liczby osób niepełnosprawnych, prowadzi do głębokiej stagnacji

Unia Europejska
Fundusz Spójności

podobszaru Dubno i blokuje wszelkie procesy rozwojowe na jego obszarze.

Rozwój infrastruktury na terenie miejscowości Dubno przez ostatnie kilkanaście lat oraz warunki do rozwoju społecznego wpływają na powrót osób w wieku emerytalnym do swoich gospodarstw.

Tabela 34 Przyczyny degradacji podobszaru Dubno

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Dubno	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
SPOŁECZNA	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców	0,000	1,092	NIE
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	-	1,07	NIE
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców	1,274	1,092	TAK
	Ubóstwo-uzależnienia	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców	1,91	1,14	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	11,46	6,73	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców	10,19	6,04	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin	5,48	15,10	NIE
	Ubóstwo-niepełnosprawność	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub	3,82	2,76	TAK

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Dubno	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
		długotrwałej i ciężkiej choroby			
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	7,69	4,15	TAK
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	5,13	2,71	TAK
	Niska aktywność społeczna mieszkańców	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	12,93	13,00	TAK
GOSPODARCZA	Niska przedsiębiorczość	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	331,25	54,09	NIE
FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA, TECHNICZNA	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji	100,00	57,69	TAK
	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej,	0,00	0,09	TAK

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Dubno	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
ŚRODOWISKOWA	Problemy środowiskowe	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców	3008,28	1663,98	TAK

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie otrzymanych danych ilościowych

Sfera społeczna

Niepokojące z uwagi na ich rozmiar i wielość aspektów występowania są zaobserwowane w podobszarze Dubno niekorzystne uwarunkowania w sferze społecznej.

Przeprowadzona analiza zweryfikowana wnioskami płynącymi z przeprowadzonych badań jakościowych, w tym prac warsztatowych oraz pogłębionych wywiadów indywidualnych na obszarze rewitalizacji Dubno wykazała, iż kryzys w sferze społecznej warunkowany jest przez występujące na podobszarze następujące zjawiska:

- Ubóstwo
- Długotrwałe korzystanie z pomocy społecznej
- uzależnienia (głównie z powodu nadużywania alkoholu)
- problem występowania zjawiska tzw. przemocy w rodzinie
- znaczna liczba osób niepełnosprawnych
- bezrobocie, w tym bezrobocie o charakterze długotrwałym
- brak aktywności i integracji społecznej wśród lokalnej społeczności

Obszar rewitalizacji Dubno zgodnie z przeprowadzoną w dokumencie Programu Rewitalizacji diagnozą kryzysu charakteryzuje się następującymi, **niekorzystnymi (powyżej średnich wartości przyjętych dla Gminy) wskaźnikami sfery społecznej:**

- Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców (wartość 1,274; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców (wartość 1,91; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,14)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (wartość **11,46**; średnia wartość przyjęta dla Gminy **6,73**)
- Wskaźnik liczby mieszkańców otrzymujących pomoc żywnościową w Gminie Boćki na 100 mieszkańców (wartość 10,19; średnia wartość przyjęta dla Gminy 6,04)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców (wartość 3,82; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,76)
- Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (wartość **7,69**; średnia wartość przyjęta dla Gminy **4,15**)
- Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (wartość 5,13; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,71)
- Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym (wartość 12,93; średnia wartość przyjęta dla Gminy 13,00)

Diagnoza kryzysu opracowana na potrzeby niniejszego dokumentu wykazała, iż **jednym z głównych problemów podobszaru Dubno w sferze społecznej jest problem ubóstwa oraz problem bezrobocia, w tym bezrobocia o charakterze utrwalonym**. Średnie wartości wskaźnika uzyskane dla podobszaru Dubno niemal dwukrotnie przewyższają średnią wartość wskaźnika przyjętą dla Gminy Boćki. Działania w tym zakresie są tym bardziej niezbędne, ponieważ brak pracy pogłębia ubóstwo, wyobcowanie oraz brak aktywności społecznej wśród osób dotkniętych bezrobociem.

Poziom bezpieczeństwa

Analiza przeprowadzona w ramach diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych **nie wykazała znaczących znamion kryzysu w aspekcie sfery bezpieczeństwa** na podobszarze rewitalizacji Dubno. Przyjęte do analizy dane na tym obszarze w zakresie poziomu odnotowanych przestępstw, wykroczeń i zdarzeń wykazały wartość zerową, tym samym ilustrując brak kryzysu w tym obszarze sfery społecznej. **Problemem jest natomiast liczba interwencji w związku z przemocą w rodzinie, która w zdecydowanej większości przypadków powiązana jest z problemem alkoholowym** występującym wśród mieszkańców podobszaru Dubno. Wartość wskaźnika interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców w roku 2016 kształtowała się powyżej średniej przyjętej dla gminy (1,092) i wynosiła 1,274.

Wskazane powyżej dane jednoznacznie określają podobszar Dubno jako teren Gminy Boćki wymagający działań interwencyjnych i naprawczych w sferze społecznej. **Szczególnie w tym kontekście wskazane są działania pobudzające obszar aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz osób w wieku poprodukcyjnym, a także osób pozostających bez pracy**. Znaczna liczba osób, która z uwagi na swój stan zdrowia lub podeszły wiek pozostaje poza centrum życia społecznego, de facto posiada znamiona społeczności wykluczonej, pozostawionej na marginesie społeczeństwa. Działania pomocowe dla tej części

Unia Europejska
Fundusz Spójności

społeczności lokalnej w postaci pomocy wolontariatu lub pomocy sąsiedzkiej w zakresie umożliwienia podstawowych czynności życiowych (zakupy, sprząatanie, dowóz do ośrodka zdrowia czy umożliwienie uczestnictwa w imprezach kulturalnych) są elementem nieodzownym i wymagającym wsparcia instytucjonalnego.

Zjawisko bezrobocia na podobszarze Dubno jest szczególnie dotkliwe - **odnotowane wskaźniki niemal dwukrotnie przekraczają średnie, przyjęte dla Gminy Boćki wartości** wskaźnika liczby osób bezrobotnych i mają charakter utrwalaony, ponieważ występuje tutaj także znaczna liczba osób **długotrwale bezrobotnych. Należy umożliwić osobom zamieszkającym na podobszarze takie warunki i zastosować takie instrumenty, które realnie zmniejszą skalę bezrobocia.** Konieczne są szkolenia podnoszące poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców, umożliwiające zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych, ale także wpływające na ich postawę aktywności społecznej i uświadomienia istotnych ról będących wyrazem odpowiedzialności obywatelskiej i wpływu na rozwój obszaru w miejscu zamieszkania.

Sfera gospodarcza

Przeprowadzona analiza podobszaru wykazała, iż na podobszarze Dubno funkcjonują ogółem zaledwie 2 podmioty gospodarcze, natomiast 51 rolników prowadzi gospodarstwo rolne. Przyjęty do analizy wskaźnik dotyczący liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 331,25 i był znacznie korzystniejszy niż średnia wartość wskaźnika przyjęta dla Gminy kształtująca się na poziomie 54,09. **Obszar nie wykazuje zatem kryzysu w sferze gospodarczej.**

Sfera techniczna, przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa

Obszar rewitalizacji – Dubno położony jest w pobliżu kompleksów leśnych, co stwarza dogodne warunki nie tylko dla rozwoju różnorodnych form rekreacji i sportu, ale także rozwoju działalności gospodarczych w obszarze turystyki. Obecnie na podobszarze działają gospodarstwa agroturystyczne umożliwiające przyjezdnym i turystom wypoczynek i relaks w otoczeniu tzw. zielonych płuc Polski.

Przeprowadzona analiza kryzysu wykazała występowanie niekorzystnych zjawisk w sferze technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Przyjęte do analizy wskaźniki w wyżej wymienionej sferze dla podobszaru Dubno przyjęły wartości odbiegające od wartości średniej uzyskanej dla Gminy Boćki na koniec 2016 r.

- **Wskaźnik liczby budynków** użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. **w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji** dla podobszaru Dubno **uzyskał wartość powyżej średniej przyjętej dla Gminy** na poziomie 57,69 i wynosił dla podobszaru Dubno 100,00.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- **Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej**, dla podobszaru Dubno **uzyskał niekorzystną wartość** na poziomie 0,00 przy średniej wartości wskaźnika odnotowanego dla Gminy Boćki wynoszącego 0,09.
- **Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu)** na 100 mieszkańców dla podobszaru Dubno **uzyskał niekorzystną wartość** na poziomie 3008,28, przy średniej wartości wskaźnika odnotowanego dla Gminy Boćki wynoszącego 1663,98.

Braki infrastrukturalne w zakresie obiektów wykorzystywanych na cele społeczne stanowią istotny wskaźnik kryzysu, ponieważ uniemożliwiają rozwój podobszaru i wpływają na niski poziom życia jego mieszkańców. Proces rewitalizacji obszaru Dubno powinien prowadzony być w oparciu o posiadane zasoby i bazę infrastrukturalną. Na terenie obszaru rewitalizacji Dubno funkcjonuje świetlica wiejska i Ochotnicza Straż Pożarna -zajmując wspólny budynek, który z uwagi na zły stan techniczny wymaga prac remontowo-modernizacyjnych. Świetlica wiejska znajdująca się na podobszarze Dubno, wymaga termomodernizacji w zakresie: wymiany dachu, ocieplenia, wykonania remontu elewacji, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły. Niezbędne działania naprawcze w zakresie sfery technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej powinny być prowadzone w sposób kompleksowy i odpowiadać na zdiagnozowane znamiona kryzysu.

Pozostałe braki infrastrukturalne podobszaru dotyczą głównie: chodników, ścieżek rowerowych, urządzonych miejsc do wypoczynku i rekreacji, kanalizacji sanitarnej, infrastruktury sieciowej - gazowej, domowych oczyszczalni ścieków (zaledwie 21 przydomowych oczyszczalni ścieków), utwardzenia dróg (na terenie miejscowości znaczna ilość dróg to drogi żwirowe i piaszczyste), oświetlenia ulicznego.

Istotnym zagrożeniem dla środowiska jest wykorzystywanie głównie w budynkach prywatnych, nieekologicznych źródeł ogrzewania tylko 8 gospodarstw domowych posiada instalację OZE (kolektory słoneczne). Celowe są zatem wszelkie działania, które nie tylko podniosą świadomość mieszkańców podobszaru w zakresie ochrony środowiska, ale przede wszystkim doprowadzą do powszechności stosowania instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii. Wskazane wyżej uwarunkowania i braki odpowiednio dostosowanej infrastruktury wykorzystywanej na cele społeczne (brak boisk, placów zabaw, wytyczonych obszarów spacerowych, ścieżek rowerowych, funkcjonalnych budynków wykorzystywanych na działalność społeczną i kulturalną) blokuje procesy rozwojowe podobszaru Dubno, stanowiąc istotny element kryzysu i barierę rozwojową.

Podsumowanie - rekomendacje

Przeprowadzona diagnoza kryzysu na obszarze podobszaru Dubno wykazała, iż wśród sfer, dla których zdiagnozowano procesy degradacji są: sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna oraz sfera środowiskowa. Do głównych problemów podobszaru Dubno należą:

- ubóstwo
- znaczna liczba osób bezrobotnych, w tym bezrobocia o charakterze długotrwałym
- uzależnienia (głównie z powodu nadużywania alkoholu)
- problem występowania zjawiska tzw. przemocy w rodzinie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- znaczna liczba osób niepełnosprawnych
- brak aktywności i integracji społecznej wśród lokalnej społeczności
- braki w infrastrukturze publicznej dotyczące budynków wykorzystywanych na cele publiczne
- braki w infrastrukturze publicznej wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe
- problemy środowiskowe wynikające z niskiej świadomości lokalnej społeczności w zakresie ochrony środowiska oraz problemy środowiskowe związane z występowaniem na podobszarze wyrobów azbestowych na budynkach mieszkalnych

Wszystkie wskazane wyżej znamiona kryzysu w podobszarze Dubno wymagają przeprowadzenia stosownych działań i inwestycji umożliwiających wyprowadzenie podobszaru z kryzysu, stwarzając jednocześnie warunki do jego rozwoju społeczno-gospodarczego. Najbardziej nagląca i wymagana na podobszarze jest interwencja w zakresie zmniejszenia poziomu bezrobocia. Aktywizacja osób bezrobotnych i umożliwienie tym osobom podniesienie kwalifikacji zawodowych lub zmianę tych kwalifikacji, zmniejszy skalę ubóstwa na podobszarze Dubno i jest w stanie zminimalizować inne, niekorzystne zjawiska takie jak nadużywanie alkoholu czy zjawisko przemocy w rodzinie.

Problemy środowiskowe występujące na podobszarze wynikają z niskiej świadomości wiedzy lokalnej społeczności w zakresie ochrony środowiska, dlatego spotkania informacyjne i szkolenia w tym zakresie mogą zmienić niekorzystny stan rzeczy w tej materii. Konieczne jest przeprowadzenie działań umożliwiających zapewnienie wolnego czasu dla mieszkańców w różnych grupach wiekowych, tak aby wzmocnić ich aktywność i wzajemną integrację. Aby możliwe były działania w tym zakresie funkcjonująca na podobszarze Dubno baza infrastrukturalna (światlica wiejska) musi zostać dostosowana do potrzeb lokalnej społeczności i proponować jej zróżnicowane formy zapewnienia wolnego czasu.

Wszelkie działania o charakterze rewitalizacyjnym na podobszarze Dubno mają realne szanse powodzenia, ponieważ podobszar Dubno posiada potencjały rozwojowe, którymi są:

- Występujące kompleksy leśne - dogodne położenie w zasięgu tzw. zielonych płuc Polski,
- Funkcjonująca światlica wiejska i aktywnie działająca Ochotnicza Straż Pożarna,
- Możliwości rozwoju turystyki i agroturystyki,
- Brak znamion kryzysu w sferze gospodarczej,
- Pełne pokrycie obszaru infrastrukturą wodociągową,
- Utworzenie funduszu sołeckiego,
- Korzystne warunki klimatyczne dla zamieszkiwania i wypoczynku,
- Lokalne produkty kulinarne i rękodzieło.

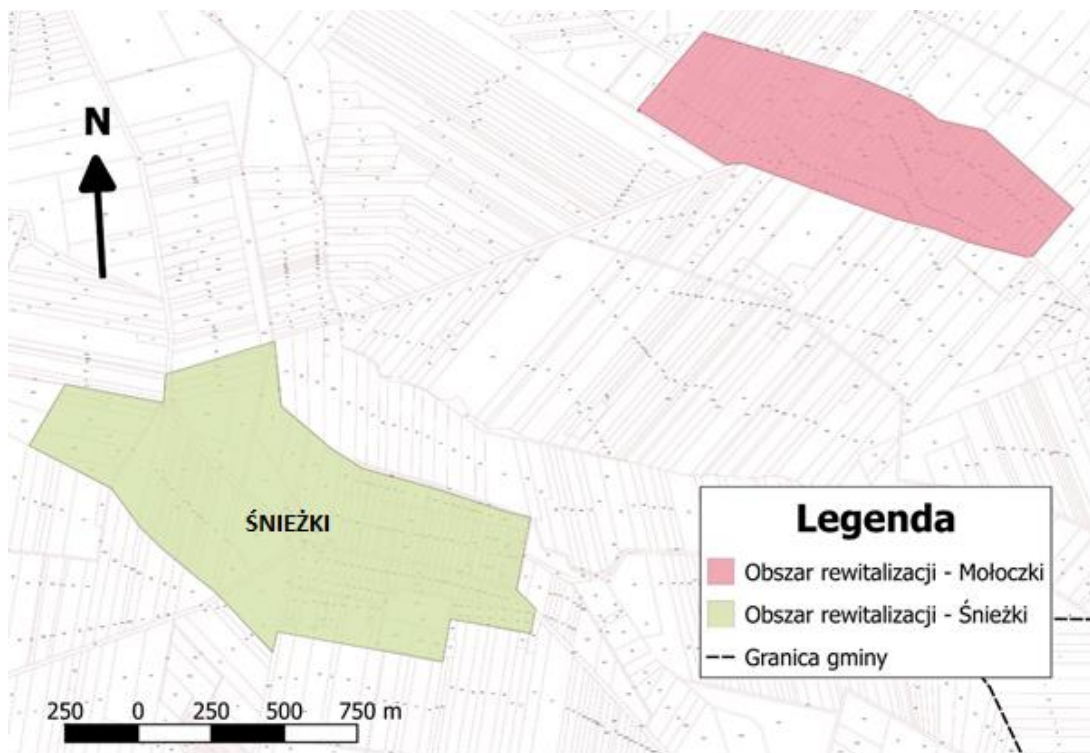
Obszar rewitalizacji – Śnieżki

Mapa 6 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Śnieżki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Informacje ogólne

Obszar rewitalizacji obejmuje obszar zabudowany miejscowości Śnieżki.

Liczba mieszkańców zamieszkałych na obszarze rewitalizacji wynosi ogółem: 62 osoby, co stanowi 1,38% mieszkańców Gminy Boćki, natomiast powierzchnia obszaru rewitalizacji zajmuje ogółem: 0,949 km², co stanowi 0,41% powierzchni Gminy.

Rysunek 23 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Śnieżki

Źródło: <https://maps.google.pl>

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Przyczyny degradacji obszaru

Obszar rewitalizacji Śnieżki zgodnie z przeprowadzoną diagnozą kryzysu w niniejszym dokumencie Programu charakteryzuje się szeregiem negatywnych zjawisk oddziałujących na sytuację społeczno-gospodarczą tego obszaru. Spośród przyjętych do analizy 15 wskaźników, Śnieżki odnotowały kryzys w 9 wskaźnikach, z tego 7 wskaźników dotyczyło sfery społecznej.

Zasadniczym problemem społecznym na podobszarze Śnieżki jest występowanie na jego obszarze problemu bezrobocia, alkoholizmu oraz wyobcowania osób w wieku senioralnym.

Generalną przyczyną bardzo trudnej społecznej sytuacji mieszkańców są uwarunkowania historyczne związane z faktem posiadania przez wiele dziesięcioleci małych, niedochodowych gospodarstw rolnych, co w konsekwencji prowadziło do braku chęci rozwoju produkcji rolnej. Młodzi mieszkańcy miejscowości Śnieżki nie posiadając warunków do rozwoju i możliwości zakładania swoich rodzin emigrowali w poszukiwaniu pracy do innych miejscowości w gminie lub poza gminą.

Brak wykształcenia tradycji i aktywności lokalnej społeczności do zakładania małych, rodzinnych przedsiębiorstw oraz niski poziom kształcenia jest obecnie powodem występowania problemu bezrobocia, a w konsekwencji całego spektrum narastających, negatywnych zjawisk: uzależnień, ubóstwa, przemocy w rodzinie, które stanowią trzon sytuacji kryzysowej w podobszarze Śnieżki.

Osoby bezrobotne z uwagi na niski poziom kwalifikacji zawodowych, nie dostosowanych do rynku pracy, a także z uwagi na brak miejsc pracy, nie są w stanie zapewnić sobie i rodzinie podstawowych warunków do egzystencji. Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej nie posiadają wystarczającego wsparcia i są osamotnione w poszukiwaniu możliwości efektywnych rozwiązań.

Tabela 35 Przyczyny degradacji podobszaru Śnieżki

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Śnieżki	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
SPOŁECZNA	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców	0,000	1,092	NIE
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	1,61	1,07	TAK
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców	1,613	1,092	TAK
	Ubóstwo-uzależnienia	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy	6,45	1,14	TAK

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Śnieżki	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
		społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców			
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	12,90	6,73	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców	12,90	6,04	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin	13,33	15,10	NIE
	Ubóstwo-niepełnosprawność	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	12,9	2,76	TAK
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	5,26	4,15	TAK
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	-	2,71	NIE
	Niska aktywność społeczna mieszkańców	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołectkich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	36,84	13,00	NIE

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Śnieżki	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
GOSPODARCZA	Niska przedsiębiorczość	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	142,11	54,09	NIE
FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA, TECHNICZNA	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji	100,00	57,69	TAK
	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej,	0,00	0,09	TAK
ŚRODOWISKOWA	Problemy środowiskowe	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców	0,00	1663,98	NIE

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie otrzymanych danych ilościowych

Sfera społeczna

Analizowane wskaźniki sfery społecznej niemal we wszystkich obszarach wskazują na niekorzystną sytuację społeczną. Przeprowadzona analiza uwarunkowań społecznych na obszarze rewitalizacji Śnieżki, zweryfikowana wnioskami płynącymi z przeprowadzonych badań jakościowych, w tym prac warsztatowych oraz pogłębionych wywiadów indywidualnych wykazała, iż alarmujące problemy, które odnotowano na podobszarze rewitalizacji Śnieżki, dotyczą:

- uzależnień,

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- ubóstwa,
- braku bezpieczeństwa,
- konieczności pomocy żywnościowej dla mieszkańców,
- niepełnosprawności,
- bezrobocia.

Obszar rewitalizacji Śnieżki zgodnie z przeprowadzoną w dokumencie Programu Rewitalizacji diagnozą kryzysu charakteryzuje się następującymi, niekorzystnymi (powyżej średnich wartości przyjętych dla Gminy) wskaźnikami sfery społecznej:

- Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców (wartość 1,619; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,07)
- Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców (wartość 1,613; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców (wartość **6,45**; średnia wartość przyjęta dla Gminy **1,14**)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (wartość **12,90**; średnia wartość przyjęta dla Gminy **6,73**)
- Wskaźnik liczby mieszkańców otrzymujących pomoc żywnościową w Gminie Boćki na 100 mieszkańców (wartość **12,90**; średnia wartość przyjęta dla Gminy **6,04**)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców (**wartość 12,90**; średnia wartość przyjęta dla Gminy **2,76**)
- Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (wartość 5,26; średnia wartość przyjęta dla Gminy 4,15)

Należy zwrócić uwagę, iż niektóre, niekorzystne wskaźniki odnoszące się do sfery społecznej na podobszarze Śnieżki dwukrotnie lub kilkakrotnie przewyższają średnie wartości wskaźników przyjęte dla Gminy Boćki. Szczególnie dotyczy to wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten jest najwyższy w Gminie Boćki i wskazuje na wyraźne deficyty działań, umożliwiających społeczności lokalnej odpowiednie warunki funkcjonowania.

Innym wskaźnikami o wysokich parametrach, które występują na podobszarze Śnieżki i przyjmują alarmujące wartości należą: wskaźnik ilustrujący problem uzależnień, wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, wskaźnik liczby mieszkańców otrzymujących pomoc żywnościową oraz wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby. Problem uzależnień, który występuje na podobszarze Śnieżki, posiada wielowarstwowe podłoże i odnosi się nie tylko do problemu dotyczącego

Unia Europejska
Fundusz Spójności

jednego członka rodziny, wpływa także na pozostałych, warunkując niekorzystny poziom życia, wyobcowanie i brak uczestnictwa w życiu społecznym.

Na podobszarze Śnieżki przeprowadzone wywiady z przedstawicielami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wykazały, iż zasadniczym problemem podobszaru jest problem bezrobocia, alkoholizmu oraz wyobcowania osób w wieku senioralnym. Brak oferty spędzania wolnego czasu dla różnych wiekowo grup, wpływa na niską integrację mieszkańców (także wielopokoleniową), wzmacnia ich wyobcowanie i warunkuje niski poziom życia, zwłaszcza że mieszkańcy podobszaru Śnieżki chętnie angażują się w sprawy dotyczące bieżącego funkcjonowania podobszaru, uczestnicząc licznie w zebraniach sołeckich.

Poziom bezpieczeństwa

Analiza przeprowadzona w ramach diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych wykazała, iż w odniesieniu do wskaźnika odnotowanych zdarzeń nie odnotowano znamion kryzysu na podobszarze rewitalizacji Śnieżki. Natomiast problemem jest wykraczająca poza średnią przyjętą dla gminy liczba przestępstw i wykroczeń oraz liczba interwencji w związku z przemocą w rodzinie. Wskaźniki te w roku 2016 kształtowały się na poziomie 1,61 i były wyższe niż średnia przyjęta dla Gminy w tym samym okresie wynosząca dla wskaźnika przestępstw i wykroczeń 1,07 oraz wskaźnika interwencji w związku z przemocą w rodzinie 1,092.

Sfera gospodarcza

Przeprowadzona analiza podobszaru wykazała, iż na podobszarze Śnieżki funkcjonuje ogółem zaledwie 1 podmiot gospodarczy, a gospodarstwa rolne prowadzi ogółem 26 rolników. Przyjęty do analizy wskaźnik dotyczący liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 142,11 i był korzystniejszy niż średnia wartość wskaźnika przyjęta dla Gminy kształtująca się na poziomie 54,09. **Obszar nie wykazuje zatem kryzysu w sferze gospodarczej, jednakże mając na uwadze, iż obecna populacja aktywnych zawodowo mieszkańców została zmniejszona ze względu na migrację zarobkową – sytuacji gospodarczej w miejscowości Śnieżki nie można uważać za zadawalającą.**

Sfera techniczna, przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa

Przeprowadzona analiza kryzysu w sferze technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej wykazała niekorzystną sytuację dla podobszaru Śnieżki.

Przyjęte do analizy wskaźniki w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej dla podobszaru Śnieżki przyjęły wartości niekorzystne, odbiegające od wartości średniej uzyskanej dla Gminy Boćki na koniec 2016 r.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- **Wskaźnik liczby budynków** użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. **w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji** dla podobszaru Śnieżki **uzyskał wartość powyżej średniej przyjętej dla Gminy** na poziomie 57,69 i wynosił dla podobszaru Śnieżki 100,00.
- **Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej**, dla podobszaru Śnieżki **uzyskał niekorzystną wartość** na poziomie 0,00 przy średniej wartości wskaźnika odnotowanego dla Gminy Boćki wynoszącego 0,09.

Budynek świetlicy wiejskiej w podobszarze Śnieżki wymaga remontu wewnątrz obiektu, w zakresie remontu ścian, posadzek, wymiany elektryki, wykonania łazienki (brak). Budynek wymaga wykonania remontu elewacji – docieplenia. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły, sprzęt TV (DVD i TV).

Na obszarze rewitalizacji Śnieżki położony jest obiekt Ochotniczej Straży Pożarnej, w złym stanie technicznym, obecnie nieużytkowany, a także nieużytkowany obiekt po byłej zlewni mleka, również wymagający remontu. Obszar nie posiada innych obiektów mogących służyć mieszkańcom. Brakuje infrastruktury rekreacyjnej - placu zabaw, boiska, ścieżek rowerowych czy miejsca spotkań dla mieszkańców. Braki infrastrukturalne dotyczą także braku infrastruktury sieciowej, kanalizacyjnej, gazowej. Mieszkańcy nie posiadają domowych oczyszczalni ścieków, a użytkowane drogi wymagają remontu. Uwarunkowania te wpływają znacząco na stan środowiska, zwłaszcza w kontekście wykorzystywania przez mieszkańców nieekologicznych pieców węglowych jako źródła ciepła.

Podobszar Śnieżki w zakresie niekorzystnych wskaźników sfery środowiskowej, którą reprezentuje przyjęty do analizy wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców **nie odnotował znamion kryzysu**.

Analiza jakościowa podobszaru i wywiady społeczne potwierdzają jednak niski stan wiedzy mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i wykorzystania alternatywnych źródeł energii. Podobszar wymaga zatem działań i interwencji w zakresie organizacji warsztatów, szkoleń i spotkań które dostarczą lokalnej społeczności informacji w zakresie stosowania zasad ekologii czy użytkowania odnawialnych źródeł energii.

Podsumowanie - rekomendacje

Przeprowadzona diagnoza kryzysu na obszarze podobszaru Śnieżki wykazała, iż wśród sfer, dla których zdiagnozowano procesy degradacji są: sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna oraz sfera techniczna. Do głównych problemów podobszaru Śnieżki należą:

- uzależnienia,
- ubóstwo,
- braku bezpieczeństwa,
- zwiększona pomoc żywnościowej dla mieszkańców,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie,

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- braki w infrastrukturze publicznej dotyczące budynków wykorzystywanych na cele publiczne,
- braki w infrastrukturze publicznej wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Interwencja w zakresie prowadzonego procesu rewitalizacji na podobszarze Śnieżki powinna dotyczyć przede wszystkim zmniejszenia skali ubóstwa i uzależnień, podniesienia poziomu bezpieczeństwa oraz zmniejszenia skali bezrobocia i podniesienia społecznej aktywności mieszkańców, przy wykorzystaniu istniejących potencjałów podobszaru, do których należą:

- brak znamion kryzysu w sferze gospodarczej,
- pełne pokrycie obszaru infrastrukturą wodociągową,
- budynki przeznaczone do modernizacji mogące służyć jako obiekty wykorzystywane na cele społeczne, kulturalne,
- aktywny udział mieszkańców w zebraniach sołeckich,
- naturalne, czyste środowisko,
- lokalne produkty kulinarne.

Na obszarze rewitalizacji Śnieżki wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby jest najwyższy w Gminie Boćki i wskazuje na wyraźne deficyty działań, umożliwiających społeczności lokalnej odpowiednie warunki funkcjonowania. Znaczna liczba osób w wieku senioralnym zamieszkująca podobszar Śnieżki to osoby samotne, które wymagają wsparcia i zapewnienia godziwych warunków życia. Obecnie osoby te nie tylko nie mają możliwości integracji społecznej, możliwości zapełnienia wolnego czasu, ale często mają problemy z zaspokojeniem podstawowych potrzeb życiowych. Pomoc wolontariatu na podobszarze mogłaby częściowo rozwiązać istniejącą sytuację, a oferta istniejącej świetlicy wiejskiej powinna zostać urozmaicona poprzez organizację spotkań i zajęć dostosowanych do potrzeb mieszkańców.

Obszar rewitalizacji – Sielc

Mapa 7 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Sielc

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Informacje ogólne

Obszar rewitalizacji obejmuje obszar zabudowany miejscowości Sielc.

Liczba mieszkańców zamieszkałych na obszarze rewitalizacji wynosi ogółem: 190 osoby, co stanowi 4,23% mieszkańców Gminy Boćki, natomiast powierzchnia obszaru rewitalizacji zajmuje ogółem: 1,778 km², co stanowi 0,77% powierzchni Gminy.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 24 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Sielc

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Przyczyny degradacji obszaru

Obszar rewitalizacji Sielc zgodnie z przeprowadzoną diagnozą kryzysu w niniejszym dokumencie Programu charakteryzuje się szeregiem negatywnych zjawisk oddziałujących na sytuację społeczno-gospodarczą tego obszaru. Spośród przyjętych do analizy 15 wskaźników, Sielc odnotował kryzys w 8 wskaźnikach, z tego 6 wskaźników dotyczyło sfery społecznej.

Analiza jakościowa i ilościowa podobszaru Sielc, a także wywiady z pracownikami GOPS, wskazały, iż źródłem kryzysu jest na podobszarze problem ubóstwa, który wynika z braku aktywnej postawy wśród mieszkańców i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych oraz występowania postawy roszczeniowej wśród osób pobierających wsparcie finansowe z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Problem ten jest spuścizną wielu minionych dekad, w czasie których braki infrastruktury, braki możliwości rozwoju na podobszarze Sielc, skłoniły znaczną część aktywnej, miejscowej ludności do opuszczenia sołectwa i Gminy Boćki, w poszukiwaniu lepszych warunków życia w innych miejscowościach takich jak Siemiatycze czy Bielsk Podlaski. Na terenie sołectwa pozostała część ludności, która zdecydowała się pozostać i tworzyć na obszarze Sielca ośrodek życia rodzinnego, to osoby o niskim poziomie aktywności, osoby wymagające wsparcia instytucjonalnego, doradczego i terapeutycznego, osoby w wieku poprodukcyjnym i osoby niepełnosprawne. Kryzys na tym obszarze jest zatem konsekwencją wielu lat pozostawiania obszaru na marginesie życia społecznego, także z uwagi na braki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

infrastrukturalne - brak dróg (w latach 90 zbudowano infrastrukturę drogową umożliwiającą dojazd do miejscowości, co wcześniej stanowiło poważną barierę rozwojową), niski standard budynków użyteczności publicznej i społecznej). Obecnie braki infrastruktury drogowej zostały uzupełnione, jednak nawyki i brak aktywnej postawy mieszkańców wymagają w dalszym ciągu intensywnego wsparcia.

Tabela 36 Przyczyny degradacji podobszaru Sielc

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Sielc	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
SPOŁECZNA	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców	0,526	1,092	NIE
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	0,53	1,07	NIE
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców	0,526	1,092	NIE
	Ubóstwo-uzależnienia	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców	-	1,14	NIE
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	18,42	6,73	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców	17,89	6,04	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin	17,54	15,10	TAK
	Ubóstwo-niepełnosprawność	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub	8,95	2,76	TAK

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Sielc	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
		długotrwałej i ciężkiej choroby			
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	3,81	4,15	NIE
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	3,81	2,71	TAK
	Niska aktywność społeczna mieszkańców	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	12,67	13,00	TAK
GOSPODARCZA	Niska przedsiębiorczość	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	74,68	54,09	NIE
FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA, TECHNICZNA	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji	100,00	57,69	TAK
	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej,	0,00	0,09	TAK

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Sielc	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
ŚRODOWISKOWA	Problemy środowiskowe	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców	0,00	1663,98	NIE

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie otrzymanych danych ilościowych

Sfera społeczna

Podobszar Sielc, zgodnie z przeprowadzoną analizą ilościową i jakościową wykazał występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych, rzutujących na poziom życia jego mieszkańców i wpływających na stagnację i kryzys podobszaru. Wyodrębniono zbiór problemów społecznych wśród których dominujące znaczenie posiadają:

- ubóstwo,
- zwiększona liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej dla mieszkańców,
- zwiększona liczba osób korzystających z zasiłku 500+,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie długotrwałe,
- brak aktywności i integracji społecznej wśród lokalnej społeczności.

Analizowane wskaźniki sfery społecznej wskazują, że zasadniczym problemem na obszarze Sielca jest **najwyższa w Gminie Boćki liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej, oraz znaczący problem ubóstwa (wskaźnik ubóstwa jeden z najwyższych w Gminie Boćki**, poza podobszarem Piotrowo-Krzywokoły, który nie znajduje się w obszarze rewitalizacji, a którego wskaźnik dotyczący ubóstwa był nieco wyższy niż w Sielcu). Wywiady z pracownikami GOPS potwierdzają występowanie na obszarze Sielca **zwiększonej liczby osób w wieku poprodukcyjnym, osób niepełnosprawnych**, które z uwagi na brak oferty spędzania wolnego czasu na obszarze Sielca oraz problemów komunikacyjnych wewnątrz gminy, zepchnięte są na margines życia społecznego. Stagnacja obszaru i brak życia sąsiedzkiego, aktywizującego się w jednym centralnym punkcie miejscowości sprawia, iż poziom życia lokalnej społeczności dalece odbiega od obecnie obowiązujących standardów. Wysoka skala ubóstwa oraz bezrobocie o charakterze utrwalałym (długoletnim), skazują podobszar na degradację i brak możliwości rozwoju.

Obszar rewitalizacji – Sielc zgodnie z przeprowadzoną w dokumencie Programu Rewitalizacji diagnozą kryzysu

Unia Europejska
Fundusz Spójności

charakteryzuje się następującymi, niekorzystnymi (powyżej średnich wartości przyjętych dla Gminy) wskaźnikami sfery społecznej:

- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (wartość 18,42; średnia wartość przyjęta dla Gminy 6,73)
- Wskaźnik liczby mieszkańców otrzymujących pomoc żywnościową w Gminie Boćki na 100 mieszkańców (wartość 17,89; średnia wartość przyjęta dla Gminy 6,04)
- Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ w Gminie Boćki na 100 rodzin (wartość 17,54; średnia wartość przyjęta dla Gminy 15,10)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców (wartość 8,95; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,76)
- Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (wartość 5,06; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,71)
- Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym (wartość 12,67; średnia wartość przyjęta dla Gminy 13,00)

Poziom bezpieczeństwa

Analiza przeprowadzona w ramach diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych wykazała, iż w odniesieniu do wskaźników przestępstw, wykroczeń, zdarzeń czy odnotowanych incydentów przemocy w rodzinie nie odnotowano znamion kryzysu na podobszarze rewitalizacji – Sielc.

Sfera gospodarcza

Podobszar rewitalizacji Sielc zgodnie z przeprowadzoną analizą nie wykazuje kryzysu w odniesieniu do sfery gospodarczej. Na podobszarze funkcjonują ogółem zaledwie 3 podmioty gospodarcze, a gospodarstwo rolne prowadzi ogółem 56 rolników. Przyjęty wskaźnik dotyczący liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 74,68 i był korzystniejszy niż średnia wartość wskaźnika przyjęta dla Gminy kształtująca się na poziomie 54,09.

Sfera techniczna, przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa

Przyjęte do analizy wskaźniki służące delimitacji obszaru zdegradowanego na podobszarze Sielc uzyskały niekorzystne poziomy, świadczące o kryzysie w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Sytuacja ta dotyczy:

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- **Wskaźnika liczby budynków** użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. **w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji** dla podobszaru Śnieżki **uzyskał wartość powyżej średniej przyjętej dla Gminy** na poziomie 57,69 i wynosił dla podobszaru Sielc 100,00.
- **Wskaźnika publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej**, dla podobszaru Sielc **uzyskał niekorzystną wartość** na poziomie 0,00 przy średniej wartości wskaźnika odnotowanego dla Gminy Boćki wynoszącego 0,09.

Jedynym obiektem, który służy mieszkańcom obszaru rewitalizacji położonym w miejscowości Sielc na cele społeczne i kulturalne jest świetlica wiejska. Aktywnie działające Koło Gospodyń Wiejskich stanowi zasadniczy potencjał podobszaru. Budynek świetlicy wymaga jednak prac modernizacyjnych i przystosowania do oczekiwań mieszkańców i obecnych standardów obiektów wykorzystywanych na cele publiczne. W świetlicy wiejskiej wymagana jest modernizacja pomieszczenia na parterze z przeznaczeniem na kuchnię do wyrobów produktów lokalnych. Konieczny jest remont elewacji – docieplenie budynku. Z uwagi na to, że sąsiednie miejscowości takie jak Żołoćki, Solniki, Wojtki nie mają budynku świetlicy w ogóle – zasadne jest, aby kompleksowo wykończyć remont budynku świetlicy w Sielcu.

Na obszarze Sielca brakuje infrastruktury rekreacyjnej - placu zabaw, boiska, ścieżek rowerowych. Braki infrastrukturalne dotyczą także braku infrastruktury sieciowej, kanalizacyjnej, gazowej. Na terenie obszaru mieszkańcy użytkują jedynie 8 przydomowych oczyszczalni ścieków, co niewątpliwie pogarsza stan środowiska naturalnego. Jedynie 14 mieszkańców obszaru Sielc korzysta z kolektorów słonecznych jako źródło prądu i ciepła.

Podsumowanie - rekomendacje

Przeprowadzona diagnoza kryzysu na obszarze podobszaru Sielc wykazała, iż wśród sfer, dla których zdiagnozowano procesy degradacji są: sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna oraz sfera techniczna. Do głównych problemów podobszaru Sielc należą:

- ubóstwo,
- zwiększona liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej dla mieszkańców,
- zwiększona liczba osób korzystających z zasiłku 500+,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie długotrwałe,
- brak aktywności i integracji społecznej wśród lokalnej społeczności,
- braki w infrastrukturze publicznej dotyczące budynków wykorzystywanych na cele publiczne,
- braki w infrastrukturze publicznej wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Z uwagi na fakt, iż podobszar rewitalizacji Sielc posiada najwyższą w Gminie Boćki liczbę osób korzystających z pomocy żywnościowej, jeden z najwyższych w Gminie Boćki wskaźników ubóstwa oraz znaczną

Unia Europejska
Fundusz Spójności

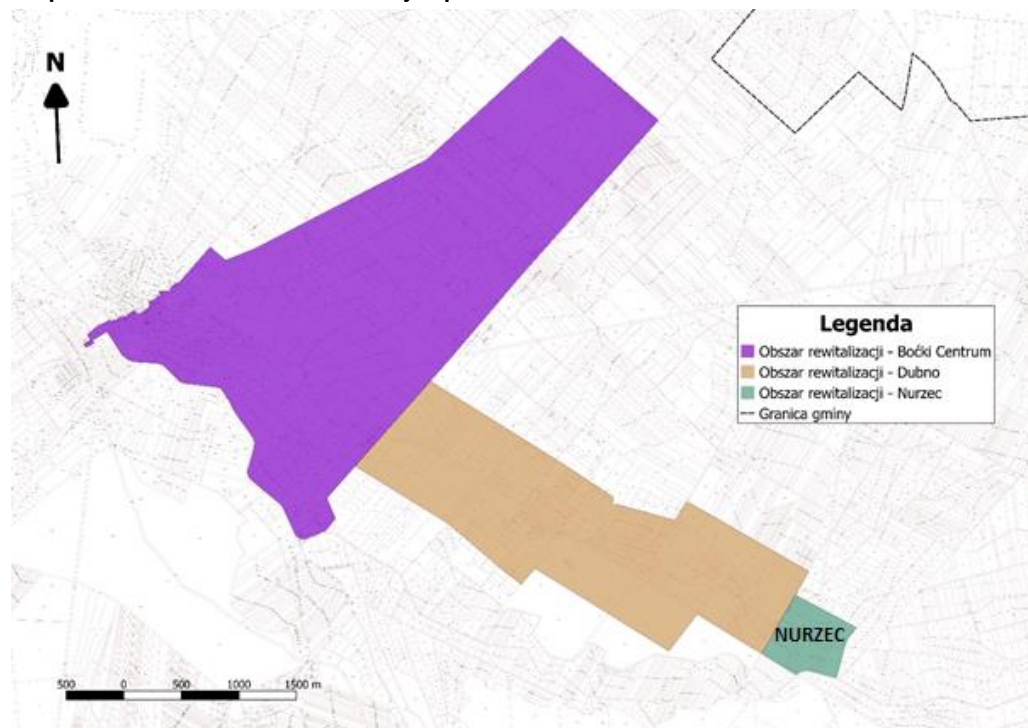
liczbę osób w wieku poprodukcyjnym i osób niepełnosprawnych, wszelka interwencja i działania powinny skupiać się na wskazanych wyżej obszarach. Konieczne jest zapewnienie i zorganizowanie czasu wolnego dla lokalnej społeczności w różnych grupach wiekowych, tak aby nie tworzyć enklawy wyobcowania z życia społecznego osób zamieszkujących podobszar Sielc. Należy zmniejszyć skalę bezrobocia, umożliwiając osobom pozostającym bez pracy podniesienie kwalifikacji lub ich zmianę dostosowaną do obecnych potrzeb rynku pracy. Działania społeczne są tym bardziej możliwe do wprowadzenia z uwagi na potencjał infrastrukturalny obszaru w zakresie funkcjonującej świetlicy wiejskiej oraz aktywnie działającego Koła Gospodyń Wiejskich. Zadbać należy o dostarczenie mieszkańcom oferty różnorodnych zajęć dostosowanych do zróżnicowanego adresata (dzieci, młodzież osoby dorosłe, osoby w wieku senioralnym).

Rozwój obszaru powinien opierać się o takie potencjały jak:

- Funkcjonującą Świetlicę wiejską,
- Aktywne Koło Gospodyń Wiejskich,
- Bardzo dobrą współpracę między mieszkańcami,
- Naturalne, czyste środowisko,
- Aktywny udział mieszkańców w zebraniach sołectkich,
- Pełne pokrycie obszaru infrastrukturą wodociągową,
- Lokalne produkty kulinarne i rękodzieło.

Obszar rewitalizacji – Nurzec

Mapa 8 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Nurzec

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Informacje ogólne

Obszar rewitalizacji obejmuje obszar zabudowany miejscowości Nurzec wraz z terenem rekreacyjnym.

Liczba mieszkańców zamieszkałych na obszarze rewitalizacji wynosi ogółem: 105 osób, co stanowi 2,34% mieszkańców Gminy Boćki, natomiast powierzchnia obszaru rewitalizacji zajmuje ogółem: 0,348 km², co stanowi 0,15% powierzchni Gminy.

Rysunek 25 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Nurzec

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Przyczyny degradacji obszaru

Obszar rewitalizacji Nurzec zgodnie z przeprowadzoną diagnozą kryzysu w niniejszym dokumencie Programu charakteryzuje się szeregiem negatywnych zjawisk oddziałujących na sytuację społeczno-gospodarczą tego obszaru. Spośród przyjętych do analizy 15 wskaźników, Nurzec odnotował kryzys w 8 wskaźnikach, z tego 6 wskaźników dotyczyło sfery społecznej.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Głównym powodem obecnych problemów występujących w sferze społecznej na podobszarze Nurzec był brak wykształconego wśród mieszkańców etosu rolnego, który możemy obserwować od kilku pokoleń. Ludność miejscowości nie wiązała swojej przyszłości z pracą na roli, co w praktyce skutkuje niskim wskaźnikiem osób prowadzących gospodarstwa rolne. Źródłem utrzymania dla niewielkiej części mieszkańców może stanowić praca w funkcjonującym Zakładzie Usług Leśnych.

Kolejnym zjawiskiem obrazującym niski poziom aktywności zawodowej mieszkańców to fakt, iż większość terenów rolnych w miejscowości Nurzec uprawiana jest przez mieszkańców innych miejscowości (z części zachodniej Gminy Boćki).

Problemem podobszaru Nurzec w kontekście problemów społecznych jest także problem alkoholowy (wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia należy do najwyższych w Gminie Boćki). Fakt ten wpływa na podwyższony poziom wskaźnika w zakresie występowania tzw. przemocy w rodzinie, która stanowi istotny problem społeczny. Chociaż na podobszarze nie występuje problem bezrobocia, jednak znaczna część mieszkańców korzysta ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej z powodu ubóstwa i zmuszona jest otrzymywać także pomoc żywnościową, co uwiadamia, jak wielkie potrzeby społeczne występują na podobszarze Nurzec. Problemy te dodatkowo wzmacnia znaczny odsetek osób w wieku senioralnym i osób niepełnosprawnych, które mieszkają w Nurcu i wymagają opieki i pomocy. Aktywna postawa mieszkańców, która wykazana została w przeprowadzonej diagnozie może być podstawą do zainicjowania idei wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród lokalnej społeczności lub pracy w ramach małego lokalnego biznesu.

Tabela 37 Przyczyny degradacji podobszaru Nurzec

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Nurzec	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
SPOŁECZNA	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców	1,905	1,092	TAK
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	0,95	1,07	NIE
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców	1,905	1,092	TAK
	Ubóstwo-uzależnienia	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców	2,86	1,14	TAK

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Nurzec	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	9,52	6,73	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców	9,52	6,04	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin	8,89	15,10	NIE
	Ubóstwo-niepełnosprawność	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	2,86	2,76	TAK
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,00	4,15	NIE
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,00	2,71	NIE
	Niska aktywność społeczna mieszkańców	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	28,41	13,00	NIE

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Nurzec	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
GOSPODARCZA	Niska przedsiębiorczość	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	181,82	54,09	NIE
FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA, TECHNICZNA	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji	100,00	57,69	TAK
	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej,	0,00	0,09	TAK
ŚRODOWISKOWA	Problemy środowiskowe	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców	0,00	1663,98	NIE

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie otrzymanych danych ilościowych

Sfera społeczna

Analiza stopnia skali kryzysu w poszczególnych podobszarach Gminy Boćki wykazała, iż na podobszarze Nurzec niekorzystne uwarunkowania społeczne stanowią istotny problem, a podobszar wykazuje rozległy kryzys w odniesieniu do następujących problemów:

- ubóstwo,
- uzależnienia,
- niskie standardy bezpieczeństwa,
- zwiększona liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej dla mieszkańców,
- niepełnosprawność.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Obszar rewitalizacji Nurzec zgodnie z przeprowadzoną w dokumencie Programu Rewitalizacji diagnozą kryzysu charakteryzuje się następującymi, niekorzystnymi (powyżej średnich wartości przyjętych dla Gminy) wskaźnikami sfery społecznej:

- Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców (wartość 1,905; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców (wartość 1,905; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców (wartość 2,86; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,14)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (wartość 9,52; średnia wartość przyjęta dla Gminy 6,73)
- Wskaźnik liczby mieszkańców otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców (wartość 9,52; średnia wartość przyjęta dla Gminy 6,04)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców (wartość 2,86; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,76)

Rodzaj i szeroki zakres udzielanej pomocy społecznej w obszarze rewitalizacji Nurzec świadczy o rozległym i utrwalonym kryzysie społecznym, co w konsekwencji warunkuje niezbędne działania instytucjonalne, pomoc jednostek uprawnionych do jej udzielania i konieczność wyprowadzenia obszaru ze znamion kryzysu. Na podobszarze Nurzec przeprowadzone wywiady z przedstawicielami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wykazały, iż **zasadniczym problemem występującym na podobszarze Nurzec jest problem alkoholowy** (wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia ponad dwukrotnie przewyższa wartość średnią przyjętą dla Gminy Boćki). **Problem ten generuje i wiąże się z pozostałymi problemami podobszaru, czyli ubóstwem i przemocą w rodzinie.** Braki infrastruktury służącej do spotkań i aktywności mieszkańców w zakresie rozwijania zainteresowań, zapełnienia czasu wolnego czy wzmocnienia poziomu integracji społecznej uniemożliwia rozwój podobszaru i wykorzystanie potencjału tkwiącego w aktywności społecznej mieszkańców, która została wykazana na potrzeby niniejszej diagnozy kryzysu.

Poziom bezpieczeństwa

Obszar rewitalizacji – Nurzec cechuje się również **niedostatecznym poziomem bezpieczeństwa publicznego, czego wyrazem jest wysoki wskaźnik przestępczości**. W 2016 roku w podobszarze odnotowano wartość wskaźnika zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców powyżej średniej przyjętej w tym okresie. Jego wartość dla podobszaru kształtowała się na poziomie 1,90, przy średniej wartości przyjętej dla Gminy Boćki na poziomie 1,092. W odniesieniu do wskaźnika liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców sytuacja była analogiczna. Wskaźnik dla podobszaru wynosił 1,90 przy średniej wartości odnotowanej dla Gminy wynoszącej 1,092. Powyższe dane

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

wskazują na konieczność realizacji kompleksowych działań zmierzających do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na omawianym obszarze.

Sfera gospodarcza

Przeprowadzona analiza podobszaru wykazała, iż podobszar Nurzec nie wykazuje kryzysu w sferze gospodarczej. Na podobszarze funkcjonuje ogółem 4 podmioty gospodarcze oraz 36 rolników prowadzących gospodarstwo rolne, a wartość wskaźnika liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, który w podobszarze Nurzec w roku 2016 wynosił 181,82, przy średniej wartości przyjętej dla Gminy Boćki na poziomie 54,09 jest w odniesieniu do innych podobszarów Gminy jednym z najwyższych wskaźników.

Sfera techniczna, przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa

Analiza dla podobszaru Nurzec w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej wykazała występowanie znamion kryzysu, który odzwierciedlają następujące wskaźniki:

- **Wskaźnika liczby budynków** użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. **w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji** dla podobszaru Śnieżki **uzyskał wartość powyżej średniej przyjętej dla Gminy** na poziomie 57,69 i wynosił dla podobszaru Nurzec 100,00.
- **Wskaźnika publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej**, dla podobszaru Nurzec **uzyskał niekorzystną wartość** na poziomie 0,00 przy średniej wartości wskaźnika odnotowanego dla Gminy Boćki wynoszącego 0,09.

Na obszarze rewitalizacji Nurzec jedynym obiektem, który służy mieszkańcom dla potrzeb społecznych i kulturalnych jest świetlica wiejska, która wymaga remontu oraz dostosowania do potrzeb mieszkańców w zakresie możliwości organizacji spotkań lokalnej społeczności, inicjatyw kulturalnych czy społecznych. Budynek świetlicy wiejskiej nie jest ocieplony, wymaga termomodernizacji. Należy wyremontować ściany i posadzki oraz zaplecze kuchenne. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły, sprzęt TV (DVD i TV.)

Na podobszarze brakuje placu zabaw, boiska. Brakuje ścieżek spacerowych, rowerowych oraz miejsc rekreacji. Podobszar posadowiony jest w otoczeniu obszarów leśnych, zatem istnieją możliwości dostosowania terenu do pełnienia funkcji rekreacyjnych poprzez uporządkowanie terenu czy wyposażenie w obiekty małej architektury (ławki, kosze na śmieci, oświetlenie).

Przyjęty do analizy w sferze środowiskowej wskaźnik występowania azbestu nie wskazuje na kryzys w sferze środowiskowej w podobszarze Nurzec, jednak istotnym zagrożeniem dla środowiska jest

Unia Europejska
Fundusz Spójności

wykorzystywanie głównie w budynkach prywatnych, nieekologicznych źródeł ogrzewania, które przyczyniają się do zwiększenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Mieszkańcy korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków w liczbie 9, co w odniesieniu do liczby gospodarstw domowych znajdujących się na podobszarze jest liczbą zdecydowanie niewielką. Na obszarze rewitalizacji Nurzec należy prowadzić działania informacyjne i edukacyjne w zakresie ochrony środowiska. Działania te będą miały na celu podniesienie poziomu życia mieszkańców oraz promowanie wśród mieszkańców postaw proekologicznych.

Wskazane wyżej uwarunkowania i braki infrastruktury na terenie obszaru rewitalizacji Nurzec, negatywnie wpływają na rozwój obszaru i sprawiają wiele uciążliwości w życiu codziennym dla lokalnej społeczności, zwłaszcza w kontekście jego potencjałów i możliwości.

Podsumowanie - rekomendacje

Przeprowadzona diagnoza kryzysu na obszarze podobszaru Nurzec wykazała, iż wśród sfer, dla których zdiagnozowano procesy degradacji są: sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna oraz sfera techniczna. Do głównych problemów podobszaru Nurzec należą:

- ubóstwo,
- uzależnienia,
- niskie standardy bezpieczeństwa,
- zwiększona liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej dla mieszkańców,
- niepełnosprawność,
- braki w infrastrukturze publicznej dotyczące budynków wykorzystywanych na cele publiczne
- braki w infrastrukturze publicznej wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Działania rewitalizacyjne dla podobszaru Nurzec powinny dotyczyć zmniejszenia poziomu ubóstwa, pomocy dla osób z problemem alkoholowym. Należy wykorzystać obecne potencjały podobszaru do których należą:

- Aktywność społeczna mieszkańców,
- Funkcjonowanie świetlicy wiejskiej,
- Obszary leśne w okolicy,
- Naturalne, czyste środowisko,
- Brak znamion kryzysu w sferze gospodarczej,
- Pełne pokrycie obszaru infrastrukturą wodociągową,
- Lokalne produkty kulinarne.

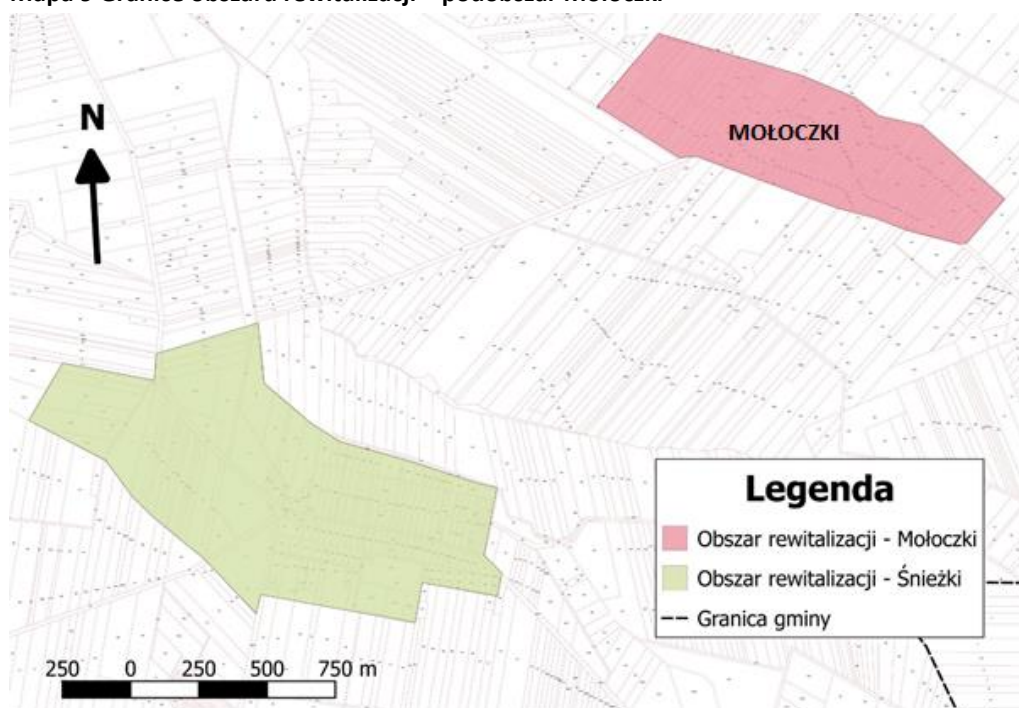

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Obszar rewitalizacji – Mołoczki

Mapa 9 Granice obszaru rewitalizacji – podobzar Mołoczki

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Informacje ogólne

Obszar rewitalizacji obejmuje obszar zabudowany miejscowości Mołoczki.

Liczba mieszkańców zamieszkałych na obszarze rewitalizacji wynosi ogółem: 76 osób, co stanowi 1,69% mieszkańców Gminy Boćki, natomiast powierzchnia obszaru rewitalizacji zajmuje ogółem: 0,525 km², co stanowi 0,23% powierzchni Gminy.

**Fundusze
Europejskie**
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 26 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Mołoczki

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Przyczyny degradacji obszaru

Obszar rewitalizacji Mołoczki zgodnie z przeprowadzoną diagnozą kryzysu w niniejszym dokumencie Programu charakteryzuje się szeregiem negatywnych zjawisk oddziałujących na sytuację społeczno-gospodarczą tego obszaru. Spośród przyjętych do analizy 15 wskaźników, Nurzec odnotował kryzys w 8 wskaźnikach, z tego 6 wskaźników dotyczyło sfery społecznej.

Jednym z głównych problemów na podobszarze Mołoczki jest starzejące się społeczeństwo - duży odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, problem alkoholowy, brak dogodnego połączenia komunikacyjnego, osamotnienie osób starszych i niepełnosprawnych, alienacja społeczna, brak miejsc pracy.

Uzależnienie części mieszkańców podobszaru Mołoczki od środków psychoaktywnych (głównie w zakresie występującego problemu alkoholowego) jest przyczyną występowania znacznie przekroczonych wskaźników bezpieczeństwa, w zakresie odnotowania tzw. przemocy w rodzinie oraz czynów niezgodnych z prawem (przestępstw, wykroczeń i zdarzeń notowanych przez Komisariat Policji). Miejscowa społeczność boryka się z problemem ubóstwa oraz problemem niepełnosprawności, które sprawiają, iż niektórzy mieszkańcy doświadczają sytuacji związanych z wyobcowaniem i brakiem integracji. Pomoc instytucjonalna nie zawsze jest na tyle skuteczna, aby zażegnać wszelkie źródła kryzysu, celowe jest zatem zainicjowanie działań wśród mieszkańców, którzy wykazują

Unia Europejska
Fundusz Spójności

aktywność społeczną, w zakresie pomocy sąsiedzkiej i uwrażliwienia na potrzeby osób wymagających wsparcia.

Tabela 38 Przyczyny degradacji podobszaru Mołoczki

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Mołoczki	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
SPOŁECZNA	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców	1,316	1,092	TAK
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	1,32	1,07	TAK
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców	1,316	1,092	TAK
	Ubóstwo-uzależnienia	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców	1,32	1,14	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	7,89	6,73	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców	1,32	6,04	NIE
	ubóstwo	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin	2,33	15,10	NIE
	Ubóstwo-niepełnosprawność	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	3,95	2,76	TAK
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	-	4,15	NIE
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych	-	2,71	NIE

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Mołoczki	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
		na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym			
	Niska aktywność społeczna mieszkańców	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	16,00	13,00	NIE
GOSPODARCZA	Niska przedsiębiorczość	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	64,00	54,09	NIE
FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA, TECHNICZNA	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji	100,00	57,69	TAK
	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej,	0,00	0,09	TAK
ŚRODOWISKOWA	Problemy środowiskowe	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców	0,00	1663,98	NIE

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie otrzymanych danych ilościowych

Sfera społeczna

Analiza stopnia skali kryzysu w poszczególnych podobszarach Gminy Boćki zweryfikowana wnioskami płynącymi z przeprowadzonych badań jakościowych, w tym prac warsztatowych oraz pogłębionych wywiadów

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

indywidualnych wykazała, iż na podobszarze Mołoczki niekorzystne uwarunkowania społeczne stanowią istotny problem, a podobszar wykazuje rozległy kryzys w odniesieniu do następujących problemów:

- ubóstwo,
- uzależnienia,
- niskie standardy bezpieczeństwa,
- niepełnosprawność.

Obszar rewitalizacji Mołoczki zgodnie z przeprowadzoną w dokumencie Programu Rewitalizacji diagnozą kryzysu charakteryzuje się następującymi, niekorzystnymi (powyżej średnich wartości przyjętych dla Gminy) wskaźnikami sfery społecznej:

- Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców (wartość 1,316; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców (wartość 1.32; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,07)
- Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców (wartość 1,316; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców (wartość 1,32; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,14)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (wartość 7,89; średnia wartość przyjęta dla Gminy 6,73)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców (wartość 3,95; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,76)

Analiza społeczna na obszarze rewitalizacji – Mołoczki wykazała potrzebę zażegnania kryzysu społecznego na podobszarze poprzez przeprowadzenie działań i realizację projektów, które pobudzą podobszar do rozwoju. Szczególnie sytuacja ta dotyczy osób niepełnosprawnych i wymagających wsparcia także pozafinansowego. Brak bazy obiektów społeczno-kulturalnych na podobszarze Mołoczki, które umożliwiłyby organizację spotkań kulturalnych, edukacyjnych czy sportowo-rekreacyjnych, sprawia, iż obszar pozostaje w sytuacji stagnacji i problemy społeczne, które wykazała analiza obszarów kryzysu nie mogą zostać w sposób kompleksowy rozwiązane. Potrzebne są zatem działania umożliwiające wypełnienie wolnego czasu dla społeczności lokalnej, ale także działania infrastrukturalne w postaci zapewnienia obiektów do spotkań mieszkańców, którzy chętnie angażują się w lokalne życie Mołoczek uczestnicząc np. w organizowanych zebraniach sołeckich.

Poziom bezpieczeństwa

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Obszar rewitalizacji – Mołoczki, **wymaga natychmiastowej interwencji w zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego**. W 2016 roku w podobszarze Mołoczki odnotowano wysokie wartości wskaźników dotyczących liczby odnotowanych zdarzeń, przestępstw i wykroczeń oraz liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie. W odniesieniu do wskaźnika odnotowanych zdarzeń na 100 mieszkańców sytuacja wskaźnik dla podobszaru wynosił 1,316 przy średniej wartości odnotowanej dla Gminy wynoszącej 1,092. Niekorzystne wartości uzyskane dla podobszaru Mołoczki dotyczą także wskaźnika określającego liczbę przestępstw i wykroczeń oraz poziomu interwencji w związku z przemocą w rodzinie. Wskaźniki w tej materii kształtowały się powyżej średniej dla gminy i wynosiły 1,32. Potrzeba przeprowadzenia działań na podobszarze Mołoczki w zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa jest zatem koniecznością i wymaga interwencji o charakterze natychmiastowym i kompleksowym.

Sfera gospodarcza

Przeprowadzona analiza podobszaru wykazała, iż podobszar Mołoczki nie **wyказuje kryzysu w sferze gospodarczej**. Na podobszarze funkcjonuje zaledwie 1 podmiot gospodarczy, a gospodarstwo rolne prowadzi ogółem 31 rolników. Wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 64,00 przy średniej wartości wskaźnika przyjętego dla Gminy na poziomie 54,09.

Sfera techniczna, przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa

Analiza dla podobszaru Mołoczki w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej wykazała występowanie znamion kryzysu, który odzwierciedlają następujące wskaźniki:

- **Wskaźnika liczby budynków** użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. **w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji** dla podobszaru Śnieżki **uzyskał wartość powyżej średniej przyjętej dla Gminy** na poziomie 57,69 i wynosił dla podobszaru Mołoczki 100,00.
- **Wskaźnika publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej**, dla podobszaru Mołoczki **uzyskał niekorzystną wartość** na poziomie 0,00 przy średniej wartości wskaźnika odnotowanego dla Gminy Boćki wynoszącego 0,09.

Obszar rewitalizacji – Mołoczki podobnie jak wielu innych podobszarach gminy brakuje podstawowej infrastruktury społeczno-kulturalno-sportowej. Funkcjonująca w Mołoczkach świetlica wiejska wymaga dostosowania do potrzeb mieszkańców w zakresie możliwości odbywania spotkań kulturalnych, społecznych czy edukacyjnych. Budynek świetlicy wiejskiej w podobszarze Mołoczki w ramach funduszu sołeckiego w roku 2016 został wyposażony w nową stolarkę okienną. Obecny stan techniczny budynku i najbliższego otoczenia jest niezadowalający i wymaga remontu. Pozostały zakres robót niezbędnych do wykonania to: roboty termomodernizacyjne polegające na dociepleniu ścian zewnętrznych, docieplenie stropodachu nad pomieszczeniem, roboty posadzkowe obejmujące

Unia Europejska
Fundusz Spójności

ułożenie posadzki oraz. zagospodarowanie terenu wokół budynku poprzez montaż ławek parkowych. Pomieszczenie świetlicy wymaga także doposażenia w krzesła, stoły, sprzęt TV (DVD i TV). Na podobszarze działa Ochotnicza Straż Pożarna, co stanowi element wzmacniający poczucie bezpieczeństwa dla lokalnej społeczności. Brak infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w postaci placu zabaw, boiska czy ciągów spacerowo-rowerowych utrudnia życie mieszkańców i uniemożliwia rozwój podobszaru.

Istotnym zagrożeniem dla środowiska jest wykorzystywanie głównie w budynkach prywatnych, nieekologicznych źródeł ogrzewania, które przyczyniają się do zwiększenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery oraz konieczność utylizacji w budynkach wyrobów zawierających azbest. Na obszarze rewitalizacji Boćki Centrum należy prowadzić działania informacyjne i edukacyjne w zakresie ochrony środowiska. Działania te będą miały na celu podniesienie poziomu życia mieszkańców oraz promowanie wśród mieszkańców postaw proekologicznych.

Podsumowanie - rekomendacje

Przeprowadzona diagnoza kryzysu na obszarze podobszaru Mołoczki wykazała, iż wśród sfer, dla których zdiagnozowano procesy degradacji są: sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna oraz sfera techniczna. Do głównych problemów podobszaru Mołoczki należą:

- Brak bezpieczeństwa,
- ubóstwo,
- uzależnienia,
- braki w infrastrukturze publicznej dotyczące budynków wykorzystywanych na cele publiczne
- braki w infrastrukturze publicznej wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Podobszar Mołoczki zgodnie z przeprowadzoną diagnozą oraz wywiadami z przedstawicielami GOPS wykazuje kryzys głównie w sferze społecznej. Problemy alkoholowe części mieszkańców podobszaru wpływają na występowanie aktów przemocy w rodzinie, zwiększają poziom ubóstwa i alienacji całych rodzin w których występuje problem uzależnienia. Na podobszarze znaczna część ludności to ludzie starzy, wymagający wsparcia i opieki, a także aktywizacji i przywrócenia do życia społecznego. Zaproponowane działania rewitalizacyjne należy przeprowadzić w oparciu o istniejące potencjały podobszaru do których należą:

- Funkcjonowanie na podobszarze świetlicy wiejskiej oraz OSP Mołoczki,
- Pełne pokrycie obszaru infrastrukturą wodociągową.
- Aktywny udział mieszkańców w zebraniach sołeckich,
- Korzystne warunki klimatyczne dla zamieszkiwania i wypoczynku,
- Lokalne produkty kulinarne i rękodzieło.

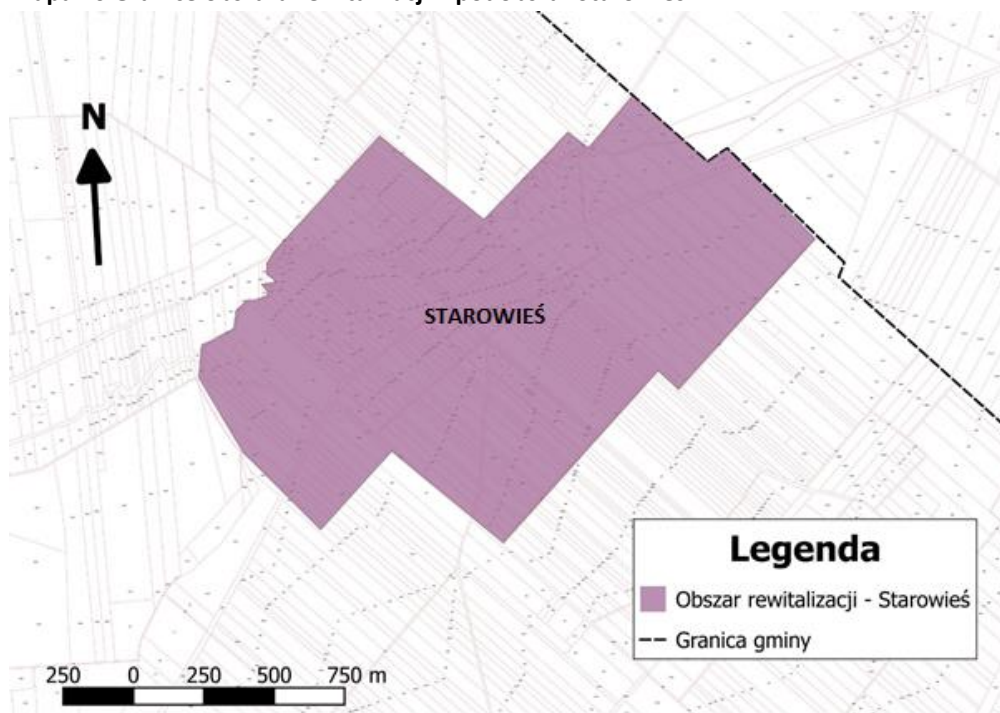

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Obszar rewitalizacji – Starowieś

Mapa 10 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Starowieś

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Boćki

Informacje ogólne

Obszar rewitalizacji obejmuje obszar zabudowany miejscowości Starowieś.

Liczba mieszkańców zamieszkałych na obszarze rewitalizacji wynosi ogółem: 144 osób, co stanowi 3,213% mieszkańców Gminy Boćki, natomiast powierzchnia obszaru rewitalizacji zajmuje ogółem: 1,927 km², co stanowi 0,83% powierzchni Gminy. W obszarze istotny jest wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym - 77 osób, co stanowi ponad połowę mieszkańców podobszaru.

Rysunek 27 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Starowieś

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Przyczyny degradacji obszaru

Obszar rewitalizacji Starowieś zgodnie z przeprowadzoną diagnozą kryzysu w niniejszym dokumencie Programu charakteryzuje się szeregiem negatywnych zjawisk oddziałujących na sytuację społeczno-gospodarczą tego obszaru. Spośród przyjętych do analizy 15 wskaźników, Nurzec odnotował kryzys w 11 wskaźnikach, z tego 9 wskaźników dotyczyło sfery społecznej.

Zasadniczym problemem na podobszarze Starowieś, który wpływa na występujące kryzysu społecznego jest problem bezrobocia, należący do najbardziej dotkliwych na terenie podobszaru problemów w Gminie Boćki (jeden z najwyższych, negatywnych wskaźników w zakresie bezrobocia odnotowanych na obszarze gminy). Problem ten wynika z braku odpowiednich kwalifikacji zawodowych miejscowej ludności, które spowodowane są niskim poziomem kształcenia, który jako taki wpływa na późniejszą drogę zawodową mieszkańców i ich status społeczny. Brak perspektyw zawodowych i możliwości rozwoju jest źródłem występowania na podobszarze Starowieś problemów alkoholowych, podniesionych wskaźników przestępczości i odnotowanych wykroczeń oraz przemocy w rodzinie. Niski status materialny prowadzi do utrwalonego ubóstwa, które dotyczy części z rodzin zamieszkujących Starowieś.

Tabela 39 Przyczyny degradacji podobszaru Starowieś

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Starowieś	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
SPOŁECZNA	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców	2,083	1,092	TAK

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Starowieś	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	1,39	1,07	TAK
	Brak bezpieczeństwa	Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców	1,389	1,092	TAK
	Ubóstwo-uzależnienia	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców	1,39	1,14	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	6,94	6,73	TAK
	ubóstwo	Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową na 100 mieszkańców	4,86	6,04	NIE
	ubóstwo	Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na 100 rodzin	17,78	15,10	TAK
	Ubóstwo-niepełnosprawność	Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby	4,86	2,76	TAK
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	7,79	4,15	TAK
	bezrobocie	Wskaźnik zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	5,19	2,71	TAK

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Wartość dla obszaru rewitalizacji Starowieś	średnia wartość przyjęta dla Gminy	Sfera objęta kryzysem TAK/NIE
	Niska aktywność społeczna mieszkańców	Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	15,79	13,00	NIE
GOSPODARCZA	Niska przedsiębiorczość	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	95,56	54,09	NIE
FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA, TECHNICZNA	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji	100,00	57,69	TAK
	Braki w infrastrukturze publicznej	Wskaźnik publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej,	0,00	0,09	TAK
ŚRODOWISKOWA	Problemy środowiskowe	Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) na 100 mieszkańców	312,50	1663,98	NIE

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting na podstawie otrzymanych danych ilościowych

Sfera społeczna

Analiza stopnia skali kryzysu w poszczególnych podobszarach Gminy Boćki wykazał, iż na podobszarze Starowieś niekorzystne uwarunkowania społeczne stanowią istotny problem, a podobszar wykazuje rozległy kryzys w odniesieniu do następujących problemów:

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- ubóstwo,
- uzależnienia,
- niskie standardy bezpieczeństwa,
- bezrobocie w tym bezrobocie długotrwałe,
- niepełnosprawność.

Obszar rewitalizacji Starowieś zgodnie z przeprowadzoną w dokumencie Programu Rewitalizacji diagnozą kryzysu charakteryzuje się następującymi, niekorzystnymi (powyżej średnich wartości przyjętych dla Gminy) wskaźnikami sfery społecznej:

- Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców (wartość 2,083; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców (wartość 1,39; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,07)
- Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców (wartość 1,389; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,092)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców (wartość 1,39; średnia wartość przyjęta dla Gminy 1,14)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (wartość 6,94; średnia wartość przyjęta dla Gminy 6,73)
- Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ w Gminie Boćki na 100 rodzin (wartość 17,78; średnia wartość przyjęta dla Gminy 15,10)
- Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców (wartość 4,86; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,76)
- Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (wartość 7,79; średnia wartość przyjęta dla Gminy 4,15)
- Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (wartość 5,19; średnia wartość przyjęta dla Gminy 2,71)

Należy szczególnie zwrócić uwagę na zdecydowanie niekorzystny poziom wskaźnika dotyczącego poziomu bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego. Poziom wskaźnika bezrobocia na podobszarze Starowieś należy do jednego z najwyższych w Gminie (poza podobszarem Dziecinne, Pasieka, Sasiny, Wandalin, gdzie wskaźniki są jeszcze wyższe niż w podobszarze Starowieś). Rodzaj i szeroki zakres udzielanej pomocy społecznej w obszarze rewitalizacji – Starowieś świadczy o rozległym i utrwalonym kryzysie społecznym, co w konsekwencji warunkuje niezbędne działania instytucjonalne, pomoc jednostek uprawnionych do jej udzielania i konieczności wyprowadzenia obszaru ze znamion kryzysu. Podobszar Starowieś w sferze społecznej odnotował najwięcej w całej gminie (poza podobszarem Boćki Centrum, gdzie odnotowano wyższą liczbę negatywnych wskaźników) stanów kryzysowych dla poszczególnych wskaźników. Problemem jest tutaj głównie alkoholizm, bezrobocie i ubóstwo, co warunkuje także niekorzystne wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa. Brak aktywności społeczności

Unia Europejska
Fundusz Spójności

lokalnej przekłada się na stagnację Starowisi i brak perspektyw rozwoju.

Poziom bezpieczeństwa

Obszar rewitalizacji – **Starowieś jak wykazała diagnoza kryzysu, charakteryzuje niedostateczny poziomem bezpieczeństwa publicznego**, czego wyrazem są negatywne poziomy wskaźników przyjętych do analizy. W 2016 roku w podobszarze Starowieś odnotowano wartości wskaźnika zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń, wskaźnika zarejestrowanych zdarzeń oraz wskaźnika interwencji związanych z przemocą w rodzinie powyżej średnich wartości przyjętych dla Gminy Boćki. Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców wynosił 2,083 (średnia dla gminy na poziomie 1,092); wskaźnik przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców kształtował się na poziomie 1,39 natomiast wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców wynosił 1,389. Powyższe dane wskazują na konieczność realizacji kompleksowych działań zmierzających do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na omawianym obszarze.

Sfera gospodarcza

Przeprowadzona analiza podobszaru wykazała, iż na podobszarze Starowieś nie występują żadne podmioty gospodarcze, a gospodarstwa rolne prowadzi 43 rolników. Przyjęty do analizy wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne kształtuje się powyżej średniej przyjętej dla Gminy Boćki i wynosił 95,56 (średni, przyjęty wskaźnik dla Gminy na poziomie 54,09). Podobszar Starowieś nie wykazuje zatem problemów w sferze gospodarczej.

Sfera techniczna, przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa

Analiza dla podobszaru Starowieś w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej wykazała występowanie znamion kryzysu, który odzwierciedlają następujące wskaźniki:

- **Wskaźnika liczby budynków** użyteczności publicznej, wybudowanych przed 1989 r. **w złym stanie technicznym wymagających modernizacji w tym termomodernizacji** dla podobszaru Starowieś **uzyskał wartość powyżej średniej przyjętej dla Gminy** na poziomie 57,69 i wynosił dla podobszaru 100,00.
- **Wskaźnika publicznej powierzchni służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej**, dla podobszaru Starowieś **uzyskał niekorzystną wartość** na poziomie 0,00 przy średniej wartości wskaźnika odnotowanego dla Gminy Boćki wynoszącego 0,09.

Na obszarze rewitalizacji – Starowieś działa świetlica wiejska, która wymaga remontu, dostosowania do potrzeb mieszkańców i obecnych standardów obiektów wykorzystywanych na cele społeczne. Przeprowadzony dotychczas remont świetlicy wiejskiej w podobszarze Starowieś dotyczył wymiany pokrycia dachowego. Obecnie należy wykonać elewację zewnętrzną wraz z dociepleniem

Unia Europejska
Fundusz Spójności

oraz przeprowadzić remont ścian, posadzek a także elementów sanitarnych (brak łazienki). Ze świetlicy korzystają również mieszkańcy wsi Hawryłki, którzy takiego budynku nie mają. Pomieszczenie wymaga doposażenia w krzesła, stoły, sprzęt TV (DVD i TV).

Brak wszelkiej infrastruktury rekreacyjnej i możliwości zapełnienia wolnego czasu w aktywny sposób destabilizuje życie społeczne i jest nośnikiem kryzysu w tej sferze. Wysoki poziom degradacji społecznej obszaru znalazł potwierdzenie w badaniach jakościowych. W ich trakcie potwierdzono wysoki poziom negatywnych zjawisk występujących na podobszarze rewitalizacji. Zwrócono szczególną uwagę na brak miejsc służących aktywnemu wypoczynkowi rodzin z dziećmi. Analizując strukturę wiekową ludności sołectwa stwierdza się bardzo wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym.

Braki infrastrukturalne dotyczą głównie: chodników, ścieżek rowerowych, miejsc do wypoczynku i rekreacji, kanalizacji sanitarnej, infrastruktury sieciowej - gazowej, domowych oczyszczalni ścieków, utwardzenia dróg (na terenie miejscowości znaczna ilość dróg to drogi żwirowe i piaszczyste), oświetlenia ulicznego.

Wskazane wyżej uwarunkowania i braki infrastruktury na terenie obszaru rewitalizacji – Starowieś, negatywnie wpływają na rozwój obszaru i sprawiają wiele uciążliwości w życiu codziennym dla lokalnej społeczności, zwłaszcza w kontekście jego potencjałów i możliwości.

Podsumowanie - rekomendacje

Przeprowadzona diagnoza kryzysu na obszarze podobszaru Starowieś wykazała, iż wśród sfer, dla których zdiagnozowano procesy degradacji są: sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna oraz sfera techniczna. Do głównych problemów podobszaru Starowieś należą:

- Brak bezpieczeństwa,
- ubóstwo,
- uzależnienia,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie w tym bezrobocie długotrwałe,
- braki w infrastrukturze publicznej dotyczące budynków wykorzystywanych na cele publiczne
- braki w infrastrukturze publicznej wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Kryzys występujący na podobszarze Starowieś manifestuje się poprzez występowanie wielu czynników kryzysu we wszystkich niemal sferach poza sferą środowiskową. Głównie dotyczy on sfery społecznej, gdzie podobszar odnotował najwięcej w całej gminie (poza podobszarem Boćki Centrum, gdzie odnotowano taką samą liczbę negatywnych wskaźników) stanów kryzysowych dla poszczególnych wskaźników. Problemem jest także bezrobocie oraz bezrobocie o charakterze utrwalałym. Nie funkcjonują tutaj żadne podmioty gospodarcze, co zdecydowanie utrudnia rozwój podobszaru. Braki infrastruktury wykorzystywanej do celów społecznych, miejsc spotkań dla lokalnej społeczności, infrastruktury rekreacyjnej sprawia, iż podobszar charakteryzuje migracja osób młodych do innych podobszarów lub poza obszar Gminy Boćki. Działania rewitalizacyjne powinny zmierzać do pobudzenia przedsiębiorczości i aktywizacji mieszkańców poprzez zapewnienie zarówno infrastruktury jak i działań

Unia Europejska
Fundusz Spójności

umożliwiających wypełnienie wolnego czasu. Projekty rewitalizacyjne powinny być prowadzone w oparciu o istniejące w podobszarze Starowieś potencjały, do których należą:

- Aktywność społeczna mieszkańców,
- Funkcjonowanie na podobszarze świetlicy wiejskiej,
- Pełne pokrycie obszaru infrastrukturą wodociągową.
- Naturalne, czyste środowisko,
- Utworzenie funduszu sołeckiego,
- Korzystne warunki klimatyczne dla zamieszkiwania i wypoczynku,
- Lokalne produkty kulinarne.

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ IX. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jednym z podstawowych narzędzi zarządzania strategicznego, które jest zestawieniem silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń analizowanego obszaru. Składa się ona z następujących elementów:

S strengths (mocne strony)

czynniki wewnętrzne wpływające pozytywnie na rozwój obszaru, tworzące podstawy jego przyszłego rozwoju, wyróżniające go w otoczeniu, podnoszące jego konkurencyjność i atrakcyjność w oczach mieszkańców, osób przyjezdnych i inwestorów,

W weakness (słabe strony)

czynniki wewnętrzne wpływające negatywnie na rozwój obszaru, utrudniające jego rozwój i realizację zamierzeń, obniżające rangę obszaru w oczach mieszkańców, osób przyjezdnych i inwestorów,

O opportunities (szanse)

czynniki zewnętrzne sprzyjające obszarowi w osiągnięciu wyznaczonych celów rozwojowych, umożliwiające eliminowanie słabości oraz podejmowanie nowych kierunków rozwoju,

T threats (zagrożenia)

czynniki zewnętrzne przeszkadzające obszarowi w osiągnięciu wyznaczonych celów rozwojowych, uniemożliwiające niwelowanie słabości, blokujące podejmowanie działania.

Celem analizy SWOT dla obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Boćki jest identyfikacja czynników, które definiują aktualną sytuację, a także wskazują najlepsze rozwiązania oraz kierunek działań pozwalający na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego przy minimalizacji zagrożeń, ograniczeniu słabych stron oraz wykorzystaniu szans i mocnych stron.

Analiza SWOT dla obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Boćki została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela 40 Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji w Gminie Boćki

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Atrakcyjne położenie obszaru rewitalizacji w zasięgu oddziaływania „Zielonych Płuc Polski”- Puszczy Białowieskiej niezdegradowane środowisko przyrodnicze, obszary rewitalizacji posiadające walory do wypoczynku i rekreacji istnienie obiektów wykorzystywanych na cele społeczne umożliwiających przeprowadzenie działań pobudzenia społecznego i integracji 	<ul style="list-style-type: none"> słabe skomunikowanie wewnętrzne obszaru rewitalizacji braki w infrastrukturze drogowej (niska jakość dróg, brak chodników, poboczy, oświetlenia ulicznego) obszaru rewitalizacji starzejące się społeczeństwo: znaczna liczba osób niepełnosprawnych wymagających wsparcia i aktywizacji

Unia Europejska
Fundusz Spójności

<ul style="list-style-type: none"> • brak dużych zakładów przemysłowych na obszarze rewitalizacji, mogących znacząco się przyczynić do pogorszenia stanu środowiska naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • niski wskaźnik lokalnej przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji - „stagnacja zawodowa” mieszkańców, brak chęci podejmowania jakiejkolwiek inicjatywy (dotyczy: Mołoczki, Starowieś) • brak szerokiej oferty handlowej i usługowej na obszarze rewitalizacji • brak instytucjonalnych form wsparcia dla małych firm rodzinnych oraz jednoosobowych działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji • niewystarczająca dla istniejących potrzeb infrastruktura wykorzystywana na cele publiczne (budynki pełniące funkcje kulturalne, społeczne) dotyczy podobszaru: Boćki Centrum, Dubno, Śnieżki, Nurzec, Mołoczki, Starowieś) • braki w infrastrukturze urządzonej zieleni (parki, skwery, place zabaw, miejsca spacerowe) na obszarze rewitalizacji poza podobszarem Boćki Centrum • brak imprez kulturalnych i możliwości spędzenia wolnego czasu dla różnorodnych wiekowo grup mieszkańców obszaru rewitalizacji • niski poziom integracji mieszkańców na obszarze rewitalizacji • niski poziom inicjatyw społecznych na obszarze rewitalizacji • problemy społeczne związane z wysokimi wskaźnikami ubóstwa dotyczy: Boćki Centrum, Dubno, Śnieżki, Mołoczki, Nurzec, Starowieś • problemy społeczne wynikające z dysfunkcji społecznych, uzależnień, problemów wychowawczych, brakiem więzi rodzinnych na obszarze rewitalizacji • Wysokie wskaźniki bezrobocia (dotyczy: Boćki Centrum, Dubno, Śnieżki, Starowieś) • Problemy alkoholowe części mieszkańców (dotyczy: Boćki Centrum, Dubno, Mołoczki Nurzec, Śnieżki, Starowieś)
--	--

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> dostępność środków zewnętrznych na finansowanie zadań inwestycyjnych na obszarze rewitalizacji występowanie tzw. taniej siły roboczej umożliwiającej rozwój przedsiębiorstw brak konkurencji gospodarczej możliwość rozwoju rynku rolnego związanego z produkcją zdrowej żywności 	<ul style="list-style-type: none"> konieczność zapewnienia odpowiedniej opieki nad wzrastającą liczebnie populacją osób starszych brak odpowiedniej wizji rozwoju polityki prorodzinnej na szczeblu ogólnopolskim niepewna sytuacja gospodarcza w kraju, sprzyjająca rozwojowi niekorzystnych trendów demograficznych możliwość zwiększenia migracji osób młodych i rodzin do innych ośrodków poza gminą

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ X. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Kluczowe założenia w zakresie efektów wdrażania Programu Rewitalizacji w Gminie Boćki odnoszą się w znacznej mierze do danych zebranych i poddanych szczegółowej analizie w części diagnostycznej. Informacje te przekładają się na docelową wizję zarówno obszaru rewitalizowanego, jak i całej Gminy.

Wdrożenie działań ujętych w niniejszym dokumencie sprawi, że na obszarze rewitalizowanym zażegnana zostanie sytuacja kryzysowa w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, a obszar rewitalizowany będzie charakteryzował się występowaniem wysokiej jakości warunków do życia dla jego mieszkańców. Przeprowadzona w rozdziale pn. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych wykazała występowanie na obszarze rewitalizacji znamion kryzysu, w sferze społecznej, sferze gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej.

Ujęte w programie rewitalizacji działania i projekty wpłyną na zażegnanie znamion kryzysu i poprawę warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Mając powyższe na uwadze, **obszar rewitalizowany cechować będzie:**

- **Znaczna poprawa warunków życia i rozwoju osobistego mieszkańców obszaru rewitalizacji** – efekt ten zostanie osiągnięty dzięki realizacji projektów w sferze społecznej oraz w sferze infrastrukturalnej. Pierwszy typ realizowanych projektów pozwoli bowiem na rozsądną pomoc osobom i grupom najbardziej potrzebującym wsparcia, osobom niesamodzielnym, wyobcowanym, nie uczestniczącym w życiu społecznym. Szeroka oferta działań kulturalnych i społecznych dzięki realizacji projektów rewitalizacyjnych wpłynie na większą satysfakcję mieszkańców, umożliwi różnorodne możliwości spędzania wolnego czasu. Wszystko to wpłynie na zwiększenie poziomu integracji społecznej i identyfikacji mieszkańców obszaru rewitalizacji z miejscem zamieszkania. Drugi typ realizowanych działań ma służyć zapewnieniu wszystkim mieszkańcom dostępu do odpowiedniej infrastruktury technicznej, infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz infrastruktury społeczno-kulturalnej. Taki stan rzeczy umożliwi mieszkańcom obszarów rewitalizacji samorealizację w różnych obszarach życia oraz przyczyni się do wzrostu poziomu ich aktywności społecznej.
- **Wzrost poziomu integracji społecznej na obszarze rewitalizowanym** – realizowane projekty pozwolą na integrację mieszkańców wokół wspólnych celów i działań. Obiekty infrastruktury publicznej, które dostosowane będą w większej mierze do potrzeb społecznych, będą przede wszystkim służyły rozwijaniu wzajemnych kontaktów między mieszkańcami w zróżnicowanych wiekowo grupach, a także pozwolą na zaspokajanie potrzeb kulturalnych, edukacyjnych sportowych czy dotyczących rozwoju osobistego. Osoby dotychczas społecznie nieaktywne uzyskają możliwość współuczestnictwa w życiu społecznym i będą miały możliwość asymilacji z pozostałymi członkami lokalnej społeczności. Dzięki realizacji projektów w tym obszarze rozwiązany zostanie jeden z głównych problemów analizowanego obszaru, jakim jest obecnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

brak kompleksowej oferty spędzania wolnego czasu kierowanej do wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji.

- **Rozwój potencjału gospodarczego na obszarze rewitalizowanym**, dzięki zaproponowanym projektom w obszarze szkoleń i przystosowania mieszkańców obszaru rewitalizacji do aktualnych potrzeb rynku pracy, lokalna społeczność wzmocni swoje kompetencje zawodowe i w konsekwencji podniesie poziom życia. Rozwój potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji będzie korelował z rozwojem aktywności i kreatywności mieszkańców w aspekcie włączania się w rozwój tzw. małej ojczyzny, wpłynie na ich poczucie przynależności i współdecydowania w kwestiach najbardziej istotnych dla mieszkańców.
- **Poprawa kondycji ekonomicznej społeczeństwa obszaru rewitalizowanego** – realizowane działania mają na celu także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w tym przede wszystkim wykluczeniu z powodu ubóstwa czy bezrobocia. Projekty ujęte w niniejszym dokumencie pozwolą z jednej strony na pomoc osobom potrzebującym, ale z drugiej strony przyczynią się do rozwoju lokalnych inicjatyw mieszkańców mających na celu np. zakładanie małych firm rodzinnych czy jednoosobowych działalności gospodarczych. Preferowane będzie bowiem podejmowanie takiego typu aktywności gospodarczej, na którą jest realne zapotrzebowanie po stronie odbiorców. Inicjatywy te wpłyną na podwyższenie statusu materialnego samych mieszkańców, ale także pozwolą na szybki rozwój gospodarczy na obszarze rewitalizacji oraz w całej Gminie.
- **Spójność społeczna i gospodarcza na obszarze rewitalizowanym** – oprócz zdecydowanej odnowy i poprawy sytuacji obszarów rewitalizowanych, realizowane projekty przyczynią się do istotnego zwiększenia poziomu spójności i integracji całej Gminy Boćki. Obszary poddane rewitalizacji stanowią bowiem w znacznej mierze takie obszary, które przy podejmowaniu odpowiednich kompleksowych działań mogą stymulować rozwój całej Gminy. Obiekty wykorzystywane na cele społeczno-kulturalne na terenach obszarów rewitalizowanych służyć mają z założenia mieszkańcom obszarów rewitalizowanych, wypełniając ich potrzeby rozwojowe. Przystosowana do celów społecznych i kulturalnych infrastruktura, wpłynie na poziom satysfakcji mieszkańców i w konsekwencji zapobiegnie zjawiskom przenoszenia aktywności mieszkańców obszaru rewitalizowanego i mieszkańców pozostałych obszarów Gminy poza jej teren, do innych miast poza gminą. Aspekt ten dodatkowo wzmocni postrzeganie gminy jako zwartego, harmonijnie rozwiniętego zwłaszcza na terenie rewitalizowanego obszaru, gdzie spełnione zostały wszelkie warunki do rozwoju mieszkańców na wielu płaszczyznach społeczno-gospodarczych.
- **Poczucie bezpieczeństwa i stabilności wśród mieszkańców obszaru rewitalizowanego** – realizowane działania wpłyną na wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego, między innymi poprzez współpracę z odpowiednimi służbami i szerokie działania prewencyjne. Dzięki realizacji działań ujętych w projektach rewitalizacyjnych, obszar rewitalizowany będzie miał szansę wyjść z kryzysu i stanie się miejscem dostatecznie atrakcyjnym dla różnych grup

Unia Europejska
Fundusz Spójności

mieszkańców, którzy chcą budować swoją pewną przyszłość mając świadomość zaspokojenia wielu potrzeb w tym potrzeby bezpieczeństwa.

- **Lepsze zagospodarowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizowanym** – podejmowane i przeprowadzane projekty przyczynią się do poprawy estetyki przestrzeni publicznej i obiektów wykorzystywanych na cele publiczne. Przeprowadzone zostaną modernizacje obiektów służących celom społeczno-kulturalnym oraz sportowo-rekreacyjnym. Działania będą miały na celu poprawę zagospodarowania przestrzeni publicznej i dostosowanie ich funkcji oraz użyteczności poszczególnych obszarów i obiektów do faktycznych potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Uporządkowana, estetyczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna wpłynie wymiennie na wizerunek Gminy, która postrzegana będzie jako obszar, gdzie potrzeby rozwojowe mieszkańców zostały nie tylko zdefiniowane, ale przede wszystkim zaspokojone.
- **Wzrost konkurencyjności obszaru rewitalizacji i całej Gminy na tle regionu** – działania mające na celu poprawę warunków życia i pracy na obszarze rewitalizacji przyczynią się również do lepszego postrzegania miejsca zamieszkania przez samych mieszkańców. Wzrost konkurencyjności obszaru rewitalizacji nastąpi także w odniesieniu do sfery gospodarczej i środowiskowej (poprzez działania edukacyjne i szkoleniowe), co wpłynie na pozytywne postrzeganie obszaru oraz zahamuje odpływ lokalnego rynku pracy do większych miast i ośrodków w regionie.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 28. Schematyczne ujęcie wizji efektów rewitalizacji na obszarze rewitalizacji w Gminie Boćki

	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa obecnych warunków życia, wzrost bezpieczeństwa oraz rozwój społeczny i zawodowy mieszkańców (wzrost poziomu kapitału społecznego) obszaru rewitalizacji
	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost aktywności i integracji społecznej oraz przywiązania do miejsca zamieszkania na obszarze rewitalizacji dzięki prowadzonym projektom
	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój gospodarki, a w szczególności rozwój małych lokalnych podmiotów gospodarczych, a w konsekwencji zmniejszenie skali bezrobocia
	<ul style="list-style-type: none"> • Lepsze zagospodarowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji- dostosowane do potrzeb mieszkańców
	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost konkurencyjności na tle regionu dla obszaru rewitalizacji i całej gminy dzięki prowadzonym projektom rewitalizacyjnym
	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości środowiska naturalnego na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting

Należy zwrócić uwagę, że wizja obszaru po przeprowadzaniu działań ujętych w Programie Rewitalizacji dotyczy obszaru rewitalizacji, ale wpłynie także na poziom funkcjonowania całej Gminy. Wizja została bowiem nakreślona w ten sposób, aby wyrównane zostały dysproporcje pomiędzy poszczególnymi częściami Gminy Boćki, w odniesieniu do odbiorców działań rewitalizacyjnych- lokalnej społeczności zamieszkałej na obszarze rewitalizacji.

Kluczowym warunkiem wdrożenia opisanej powyżej wizji jest realizacja kompleksowych działań rewitalizacyjnych. W ich efekcie nastąpi neutralizacja problemów koncentrujących się na wytyczonym obszarze rewitalizacji, co umożliwi zachowanie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji oraz całej Gminy, a także stworzy warunki do jej długofalowego i zrównoważonego rozwoju.

**Fundusze
Europejskie**
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ XI. Cele strategiczne, operacyjne oraz główne pola interwencji programu rewitalizacji

Dla uzyskania najlepszych efektów prowadzonego procesu rewitalizacji, zostały sformułowany cel główny oraz cele strategiczne, a także przyporządkowane im cele operacyjne. Konkretnie projekty rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na zdiagnozowane źródła kryzysu na obszarze rewitalizacji.

Przeprowadzona diagnoza kryzysu na obszarze Gminy Boćki wykazał, iż na podobozarach zdegradowanych występuje niski poziom życia mieszkańców, warunkowany wieloma źródłami kryzysów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. Aby możliwe było wyprowadzenie tych obszarów ze znamion kryzysu zdefiniowano główny cel Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki, który przedstawiono poniżej.

Rysunek 29. Cel główny Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki

Wysoka jakość życia mieszkańców, zapewniająca warunki do rozwoju społecznego i zawodowego na obszarze rewitalizacji.

Źródło: opracowanie Contract Consulting

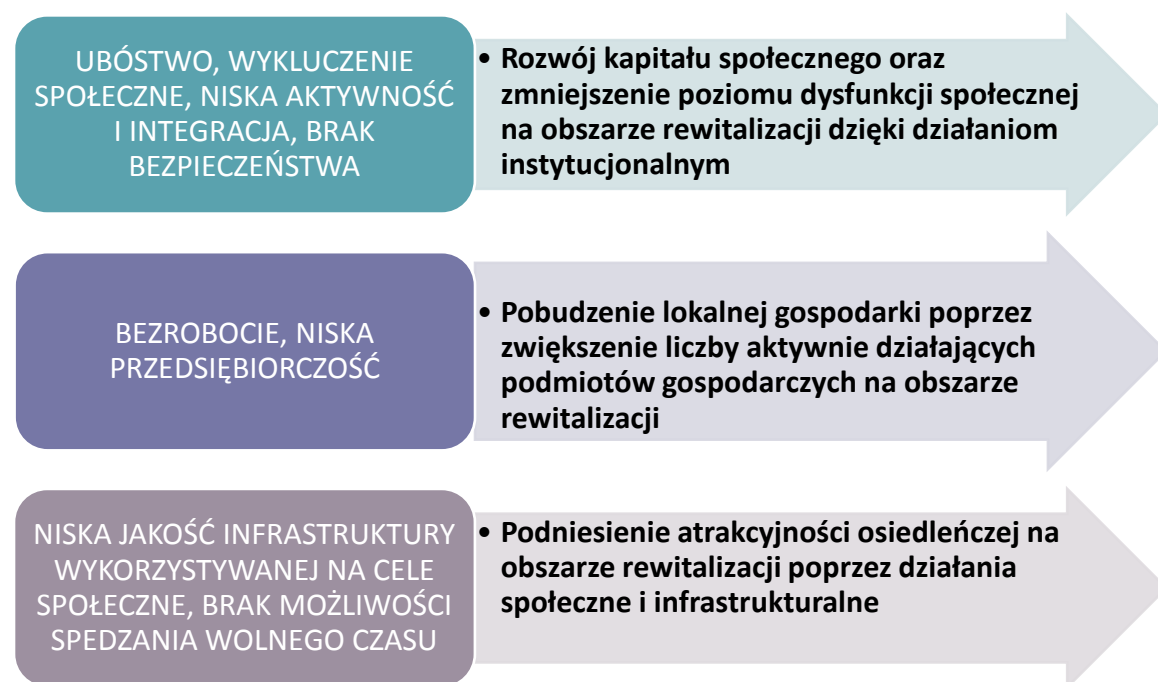
Zdiagnozowane na obszarach zdegradowanych źródła kryzysu posłużyły do zdefiniowania celów strategicznych Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki. Poniższy rysunek w sposób schematyczny określa występujące rodzaje kryzysu w poszczególnych sferach i zdefiniowany cel strategiczny, stanowiący remedium, środek naprawczy w prowadzonym procesie rewitalizacji.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 41 Odniesienie zdiagnozowanych przyczyn kryzysu do zdefiniowanych celów strategicznych Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Cele operacyjne rozumiane jako konkretne kierunki działań realizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji zestawiono w poniższej tabeli. Przedstawione kierunki działań służą eliminacji lub ograniczeniu występujących negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej – należy zwrócić uwagę, że kierunki te są ze sobą skorelowane, a każdy z nich jest podporządkowany konkretnemu celowi strategicznemu.

Cel strategiczny 1 - ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM

Wykazany w diagnozie kryzysu niniejszego Programu Rewitalizacji problem ubóstwa, bezrobocia, przestępczości oraz w konsekwencji wykluczenia społecznego, wskazuje na niski poziom kapitału społecznego na obszarze rewitalizowanym. Podniesienie poziomu życia mieszkańców obszarów rewitalizacji wpłynie na możliwość ich rozwoju i zmiany niekorzystnych uwarunkowań społecznych. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa, zmniejszenia skali ubóstwa, poziomu uzależnień poprzez właściwą prewencję oraz zapewnienie możliwości zmiany lub podniesienia kwalifikacji, w sposób bezpośredni wpłynie na poprawę jakości kapitału społecznego. Podniesienie wiedzy w zakresie podstawowych zasad przedsiębiorczości oraz aktywizacja i integracja mieszkańców poprzez zaproponowane działania kulturalne, edukacyjne i sportowe wpłynie na lepszą jakość życia i umożliwi zażegnanie sytuacji obecnego kryzysu w sferze społecznej.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Cel strategiczny 2 – POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNE DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Wysoka skala bezrobocia i niezadowalający poziom przedsiębiorczości na obszarze rewitalizowanym, prowadzą do wykluczenia społecznego i niskiej aktywności społecznej. Jako takie wpływają na sytuację społeczno-gospodarczą obszaru i uniemożliwiają jego rozwój. Celowe jest zatem wzmocnienie przedsiębiorczości mieszkańców poprzez zaproponowane działania szkoleniowe oraz możliwości zmiany lub podniesienia kwalifikacji dla osób bezrobotnych lub zagrożonych utratą pracy, zamieszkałych na obszarze rewitalizacji.

Cel strategiczny 3 - PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE

Problemy społeczno-gospodarcze na obszarze rewitalizowanym wynikają także z niskiej jakości infrastruktury wykorzystywanej na cele publiczne. Niefunkcjonalne budynki użyteczności publicznej wymagają pilnych prac interwencyjnych w zakresie podniesienia parametrów technicznych i dostosowania do potrzeb użytkowników. Istniejące budynki wykorzystywane na cele społeczne powinny pełnić wiele uniwersalnych funkcji, spełniając potrzeby kulturalne, edukacyjne, społeczne mieszkańców. Zapewnienie infrastruktury umożliwiającej wykorzystanie czasu wolnego, rozwój zainteresowań czy aktywności sportowej, wpłynie na podniesienie poziomu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Działania infrastrukturalne w zakresie inwestycji remontu obiektów funkcjonujących świetlic wiejskich, uporządkowania i modernizacji przestrzeni publicznej wykorzystywanej na cele rekreacyjne (budowa ścieżek rowerowych, miejsc rekreacji) zapewnią mieszkańcom obszaru rewitalizacji właściwe warunki rozwoju.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 42. Cele operacyjne/ kierunki działań Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE / KIERUNKI DZIAŁAŃ
C1- ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM	C1.1 Aktywizacja społeczności lokalnej oraz integracja mieszkańców
	C1.2 Zwiększenie poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym poprzez organizację działań w tym zakresie
	C1.3 Realizacja projektów edukacyjnych i kulturalnych adresowanych do różnych grup mieszkańców
	C1.4 Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych poprzez działania prewencyjne i edukacyjne
C2- POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI	C2.1 Tworzenie dobrych warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz wsparcie inicjatyw społecznych w tym zakresie
	C2.2 Podnoszenie poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz zapobieganie przenoszeniu się rynku pracy do większych ośrodków w regionie
C3- PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE	C3.1 Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez działania infrastrukturalne
	C3.2 Inwestycje w infrastrukturę społeczno-kulturalną i sportowo-rekreacyjną
	C3.3 Podejmowanie działań mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego
	C3.4 Poprawa estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni publicznej

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Horyzont czasowy Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki obejmuje horyzont wieloletni. Rewitalizacja jest bowiem procesem długotrwałym, odbywającym się na wielu różnych płaszczyznach. Dlatego niniejszy dokument został opracowany w sposób gwarantujący elastyczność dostosowania przeprowadzanych działań do aktualnie panującej sytuacji. Może być on więc uzupełniany o dodatkowe działania wynikające z planów inwestycyjnych Gminy, dostępności zewnętrznych źródeł finansowania, a także włączania się w proces rewitalizacji nowych partnerów.

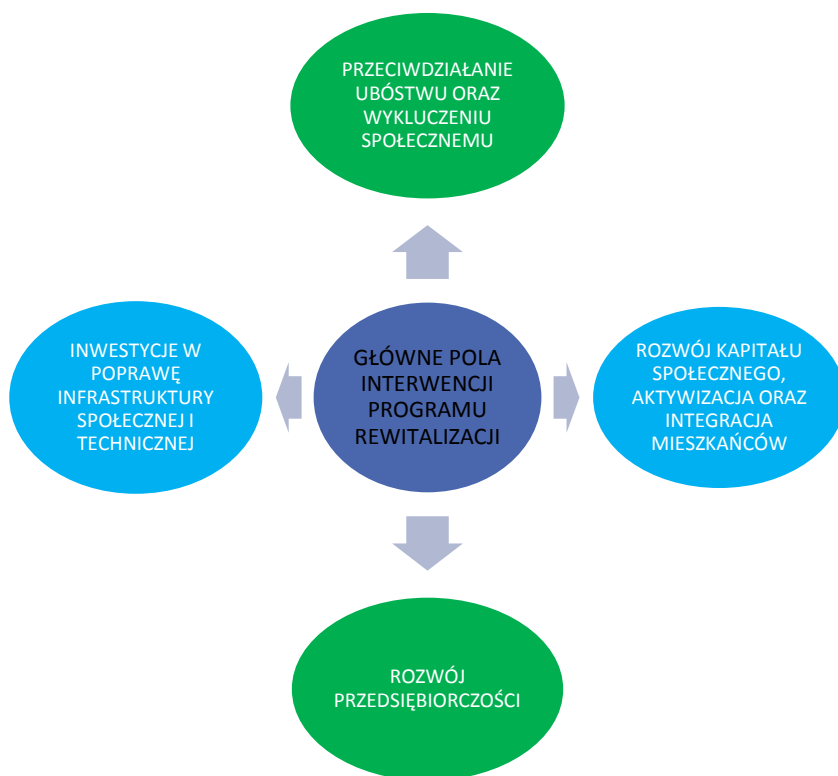
Główne pola działań interwencyjnych na rzecz wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego prowadzą do zrównoważenia działań społecznych z działaniami o charakterze inwestycyjnym.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 30 Główne pola interwencji Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Cele operacyjne i obszary interwencji są wzajemnie powiązane. Dopiero w poszczególnych projektach rewitalizacji będzie można określić konkretne powiązania między celami a obszarami interwencji. W szczególności w projektach kompleksowych, zintegrowanych na poziomie zadań będzie występowało wiele relacji.

CZĘŚĆ XII. Projekty rewitalizacji – klasyfikacja i zakres merytoryczny

1. Klasyfikacja projektów rewitalizacji

Wizję programu i cele strategiczne będą wypełniały konkretne projekty rewitalizacji. Mając na uwadze kompleksowość procesu rewitalizacji, specyfikę wyzwań merytorycznych i organizacyjnych oraz zróżnicowane zasady organizacji przedsięwzięć przyjęto poniższą nomenklaturę i oznaczenie projektów, dzieląc je na: projekty główne i uzupełniające.

Projekty główne w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji, to projekty, bez których rewitalizacja nie powiedzie się, a obszar rewitalizacji nie będzie mógł wyjść z obecnej sytuacji kryzysowej. To także projekty, które mają powiązanie ze strategicznymi decyzjami gminy. Projekty uzupełniające stanowią dopełnienie tematyczne projektów głównych, ale jednocześnie stanowią wypełnienie założonych celów Programu Rewitalizacji i stanowią odpowiedź na zdiagnozowane obszary kryzysu w analizie wskaźnikowej rozdziału - *Szczegółowa diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych* niniejszego dokumentu.

Wśród projektów Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023, znalazły się projekty społeczne oraz projekty infrastrukturalne. **Priorytetem działań w ramach realizacji założeń Programu Rewitalizacji są działania i projekty o charakterze społecznym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, jednak aby ich realizacja była możliwa, a efekty projektu przyniosły zamierzony skutek, niezbędna jest infrastruktura i zaplecze realizacyjne. Projekty infrastrukturalne dotyczące modernizacji infrastruktury wykorzystywanej na cele społeczne (świetlice wiejskie, zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych), służyć będą celom społecznym i kulturalnym oraz zasadniczo wpłyną na powodzenie działań społecznych, ale przede wszystkim umożliwią kompleksowy charakter działań prowadzonej interwencji.**

Podział projektów Programu Rewitalizacji przedstawia poniższy rysunek. Zgodnie z dotychczasową praktyką i rekomendacjami specjalistów ustala się, że projekty realizowane w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023, będą prowadzone na obszarze rewitalizacji.

Rysunek 31 Typologia projektów rewitalizacji w Programie Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023

Źródło: Opracowanie własne Contract Consulting

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Ze względu na wysoką dynamikę działań rewitalizacyjnych przyjęto następujące reguły włączania projektów do Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023 (zwanego dalej PR):

1. Listę zadań, szczegółowy zakres zadań, budżety i harmonogramy są ustalane i wprowadzone jako integralna część Programu Rewitalizacji i modyfikowane stosownie do bieżącego stanu realizacji projektu.
2. Projekty główne i uzupełniające prowadzone przez samorząd gminy i inne podmioty są wprowadzane do PR na podstawie fiszki projektowej, złożonej przez koordynatora lub partnera /interesariusza/, zaakceptowanej przez Zespół ds. Rewitalizacji i wprowadzane jako nowy projekt do Programu Rewitalizacji. Zmiana listy projektów wymaga zmiany Programu Rewitalizacji oraz podjęcia stosownej Uchwały.
3. Zespół ds. Rewitalizacji prowadzi systematyczny wykaz zmian w dokumencie PR i udostępnia w BIP aktualną treść PR i obowiązujących załączników.

2. Klasyfikacja projektów rewitalizacji

Poniżej przedstawiono listę projektów przewidzianych w ramach rewitalizacji, w której figurują: projekty główne oraz projekty uzupełniające.

FISZKI PROJEKTOWE- PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017-2023

Tabela 43 Projekt 1 – GŁÓWNY: "Dostosowanie terenu do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji w centrum miejscowości Boćki przy rzece Nurzec"

"Dostosowanie terenu do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji w centrum miejscowości Boćki przy rzece Nurzec"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum (działki: 720/7, 314, 1463/3, 1468, 596 obręb Boćki)
Wnioskodawca	Gmina Boćki
Realizator	Urząd Gminy Boćki, współpraca z kołem wędkarskim w zakresie organizacji zawodów, spotkań towarzystw wędkarskich, plenerów fotograficznych.
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest dostosowanie obszaru przy rzece Nurzec w centrum miejscowości Boćki dla potrzeb mieszkańców jako obszary rekreacyjne. W ramach projektu przewidziano karczowanie brzegów ze zbędnej roślinności, budowę nasypu z piasku lub kamieni, utworzenie miejsca spotkań mieszkańców w postaci miejsca grillowego, wyposażenie w elementy małej architektury: ławki, kosze na śmieci, miejsce grillowe oraz budowę promenady spacerowej i ścieżki edukacyjnej.
Uzasadnienie	Na obszarze rewitalizacji brak jest miejsc przeznaczonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców. Brakuje miejsc, gdzie możliwe byłoby spędzenie wolnego czasu na

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	świeżym powietrzu, miejsc, gdzie byłyby możliwości integracji społecznej mieszkańców.
Cele Projektu	Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji miejsc przeznaczonych do rekreacji i wypoczynku -Uporządkowanie i nadanie walorów estetycznych przestrzeni przyrodniczej na obszarze rewitalizacji - Zapewnienie miejsca integracji społecznej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Czas realizacji	2018-2019
Orientacyjny koszt	1 000 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki
Wskaźniki produktu	Liczba zagospodarowanych terenów nad rzeką Nurzec – 1 szt. Długość zagospodarowanych terenów nad rzeką Nurzec przeznaczonych na cele rekreacyjne- 660 m
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z zagospodarowanych terenów nad rzeką Nurzec, którzy wypełnili swój wolny czas- 700 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu - 3 Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne oraz celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do redukcji negatywnych zjawisk społecznych związanych z brakiem infrastruktury rekreacyjnej, dostosowanej do potrzeb różnorodnych wiekowo grup mieszkańców, brakiem integracji społecznej oraz wpłynie na poprawę wizerunku estetycznego i uporządkowanie miejsc służącym potrzebom lokalnej społeczności. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 44 Projekt 2 – GŁÓWNY: "Utworzenie miejsc spacerowo-rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji wraz z wyposażeniem w niezbędną infrastrukturę"

"Utworzenie miejsc spacerowo-rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji wraz z wyposażeniem w niezbędną infrastrukturę"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobzar Boćki Centrum– działka ewidencyjna nr 1345, 1346, 1347 obręb Boćki
Koordynator	Urząd Gminy Boćki, Gminny Ośrodek Kultury
Partnerzy	
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest utworzenie ciągów spacerowych wraz z instalacją urządzeń edukacyjno-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, wyposażenie w obiekty małej architektury: ławki, fontanny, kosze na śmieci, tablice informujących o zasobach przyrodniczych, infokioski, ławki interaktywne, oświetlenie oraz system monitoringu wizyjnego
Uzasadnienie	Na obszarze rewitalizacji w podobzarze Centrum istnieje potrzeba zapewnienia mieszkańcom obszaru wykorzystywanego na cele rekreacyjne, miejsca wypoczynku, miejsc spacerowych, służących wzajemnej integracji lokalnej społeczności

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji miejsc przeznaczonych do rekreacji i wypoczynku - Uporządkowanie i nadanie walorów estetycznych przestrzeni przyrodniczej na obszarze rewitalizacji - Edukacja przyrodnicza i ekologiczna na obszarze rewitalizacji - Integracja społeczna mieszkańców
Czas realizacji	2018
Orientacyjny koszt	1 000 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba zagospodarowanych ciągów spacerowych przeznaczonych na cele rekreacyjne oraz edukacyjno-ekologiczne- 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z zagospodarowanych ciągów, przeznaczonych na cele rekreacyjne oraz edukacyjno-ekologiczne, którzy zapełnili swój wolny czas- 100 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu - 3 Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne oraz celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do redukcji negatywnych zjawisk społecznych związanych z brakiem infrastruktury rekreacyjnej, dostosowanej do potrzeb różnorodnych wiekowo grup mieszkańców oraz wpłynie na poprawę wizerunku estetycznego i uporządkowanie miejsc służącym potrzebom lokalnej społeczności, a także podniesienie wiedzy przyrodniczej i ekologicznej. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 45 Projekt 3 – GŁÓWNY: "Podnoszenie integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zagospodarowanie terenu Parku w Boćkach"

"Podnoszenie integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zagospodarowanie terenu Parku w Boćkach"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum– działka ewidencyjna nr 411/3
Koordynator	Gmina Boćki
Partnerzy	-
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest modernizacja parku znajdującego się przy Kościele p.w. św. Józefa i Antoniego w Boćkach. W ramach projektu przewidziano instalację ławek, koszy na śmieci, tablic informujących o zasobach przyrodniczych i historycznych, oświetlenia.
Uzasadnienie	Na obszarze rewitalizacji w funkcjonującym parku brak jest estetycznie zorganizowanej przestrzeni rekreacyjnej posiadającej także walory użytkowe. Istnieje potrzeba zapewnienia mieszkańcom obszaru wykorzystywanego na cele rekreacyjne, który spełnia obowiązujące obecnie walory użytkowe i estetyczne.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji miejsc przeznaczonych do rekreacji i wypoczynku - Uporządkowanie i nadanie walorów estetycznych przestrzeni parku na obszarze rewitalizacji - Edukacja przyrodnicza i ekologiczna na obszarze rewitalizacji - Integracja społeczna mieszkańców
Czas realizacji	2018-2023

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Orientacyjny koszt	1 000 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba zrewitalizowanych parków na obszarze rewitalizacji- 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych parków na obszarze rewitalizacji, którzy zapełnili swój wolny czas- 300 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu - 3 Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne oraz celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do redukcji negatywnych zjawisk społecznych związanych z brakiem infrastruktury rekreacyjnej, dostosowanej do potrzeb różnorodnych wiekowo grup mieszkańców oraz wpłynie na poprawę wizerunku estetycznego i uporządkowanie miejsc służącym potrzebom lokalnej społeczności, a także podniesienie wiedzy przyrodniczej i ekologicznej. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 46 Projekt 4 – UZUPEŁNIAJĄCY: "Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez zagospodarowanie terenów publicznych na cele parkingu dla mieszkańców"

„Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez zagospodarowanie terenów publicznych na cele parkingu dla mieszkańców”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum – działka ewidencyjna nr 1507, 853, 852
Koordynator	Gmina Boćki
Partnerzy	Parafia Rzymsko-Katolicka w Boćkach
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele budowy parkingu dla mieszkańców wraz z sanitariatem, dla korzystających z obiektu sakralnego- przy cmentarzu Parafii Rzymsko-Katolickiej w Boćkach.
Uzasadnienie	Obecnie na obszarze rewitalizacji brak zorganizowanego miejsca parkingowego z którego mogliby korzystać mieszkańcy. Przestrzeń wokół cmentarza jest niezagospodarowana, a mieszkańcy nie posiadają możliwości zaparkowania swoich pojazdów samochodowych. Brak parkingu stwarza liczne zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym.
Cele Projektu	- Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji zagospodarowanej przestrzeni publicznej wykorzystywanej na cele parkingu - Uporządkowanie, zagospodarowanie i wprowadzenie ładu przestrzennego w miejscach publicznych - Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego
Czas realizacji	2018-2022
Orientacyjny koszt	500 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba urządzonych parkingów przy cmentarzu w Boćkach- 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z urządzonych parkingów przy cmentarzu w Boćkach, którym zapewniono miejsca parkingowe- 100 osób

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu - 3 Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne. Projekt przyczyni się do podniesienia walorów estetycznych i użytkowych przestrzeni publicznej poprzez budowę parkingu przy cmentarzu oraz zapewni mieszkańcom dogodną możliwość zaparkowania swoich pojazdów samochodowych i poprawę bezpieczeństwa komunikacyjnego. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 47 Projekt 5 – GŁÓWNY: "Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości poprzez działania szkoleniowe na obszarze rewitalizowanym"

„Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości poprzez działania szkoleniowe na obszarze rewitalizowanym”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum, świetlica w Sielcu, Dubnie, Śnieżkach
Koordinator	Gmina Boćki
Partnerzy	Szkoła Podstawowa w Boćkach
Krótki opis	<p>Przedmiotem projektu jest organizacja cyklu szkoleń dla mieszkańców w zakresie zakładani i prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach projektu przewidziano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ułatwienie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, - Kształcenie oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych, - Programy edukacyjne.
Uzasadnienie	Potrzeba wzmocnienia działań związanych z ożywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji wymaga działań interwencyjnych i zapewnienia mieszkańcom warunków do poprawy sytuacji bytowej, znalezienia odpowiedniego miejsca pracy i ewentualnej zmiany kwalifikacji dostosowanych do obecnych potrzeb rynku.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców - Zmniejszenie poziomu ubóstwa wśród mieszkańców - Podniesienie poziomu życia wśród mieszkańców
Czas realizacji	2019-2020
Orientacyjny koszt	150 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie podniesienia poziomu przedsiębiorczości- 5 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników przeprowadzonych szkoleń w zakresie podniesienia poziomu przedsiębiorczości, którzy podnieśli swoje kwalifikacje zawodowe- 40 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu - 2 Pobudzenie lokalnej gospodarki poprzez zwiększenie liczby aktywnie działających podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji oraz celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do umożliwienia mieszkańcom podniesienia kwalifikacji zawodowych i wzrost poziomu życia. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Uwagi	-
-------	---

Tabela 48 Projekt 6 – GŁÓWNY: "Działania prewencyjne podnoszące poziom bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i unikania sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu wśród mieszkańców"

"Działania prewencyjne podnoszące poziom bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i unikania sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu wśród mieszkańców"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum- Szkoła Podstawowa w Boćkach
Koordynator	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Boćkach
Partnerzy	Gmina Boćki,
Krótki opis	Edukacja i działania prewencyjne w zakresie podnoszenia świadomości mieszkańców dotyczących przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Projekt skierowany jest do dzieci i młodzieży, która dzięki projektowi będzie miała możliwość uczestnictwa w warsztatach i prelekcjach dotyczących tematyki profilaktyki uzależnień. Projekt umożliwi podniesienie umiejętności lepszego radzenia sobie w sytuacji zagrożeń i odporności na uzależnienia.
Uzasadnienie	Niewystarczająca wiedza mieszkańców w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa, prowadzi niejednokrotnie do sytuacji zagrożenia, które można wyeliminować przez system szkoleń i prelekcji.
Cele Projektu	- Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa - Profilaktyka uzależnień, - Poprawa jakości życia mieszkańców-
Czas realizacji	2018-2023
Orientacyjny koszt	100 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba przeprowadzonych działań prewencyjnych podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i zapobiegania sytuacjom zagrażającym zdrowiu i życiu- 5 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników przeprowadzonych działań prewencyjnych podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i zapobiegania sytuacjom zagrażającym zdrowiu i życiu, którzy podnieśli swój poziom wiedzy w zakresie bezpieczeństwa- 50 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do podniesienia wiedzy mieszkańców w zakresie unikania sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 49 Projekt 7 – GŁÓWNY: "Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Dubnie i Starowosi do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"

"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Dubnie i Starowosi do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Dubno, Starowieś, świetlica wiejska w Dubnie i w Starowosi
Koordynator	Gmina Boćki
Partnerzy	-
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest modernizacja świetlicy wiejskiej w Dubnie oraz w Starowosi i dostosowanie obiektu do celów społecznych. W ramach projektu przewidziano podniesienie standardów technicznych budynku w zakresie wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, a także remontu użytkowanych pomieszczeń.
Uzasadnienie	Obecnie funkcjonujący obiekt świetlicy wiejskiej w Dubnie wymaga przeprowadzenia prac remontowych. Znaczne potrzeby mieszkańców, brak odpowiednio wyposażonego miejsca spotkań, miejsca organizacji imprez kulturalnych, wymaga działań interwencyjnych w tym zakresie
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie parametrów technicznych świetlicy wiejskiej wykorzystywanej na cele społeczno-kulturalne, - Poprawa jakości życia mieszkańców - Poprawa estetyki budynku i przestrzeni
Czas realizacji	2019
Orientacyjny koszt	2 000 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba zmodernizowanych obiektów świetlicy wiejskiej -2 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba korzystających ze zmodernizowanej świetlicy, którzy zapewnili swój wolny czas - 150 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu - 3 Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, zapewniając im miejsce spotkań, wyposażone według potrzeb. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 50 Projekt 8 – GŁÓWNY: "Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Dubno i Starowieś umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

"Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Dubno i Starowieś umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Dubno, Starowieś, świetlica wiejska w Dubnie i w Starowsi
Koordynator	Urząd Gminy w Boćkach
Partnerzy	OSP DUBNO
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest utworzenie w obiekcie świetlicy wiejskiej w Dubnie oraz Starowsi Centrum Aktywności Społecznej, gdzie będą realizowane spotkania z mieszkańcami dotyczące bieżących potrzeb mieszkańców, szkolenia, kursy, prelekcje, imprezy kulturalne i edukacyjne. Istotnym elementem projektu będzie zorganizowanie społecznej inicjatywy wśród mieszkańców w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, osobom w wieku senioralnym (opieka, zakupy, sprząatanie, dowóz do ośrodka zdrowia, dowóz na imprezy kulturalne).
Uzasadnienie	Jak wykazała analiza społeczno-gospodarcza obejmująca obszar gminy, na obszarze rewitalizacji istnieje zapotrzebowanie nie tylko na miejsca integracji społecznej, miejsca realizacji imprez kulturalnych, wzbogacenia oferty kulturalnej, ale także zmniejszenia poziomu ubóstwa i wyobcowania wśród najstarszej części społeczności lokalnej.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa jakości życia mieszkańców - Zapewnienie różnorodnej oferty o charakterze społecznym i kulturalnym - Aktywizacja społeczna mieszkańców, - Zapełnienie czasu wolnego dla mieszkańców, - Stworzenie miejsca spotkań dla mieszkańców, - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Czas realizacji	2019-2023
Orientacyjny koszt	150 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych Centrów Aktywności Społecznej -2 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba korzystających z Centrum Aktywności Społecznej w Dubnie i Starowsi, którzy zapełnili swój wolny czas- 100 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, zapewniając im miejsce spotkań, szeroką ofertę kulturalną oraz umożliwi pomoc osobom niesamodzielnym, wymagającym wsparcia. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 51 Projekt 9 – GŁÓWNY: "Organizacja rajdu rodzinnego pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki"

"Organizacja rajdu rodzinnego pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki"

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum
Koordynator	Gminny Ośrodek Kultury w Boćkach,
Partnerzy	Gminna Biblioteka Publiczna w Boćkach, organizacje pozarządowe
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest organizacja cyklicznej, corocznej imprezy społeczno-rekreacyjnej pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki”, która nie tylko służyć będzie zacieśnianiu więzi rodzinnych i społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale uwrażliwi ich na piękno rodzimej przyrody oraz zabytków kulturowych oraz wpłynie na identyfikację mieszkańców z miejscem zamieszkania.
Uzasadnienie	Niewystarczająca integracja społeczna mieszkańców, brak poczucia więzi z miejscem zamieszkania, wymaga prowadzenia działań, które zmienią obecny stan rzeczy, a jednocześnie umożliwią zaproponowanie mieszkańcom nowej formy spędzenia wolnego czasu i popularyzacji aktywnego wypoczynku.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji różnorodnych możliwości spędzenia wolnego czasu - Edukacja przyrodnicza i ekologiczna na obszarze rewitalizacji - Popularyzacja aktywnego wypoczynku - Integracja społeczna mieszkańców
Czas realizacji	2018-2019
Orientacyjny koszt	150 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba zorganizowanych rajdów rodzinnych pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki” – 2 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób uczestniczących w zorganizowanych rajdach rodzinnych pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki”, którzy zapełnili swój wolny czas- 40 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do redukcji negatywnych zjawisk społecznych związanych z brakiem różnorodnej oferty spędzania wolnego czasu, niskim poziomem integracji społecznej na obszarze rewitalizacji oraz umożliwi aktywny wypoczynek mieszkańcom. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 52 Projekt 10 – GŁÓWNY: "Plener Plastyczny- zajęcia edukacyjno-kulturalne"

„Plener Plastyczny- zajęcia edukacyjno-kulturalne”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum, Nurzec
Koordynator	Gminny Ośrodek Kultury w Boćkach
Partnerzy	Gmina Boćki
Krótki opis	<p>Przedmiotem projektu jest organizacja cyklicznej, imprezy adresowanej do dzieci, młodzieży, uczniów szkół podstawowych w postaci organizacji pleneru plastycznego. Jego uczestnicy będą mogli wybrać miejsce lub obiekt, który zechcą namalować (rzeka Nurzec, park, Kościół p.w. św. Józefa i Antoniego w Boćkach, Cerkiew w Boćkach i Andryjankach, budynek CKT i inne). Wszystkie prace uczestników pleneru zostaną zaprezentowane w formie wystawy, a także kompletu widokówek do folderu. Podsumowaniem projektu będzie ponowne, uroczyste spotkanie wszystkich uczestników, połączone z wystawą prac plastycznych, wręczeniem gościom zaproszonym i uczestnikom folderów lub kompletu pocztówek, a także występami artystycznymi i prezentacją produktów lokalnych LGD.</p>
Uzasadnienie	Niewystarczająca integracja społeczna mieszkańców, brak poczucia więzi z miejscem zamieszkania, wymaga prowadzenia działań, które zmienią obecny stan rzeczy, a jednocześnie umożliwią zaproponowanie mieszkańcom nowej formy spędzenia wolnego czasu i popularyzację aktywnego wypoczynku.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji różnorodnych możliwości spędzenia wolnego czasu - Edukacja przyrodnicza i ekologiczna na obszarze rewitalizacji - Popularyzacja aktywnego wypoczynku - Integracja społeczna mieszkańców
Czas realizacji	2018
Orientacyjny koszt	150 000,00 zł
Źródła finansowania	<p>RPO WP 2014- 2020</p> <p>Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020</p>
Wskaźniki produktu	Liczba zorganizowanych plenerów plastycznych – 3 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób uczestniczących zorganizowanych plenerach plastycznych, którzy rozwinęli swoje zainteresowania i wykorzystali wolny czas- 20 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania)	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do redukcji negatywnych zjawisk społecznych związanych z brakiem różnorodnej oferty

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

w odniesieniu do celów programu	spędzania wolnego czasu oraz niskim poziomem integracji społecznej na obszarze rewitalizacji. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 53 Projekt 11 – GŁÓWNY: "Kultura i tradycja - Cykl imprez i spotkań dla mieszkańców"

„Kultura i tradycja - Cykl imprez i spotkań dla mieszkańców”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum, świetlice wiejskie w Dubnie, Sielcu, Śnieżkach, Mołoczach
Koordynator	Gminny Ośrodek Kultury w Boćkach
Partnerzy	Organizacje pozarządowe
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest organizacja cyklu imprez i spotkań dla mieszkańców, które poszerzą ich wiedzę dotyczącą lokalnej tradycji i spuścizny kulturowej. Przewidziano spotkania dla różnych grup wiekowych: od dzieci i młodzieży, poprzez dorosłych mieszkańców i seniorów. Projekt przewiduje cykl spotkań, prelekcji, warsztatów dla mieszkańców podnoszący poziom ich wiedzy historycznej, kulturowej (w zakresie lokalnej tradycji). Projekt dotyczy tzw. działań wspólnie angażujących młodzież i osoby starsze we wspólne działania, w postaci organizacji wystaw, prelekcji opracowanych przez dzieci i młodzież przy udziale i wiedzy seniorów lokalnej społeczności i posiadanych dokumentacji historycznych.
Uzasadnienie	Potrzeba wzmocnienia działań związanych z ożywieniem kulturalnym mieszkańców, stała się inspiracją do działań w zakresie realizacji przedmiotowego projektu. Istnieje uzasadniona potrzeba integracji społecznej i zapewnienia różnorodnych form spędzania wolnego czasu, kultywowania spuścizny kulturowej regionu poprzez organizację imprez pogłębiających wiedzę historyczną dotyczącą regionu i integrację mieszkańców z obszarem.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Ożywienie kulturalne mieszkańców obszaru rewitalizacji - Umożliwienie różnorodnych form spędzania wolnego czasu - Integracja społeczna mieszkańców
Czas realizacji	2017-2018

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Orientacyjny koszt	170 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba spotkań, warsztatów dla mieszkańców pn. „Kultura i tradycja” 5 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników spotkań, prelekcji, warsztatów pn. „kultura i tradycja”, którzy podnieśli swój poziom wiedzy i umożliwili dzięki uczestnictwu w ww. działaniach podniesienie poziomu integracji społecznej- 100 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do umożliwienia mieszkańcom różnorodnych form spędzania wolnego czasu, podniesie ich wiedzę oraz umożliwi integrację społeczną. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 54 Projekt 12 – GŁÓWNY: "Rozwój kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji poprzez umożliwienie mieszkańcom korzystania ze zdobyczy nowych technologii, w zorganizowanym cyklu spotkań pn. „Wykorzystanie nowoczesnych technologii informatycznych” (questing, program wykorzystujący elementy rzeczywistości wirtualnej)”

„Rozwój kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji poprzez umożliwienie mieszkańcom korzystania ze zdobyczy nowych technologii, w zorganizowanym cyklu spotkań pn. „Wykorzystanie nowoczesnych technologii informatycznych” (questing, program wykorzystujący elementy rzeczywistości wirtualnej)”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum- Gminny Ośrodek Kultury w Boćkach
Koordynator	Gminny Ośrodek Kultury w Boćkach
Partnerzy	Organizacje pozarządowe
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest organizacja cyklu imprez i spotkań dla mieszkańców, które wykorzystują zdobycze najnowszej technologii. W ramach projektu przewidziano realizację tzw. questingu, wykorzystanie technologii i elementów rzeczywistości wirtualnej.
Uzasadnienie	Potrzeba wzmocnienia działań związanych z ożywieniem kulturalnym mieszkańców i ich integracją, stała się inspiracją do działań w zakresie realizacji przedmiotowego projektu. Istnieje uzasadniona potrzeba integracji społecznej i zapewnienia różnorodnych form spędzania wolnego czasu, kultywowania spuścizny kulturowej regionu. Projekt umożliwi także promocję obszaru, promocję działań umożliwiających zastosowanie najnowocześniejszych technik informatycznych.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Cele Projektu	-
Czas realizacji	2018-2019
Orientacyjny koszt	100 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba przeprowadzonych działań pn."Wykorzystanie nowoczesne technologii informatycznych" 3 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników przeprowadzonych działań pn.."Wykorzystanie nowoczesne technologii informatycznych", którzy swój wolny czas 40 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do umożliwienia mieszkańcom różnorodnych form spędzania wolnego czasu, podniesie ich wiedzę w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii informatycznych oraz umożliwi integrację społeczną. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 55 Projekt 13 – GŁÓWNY: "Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego podnoszenia poziomu kultury fizycznej i integracji społecznej poprzez organizację różnorodnych form spędzania wolnego czasu w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, dzięki realizacji projektu pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch”

"Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego podnoszenia poziomu kultury fizycznej i integracji społecznej poprzez organizację różnorodnych form spędzania wolnego czasu w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, dzięki realizacji projektu pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Boćki Centrum, Dubno, Śnieżki, Nurzec, Sielc, Starowieś, Mołoczki
Koordynator	Urząd Gminy w Boćkach
Partnerzy	Szkoła Podstawowa w Boćkach, Szkoła Podstawowa w Andryjankach, organizacje pozarządowe
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest organizacja działań plenerowych, o charakterze kulturalnym społecznym i integracyjnym na obszarach dostępnej przestrzeni publicznej, parkach, placach zabaw. Promocja zdrowego trybu życia i aktywnego wypoczynku poprzez zorganizowany program działań. Wśród proponowanych zajęć będą ćwiczenia gimnastyczne, yoga, ćwiczenia sprawnościowe, gry i zabawy integracyjne dla różnorodnych wiekowo grup społecznych.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Uzasadnienie	Brak różnorodnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, wymaga działań interwencyjnych. Projekt podniesie poziom kultury fizycznej wśród mieszkańców, umożliwi zapewnienie mieszkańcom różnorodnych form spędzania wolnego czasu, wpłynie na ich integrację społeczną.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie poziomu kultury fizycznej wśród mieszkańców - Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców - Wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców
Czas realizacji	2018-2020
Orientacyjny koszt	100 000
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba przeprowadzonych działań w zakresie projektu pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch” 3 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników przeprowadzonych działań w zakresie projektu pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch”, którzy zapełnili swój wolny czas i podnieśli swój poziom aktywności sportowej - 50 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do umożliwienia mieszkańcom różnorodnych form spędzania wolnego czasu, podniesie ich poziom kultury fizycznej dzięki promocji aktywnego spędzania wolnego czasu. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 56 Projekt 14 – GŁÓWNY: "Wzmocnienie przynależności lokalnej i promocja produktu lokalnego dzięki organizacji różnorodnych form zapełnienia czasu wolnego na terenie funkcjonującej w Sielcu i Nurzcu świetlicy wiejskiej"

"Wzmocnienie przynależności lokalnej i promocja produktu lokalnego dzięki organizacji różnorodnych form zapełnienia czasu wolnego na terenie funkcjonującej w Sielcu i Nurzcu świetlicy wiejskiej"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Sielc, Nurzec – świetlica wiejska
Koordynator	Urząd Gminy w Boćkach
Partnerzy	Koło Gospodyń Wiejskich

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Krótki opis	Przedmiotem projektu jest cykl spotkań dla różnorodnych wiekowo mieszkańców, promujących produkt lokalny, spuściznę kulturową oraz zachowane tradycje lokalne. W ramach projektu prowadzone będą prezentacje lokalnych produktów, wykłady i warsztaty kulinarne, pogadanki historyczne i kulturowe (zwyczaje i tradycje ludowe), nauka tańców ludowych.
Uzasadnienie	Brak poczucia lokalnej przynależności wśród mieszkańców, niska wiedza kulturowa oraz mało zróżnicowana oferta kulturalna wymagają działań naprawczych i zmiany istniejącego stanu rzeczy.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa jakości życia mieszkańców - Zapewnienie różnorodnej oferty o charakterze społecznym i kulturalnym - Aktywizacja społeczna mieszkańców, - Zapełnienie czasu wolnego dla mieszkańców, - Stworzenie miejsca spotkań dla mieszkańców, - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Czas realizacji	2018-2023
Orientacyjny koszt	80 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba zorganizowanych różnorodnych form zapełnienia czasu wolnego na terenie świetlicy wiejskiej w Sielcu -5 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba korzystających ze zorganizowanych różnorodnych form zapełnienia czasu wolnego na terenie świetlicy wiejskiej w Sielcu, którzy zapełnili swój wolny czas - 30 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym oraz celu 2 - Pobudzenie lokalnej gospodarki poprzez zwiększenie liczby aktywnie działających podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, zapewniając im miejsce spotkań, szeroką ofertę kulturalną. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 57 Projekt 15 – GŁÓWNY: "Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Sielcu i Nurzcu do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Sielcu i Nurcu do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Sielc i Nurzec- świetlica wiejska w Sielcu, świetlica wiejska Nurzec
Koordynator	Gmina Boćki
Partnerzy	-
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest modernizacja świetlicy wiejskiej w Sielcu oraz Nurcu i dostosowanie obiektu do celów społecznych. W ramach projektu przewidziano dostosowanie pomieszczeń do potrzeb interesariuszy- głównie remont pomieszczeń służących wystawie i wytwarzaniu produktów lokalnych.
Uzasadnienie	Obecnie funkcjonujący obiekt świetlicy wiejskiej w Sielcu wymaga przeprowadzenia prac remontowych. Znaczne potrzeby mieszkańców, brak odpowiednio wyposażonego miejsca spotkań, miejsca organizacji imprez kulturalnych, wymaga działań interwencyjnych w tym zakresie.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie parametrów technicznych świetlicy wiejskiej wykorzystywanej na cele społeczno-kulturalne, - Poprawa jakości życia mieszkańców - Poprawa estetyki budynku i przestrzeni
Czas realizacji	2018-2023
Orientacyjny koszt	1 000 000
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba zmodernizowanych świetlic wiejskich -2szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba korzystających ze zmodernizowanych świetlic wiejskich w Sielcu i Nurcu, którym zapewniono korzystanie z nowoczesnego i funkcjonalnego obiektu- 150 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 3 - Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne oraz celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, zapewniając im miejsce spotkań oraz estetyczny, zmodernizowany obiekt przystosowany do celów społecznych. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Uwagi	-
-------	---

Tabela 58 Projekt 16 – GŁÓWNY: "Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Śnieżkach i Mołoczach do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"

"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Śnieżkach i Mołoczach do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Śnieżki, Mołoczki – świetlica wiejska w Śnieżkach, świetlica wiejska w Mołoczach
Koordynator	Gmina Boćki
Partnerzy	Osp śnieżki, Osp Mołoczki
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest modernizacja świetlicy wiejskiej w Śnieżkach oraz Mołoczach i dostosowanie obiektu do celów społecznych. W ramach projektu przewidziano: remont pomieszczeń wykorzystywanych na cele społeczne.
Uzasadnienie	Obecnie funkcjonujące obiekty świetlicy wiejskiej w Śnieżkach i Mołoczach wymagają przeprowadzenia prac remontowych. Znaczne potrzeby mieszkańców, brak odpowiednio wyposażonego miejsca spotkań, miejsca organizacji imprez kulturalnych, wymaga działań interwencyjnych w tym zakresie.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie parametrów technicznych świetlicy wiejskiej wykorzystywanej na cele społeczno-kulturalne, - Poprawa jakości życia mieszkańców - Poprawa estetyki budynku i przestrzeni
Czas realizacji	2018-2019
Orientacyjny koszt	600 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba zmodernizowanych świetlic wiejskich -2szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba korzystających ze zmodernizowanych świetlic wiejskich w Śnieżkach, którym zapewniono korzystanie z nowoczesnego i funkcjonalnego obiektu- 60 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania)	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 3 - Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne oraz celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

w odniesieniu do celów programu	instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, zapewniając im miejsce spotkań oraz estetyczny, zmodernizowany obiekt przystosowany do celów społecznych. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 59 Projekt 17 – GŁÓWNY: "Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Śnieżki i Mołoczki, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"

"Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Śnieżki i Mołoczki, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Śnieżki, Mołoczki – świetlica wiejska w Śnieżkach, świetlica wiejska w Mołoczkach
Koordynator	Gmina Boćki
Partnerzy	-
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest utworzenie w obiekcie świetlicy wiejskiej w Śnieżkach oraz Mołoczkach Centrum Aktywności Społecznej, gdzie będą realizowane spotkania z mieszkańcami dotyczące bieżących potrzeb mieszkańców, szkolenia, kursy, prelekcje, imprezy kulturalne i edukacyjne. Istotnym elementem projektu będzie zorganizowanie społecznej inicjatywy wśród mieszkańców w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, osobom w wieku senioralnym (opieka, zakupy, sprząatanie, dowóz do ośrodka zdrowia, dowóz na imprezy kulturalne).
Uzasadnienie	Jak wykazała analiza społeczno-gospodarcza obejmująca obszar gminy, na obszarze rewitalizacji istnieje zapotrzebowanie nie tylko na miejsca integracji społecznej, miejsca realizacji imprez kulturalnych, wzbogacenia oferty kulturalnej, ale także zmniejszenia poziomu ubóstwa i wyobcowania wśród najstarszej części społeczności lokalnej
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa jakości życia mieszkańców - Zapewnienie różnorodnej oferty o charakterze społecznym i kulturalnym - Aktywizacja społeczna mieszkańców, - Zapełnienie czasu wolnego dla mieszkańców, - Stworzenie miejsca spotkań dla mieszkańców, - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Czas realizacji	2020
Orientacyjny koszt	300 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

	Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych Centrów Aktywności Społecznej -2 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba korzystających z Centrum Aktywności Społecznej w Śnieżkach i Mołoczach, którzy zapełnili swój wolny czas- 30 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, zapewniając im miejsce spotkań, szeroką ofertę kulturalną oraz umożliwi pomoc osobom niesamodzielnym, wymagającym wsparcia. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 60 Projekt 18 – GŁÓWNY: "Z ekologią na ty"- cykl spotkań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i zasad ekologii"

"Z ekologią na ty"- cykl spotkań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i zasad ekologii"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobszar Boćki Centrum, Dubno, Sielc, Śnieżki, Starowieś, Mołoczki, Nurzec
Koordynator	Urząd Gminy w Boćkach
Partnerzy	Organizacje pozarządowe, Szkoła Podstawowa
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest cykl warsztatów, prelekcji, kampanii informacyjnych w zakresie ochrony środowiska, zasad ekologii dla różnorodnych wiekowo grup odbiorców
Uzasadnienie	Konieczność dbania o istniejące zasoby przyrodnicze, środowisko naturalne, czystość powietrza, gleby, wód, to istotny element współczesnej rzeczywistości, także w kontekście zasad zrównoważonego rozwoju. Potrzeba motywowania społeczności lokalnej do działań proekologicznych jest niezaprzeczalna.
Cele Projektu	- Poprawa jakości życia mieszkańców - Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie działań proekologicznych
Czas realizacji	2018-2023
Orientacyjny koszt	60 000

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020, WFOŚiGW
Wskaźniki produktu	Liczba spotkań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i zasad ekologii – 4 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników spotkań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i zasad ekologii, którzy podnieśli swój poziom wiedzy w przedmiocie spotkań-50 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz podniesie ich wiedzę w zakresie ochrony środowiska, zapobiegania katastrofom przyrodniczym i zastosowaniu wiedzy z zakresu ekologii w codziennym życiu. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 61 Projekt 19 – UZUPEŁNIAJĄCY: "Szlak budownictwa drewnianego w Boćkach"

"Szlak budownictwa drewnianego w Boćkach"	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Boćki- wzdłuż drogi nr 19 oraz innych ulic
Koordynator	Urząd Gminy Boćki
Partnerzy	Fundacja „Okolica”
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest zwrócenie uwagi na wartość zachowanego na terenie Bociek budownictwa drewnianego. Przetrwwały tu budynki: użyteczności publicznej (dawny budynek Urzędu Gminy), należące do parafii rzymsko-katolickiej (stara plebania – 1913 rok budowy), należące do parafii prawosławnej (plebania), wiele domów mieszkalnych oraz budynków gospodarczych: spichlerzy, stodół itd. W ramach projektu przewidziano zebranie informacji i stworzenie opisu wybranych dawnych drewnianych budynków oraz historii ich właścicieli i mieszkańców. Przygotowanie z myślą o mieszkańcach Bociek oraz turystach folderu zawierającego stworzone opisy oraz mapkę z lokalizacją budynków. Przygotowanie tablic z podstawowymi informacjami i umieszczenie ich na opisanych obiektach.
Uzasadnienie	Kilka budynków drewnianych objętych zakresem projektu, znajduje się bezpośrednio przy drodze nr 19, która jest główną drogą tranzytową na obszarze gminy, a jednocześnie wizytówką Bociek. Wyremontowanie obiektów wchodzących w skład projektu, opatrzenie stylowymi szyldami, zamiast przypadkowych chaotycznych reklam, wpłynie na estetykę obszaru rewitalizacji i podkreśli jego historyczny charakter.
Cele Projektu	Wzmocnienie wartości kulturowych obszaru rewitalizacji, podniesienie poziomu estetyki miejsca przestrzeni publicznej, promocja obszaru

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Czas realizacji	2018-2021
Orientacyjny koszt	150 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014-2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych szlaków w ramach projektu pn. „Szlak budownictwa drewnianego w Boćkach” - 1 szt.” Liczba wydanych folderów pn. „Szlak budownictwa drewnianego w Boćkach” - 100 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób które podniosły swój poziom wiedzy w zakresie informacji dotyczących Szlaku budownictwa drewnianego w Boćkach- 100 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do podniesienia wzmocnienia promocji obszaru rewitalizacji, podniesienia wiedzy kulturowej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz turystów, uporządkowania przestrzeni publicznej i nadania jej walorów estetycznych i funkcjonalnych. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 62 Projekt 20 – UZUPEŁNIAJĄCY: ”Z kulturą na Ty- cykl spotkań kulturalno-edukacyjnych”

”Z kulturą na ty cykl spotkań kulturalno - edukacyjnych”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Boćki Centrum- Gminny Ośrodek Kultury, świetlice wiejskie: Dubno, Starowieś, Sielc, Nurzec, Śnieżki, Mołoczki
Koordynator	Gminny Ośrodek Kultury
Partnerzy	Gmina Boćki
Krótki opis	<p>Cykl spotkań integracyjnych dla mieszkańców w ramach którego przewidziano pokazy taneczne, wokalne, filmowe, seanse teatralne, prezentację rzemiosła artystycznego. Przedmiotem projektu jest zwiększenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej. Umożliwienie mieszkańcom w różnych grupach wiekowych wypełnienie wolnego czasu, a także rozwój zainteresowań.</p> <p>Projekt w głównej mierze skierowany będzie do mieszkańców obszarów rewitalizacji. To właśnie ci mieszkańcy będą mieli preferencje w uczestnictwie w spotkaniach z uwagi na lokalizację projektu na obszarze rewitalizacji. Nie wyklucza się oczywiście udziału pozostałych mieszkańców zamieszkałych poza obszarem rewitalizacji. Projekt umożliwi aktywizację i integrację społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wzmocni różnorodność proponowanych zajęć w zakresie organizacji czasu wolnego dla mieszkańców.</p>

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Uzasadnienie	Dotychczasowa oferta kulturalna na obszarze rewitalizacji nie spełniała oczekiwań mieszkańców. Brak wystarczającej ilości imprez czy spotkań kulturalnych stanowi istotny problem mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Cele Projektu	Projekt wpłynie na zmianę obecnego stanu rzeczy, poszerzy zakres oferty kulturalnej i wpłynie na zwiększenie poziomu integracji społecznej na obszarze rewitalizacji.
Czas realizacji	2018-2019
Orientacyjny koszt	150 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba przeprowadzonych imprez i spotkań kulturalnych w ramach projektu pn. "Z kulturą na Ty- cykl spotkań kulturalno-edukacyjnych"- 4 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników projektów i działań edukacyjnych i kulturalnych adresowanych do różnych grup mieszkańców, którzy zagospodarowali swój wolny czas uczestnicząc w spotkaniach kulturalnych pn. "Z kulturą na Ty- cykl spotkań kulturalno-edukacyjnych"- 50 .osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do wzmocnienia promocji obszaru rewitalizacji, podniesienia wiedzy kulturowej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz turystów, uporządkowania przestrzeni publicznej i nadania jej walorów estetycznych i funkcjonalnych. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 63 Projekt 21 – UZUPEŁNIAJĄCY: „Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych pn. „Sprawni, zdrowi, uśmiechnięci”

„Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych pn. „Sprawni, zdrowi, uśmiechnięci”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: teren przy świetlicach wiejskich znajdujących się na obszarze rewitalizacji: Dubno, Śnieżki, Mołoczki, Sielc, Starowieś, Nurzec
Koordynator	Gmina Boćki
Partnerzy	Organizacje pozarządowe
Krótki opis	Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców na wolnym powietrzu: zajęcia gimnastyczne, poprawiające sprawność ruchową i pracę mięśni, joga, pilates. Projekt uzupełni braki w zakresie zróżnicowanej oferty rekreacyjno-sportowej dla

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

	mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zajęcia będą prowadzone przez instruktorów w ramach cyklicznych akcji odbywających się kilka razy w roku.
Uzasadnienie	Dotychczasowa oferta sportowo-rekreacyjna na obszarze rewitalizacji nie spełniała oczekiwań mieszkańców. Brak zajęć sportowo-rekreacyjnych dla zróżnicowanych wiekowo mieszkańców stanowi istotny problem na obszarze rewitalizacji.
Cele Projektu	Projekt wpłynie na zmianę obecnego stanu rzeczy, podniesie poziom kultury fizycznej wśród mieszkańców, umożliwi różnorodne wykorzystanie wolnego czasu i wpłynie na zwiększenie poziomu integracji społecznej na obszarze rewitalizacji.
Czas realizacji	2018-2019
Orientacyjny koszt	80 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014- 2020 Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba przeprowadzonych zajęć sportowo-rekreacyjnych w ramach projektu pn. „Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych pn. „Sprawni, zdrowi, uśmiechnięci” - 6 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników zajęć sportowo-rekreacyjnych w ramach projektu pn. „Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych pn. „Sprawni, zdrowi, uśmiechnięci”-, którzy zagospodarowali swój wolny czas i podnieśli swój poziom kultury fizycznej – 60 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do wzmocnienia promocji obszaru rewitalizacji, podniesienia kultury fizycznej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wpłynie na zwiększenie poziomu integracji społecznej. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 64 Projekt 22 – GŁÓWNY: "Budowa instalacji monitoringu na obszarze rewitalizacji"

„Budowa instalacji monitoringu na obszarze rewitalizacji”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: podobzar Boćki Centrum
Koordynator	Urząd Gminy Boćki
Partnerzy	-
Krótki opis	Przedmiotem projektu jest budowa instalacji monitoringu na obszarze rewitalizacji, w miejscach, gdzie istnieje realne zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców.
Uzasadnienie	Jak wykazały analizy i wywiady społeczne na obszarze rewitalizacji poziom bezpieczeństwa mieszkańców jest znacznie obniżony i wymaga działań

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	interwencyjnych. Dzięki budowie instalacji monitoringu podniesiony zostanie poziom bezpieczeństwa, co w konsekwencji wpłynie na zmniejszenie liczby czynów niezgodnych z prawem i zmniejszy ryzyko wypadków.
Cele Projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa - Podniesienie poziomu życia mieszkańców
Czas realizacji	2018
Orientacyjny koszt	150 000,00 zł
Źródła finansowania	<p>RPO WP 2014- 2020</p> <p>Rewitalizacja obszarów wiejskich, budżet Gminy Boćki, PROW 2014-2020</p>
Wskaźniki produktu	Liczba zamontowanych instalacji (kompletu) monitoringu wizyjnego- 1szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób zamieszkałych na obszarze rewitalizacji, którym dzięki budowie instalacji monitoringu zapewniono wyższy poziom bezpieczeństwa 470 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 3 - Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne. Projekt przyczyni się do podniesienia bezpieczeństwa mieszkańców na obszarze rewitalizacji i zmniejszenia liczby przestępstw i wykroczeń na wskazanym obszarze. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

Tabela 65 Projekt 23 – GŁÓWNY: „Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę oświetlenia hybrydowego na obszarze rewitalizacji”

„Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę oświetlenia hybrydowego na obszarze rewitalizacji”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Boćki Centrum
Koordynator	Gmina Boćki
Partnerzy	SOŁECTWO KOLONIA BOĆKI/ Stowarzyszenie Klekociaki/OSP BOCKI
Krótki opis	W rewitalizowanym obszarze występują miejsca które nie są objęte istniejącym systemem oświetlenia ulicznego. Na obszarze objętym przedmiotem projektu notowane są incydenty zakłócania porządku publicznego, co zagraża bezpieczeństwu mieszkańców i użytkowników. Budowa konwencjonalnego oświetlenia na obszarze objętym projektem jest niemożliwa ze względu na koszty planowania i realizacji inwestycji, dlatego projekt przewiduje budowę oświetlenia hybrydowego.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Uzasadnienie	Oświetlenie miejsc poprawi bezpieczeństwo mieszkańców. Zastosowanie oświetlenia hybrydowego pozwoli na obniżenie kosztów inwestycji, a także zminimalizuje koszty utrzymania. Projekt umożliwi wzrost wiedzy mieszkańców na temat ekologicznych instalacji oświetleniowych i OZE.
Cele Projektu	Podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców oraz promocja nowych technologii OZE
Czas realizacji	2018-2020
Orientacyjny koszt	450 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP, NFOŚ, WFOŚiGW
Wskaźniki produktu	Liczba projektów dotyczących budowy oświetlenia hybrydowego na obszarze rewitalizacji – 1 szt. Powierzchnia obszaru na którym montowane będzie oświetlenie hybrydowe- 125 m ²
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z zamontowanego oświetlenia hybrydowego, którym podniesiono poziom bezpieczeństwa i zapewniono bezpieczną przestrzeń - 150 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 3 - Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne. Projekt przyczyni się do podniesienia bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji oraz zapewnienia mieszkańcom funkcjonalnej infrastruktury. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	

Tabela 66 Projekt 24 – GŁÓWNY: „Wzmocnienie poziomu aktywności mieszkańców poprzez budowę ścieżek rolkowo- rowerowych na obszarze rewitalizacji”

„Wzmocnienie poziomu aktywności mieszkańców poprzez budowę ścieżek rolkowo- rowerowych na obszarze rewitalizacji”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Boćki Centrum
Koordynator	Urząd Gminy Boćki
Partnerzy	SOŁECTWO KOLONIA BOĆKI/ Stowarzyszenie Klekociaki/OSP BOCKI/gospodarstwa agroturystyczne
Krótki opis	W rewitalizowanym obszarze brakuje miejsc aktywnego wypoczynku. Gmina nie dysponuje terenami na których mogłaby powstać infrastruktura sportowa. Może w tym celu wykorzystać system drogowy. W obszarze Bociek Centrum znajdują się ciągi drogowe które można wykorzystać do budowy tras rowerowych i tras dla rolkarzy. Brak oferty dla młodzieży wpływa destrukcyjnie na ich rozwój przejawem czego są postępowania policji i nadzory kuratorskie.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Uzasadnienie	Wybudowanie ścieżek rowerowych i rolkowych umożliwi spędzanie aktywnie czasu oraz pozwoli wyładować pokłady energii zgromadzone w młodych ludziach. Będzie to jedyna taka oferta w okolicy.
Cele Projektu	Wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu przez ludzi aktywnych oraz bezpieczne połączenie komunikacyjne pieszo-rowerowe
Czas realizacji	2018-2022
Orientacyjny koszt	2 000 000,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014-2020
Wskaźniki produktu	Liczba urządzonych ścieżek rolkowo-rowerowych – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z ścieżek, którym podniesiono poziom bezpieczeństwa i zapewniono spędzanie aktywne czasu- 200 osób
Sposób oceny efektów realizacji projektu (działania) w odniesieniu do celów programu	Projekt odnosi się do zdefiniowanego w Programie Rewitalizacji celu 3 - Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej na obszarze rewitalizacji poprzez działania infrastrukturalne oraz celu 1 - Rozwój kapitału społecznego oraz zmniejszenie poziomu dysfunkcji społecznej na obszarze rewitalizacji dzięki działaniom instytucjonalnym. Projekt przyczyni się do podniesienia bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji oraz zapewnienia mieszkańcom funkcjonalnej infrastruktury. Efekty realizacji projektu zmierzone zostaną przez wskaźniki produktu i rezultatu określone powyżej.
Uwagi	-

3. Inne projekty uzupełniające rodzaje przedsięwzięć

Komplementarność przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie Rewitalizacji zostanie wzmocniona poprzez realizację zadań inwestycyjnych gminy przewidzianych w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Dodatkowo, należy zaplanować inne, uzupełniające działania dla wzmocnienia procesu rewitalizacji, które z uwagi na brak zdefiniowanych dotychczas wytycznych, programów, nie mogą być szczegółowo zdefiniowane. Poniższa tabela prezentuje pozostałe, inne działania, które uzupełniać będą projekty w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 67 Inne działania, poza podstawowymi projektami i przedsięwzięciami, przyczyniające się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk występujących na terenach rewitalizowanych

SFERA	CELE OPERACYJNE / KIERUNKI DZIAŁAŃ W PROGRAMIE REWITALIZACJI	PLANOWANE, INNE RODZAJE PRZEDSIĘWZIĘĆ WRAZ Z CHARAKTERYSTYKĄ
SPOŁECZNA	C1.1 Aktywizacja społeczności lokalnej oraz integracja mieszkańców	W ramach przedsięwzięć planowane są działania społeczne integracyjne i aktywizujące mieszkańców w postaci spotkań, prelekcji dotyczących bieżących zagadnień życia społecznego na obszarze rewitalizowanym
	C1.2 Zwiększenie poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym poprzez organizację działań w tym zakresie	W ramach przedsięwzięć planowana jest organizacja imprez kulturalnych przy współpracy z funkcjonującymi na obszarze rewitalizacji organizacjami pozarządowymi
	C1.3 Realizacja projektów edukacyjnych i kulturalnych adresowanych do różnych grup mieszkańców	W ramach przedsięwzięć planuje się organizację szkoleń dotyczących korzystania z technik informatycznych i Internetu dla osób w wieku poprodukcyjnym lub osób pragnących podnieść kwalifikacje zawodowe
FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA I TECHNICZNA	C3.4 Poprawa estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni publicznej	W ramach przedsięwzięć planuje się bieżące remonty oraz poprawę funkcjonalności ogólnodostępnych budynków i przestrzeni publicznych w postaci odnowy tkanki budowlanej czy bieżącej poprawy zewnętrznej przestrzeni publicznej w postaci nasadzeń roślinności, wymiany/doposażenia w obiekty małej infrastruktury.
	C3.2 Inwestycje w infrastrukturę społeczno-kulturalną i sportowo-rekreacyjną	W ramach przedsięwzięć planowane są działania dotyczące budowy przebudowy ścieżek rowerowych i budowy/rozbudowy ciągów pieszo rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

SFERA	CELE OPERACYJNE / KIERUNKI DZIAŁAŃ W PROGRAMIE REWITALIZACJI	PLANOWANE, INNE RODZAJE PRZEDSIĘWZIĘĆ WRAZ Z CHARAKTERYSTYKĄ
ŚRODOWISKOWA	C3.3 Podejmowanie działań mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego	W ramach przedsięwzięć planowana jest organizacja pikników ekologicznych, popularyzujących zagadnienia ochrony środowiska

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ XIII. Komplementarność przedsięwzięć w różnych aspektach działania

1. Komplementarność działań rewitalizacyjnych

Kompleksowy program rewitalizacji spełnia wymogi komplementarności. Wzajemne uzupełnianie projektów jest wynikiem współistnienia uwarunkowań, które jako takie oddziałują na siebie, zależność ta implikuje kolejne, niezbędne działania, które umożliwią wypełnienie celów i oczekiwanych rezultatów Programu. Podstawowe wymiary „wzajemnego uzupełniania się” elementów programu, a w szczególności projektów rewitalizacji ujęto poniżej, w formie schematu.

Rysunek 32 Schemat dotyczący komplementarności poszczególnych elementów Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Unia Europejska
Fundusz Spójności

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Projekty, które zostały uwzględnione w programie rewitalizacji zostały zaplanowane na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, jako działania wzajemnie uzupełniające się oraz wpływające na redukcję sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji, ale także oddziałujące na cały obszar gminy. Działania te mają charakter „miękki” (projekty społeczne) oraz charakter „twardy” (projekty infrastrukturalne), przewidziane są do realizacji na obszarze rewitalizacji, głównie dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych, ale nie wykluczają udziału pozostałych mieszkańców Gminy Boćki.

Diagnoza obszarów kryzysu pozwoliła na wskazanie poszczególnych terenów Gminy, na których istnieje największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych a także koncentracja występowania problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych czy środowiskowych. Planowane do realizacji projekty rewitalizacyjne skupiają się na tym obszarze i są z nim ściśle powiązane, ale jednocześnie oddziałują na cały obszar gminy. Jak pokazuje poniższa tabela, poszczególne projekty rewitalizacyjne dopełniają się wzajemnie w ujęciu przestrzennym, a także zostały skonstruowane w oparciu o cel, którym zasadniczo jest zniwelowanie problemów społecznych, w związku z czym podejmowane działania korelują względem siebie.

Komplementarność przestrzenna wskazanych działań i projektów została w niniejszym Programie spełniona poprzez koncentrację w wielu miejscach objętych kryzysem (nie tylko w sposób wybiórczy, punktowy. Na każdym z podobszarów rewitalizacji zaplanowano realizację przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 68 Komplementarność działań rewitalizacyjnych w ujęciu przestrzennym - miejsce realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji

Lp.	Nazwa projektu	OBSZAR REWITALIZACJI						
		Boćki Centrum	Dubno	Mołoczki	Nurzec	Sielc	Śnieżki	Starowieś
1.	"Dostosowanie terenu do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji w centrum miejscowości Boćki przy rzece Nurzec"							
2.	"Utworzenie miejsc spacerowo-rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji wraz z wyposażeniem w niezbędną infrastrukturę"							
3.	"Podnoszenie integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zagospodarowanie terenu Parku w Boćkach"							
4.	"Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez zagospodarowanie terenów publicznych na cele parkingu dla mieszkańców"							
5.	"Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości poprzez działania szkoleniowe na obszarze rewitalizowanym"							
6.	"Działania prewencyjne podnoszące poziom bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i unikania sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu wśród mieszkańców"							
7.	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Dubnie i Starowiesi do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"							

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	OBSZAR REWITALIZACJI						
		Boćki Centrum	Dubno	Mołoczki	Nurzec	Sielc	Śnieżki	Starowieś
8.	"Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Dubno i Starowieś, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"							
9.	"Organizacja rajdu rodzinnego pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki"							
10.	"Plener Plastyczny- zajęcia edukacyjno-kulturalne"							
11.	"Kultura i tradycja - Cykl imprez i spotkań dla mieszkańców"							
12.	"Rozwój kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji poprzez umożliwienie mieszkańcom korzystania ze zdobyczy nowych technologii, w zorganizowanym cyklu spotkań pn. „Wykorzystanie nowoczesnych technologii informatycznych” (questing, program wykorzystujący elementy rzeczywistości wirtualnej)"							
13.	"Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego podnoszenia poziomu kultury fizycznej i integracji społecznej poprzez organizację różnorodnych form spędzania wolnego czasu w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, dzięki realizacji projektu pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch"							

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	OBSZAR REWITALIZACJI						
		Boćki Centrum	Dubno	Mołoczki	Nurzec	Sielc	Śnieżki	Starowieś
14.	"Wzmocnienie przynależności lokalnej i promocja produktu lokalnego dzięki organizacji różnorodnych form wypełnienia czasu wolnego na terenie funkcjonującej w Sielcu i Nurzcu świetlicy wiejskiej"							
15.	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Sielcu i Nurzcu do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"							
16.	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Śnieżkach i Mołoczki do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"							
17.	"Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowościach Śnieżki i Mołoczki, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"							
18.	"Z ekologią na ty" - cykl spotkań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i zasad ekologii"							
19.	"Szlak budownictwa drewnianego w Boćkach"							
20.	"Z kulturą na Ty- cykl spotkań kulturalno-edukacyjnych"							

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Lp.	Nazwa projektu	OBSZAR REWITALIZACJI						
		Boćki Centrum	Dubno	Mołoczki	Nurzec	Sielc	Śnieżki	Starowieś
21.	„Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych pn. „Sprawni, zdrowi, uśmiechnięci”							
22.	„Budowa instalacji monitoringu na obszarze rewitalizacji”							
23.	„Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę oświetlenia hybrydowego na obszarze rewitalizacji”							
24.	„Wzmocnienie poziomu aktywności mieszkańców poprzez budowę ścieżek rolkowo- rowerowych na obszarze rewitalizacji”							

Źródło: opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Powodzenie projektów rewitalizacyjnych jest uwarunkowane odpowiednimi działaniami, które rozwiązywać będą występujące problemy na obszarze zdiagnozowanym jako obszar kryzysu w Gminie. Przeprowadzona diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w ramach niniejszego dokumentu wykazała, iż wśród wielu niekorzystnych zjawisk wskazanych na obszarze zdegradowanym znajdują się takie zjawiska jak: wysoki stopień ubóstwa oraz niski poziom kapitału społecznego, brak aktywności społecznej mieszkańców, niski poziom integracji, niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, brak uniwersalnej oferty wykorzystania czasu wolnego i rozwoju zainteresowań, brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych i miejsc wykorzystywanych na cele społeczno-kulturalne, niski poziom bezpieczeństwa, niski poziom wiedzy dotyczącej ochrony środowiska. Wskazane w niniejszym Programie Rewitalizacji projekty realizują założenia komplementarności problemowej, ponieważ rozwiązują wskazane wyżej problemy oraz stanowią

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

jednoznaczną odpowiedź na zdefiniowane w Programie cele strategiczne, wypełniając tym samym cel główny programu, który zdefiniowano następująco: „Wysoka jakość życia mieszkańców, zapewniająca warunki do rozwoju społecznego i zawodowego na obszarze rewitalizacji”.

W zestawieniach tabelarycznych poniżej znajduje się wykaz projektów w ramach Programu Rewitalizacji, które wykazują wzajemne powiązania celów i problemów koniecznych do rozwiązania na obszarze wskazanym do rewitalizacji.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 69 Powiązania problemów i projektów rewitalizacji wraz z przypisaniem celu do konkretnego projektu w Programie Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023

Główne problemy /na podstawie diagnozy, ankietyzacji, ekspertyz, spotkań konsultacyjnych/	Cele Programu Rewitalizacji	Dedykowane projekty
brak aktywności społecznej mieszkańców, niski poziom integracji	C1 ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM	P6, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P17, P18, P20, P21
niski poziom rozwoju przedsiębiorczości	C2 POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZECZ ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNE DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI	P5
wysoki stopień ubóstwa oraz niski poziom kapitału społecznego	C1 ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM	P5, P6, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P17, P18, P20, P21
brak uniwersalnej oferty wykorzystania czasu wolnego i rozwoju zainteresowań	C1 ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM	P6, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P17, P18, P19, P20, P21
brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych i miejsc wykorzystywanych na cele społeczno-kulturalne	C3 PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZECZ DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE	P1, P2, P3, P4, P7, P15, P16, P19, P22, P23, P24
niski poziom bezpieczeństwa	C1 ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM	P1, P4, P6, P22, P23
niski poziom wiedzy dotyczącej ochrony środowiska	C1 ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM	P18

Źródło: opracowanie własne

Tabela 70 Powiązania problemów, celów i projektów w Programie Rewitalizacji Gminy Boćki na lata 2017-2023

Legenda: Tabela wskazuje problem ujęty w diagnozie kryzysu oraz cel strategiczny, który stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem. Kolorem niebieskim zaznaczono projekty, które rozwiązują problem uwidoczniiony w diagnozie kryzysu.

Lp.	Nazwa projektu	Problem					
		UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, NISKI POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	BRAK INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	BEZROBOCIE I NISKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	NISKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY WYKORZYSTYWA NEJ NA CELE SPOŁECZNE
		CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 2	CEL 1	CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 3	CEL 3
		1. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM 2. CEL STRATEGICZNY: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI 3. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
1.	"Dostosowanie terenu do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji w centrum miejscowości Boćki przy rzece Nurzec"						
2.	"Utworzenie miejsc spacerowo-rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji wraz z wyposażeniem w niezbędną infrastrukturę"						

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	Problem					
		UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, NISKI POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	BRAK INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	BEZROBOCIE I NISKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	NISKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY WYKORZYSTYWA NEJ NA CELE SPOŁECZNE
		CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 2	CEL 1	CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 3	CEL 3
		1. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM 2. CEL STRATEGICZNY: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI E DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI 3. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
3.	"Podnoszenie integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zagospodarowanie terenu Parku w Boćkach"						
4.	"Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez zagospodarowanie terenów publicznych na cele parkingu dla mieszkańców"						
5.	"Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości poprzez działania szkoleniowe na obszarze rewitalizowanym"						

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOCKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	Problem					
		UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, NISKI POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	BRAK INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	BEZROBOCIE I NISKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	NISKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY WYKORZYSTYWA NEJ NA CELE SPOŁECZNE
		CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 2	CEL 1	CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 3	CEL 3
		1. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM 2. CEL STRATEGICZNY: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI E DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI 3. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
6.	"Działania prewencyjne podnoszące poziom bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i unikania sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu wśród mieszkańców"						
7.	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Dubnie i Starowcu do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"						
8.	"Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Dubno i Starowieś, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"						

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	Problem					
		UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, NISKI POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	BRAK INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	BEZROBOCIE I NISKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	NISKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY WYKORZYSTYWA NEJ NA CELE SPOŁECZNE
		CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 2	CEL 1	CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 3	CEL 3
		1. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM 2. CEL STRATEGICZNY: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI E DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI 3. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
9.	" Organizacja rajdu rodzinnego pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki"						
10.	"Plener Plastyczny- zajęcia edukacyjno-kulturalne"						
11.	"Kultura i tradycja - Cykl imprez i spotkań dla mieszkańców"						
12.	"Rozwój kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji poprzez umożliwienie mieszkańcom korzystania ze zdobyczy nowych technologii, w zorganizowanym cyklu spotkań pn. „Wykorzystanie nowoczesnych technologii"						

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOCKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	Problem					
		UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, NISKI POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	BRAK INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	BEZROBOCIE I NISKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	NISKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY WYKORZYSTYWA NEJ NA CELE SPOŁECZNE
		CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 2	CEL 1	CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 3	CEL 3
		1. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM 2. CEL STRATEGICZNY: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI E DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI 3. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
	informatycznych” (questing, program wykorzystujący elementy rzeczywistości wirtualnej)”						
13.	”Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego podnoszenia poziomu kultury fizycznej i integracji społecznej poprzez organizację różnorodnych form spędzania wolnego czasu w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, dzięki realizacji projektu pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch”						
14.	”Wzmocnienie przynależności lokalnej i promocja produktu lokalnego dzięki organizacji różnorodnych form zapełnienia czasu wolnego						

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	Problem					
		UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, NISKI POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	BRAK INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	BEZROBOCIE I NISKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	NISKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY WYKORZYSTYWA NEJ NA CELE SPOŁECZNE
		CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 2	CEL 1	CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 3	CEL 3
		1. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM 2. CEL STRATEGICZNY: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI E DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI 3. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
	na terenie funkcjonującej w Sielcu i Nurzcu świetlicy wiejskiej”						
15.	”Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Sielcu i Nurzcu do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji”						
16.	”Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Śnieżkach i Mołoczach do potrzeb						

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOCKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	Problem					
		UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, NISKI POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	BRAK INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	BEZROBOCIE I NISKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	NISKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY WYKORZYSTYWA NEJ NA CELE SPOŁECZNE
		CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 2	CEL 1	CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 3	CEL 3
		1. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM 2. CEL STRATEGICZNY: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI E DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI 3. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
	społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji”						
17.	”Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowościach Śnieżki i Mołoczki, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym”						
18.	”Z ekologią na ty”- cykl spotkań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i zasad ekologii”						

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	Problem					
		UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, NISKI POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	BRAK INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	BEZROBOCIE I NISKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	NISKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY WYKORZYSTYWA NEJ NA CELE SPOŁECZNE
		CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 2	CEL 1	CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 3	CEL 3
		1. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM 2. CEL STRATEGICZNY: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI E DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI 3. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
19.	"Szlak budownictwa drewnianego w Boćkach"						
20.	"Z kulturą na Ty- cykl spotkań kulturalno-edukacyjnych"						
21.	"Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych pn. „Sprawni, zdrowi, uśmiechnięci”"						
22.	"Budowa instalacji monitoringu na obszarze rewitalizacji"						

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOCKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	Problem					
		UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, NISKI POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	BRAK INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	BEZROBOCIE I NISKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	NISKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY WYKORZYSTYWA NEJ NA CELE SPOŁECZNE
		CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 2	CEL 1	CEL 1 CEL 2	CEL 1 CEL 3	CEL 3
		1. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM INSTYTUCJONALNYM 2. CEL STRATEGICZNY: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI E DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI 3. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZEC DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
23.	„Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę oświetlenia hybrydowego na obszarze rewitalizacji”						
24.	„Wzmocnienie poziomu aktywności mieszkańców poprzez budowę ścieżek rolkowo- rowerowych na obszarze rewitalizacji”						

Źródło: opracowanie własne Contract Consulting

Unia Europejska
Fundusz Spójności

KOMPLEMENTARNOŚĆ CZASOWA

Rewitalizacja to proces złożony i długotrwały, który powinien zostać odpowiednio zaplanowany i rozłożony w czasie. Jedynie spójna wizja prowadzonych działań i ich komplementarność czasowa mogą przynieść oczekiwane rezultaty.

Należy wspomnieć, iż obecnie opracowany Program Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023, stanowi kontynuację prowadzonych od wielu lat działań w zakresie rewitalizacji zarówno społecznej jak i infrastrukturalnej, prowadzonej ze strony samorządu terytorialnego.

Komplementarność czasowa dotycząca prowadzonego procesu rewitalizacji warunkowana jest nie tylko racjonalnym rozłożeniem w czasie planowanych przedsięwzięć i inwestycji, ale przede wszystkim dotyczy kontynuacji działań dotyczących rewitalizacji na obszarze gminy, które prowadzone są od wielu lat, a które między innymi współfinansowane były ze środków Unii Europejskiej w ramach poprzedniej perspektywy finansowania na lata 2007-2013 oraz obecnej 2014-2020. Działania te mogą być kontynuowane z powodzeniem obecnie, w ramach aktualnie obowiązującej perspektywy na lata 2014-2020. Poniższej zestawiono listę działań, które miały charakter rewitalizacyjny w ramach perspektywy UE i które odpowiadają na obecne problemy wykazane w obszarze rewitalizacji.

Tabela 71 Projekty o charakterze rewitalizacyjnym zrealizowane w Gminie Boćki w ramach perspektywy finansowania UE na lata 2007-2013

Lp.	Program/działanie/Tytuł projektu	Założenia projektu	Kwota całkowita projektu
1	Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich Projekt pn. „Profesjonalista w Kulturze – edukacja muzyczna na wsi”	Szkolenia – edukacja muzyczna, wystąpienia publiczne, wydanie płyty zespołu	49.555,00 zł
2	Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.1.1 Zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej. Projekt pn. Klub Przedszkolaka „BOCIEK”	W ramach obecnie realizowanego projektu Klub Przedszkolaka BOCIEK istnieją dwa punkty przedszkolne. Po zakończeniu realizacji pierwszego projektu, a przed napisaniem drugiego rodzicom dzieci w wieku 3-5 lat rozdane były ankiety z których wynikało, iż rodzice zgłosili propozycję, by przedszkole otwarte było od 7 do 16 tak, aby mogli zostawić dziecko w przedszkolu na czas pracy. Dlatego teraz punkt 3-4 latków (25 dzieci) otwarty jest od 7.15. do 16.15. Punkt 5 latków (20 dzieci) zaś realizowany jest w szkole w godzinach od 8.00. do 12.30. W każdym punkcie oprócz podstawy programowej realizowane są zajęcia rytmiki, języka obcego, zajęć literackich i regionalnych	282.614,60 zł

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

		(wycieczki) terapii logopedycznej a dla rodziców zajęcia z psychoedukacji.	
3	Program Operacyjny Kapitał Ludzki działanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszenie różnic w jakości usług edukacyjnych Projekt pn. Wyrównać szanse	<p>W okresie październik 2009 – czerwiec 2010 Gmina Boćki realizowała projekt „Wyrównać szanse”. Projekt skierowany był do uczniów Zespołu Szkół w Boćkach i Szkoły Podstawowej w Andryjankach i polegał na dodatkowych zajęciach, które rozwijały zainteresowania uczestników i wyrównywały braki edukacyjne. Biuro projektu przed napisaniem wniosku skierowało ankiety do nauczycieli, którzy zgłosili propozycje zajęć jakie ich zdaniem powinny być prowadzone, aby pomóc uczniom. I tak oto w projekcie ujęte zostały takie zadania jak:</p> <p>1. Informacja i promocja</p> <p>Przygotowane zostały materiały promocyjne: plakaty, ulotki, plecaki długopisy z nadrukiem i tablice informacyjne na budynki, w których jest realizowany projekt. Materiały informujące o ofercie zostały rozpropagowane mieszkańcom, a plecaki i długopisy beneficjentom (uczniom). Została też zamieszczona informacja na stronie internetowej Gminy Boćki.</p> <p>2. Klub Młodego Ekologa</p> <p>W ramach tego działania uczniowie uczestniczyli w wyjeździe edukacyjnym do Instytutu Meteorologii i Ochrony Środowiska w Białymstoku. Zorganizowana została również wycieczka do Instytutu Ochrony Wód i Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie. Zakupiono pH-metr, laptop, pomoce dydaktyczne potrzebne do obsługi pH-mertu oraz do przeprowadzania doświadczeń założonych w programie pracy przez nauczyciela. W ramach klubu dzieci doskonaliły umiejętności przyrodnicze w przystępnej formie z troską o środowisko naturalne. Dzięki staraniom nauczyciela zakupiono dzieciom karty wędkarskie. W zajęciach Klub Młodego Ekologa udział brało 15 uczniów.</p> <p>3. Dodatkowe zajęcia- nauka j. angielskiego</p> <p>Zajęcia kształciły u dzieci umiejętność posługiwania się językiem obcym. Prowadzący kładł nacisk na doskonalenie umiejętności konwersacji i praktycznego wykorzystania języka. Dla potrzeb realizacji tego zadania zakupione zostały pomoce naukowe dla każdego ucznia - słowniki. W projekcie zakładano, iż w dodatkowych zajęciach j. angielskiego weźmie udział 60 osób (6 grup) jednak w rzeczywistości z zajęć skorzystało 71 osób.</p>	399.559,00 zł

Unia Europejska
Fundusz Spójności

		<p>4. Dodatkowe zajęcia informatyczne</p> <p>W ramach tych zajęć odbywała się nauka pracy z komputerem w rozszerzonym zakresie, nauka posługiwania się narzędziami Pakietu Office, COREL, nauka praktycznego i racjonalnego wykorzystania zasobów Internetu. Na potrzeby zajęć zakupione zostały pomoce naukowe potrzebne do przeprowadzenia zajęć zgodnie z założonym programem. Zajęcia odbywały się przy wykorzystaniu sprzętu ICT zakupionego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2004-2006. W dodatkowych zajęciach informatycznych przewidziano udział dla 30 osób (3 grupy) jednak brało w nich udział aż 43 osoby.</p> <p>5. Terapia logopedyczna</p> <p>Terapia indywidualna przeznaczona była dla uczniów z wadą wymowy. Odbywała się raz w tygodniu po 0,5h na dziecko. Dzieci uczestniczyły w terapii na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej. Pierwotnie w terapii logopedycznej udział miało brać 20, po przeprowadzonych badaniach okazało się, że terapii potrzebowało 26 dzieci.</p> <p>6. Zespół korekcyjno-kompensacyjny</p> <p>Zajęcia przeznaczone były dla uczniów mających zaburzenia podstawowych funkcji poznawczych, posiadających specyficzne trudności z czytaniem i pisanem. Zajęcia korzystnie wpływały na stymulację rozwojową dziecka i niwelowanie różnic w rozwoju. Projekt zakładał, iż w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych udział weźmie 10 a faktycznie brało 17 osób.</p> <p>7. Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze</p> <p>W tym zadaniu otrzymywali wsparcie uczniowie mający braki edukacyjne w wiadomościach i umiejętnościach, objawiający specyficzne trudności w przyswajaniu wiedzy, by te braki uzupełnić. Na potrzeby tego zadania zakupione zostały środki na przygotowanie materiałów do zajęć (papier ksero), jak również zgodnie z zaakceptowanymi przez Urząd Marszałkowski zmianami w budżecie pomoce dydaktyczne potrzebne do sprawniejszego przeprowadzania zajęć, i do lepszego przyswajania wiedzy przez dzieci. Projekt przewidywał, iż w zajęciach weźmie udział 84 uczniów w rzeczywistości jednak wzięło udział 103 osoby.</p> <p>8. Wychowanie przez sztukę z elementami socjoterapii</p>	
--	--	--	--

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	<p>Uczniowie objęci wsparciem byli na spektaklu „Dziadek do orzechów” w Teatrze Wielkim w Warszawie. Było to dla dzieci nowe doświadczenie, ponieważ tylko nieliczni mieli okazję być w teatrze wcześniej. W ramach tego zadania uczniowie uczestniczyli w warsztatach teatralnych z doskonaleniem talentów aktorskich, ćwiczeniem dykcji, próbą interpretacji słynnych dzieł. W programie zajęć ujęta została też próba stworzenia własnego scenariusza, zachęcająca dzieci do wejścia w rolę reżysera, scenografa. Zakupione zostały materiały do uszycia kostiumów jak również materiały do przygotowania scenografii. Finałem zajęć było wystawienie sztuki przez grupę uczestniczącą w warsztatach na konferencji kończącej projekt. Zgodnie z założeniem projektu w zadaniu tym brało udział 30 osób.</p> <p>9. Historia Małej Ojczyzny</p> <p>Działanie to miało na celu przybliżenie uczestnikom zajęć historii lokalnej, a także uczenie ich postaw tolerancji i otwartości wobec innych kultur. W 2009 roku zrealizowane zostały wyjazdy do Drohiczyna i Mielnika. Wyjazd do Tykocina i wyprawa szlakiem Tatarów realizowane były w 2010 i pokazały młodym uczestnikom, jakim tygłem kultur jest Podlasie. Permanentna praca z badaczem lokalnej historii powodowała, iż młodzież poznała lokalną historię, nawet tę niedostępną w książkach czy publikacjach. Finałem tej pracy i utrwaleniem rezultatów projektu oraz kształtowaniem efektów dodanych było przygotowanie tablic miejsc godnych upamiętnienia w historii lokalnej społeczności. Na potrzeby realizacji projektu zakupiony został laptop z oprogramowaniem i rzutnik. W zajęciach wzięło udział 19 osób (projekt zakładał 15).</p> <p>10. Zajęcia Karate</p> <p>Zajęcia te pomocne były w rozładowaniu stresu i agresji w sposób pozytywny. Uczestnicy uczyli się panowania nad emocjami, współpracy w grupie, zdrowej rywalizacji oraz planowania swoich działań. Zdobywali kolejne stopnie wtajemniczenia, a także mieli okazję poznać filozofię tej dyscypliny. Na potrzeby tego zadania zakupione zostały napoje dla uczestników oraz pomoce dydaktyczne (karimaty, laski gimnastyczne). W zajęciach karate udział brało 10 osób.</p> <p>11. Zajęcia taneczno-wokalne</p> <p>Zajęcia polegały na rozwijaniu zainteresowań, zamiłowań i uzdolnień artystycznych. Jedna grupa to sekcja taneczno-wokalna, druga zaś to grupa chcąca stworzyć zespół</p>	
--	---	--

	<p>cheerleaders towarzyszący szkolnym sportowcom w ważnych sportowych imprezach. Tworzony był kompleksowy układ taneczny. W ramach działania zakupiony został komplet stroi, materiały dydaktyczne do takiej formy uprawiania sportu oraz magnetofon do SP w Andryjankach. W zajęciach wzięło udział 14 osób.</p> <p>12. Doradztwo edukacyjno-zawodowe</p> <p>Przeprowadzenie zajęć zgodnie z harmonogramem projektu miało miejsce w marcu. Uczniowie ostatnich klas gimnazjum byli uczestnikami sesji indywidualnych doradztwa edukacyjno-zawodowego. Doradca pomagał im wytyczyć ścieżkę edukacyjną, określić ich predyspozycje zawodowe. Niewątpliwie miało to pozytywny wpływ na wybór szkoły, po ukończeniu gimnazjum.</p> <p>13. Sesje grupowe z psychologiem</p> <p>Wsparcie to udzielane było co dwa tygodnie przez trzy godziny. Rozmowy z pedagogiem szkolnym wskazywały na potrzebę dyżurów psychologa w placówce oświatowej. Psychologowie poprzez rozmowę pomagali uczniom w rozwiązywaniu ich problemów i podejmowaniu jak najbardziej odpowiednich decyzji. Z relacji psychologów wynika, iż dużo dzieci chętnie się przed nimi otwierało i uczestniczyło w rozmowie. Zajęcia prowadzone były w ZP w Boćkach jak i w SP w Andryjankach</p> <p>14. Zajęcia matematyczne</p> <p>W ramach tego działania dzieciom udostępniona została forma wsparcia w postaci dodatkowych zajęć z matematyki. Zajęcia prowadzone były w 2 grupach. Na potrzeby tych zajęć zakupiony został zestaw pomocy dydaktycznych. Brało w nich udział 35 osób (projekt zakładał 24).</p> <p>15. Edukacja wczesnoszkolna w szkole wiejskiej</p> <p>Działanie przyczyniło się do dostosowania szkoły w Andryjankach do przyjęcia młodszych dzieci. Szkoła dzięki temu zadaniu dysponuje pomocami edukacyjnymi, jak również toaletą przystosowaną do potrzeb takich dzieci (sedesy i umywalki dla małych dzieci). W zajęciach wzięło udział 10 osób.</p> <p>16. Konferencja kończąca projekt</p> <p>Konferencja kończąca projekt w formie festynu edukacyjnego i służyła kształtowaniu efektów dodanych projektu. Na konferencji został zaprezentowany dorobek</p>	
--	---	--

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

		<p>uczestników zajęć pozalekcyjnych. Dzieci z zajęć taneczno-wokalnych zaprezentowały układy taneczne, uczestnicy zajęć karate pokazali czego nauczyli się na zajęciach, a młodzież uczestnicząca w zajęciach „wychowanie przez sztukę z elementami socjoterapii” wystawiła 2 scenki teatralne. Logopeda, doradcy i psychologowie opowiedzieli o potrzebie i efektach ich pracy z dziećmi. Prowadzący pozostałe zajęcia wraz z dziećmi prezentowali na przygotowanych przez siebie stoiskach to, co zostało zakupione oraz efekty całorocznej pracy z dziećmi.</p> <p>17. Transport dzieci na zajęcia.</p> <p>W gminie Boćki zapewnienie transportu dla dzieci było niezbędne, ponieważ większość dzieci, które uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne mieszka we wsiach rozmieszczonych w całej gminie, bez możliwości dotarcia na proponowane zajęcia. Gmina Boćki była jedną z nielicznych gmin, które w ramach projektu wyrównującego szanse edukacyjne zagwarantowała dowóz dzieci na zajęcia.</p>	
4	<p>Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich Projekt pn. „Profesjonalista w Kulturze – edukacja muzyczna na wsi II”</p>	<p>Stowarzyszenie KLEKOCIANKI zostało założone w 2008 po realizacji przez Gminny Ośrodek Kultury projektu „Profesjonalista w kulturze – edukacja muzyczna na wsi”. Grupa beneficjentów tego projektu wyraziła wole dalszego rozwoju swoich zainteresowań, a także doskonalenia umiejętności, które wcześniej nabyli. Dlatego też narodził się pomysł założenia stowarzyszenia, dzięki któremu grupa zainteresowanych będzie miała możliwość składania projektów i korzystania z możliwości uczestnictwa w szkoleniach współfinansowanych z EFS w ramach POKL. Oddolna inicjatywa edukacyjna mieszkańców wsi skupionych wokół zainteresowań związanych z muzyką jest odpowiedzią na realne potrzeby istniejące w społeczności wiejskiej. Problemem społeczności jest ograniczony dostęp do określonych zasobów edukacyjnych w zakresie podwyższania kwalifikacji i rozwijania umiejętności muzycznych na wsi (szerzej kulturalnych) oraz postępujący zanik zainteresowania lokalną tradycją i kulturą wśród społeczności, a zwłaszcza wśród młodzieży. Partnerem Stowarzyszenia KLEKOCIANKI w projekcie „Profesjonalista w kulturze – edukacja muzyczna na wsi 2” był Gminny Ośrodek Kultury w Boćkach. Używał on zaplecza technicznego do realizacji szkoleń (sale, instrumenty, scena, projektor z ekranem) a także konferencji (sala konferencyjna, stoły, krzesła, sprzęt nagłaśniający, kuchnia). Udostępniał również urządzenia biurowe (faks, telefon, komputer, drukarka). Grupą docelową w projekcie byli mieszkańcy gmin wiejskich, wiejsko – wiejskich oraz miast</p>	<p>49.956,00 zł (dofinansowanie)</p>

Unia Europejska
Fundusz Spójności

		do 25 tysięcy mieszkańców. Wnioskodawca spośród grup docelowych wskazanych w dokumentacji konkursowej wybrał grupę docelową o najszerszym zasięgu. Oddolna inicjatywa edukacyjna poprzez wybór grupy docelowej nie mogła zawęzić się do społeczności działających aktywnie bądź tych działających na rzecz przeciwdziałania marginalizacji. Wsparcie z założenia miało być dostępne szerokiemu gronu mieszkańców terenów wiejskich pragnących podwyższyć swoje umiejętności z zakresu edukacji muzycznej. Celem ogólnym projektu było stworzenie dostępu do określonych zasobów edukacyjnych na wsi w zakresie podwyższania kwalifikacji i rozszerzania wiedzy muzycznej, kulturalnej. Cele szczegółowe projektu to: stworzenie odpowiedniej infrastruktury edukacyjnej z zakresu edukacji muzycznej i podniesienie poziomu wykształcenia muzycznego, stworzenie atrakcyjnej i przystępnej formy edukacji muzycznej i zbudowanie zasobów ludzkich do kultywowania lokalnej kultury i zwyczaju, pobudzenie środowisk lokalnych do zaangażowania na rzecz rozwoju edukacyjnego wsi.	
5	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego Działanie 3.1 Rozwój atrakcyjności turystycznej regionu Projekt pn. „Aktywizacja potencjału turystycznego południowej części województwa podlaskiego poprzez stworzenie sieciowej oferty turystycznej w oparciu o umowę „Białowieża”	Projekt w partnerstwie z Gminą Białowieża i Diecezję Drohiczyńską. W ramach projektu opracowano i ulotki, foldery, 2 edycje kalendarzy, przewodniki turystyczne, nagrano i wydano pocztówki multimedialne, gadżety (torby ekologiczne, kocik turystyczny, koszulki, plecaki, balony promocyjne), przeprowadzono stworzenie i administrowanie strony internetowej projektu, tablice informacyjne, publikacje artykułów informacyjno – promocyjnych w mediach, zorganizowano przyjazdy studyjne dziennikarzy, imprezy typu festyny prezentujące zasoby i atrakcje przyrodnicze i kulturowe	
6	RPO Działanie 2.1, Poddziałanie 2.1.2 Lokalna infrastruktura drogowa. Projekt pn. Przebudowa dróg gminnych w celu konsolidacji z drogami	Przebudowa dróg wynikająca z konieczności ich modernizacji i połączenia z drogami powiatowymi i drogą krajową - Remont dróg w miejscowości Boćki: ul. Grunwaldzkiej, Kątowej, Krótkiej	2.233.188,23 zł

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

	powiatowymi i drogą krajową w Gminie Boćki.	- Przebudowa drogi gminnej do wsi Pasieka - Przebudowa drogi gminnej kol. Andryjanki – Sielc	
7	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Projekt pn. Rewitalizacja centrum miejscowości Boćki w ramach działania: „Odnowa i Rozwój Wsi”	Działania infrastrukturalne w ramach rewitalizacji centrum miejscowości Boćki	354.438,00 zł
8	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Projekt pn. „Przebudowa budynku po byłym Urzędzie Gminy na Centrum Kulturalno – Turystyczne miejscowości Boćki”	Dostosowanie budynku po byłym Urzędzie Gminy na cele utworzenia Centrum Kulturalno-Turystycznego	450.000 zł (dofinansowanie)
9	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, oś 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Projekt pn. „Remont świetlicy w miejscowości Piotrowo Krzywokoły wraz z zakupem wyposażenia”	Remont świetlicy w miejscowości Piotrowo Krzywokoły wraz z zakupem wyposażenia	134.356,27 zł
10	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, oś 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Projekt pn. Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Olszewo,	Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Olszewo, gmina Boćki	123.948,48 zł

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

	gmina Boćki- - w ramach		
11	PROW w ramach działania 413 "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania "Odnowa i rozwój wsi" Projekt pn. Poprawa jakości życia oraz wzrost aktywności społecznej i kulturalnej w miejscowości Boćki poprzez remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Boćki.	Poprawa stanu infrastruktury wykorzystywanej na cele społeczne w zakresie remontu świetlicy wiejskiej i dostosowania do potrzeb mieszkańców	172.145,03 zł
12	PROW w ramach działania 413 "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania "Odnowa i rozwój wsi". Projekt pn. Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Starowieś, gmina Boćki".	Poprawa stanu infrastruktury wykorzystywanej na cele społeczne w zakresie remontu świetlicy wiejskiej i dostosowania do potrzeb mieszkańców	60.103,05
13	PROW – w ramach działania 321: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej. Projekt pn. Rozbudowa z przebudową ujęcia wody w Boćkach ul. Dubieńska	Poprawa stanu infrastruktury sieciowej (wodnej)	1.486.921,75zł
14	PROW – w ramach działania 321: Podstawowe usługi dla	Budowa infrastruktury dotyczącej przydomowych oczyszczalni ścieków	2.965.151 zł (dofinansowanie)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

	gospodarki i ludności wiejskiej. Projekt pn. Budowa przydomowych oczyszczalni w gminie Boćki		
15	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku. Projekt pn. Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Boćki	Celem projektu było unieszkodliwienie 234,090 Mg azbestu	101.647,80 zł
16	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego, działanie: 5.2. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska, dziedzina: ochrona środowiska. Projekt pn. Boćki - Gmina pozytywnej energii. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez montaż kolektorów słonecznych	<p>Beneficjent Inwestycji definiując podstawowe założenia projektu kierował się koniecznością zaspokojenia następujących potrzeb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konieczności szukania alternatywy dla kosztochłonnnych systemów grzewczych; • konieczności eliminowania zanieczyszczenia spowodowanego emisją CO₂; • konieczności dostosowania polityki energetycznej gminy do wymogów unijnych; • konieczności propagowania idei wykorzystywania „czystej” energii – energii odnawialnej; • konieczności edukowania przez działanie w trosce o środowisko naturalne; • konieczności wykorzystywania najnowszych technologii gwarantujących „zysk” ekonomiczny i społeczny. <p>Powodem, dla którego podjęto się realizacji przedsięwzięcia jest również wypełnianie założeń planu ochrony środowiska. Rezultatem projektu jest 315 jednostek wytwarzania energii cieplnej przy wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego</p>	2 495 894.54 zł

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Większość wyżej wskazanych działań znalazła swoją kontynuację w odniesieniu do projektów w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji. Tak wykazana komplementarność czasowa świadczy o długofalowej i konsekwentnej polityce gminy w zakresie działań rewitalizacyjnych, służących dobru społecznemu i rozwojowi społeczno-gospodarczemu.

Przeprowadzone na przestrzeni ostatnich lat działania mające charakter rewitalizacyjny, kontynuowane będą w ramach procesu obecnie prowadzonej rewitalizacji na przestrzeni najbliższego

Unia Europejska
Fundusz Spójności

horyzontu czasowego w latach 2017-2023. Poniższa tabela w formie diagramu Gantt'a, stanowi harmonogram działań w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji Gminy Boćki na lata 2017-2023.

Tabela 72 Harmonogram realizacji projektów w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023

Lp.	Nazwa projektu	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.	"Dostosowanie terenu do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji w centrum miejscowości Boćki przy rzece Nurzec"							
2.	"Utworzenie miejsc spacerowo-rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji wraz z wyposażeniem w niezbędną infrastrukturę"							
3.	"Podnoszenie integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zagospodarowanie terenu Parku w Boćkach"							
4.	: "Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez zagospodarowanie terenów publicznych na cele parkingu dla mieszkańców"							
5.	"Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości poprzez działania szkoleniowe na obszarze rewitalizowanym"							
6.	"Działania prewencyjne podnoszące poziom bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i unikania sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu wśród mieszkańców"							
7.	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Dubnie i Starowsi do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"							

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
8.	"Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Dubno i Starowieś, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"							
9.	" Organizacja rajdu rodzinnego pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki"							
10.	"Plener Plastyczny- zajęcia edukacyjno-kulturalne"							
11.	"Kultura i tradycja - Cykl imprez i spotkań dla mieszkańców"							
12.	"Rozwój kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji poprzez umożliwienie mieszkańcom korzystania ze zdobyczy nowych technologii, w zorganizowanym cyklu spotkań pn. „Wykorzystanie nowoczesnych technologii informatycznych" (questing, program wykorzystujący elementy rzeczywistości wirtualnej)"							
13.	"Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego podnoszenia poziomu kultury fizycznej i integracji społecznej poprzez organizację różnorodnych form spędzania wolnego czasu w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, dzięki realizacji projektu pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch"							
14.	"Wzmocnienie przynależności lokalnej i promocja produktu lokalnego dzięki organizacji różnorodnych form zapewnienia czasu wolnego na terenie funkcjonującej w Sielcu i Nurzcu świetlicy wiejskiej"							

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Nazwa projektu	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
15.	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Sielcu i Nurzcu do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"							
16.	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Śnieżkach i Mołoczach do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"							
17.	"Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowościach Śnieżki i Mołoczki, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"							
18.	"Z ekologią na ty"- cykl spotkań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i zasad ekologii"							
19.	"Szlak budownictwa drewnianego w Boćkach"							
20.	"Z kulturą na Ty- cykl spotkań kulturalno-edukacyjnych"							
21.	"Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych pn. „Sprawni, zdrowi, uśmiechnięci"							
22.	"Budowa instalacji monitoringu na obszarze rewitalizacji"							
23.	"Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę oświetlenia hybrydowego na obszarze rewitalizacji"							
24.	"Wzmocnienie poziomu aktywności mieszkańców poprzez budowę ścieżek rolkowo- rowerowych na obszarze rewitalizacji"							

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Urzędu Gminy Boćki

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Komplementarność źródeł finansowania Programu Rewitalizacji oparta została o zdywersyfikowane źródła finansowania. Należą do nich zarówno środki budżetu gminy, środki dotacyjne z Unii Europejskiej, środki programów rządowych i środki interesariuszy (przedsiębiorców, organizacji pozarządowych). Realizacja zasad polityki spójności na lata 2014-2020 określa kierunek podejmowanych działań, zgodnie z którym także działania rewitalizacyjne wynikające z Programu Rewitalizacji powinny umiejętnie łączyć możliwość wsparcia ze środków EFRR, EFS, wykluczając występowanie podwójnego dofinansowania projektów. Maksymalizacja efektów prowadzonych działań rewitalizacyjnych nastąpi tylko wówczas, jeśli występować będzie efekt synergii w odniesieniu do projektów dofinansowanych w ramach EFRR i EFS.

Dodatkowym elementem synergii źródeł finansowania będzie możliwość korzystania z dofinansowania z instrumentów krajowych, ministerialnych oraz środków podmiotów prywatnych, które poprzez dywersyfikację wpłyną na znaczną poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizowanym. Powyższe przesłanki zostały wypełnione w niniejszym Programie Rewitalizacji poprzez możliwość wykorzystania w realizacji prowadzonych działań i projektów rewitalizacyjnych, różnorodnych źródeł finansowania dedykowanych projektom o charakterze nie inwestycyjnym i inwestycyjnym, wykorzystujących środki UE, środki krajowe, publiczne i środki prywatne.

W rozdziale dotyczącym *Indykatorywnych ram finansowania projektów* wskazano w sposób wyczerpujący planowane źródła finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNA

Komplementarność proceduralna opiera się w zdecydowanej mierze na zarządzaniu programem w trybie partycypacyjnym wszystkich uczestników i interesariuszy. W ramach programu Rewitalizacji przewidziano współdziałanie różnych instytucji oraz spójność przyjętych procedur służących precyzyjnemu i efektywnemu wykonaniu działań związanych z programem. Komplementarność ta zapewniona zostanie przez system zarządzania działający w oparciu o utworzony Zespół ds. Rewitalizacji. System ten zapewni także współuczestnictwo wszystkich interesariuszy prowadzonego procesu rewitalizacji. Wszystkie powyżej wskazane mechanizmy zostały szczegółowo zdefiniowane i opisane w rozdziale *Partycypacja interesariuszy Programu Rewitalizacji* oraz w rozdziale *System Zarządzania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji*.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ XIV. Indykatywne ramy finansowania projektów - źródła finansowania

Przedsięwzięcia i zadania, które zostały zdefiniowane w Programie Rewitalizacji charakteryzuje komplementarność finansowania, rozumiana jako możliwość wzajemnego łączenia środków publicznych i prywatnych. Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 ogłoszonymi przez Ministra Rozwoju z dnia 02.08.2016 r. „Głównym źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych z funduszy UE są środki RPO (EFS i EFRR). Dodatkowym, komplementarnym źródłem ich współfinansowania są środki KPO (EFS, EFRR, FS). Ponadto źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a także pozostałe np. prywatne”.

W ramach tych środków można wyróżnić środki o charakterze komercyjnym w postaci: kredytów i pożyczek, obligacji komunalnych, akcji i dopłat do kapitału. Środki niekomercyjne asygnowane są ze środków wnioskodawcy, budżetu Państwa oraz Środków Unii Europejskiej. W odniesieniu do projektów dotyczących ochrony środowiska istotnym instrumentem wsparcia są środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska czy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Na projekty rewitalizacyjne przewiduje się środki z budżetu państwa z przeznaczeniem na część wkładu krajowego w ramach projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO, stanowiących część kompleksowych, skoordynowanych i terytorialnie skoncentrowanych przedsięwzięć, zgodnie z zakresem wsparcia wynikającym z RPO. Poniższa tabela ilustruje dostępne działania wraz z podziałem środków finansowych.

Tabela 73 Finansowanie projektów w ramach RPO Województwa Podlaskiego

Działanie/poddziałanie
1.5 Wspieranie przedsiębiorczości i zatrudnienia w których rozwój uwarunkowany jest siecią Natura 2000
2.1 Zwiększanie zdolności zatrudnieniowej osób pozostających bez zatrudnienia oraz osób poszukujących pracy, przy wykorzystaniu aktywnej polityki rynku pracy oraz wspieranie mobilności zasobów pracy
2.2 Działania na rzecz równowagi praca – życie
2.3 Wspieranie powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych
2.4 Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian
2.5 Aktywne i zdrowe starzenie się
3.1 Kształcenie i edukacja
3.2 Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr regionu

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Działanie/poddziałanie
5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii
5.3 Efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej
5.4 Strategie niskoemisyjne
7.1 Rozwój działań aktywnej integracji
7.2 Rozwój usług społecznych
7.3 Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego
8.2 Uzupelnienie deficytów w zakresie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej
8.4 Infrastruktura społeczna
8.5 Rewitalizacja
8.6 Inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego
9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020

Projekty inwestycyjne mogą być także finansowane w ramach krajowych Programów Operacyjnych. Wyszczególnienie rodzaju programu wraz z priorytetami inwestycyjnymi zawiera poniższa tabela.

Tabela 74 Priorytety inwestycyjne dotyczące rewitalizacji w ramach Krajowych Programów Operacyjnych

Program Operacyjny	Priorytety Inwestycyjne
	<p>4iii - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym</p> <p>4v - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p> <p>6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego</p> <p>6e (iv) - Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację</p>

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Program Operacyjny	Priorytety Inwestycyjne
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	<p>i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu</p> <p>9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych</p>
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	<p>8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży</p>
Program Operacyjny Polska Wschodnia	<p>4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p>
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	<p>2a Poszerzanie zakresu dostępności łączny szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie prowadzenia nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej</p> <p>2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e- uczenia się, e- włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia</p>

Źródło: Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 02.08.2016 r.

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

W ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023 przewidziano następujące projekty i zdywersyfikowane źródła ich finansowania.

Tabela 75 lista projektów w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023 wraz z podziałem na źródła finansowania

Lp.	Projekt GŁÓWNY czy UZUPEŁNIAJĄCY	Nazwa projektu	Orientacyjny budżet (zł)	Budżet Gminy	EFRR	EFS	Inne źródła (BGK, GOPS, MSWiA, MKiDN, PCPR, środki WFOŚiGW i inne)	Środki prywatne (w tym środki organizacji pozarządowych)
1.	GŁÓWNY	"Dostosowanie terenu do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji w centrum miejscowości Boćki przy rzece Nurzec"	1 000 000,00	50 000,00	850 000,00		100 000,00	
2.	GŁÓWNY	"Utworzenie miejsc spacerowo-rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji wraz z wyposażeniem w niezbędną infrastrukturę"	1 000 000,00	50 000,00	850 000,00		100 000,00	
3.	GŁÓWNY	"Podnoszenie integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zagospodarowanie terenu Parku w Boćkach"	1 000 000,00	50 000,00	850 000,00		100 000,00	
4.	UZUPEŁNIAJĄCY	: "Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez zagospodarowanie terenów publicznych na cele parkingu dla mieszkańców"	500 000,00	25 000,00	400 000,00			75 000,00

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Projekt GŁÓWNY czy UZUPEŁNIAJĄCY	Nazwa projektu	Orientacyjny budżet (zł)	Budżet Gminy	EFRR	EFS	Inne źródła (BGK, GOPS, MSWiA, MKiDN, PCPR, środki WFOŚiGW i inne)	Środki prywatne (w tym środki organizacji pozarządowych)
5.	GŁÓWNY	"Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości poprzez działania szkoleniowe na obszarze rewitalizowanym"	150 000,00	95 %	142 500,00			7 500,00
6.	GŁÓWNY	"Działania prewencyjne podnoszące poziom bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i unikania sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu wśród mieszkańców"	100 000,00	10 000,00		80 000,00		10 000,00
7.	GŁÓWNY	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Dubnie i Starowosi do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"	2 000 000,00	100 000,00	1 900 000,00			
8.	GŁÓWNY	"Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Dubno i Starowieś, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"	150 000,00		142 500,00		7 500,00	

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Projekt GŁÓWNY czy UZUPEŁNIAJĄCY	Nazwa projektu	Orientacyjny budżet (zł)	Budżet Gminy	EFRR	EFS	Inne źródła (BGK, GOPS, MSWiA, MKiDN, PCPR, środki WFOŚiGW i inne)	Środki prywatne (w tym środki organizacji pozarządowych)
9.	GŁÓWNY	" Organizacja rajdu rodzinnego pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki"	150 000,00	7 500,00		142 500,00		
10.	GŁÓWNY	"Plener Plastyczny- zajęcia edukacyjno-kulturalne"	150 000,00	7 500,00		142 500,00		
11.	GŁÓWNY	"Kultura i tradycja - Cykl imprez i spotkań dla mieszkańców"	170 000,00	8 500,00		161 500,00		
12.	GŁÓWNY	"Rozwój kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji poprzez umożliwienie mieszkańcom korzystania ze zdobyczy nowych technologii, w zorganizowanym cyklu spotkań pn. „Wykorzystanie nowoczesnych technologii informatycznych" (questing, program wykorzystujący elementy rzeczywistości wirtualnej)"	100 000,00	5 000,00		95 000,00		

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Projekt GŁÓWNY czy UZUPEŁNIAJĄCY	Nazwa projektu	Orientacyjny budżet (zł)	Budżet Gminy	EFRR	EFS	Inne źródła (BGK, GOPS, MSWiA, MKiDN, PCPR, środki WFOŚiGW i inne)	Środki prywatne (w tym środki organizacji pozarządowych)
13.	GŁÓWNY	"Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego podnoszenia poziomu kultury fizycznej i integracji społecznej poprzez organizację różnorodnych form spędzania wolnego czasu w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, dzięki realizacji projektu pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch”	100 000,00	5 000,00		95 000,00		
14.	GŁÓWNY	"Wzmocnienie przynależności lokalnej i promocja produktu lokalnego dzięki organizacji różnorodnych form wypełnienia czasu wolnego na terenie funkcjonującej w Sielcu i Nurzcu świetlicy wiejskiej”	80 000,00	4 000,00		76 000,00		
15.	GŁÓWNY	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Sielcu i Nurzcu do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji”	1 000 000,00	50 000,00	950 000,00			
16.	GŁÓWNY	"Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Śnieżkach i Mołoczach do potrzeb	600 000,00	30 000,00	570 000,00			

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Projekt GŁÓWNY czy UZUPEŁNIAJĄCY	Nazwa projektu	Orientacyjny budżet (zł)	Budżet Gminy	EFRR	EFS	Inne źródła (BGK, GOPS, MSWiA, MKiDN, PCPR, środki WFOŚiGW i inne)	Środki prywatne (w tym środki organizacji pozarządowych)
		społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"						
17.	GŁÓWNY	"Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowościach Śnieżki i Mołoczki, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"	300 000,00			285 000,00	15 000,00	
18.	GŁÓWNY	"Z ekologią na ty"- cykl spotkań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i zasad ekologii"	60 000,00	3 000,00		57 000,00		
19.	UZUPEŁNIAJĄCY	"Szlak budownictwa drewnianego w Boćkach"	150 000,00	7 500,00		142 500,00		
20.	UZUPEŁNIAJĄCY	"Z kulturą na Ty- cykl spotkań kulturalno-edukacyjnych"	150 000,00	7 500,00		142 500,00		
21.	UZUPEŁNIAJĄCY	„Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych pn. „Sprawni, zdrowi, uśmiechnięci”	80 000,00	4 000,00		76 000,00		
22.	GŁÓWNY	"Budowa instalacji monitoringu na obszarze rewitalizacji"	150 000,00	7 ,00500		142 500,00		

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Lp.	Projekt GŁÓWNY czy UZUPEŁNIAJĄCY	Nazwa projektu	Orientacyjny budżet (zł)	Budżet Gminy	EFRR	EFS	Inne źródła (BGK, GOPS, MSWiA, MKiDN, PCPR, środki WFOŚiGW i inne)	Środki prywatne (w tym środki organizacji pozarządowych)
23.	GŁÓWNY	„Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę oświetlenia hybrydowego na obszarze rewitalizacji”	450 000,00	22 500,00		400 000,00	27 500,00	
24.	GŁÓWNY	„Wzmocnienie poziomu aktywności mieszkańców poprzez budowę ścieżek rolkowo-rowerowych na obszarze rewitalizacji”	2 000 000,00	100 000,00		1 900 000,00		

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie informacji otrzymanych z Urzędu Gminy Boćki.

Większość projektów, zaplanowanych do realizacji do 2023 r. opiera się na montażu finansowym środków własnych Gminy Boćki, środków funduszy unijnych, przede wszystkim pozyskanych z RPO Województwa Podlaskiego 2014-2020 oraz środków pozostałych interesariuszy programu (przedsiębiorców, organizacji pozarządowych). W przypadku braku możliwości dofinansowania projektów w ramach środków unijnych, Gmina Boćki będzie poszukiwała innych, dostępnych źródeł finansowania w postaci kredytów, pożyczek, dotacji państwowych lub finansowania przez inne podmioty zaangażowane w realizację wskazanych w Programie projektów.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ XV. Partycypacja interesariuszy Programu Rewitalizacji - docelowe grupy wsparcia oraz mechanizmy włączenia

1. Partycypacja interesariuszy na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji

Proces prowadzonej Rewitalizacji obszarów znajdujących się w sytuacji kryzysowej, obszarów wymagających wsparcia wymaga aktywnego udziału wielu interesariuszy, dla których wskazany obszar podlegający delimitacji jest obszarem, gdzie kumulują się ich interesy, potrzeby i preferencje. Istotne jest określenie dla tych grup partycypujących w procesie rewitalizacji stopnia zaangażowania, ich roli i poziomu zainteresowania zagadnieniami i problemami, które Program Rewitalizacji definiuje, wyszczególnia i nakreśla sposób ich naprawy.

Poszczególne grupy interesariuszy charakteryzuje różna siła wpływu oraz poziom zaangażowania. Mając na uwadze powyższe przesłanki interesariuszy możemy podzielić na:

- ✓ Interesariuszy kluczowych
- ✓ Interesariuszy - sojuszników interesariuszy kluczowych
- ✓ Interesariuszy wymagających wsparcia
- ✓ Interesariuszy biernych- niezainteresowanych

Wśród interesariuszy kluczowych znajdują się jednostki, organizacje, osoby, które wykazują aktywność w prowadzonych działaniach, którzy zainteresowani są zmianą sytuacji i posiadają znaczną siłę wpływu. Do interesariuszy kluczowych możemy zaliczyć: władze lokalne, przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy. Drugą grupą interesariuszy są tzw. interesariusze – sojusznicy interesariuszy kluczowych, są to interesariusze zainteresowani, ale posiadający mniejszą siłę wpływu, a należą do nich: aktywni mieszkańcy, aktywni właściciele nieruchomości prywatnych, sektor biznesu, fundacje, stowarzyszenia, instytucje kulturalne, edukacyjne, sportowe, Policja.

Interesariusze wymagający wsparcia to interesariusze nieaktywni, którzy posiadają jednak stosunkowo małą siłę wpływu należą do nich: beneficjenci pomocy społecznej, bezrobotni, nieinnowacyjne przedsiębiorstwa. Ostatnią grupą interesariuszy w kontekście siły wpływu i zaangażowania są interesariusze bierni-niezainteresowani o niskiej sile wpływu. Należą do nich: bierni mieszkańcy obszarów rewitalizacji, bierni właściciele nieruchomości prywatnych.

Podczas prowadzonych prac nad opracowaniem Programu Rewitalizacji, na etapie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych na obszarze gminy oraz programowania procesu rewitalizacji, został zapewniony udział i dostęp do informacji dla wszystkich interesariuszy: mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz władz lokalnych. Działania te były zróżnicowane pod względem użytych narzędzi, środków komunikacji, aby zmaksymalizować efektywność dotarcia z informacją do grup docelowych.

W ramach prowadzonych prac nad dokumentem Programu Rewitalizacji wykorzystano następujące narzędzia badawcze:

- Badanie ankietacyjne przeprowadzone wśród mieszkańców i przedsiębiorców

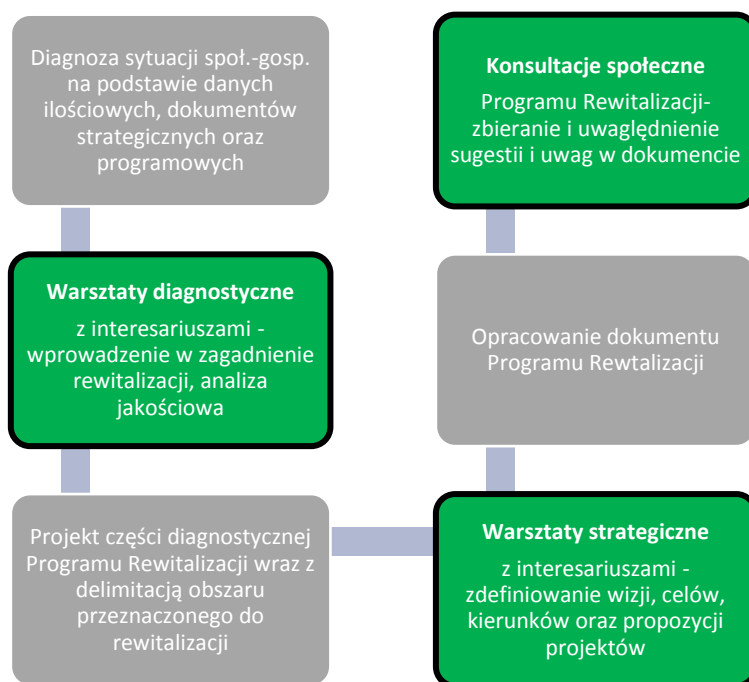
Unia Europejska
Fundusz Spójności

- Warsztaty konsultacyjne z interesariuszami na etapie sporządzania diagnozy czynników kryzysowych w gminie
- Warsztaty konsultacyjne z interesariuszami na etapie konstruowania celów, kierunków, działań i projektów niezbędnych w procesie rewitalizacji
- Konferencja podsumowująca proces rewitalizacji na etapie uchwalonego do realizacji Programu Rewitalizacji

Poszczególne etapy partycypacji interesariuszy w procesie powstawania Programu Rewitalizacji obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 33 Etapy partycypacji interesariuszy w procesie opracowania Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Przeprowadzone badanie ankietacyjne wśród mieszkańców i przedsiębiorców, które było dodatkowym elementem rozpoznania potrzeb interesariuszy w odniesieniu do obszaru poddanego rewitalizacji, stanowiło istotny element podczas prac nad dokumentem Programu Rewitalizacji, umożliwiając zdefiniowanie wniosków dotyczących odczuć interesariuszy i ich preferencji w zakresie poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarach kryzysu w Gminie Boćki.

W ramach prowadzonego procesu rewitalizacji przeprowadzone zostały dwa cykle warsztatów konsultacyjnych. Pierwszy cykl spotkań stanowił istotny element podczas prac nad opracowaniem diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych, zmierzający do wyodrębnienia obszaru zdegradowanego na terenie gminy. Spotkanie konsultacyjne z interesariuszami w ramach pierwszego cyklu odbyło się w dniu: 29.03.2017 r. oraz 30.05.2017 r. Drugi cykl dotyczył zebrania pomysłów działań i projektów oraz celów i kierunków rozwoju dla wyłonionych wcześniej obszarów, które przyjęto do rewitalizacji. Spotkania te posiadały także element edukacyjny, umożliwiający uczestnikom weryfikację ich wiedzy na temat rewitalizacji sensu stricto oraz jej celów i konieczności zaangażowania w proces rewitalizacji

jak najszerzego grona jej uczestników.

Warsztaty konsultacyjne z interesariuszami w ramach drugiego cyklu spotkań odbyły się w dniach: 01.09.2017 r. w Urzędzie Gminy Boćki oraz 07.09.2017 r. w Urzędzie Gminy Boćki oraz w świetlicy wiejskiej w miejscowości Sielc i Nurzec.

Przeprowadzone warsztaty konsultacyjne pozwoliły na poznanie opinii szerokiego grona interesariuszy we wszystkich omawianych sferach dotyczących rewitalizacji, zarówno w kwestiach społecznych, gospodarczych, uwarunkowań przestrzennych czy środowiskowych. Warsztaty konsultacyjne, które nie tylko wprowadzały w meritum zagadnień związanych z prowadzonym procesem rewitalizacji, ale przede wszystkim służyły poznaniu opinii i wniosków interesariuszy, ich potrzeb i deficytów w zakresie poziomu życia na zamieszkiwanym obszarze.

Poza wspomnianymi wyżej formami partycypacji, interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość zapoznania się z problematyką rewitalizacji podczas Festynu Rodzinnego w dniu 18.06.2017 r. oraz Pikniku Społecznego w dniu 02.08.2017 r. i 20.08.2017 r.

W ramach odbywającego się Festynu Rodzinnego, będącego okazją do zaprezentowania umiejętności wokalnych i tanecznych dzieci i młodzieży należących do lokalnej społeczności. Problematyka rewitalizacji została poruszona jako jeden z elementów programu Festynu poprzez zapoznanie uczestników z zagadnieniami dotyczącymi rewitalizacji, a także dzięki przeprowadzonemu konkursowi rysunkowemu z nagrodami pod hasłem „Jak lubię spędzać wolny czas”. Konkurs umożliwił zebranie opinii w zakresie poznania preferencji spędzania wolnego czasu wśród najmłodszej części społeczności lokalnej.

Podczas zorganizowanego Pikniku Społecznego przy Urzędzie Gminy w Boćkach w dniu 02.08.2017 r., i 20.08.2017r. który zorganizowany został jako element promocji prowadzonego procesu rewitalizacji poza atrakcjami dla dzieci i młodzieży (uczestnictwo profesjonalnych animatorów zabaw, zapewnienie dmuchanych urządzeń do zabaw ruchowych, zjeżdżalni dla najmłodszych) rozdane zostały interesariuszom procesu rewitalizacji ankiety konsultacyjne oraz fiszki projektowe, w których uczestnicy pikniku mieli możliwość zgłoszenia propozycji projektów wpływających na poprawę życia społeczno-gospodarczego na obszarze rewitalizacji.

Dnia 01.09.2017 r. przedstawiciele urzędu gminy, mieszkańcy, przedsiębiorcy uczestniczyli w spacerze badawczym na obszarze rewitalizacji (Park, teren wzdłuż rzeki Nurzec, miejsca najczęściej uczęszczane przez mieszkańców). Spacer był okazją do wizji lokalnej w terenie, która umożliwiła zdiagnozowanie największych problemów infrastruktury na obszarze rewitalizacji oraz występujących problemów społecznych, deficytów oraz koniecznych przedsięwzięć poprawiających sytuację społeczną na obszarze rewitalizacji.

W ramach konsultacji społecznych odbyły się dyżury konsultacyjne, w ramach których można było uzyskać pomoc w wypełnianiu fiszek projektowych oraz dokonać zgłoszenia uwag do projektu uchwały. Podczas dyżuru zainteresowani mieszkańcy gminy Boćki mogli skorzystać z pomocy pracowników Urzędu Gminy.

Tabela 76 Kalendarium i problematyka zagadnień poruszanych w ramach spotkań konsultacyjnych w Gminie Boćki w prowadzonym procesie rewitalizacji

Data spotkania	Miejsce spotkania	Interesariusze procesu rewitalizacji	Problemy i wnioski poruszane przez interesariuszy podczas spotkań konsultacyjnych w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji
29.03.2017 r.	Gminny Ośrodek Kultury	Mieszkańcy, radni, przedstawiciele Urzędu gminy Boćki, przedstawiciele GOK i GOPS	Wprowadzenie do zagadnień prowadzonego procesu rewitalizacji. Zebranie opinii dotyczących największych problemów społeczno-gospodarczych na obszarze gminy oraz potrzeb mieszkańców w zakresie podniesienia poziomu życia, możliwości spędzania wolnego czasu, potrzeb kulturalnych, sportowych.
30.05.2017 r.	Urząd Gminy Boćki	Przedstawiciele Urzędu Gminy Boćki, radni, mieszkańcy	Przedstawienie wyników wstępnej diagnozy problemów społecznych w oparciu o dane statystyczne, zaprezentowanie wniosków. Omówienie najważniejszych negatywnych zjawisk społecznych występujących na obszarze analizowanych podobszarów wraz ze wskazaniem możliwości przeprowadzenia działań interwencyjnych.
01.09.2017 r.	Urząd Gminy Boćki	Przedstawiciele Urzędu Gminy Boćki, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Ośrodka Kultury, Szkół, Przedszkoli publicznych, sołtysi	Określenie strategicznych celów rewitalizacji i zebranie propozycji projektów w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji. Poruszenie zagadnień związanych z koniecznością podjęcia interwencji w zakresie zagospodarowania i uporządkowania miejsc ogólnodostępnych dla wszystkich mieszkańców, rozszerzenia oferty kulturalnej i sportowej, podniesienia poziomu integracji mieszkańców oraz potrzeby zmniejszenia niekorzystnych wskaźników związanych z bezrobociem, migracją mieszkańców oraz niskim poziomem ich identyfikacji z miejscem zamieszkania.
07.09.2017 r.	Świetlica wiejska w Sielcu	Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Przedstawiciele organizacji pozarządowych	Dostrzeganym problemem przez interesariuszy obecnych na spotkaniu konsultacyjnym była kwestia braku miejsc społecznej aktywności dla dzieci, młodzieży a także dorosłych mieszkańców. Brak infrastruktury i obiektu, który umożliwi zaspokajanie potrzeb interesariuszy związanych z rozwojem zainteresowań, wzmacnianiem wzajemnej integracji i wykorzystaniem wolnego czasu, w ich opinii to kwestia kluczowa i konieczna do natychmiastowego rozwiązania. Kolejnym równie ważnym zagadnieniem poruszonym na spotkaniu była konieczność umożliwienia mieszkańcom wytwarzania produktów lokalnych obejmujących zarówno produkty spożywcze, ale także rzemiosło artystyczne.
	Urząd Gminy Boćki	Przedstawiciele Urzędu Gminy Boćki, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,	Określenie celów operacyjnych i kierunków działań dla Programu Rewitalizacji jako konsekwencja działań wynikających z wniosków z przeprowadzonej diagnozy kryzysu w Gminie Boćki. Zebranie opinii i sugestii do zawartości projektu Programu Rewitalizacji i zawartych w nim zagadnień.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Data spotkania	Miejsce spotkania	Interesariusze procesu rewitalizacji	Problemy i wnioski poruszane przez interesariuszy podczas spotkań konsultacyjnych w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji
		Gminnego Ośrodka Kultury, Szkół, Przedszkoli publicznych, sołtysi	
	Świetlica wiejska w Nurcu	Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Przedstawiciele organizacji pozarządowych	Brak infrastruktury i obiektu, który umożliwi zaspokajanie potrzeb interesariuszy związanych z rozwojem zainteresowań, wzmacnianiem wzajemnej integracji i wykorzystaniem wolnego czasu, był także poruszany na spotkaniu konsultacyjnym w podobszarze Nurzec. Potrzeba umożliwienia mieszkańcom wytwarzania produktów lokalnych obejmujących zarówno produkty spożywcze, ale także rzemiosło artystyczne oraz kwestie związane z koniecznością podnoszenia umiejętności wykorzystywania Internetu i posługiwania się technologiami IT, były kluczowymi tematami spotkania.

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Rysunek 34 Piknik Społeczny w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Rysunek 35 Spacer badawczy w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023

Źródło: Urząd Gminy Boćki

Rysunek 36 Warsztaty konsultacyjne z interesariuszami w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023

Źródło: Urząd Gminy Boćki

2. Partycypacja interesariuszy na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji

Zainteresowanie pracami nad Programem Rewitalizacji ze strony interesariuszy było umiarkowane. Pamiętając, że w diagnozie sytuacji społecznej w Gminie Boćki uwypuklano problem niskiej aktywności społecznej, należy podjąć systematyczne działania na rzecz większego włączenia interesariuszy w realizację i monitoring programu. Istotne zatem staje się umożliwienie i szeroka zachęta do uczestnictwa dla interesariuszy prowadzonej rewitalizacji podczas wdrażania Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023.

Jednym z elementów partycypacji interesariuszy na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji będzie uczestnictwo w spotkaniach Zespołu ds. Rewitalizacji, którego założenia i kompetencje zostały opisane w rozdziale System zarządzania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji. Interesariusze będą mieli możliwość osobistej wypowiedzi oraz wyrażenia opinii dotyczących przebiegu prac w prowadzonym procesie rewitalizacji, zarówno podczas spotkań Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji jak i poprzez udostępniony na stronie internetowej Urzędu Gminy Boćki formularz uwag do prowadzonego procesu rewitalizacji lub ewentualnie zgłosić nowe propozycje projektów rewitalizacyjnych. Spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji w których uczestniczyć będą przedstawiciele mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji edukacyjnych, kulturalnych, społecznych czy przedstawiciele Urzędu Gminy Boćki, dotyczyć będą nie tylko postępu prac w realizacji Programu Rewitalizacji, ale także umożliwią realną ocenę słuszności podjętych działań lub zaproponowanie zmian, które wpłyną na lepszą efektywność prowadzonego procesu rewitalizacji. Interesariusze Programu Rewitalizacji będą posiadali zatem realny wpływ na kształt prowadzonej rewitalizacji poprzez propozycje zmian czy wprowadzenia do Programu Rewitalizacji nowych projektów rewitalizacyjnych. Sprawozdania ze spotkań Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji podawane będą do publicznej wiadomości poprzez ich zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Boćki w zakładce Rewitalizacja.

Przewiduje się, iż postęp prac i jego wyników w zakresie działań i projektów, których konieczność realizacji została zawarta w opracowanym Programie Rewitalizacji, będzie podawany do publicznej wiadomości w postaci informacji i opracowanych Raportów z realizacji. Proces prowadzonej rewitalizacji będzie zatem transparentny i weryfikowany przez wszystkie zainteresowane strony.

3. Docelowe grupy wsparcia

Program Rewitalizacji Gminy Boćki na lata 2017-2023 jest programem kierowanym do wszystkich interesariuszy, którzy ze względu na swoją działalność zawodową, społeczną lub osobiste powiązania z miastem i gminą są zainteresowani uczestnictwem w programie.

Docelowymi grupami wsparcia w procesie prowadzonej rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji
- mieszkańcy obszarów bezpośrednio objętych przekształceniami materialno-technicznymi
- osoby i rodziny ubogie oraz zagrożone wykluczeniem społecznym
- dzieci i młodzież
- ludzie starsi
- przedsiębiorcy lokalni
- osoby aktywnie spędzające czas wolny, w tym rowerzyści, biegacze, spacerowicze

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- członkowie stowarzyszeń i nieformalnych grup zainteresowań

Znaczącą docelową grupą wsparcia będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji doświadczający trudności materialnych i zagrożeni wykluczeniem społecznym. Osoby te będą adresatami większości zadań projektów zintegrowanych o charakterze społecznym, ale także inwestycyjnym.

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

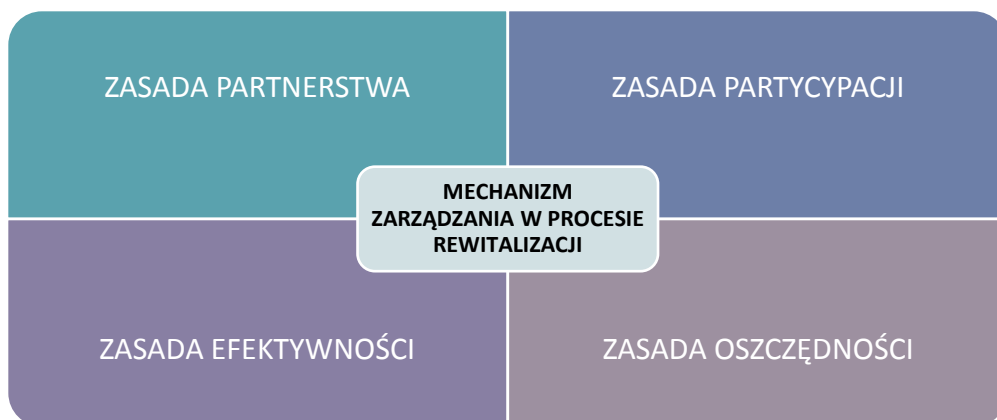
CZĘŚĆ XVI. System zarządzania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji

1. Zarządzanie rewitalizacją i wdrażanie

Znacząca rola opracowanego Programu Rewitalizacji w procesie wyeliminowania obszarów kryzysowych na terenie gminy, które uniemożliwiają jej dynamiczny rozwój, prowadzi do konieczności opracowania systemu zarządzania, wdrażania i monitoringu zawartych w dokumencie działań i projektów. Poza koniecznością korelacji Programu Rewitalizacji z pozostałym, funkcjonującymi w gminie dokumentami strategicznymi i programowymi, dokument stanowi autonomiczny zbiór działań i projektów, wskazanych do realizacji po przeprowadzonej wnikliwej analizie danych, zebranych wniosków i sugestii od interesariuszy podczas przeprowadzonych spotkań oraz warsztatów konsultacyjnych.

Mechanizm zarządzania w procesie rewitalizacji na obszarze Gminy Boćki oparty został na czterech filarach działania, gwarantujących powodzenie założonych celów. Schemat tego mechanizmu prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 37 Schemat mechanizmu zarządzania w procesie rewitalizacji na obszarze Gminy Boćki

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Partnerstwo polega na współuczestnictwie wszystkich interesariuszy całego procesu rewitalizacji na równych prawach, poczynając od wstępnych faz planistycznych, przez najważniejszy etap wdrażania programu po jego ewaluację *post ante*. Zasada partnerstwa jest szczególnie istotna w sytuacji słabej współpracy i aktywności interesariuszy rewitalizacji, jaka ma miejsce na obszarze Gminy Boćki.

Dzięki zasadzie partnerstwa nastąpiła:

- identyfikacja lokalnych liderów zmian
- wzmocnienie współpracy pomiędzy interesariuszami, w tym reprezentującymi organizacje pozarządowe, niezorganizowane grupy mieszkańców i przedstawicieli instytucji publicznych
- wzmocnienie współpracy mieszkańców z urzędem
- identyfikacja miejscowych potencjałów, które mogą wzmocnić proces rewitalizacji
- przezwyciężanie barier wynikających z nieufności oraz konfliktu interesów
- wzrost wiedzy o procesie rewitalizacji i jego promocja
- podział praw i obowiązków partnerów w bieżących działaniach, wywołanych wykonaniem projektów rewitalizacji⁶
- wypracowanie nowych projektów rewitalizacji

Zgodnie z zasadą partycypacji poszczególne grupy partnerów powinny aktywnie zaangażować się w proces rewitalizacji. Proces partycypacji wymaga stałego doskonalenia, ponieważ wpisane są w niego pewne bariery, na przykład ograniczona obecność i z reguły pasywna postawa przedstawicieli środowisk wykluczonych, którzy – jako bezpośredni adresaci wielu projektów rewitalizacji – powinni wyrażać swoje opinie w sprawach bezpośrednio ich dotyczących. Oczekuje się również, że rozszerzanie kręgów partycypacji o nowych interesariuszy spowoduje pojawienie się nowych projektów, szczególnie projektów społecznych.

Mając na uwadze ograniczenia budżetowe nie przewiduje się powołania odrębnego podmiotu do zarządzania procesem rewitalizacji. W Urzędzie Gminy Boćki zostanie wyłoniony zespół pracowników o kluczowych kompetencjach – Zespół ds. Rewitalizacji w komórce merytorycznej w strukturach urzędu. Zespół ds. Rewitalizacji powołany zostanie zarządzeniem Wójta Gminy Boćki bezpośrednio po uchwaleniu przez Radę Gminy Boćki Programu Rewitalizacji.

Podstawowe zadania Zespołu ds. Rewitalizacji przedstawiono na poniższym rysunku.

---

⁶ Na przykład ustalenie harmonogramu korzystania z obiektów, utrzymanie porządku, realizacja programu pracy.

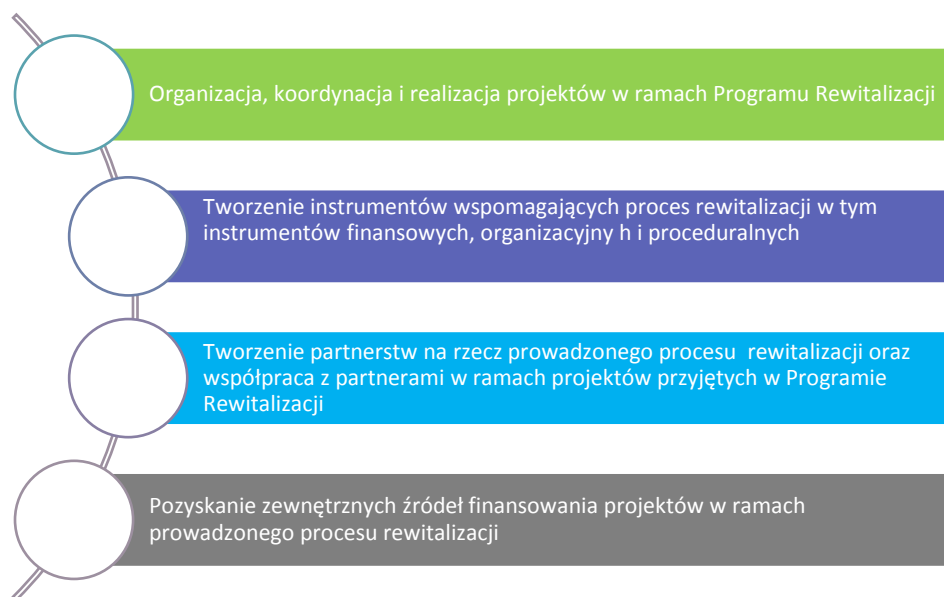
Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 38 Zadania Zespołu ds. Rewitalizacji (komórki merytorycznej w Urzędzie Gminy Boćki)

Źródło: opracowanie Contract Consulting

W skład Zespołu ds. Rewitalizacji wejdą pracownicy Urzędu Gminy Boćki, wyłonieni z pośród następujących referatów Urzędu: Referatu Budownictwa, Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej i Rolnictwa, Referatu Oświaty, Kultury i Spraw Społecznych oraz samodzielnego stanowiska ds. promocji i rozwoju gminy. Planuje się, iż Zespół ds. Rewitalizacji będzie liczył około 10 osób do których należeć będą:

- ✓ Wójt Gminy Boćki, który koordynował i wspierał będzie prace Zespołu ds. Rewitalizacji poprzez działania opiniotwórcze i uczestniczyć w jego spotkaniach
- ✓ Pracownicy Zadaniowi wyłonieni z funkcjonujących w Urzędzie Gminy Boćki komórek organizacyjnych: Referatu Budownictwa, Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej i Rolnictwa, Referatu Oświaty, Kultury i Spraw Społecznych oraz samodzielnego stanowiska ds. promocji i rozwoju gminy, którzy w zakresie swego działania będą mieli przypisane następujące czynności w prowadzonym procesie rewitalizacji:
  - Organizację, koordynację i realizację projektów w ramach Programu Rewitalizacji
  - Monitoring prowadzonych działań i projektów zawartych w Programie Rewitalizacji w kontekście zgodności z założonymi celami i kierunkami
  - Gromadzenie niezbędnych informacji i danych koniecznych w prowadzonym procesie monitoringu
  - Analizę zgromadzonych danych oraz ewentualny wniosek dotyczący konieczności aktualizacji Programu Rewitalizacji wynikającej ze zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych na terenie gminy
  - Prowadzenie działań informacyjnych, promocyjnych, organizacja spotkań konsultacyjnych oraz publikacja opracowanych Raportów Monitoringowych, realizowanych w procesie rewitalizacji

- ✓ Konsultanci w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji wyłonieni zostaną z funkcjonujących na obszarze Gminy jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, a mianowicie instytucji kulturalnych, społecznych, oświatowych oraz organizacji pozarządowych. Do ich kompetencji należeć będzie:
  - Wsparcie prac Pracowników Zadaniowych poprzez działania informacyjne i promocyjne przy pomocy dostępnych kanałów informacji i możliwości kompetencyjnych na terenie reprezentowanych przez siebie instytucji
  - Działania opiniotwórcze w toku prowadzenia procesu rewitalizacji
  - Uczestnictwo w spotkaniach Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji
- ✓ Mieszkańcy Gminy Boćki, którzy uczestniczyć będą w otwartych spotkaniach Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji

Wszelkie decyzje, projekty i zgłoszone wnioski w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji przyjmowane będą poprzez system głosowania, większością głosów, przez Zespół ds. Rewitalizacji składający się z Wójta Gminy Boćki, Pracowników Zadaniowych, Konsultantów i przedstawiciela mieszkańców lokalnej społeczności.

Projekty ujęte w Programie Rewitalizacji z poszczególnych obszarów zagadnień społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych, infrastrukturalnych realizowane będą przez wyznaczony Zespół ds. Rewitalizacji. W zakresie jego kompetencji będzie wdrożenie projektu do realizacji i skuteczne jego zakończenie. Powołany przez Wójta Gminy Zespół gromadzić będzie dane, sprawozdania z realizacji poszczególnych projektów, tak aby wykluczyć możliwe opóźnienia realizacyjne i właściwie koordynować proces rewitalizacji.

MONITORING W PROCESIE REWITALIZACJI

Wytyczne w dokumencie Programu Rewitalizacji kierunki działań, cele niezbędne do realizacji oraz zdefiniowana w sposób wyczerpujący lista projektów koniecznych do realizacji, muszą zostać poddane wewnętrznej kontroli i systemowi monitorowania postępów prac w całym procesie prowadzonej rewitalizacji. Działania te umożliwią osiągnięcie stanu docelowego, który będzie konsekwencją wykonanych zadań zmierzających do wyeliminowania zjawisk i obszarów pozostających w kryzysie. Niezbędne będzie zatem gromadzenie i właściwa interpretacja danych (monitoring), które określać będą, czy niekorzystne zjawisko na danym obszarze zostało wyeliminowane, a prowadzony proces rewitalizacji uznać można za satysfakcjonujący.

W tym celu konieczne jest sporządzanie Raportów Monitoringowych, sporządzanych w cyklu rocznym umożliwiających odpowiedź na pytanie, czy prowadzone działania są wystarczająco skuteczne lub też powinny zostać skorygowane w odniesieniu do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie.

Badanie przebiegu procesu rewitalizacji i ocena założonych celów, dokonywana będzie dzięki wprowadzonej, pomocnej przy ocenie Karty Raportu Monitoringowego, która sporządzana zostanie corocznie przez Zespół ds. Rewitalizacji wyznaczony do realizacji poszczególnych projektów.

Poniżej przedstawiono rekomendowane do monitorowania w cyklu dwuletnim wskaźniki monitoringu **do Programu Rewitalizacji** dla Gminy Boćki na lata 2017-2023 roku oraz wskaźniki monitorowania odnoszące się **do poszczególnych projektów i działań** zawartych w niniejszym Programie Rewitalizacji, które zostały ujęte w poniższych tabelach.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Tabela 77 Wskaźniki monitoringu do Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017- 2023

Wskaźnik	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pozyskania informacji	Wartość wskaźnika 31.12.2016		Wartość wskaźnika grudzień 2023	
Liczba ludności zamieszkałej na terenie obszaru rewitalizacji	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	Boćki Centrum	549	Boćki Centrum	604
			Dubno	157	Dubno	173
			Mołoczki	76	Mołoczki	84
			Nurzec	105	Nurzec	116
			Sielc	190	Sielc	209
			Śnieżki	62	Śnieżki	69
			Starowieś	144	Starowieś	159
Wskaźnik liczby odnotowanych przestępstw na 100 mieszkańców (WSKAŹNIK ŚREDNI DLA GMINY 1,07)	Komisariat Policji	Co 2 lata	Boćki Centrum	1,09	Boćki Centrum	spadek o 10%
			Dubno	-	Dubno	-
			Mołoczki	1,32	Mołoczki	spadek o 10%
			Nurzec	0,95	Nurzec	spadek o 10%
			Sielc	0,53	Sielc	spadek o 10%
			Śnieżki	1,61	Śnieżki	spadek o 10%
			Starowieś	1,39	Starowieś	spadek o 10%
Wskaźnik liczby gospodarstw domowych pobierających zasiłki z tytułu ubóstwa (WSKAŹNIK ŚREDNI DLA GMINY 6,73) * obszar nie posiada znamion kryzysu w odniesieniu do analizowanego wskaźnika	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Co 2 lata	Boćki Centrum	6,74	Boćki Centrum	spadek o 10%
			Dubno	11,46	Dubno	spadek o 10%
			Mołoczki	7,89	Mołoczki	spadek o 10%
			Nurzec	9,52	Nurzec	spadek o 10%
			Sielc	18,42	Sielc	spadek o 10%
			Śnieżki	12,90	Śnieżki	spadek o 10%
			Starowieś	6,94	Starowieś	spadek o 10%

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Wskaźnik	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pozyskania informacji	Wartość wskaźnika 31.12.2016		Wartość wskaźnika grudzień 2023	
Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (WSKAŹNIK ŚREDNI DLA GMINY 4,15)	Powiatowy Urząd Pracy	Co 2 lata	Boćki Centrum	5,83	Boćki Centrum	spadek o 10%
			Dubno	7,69	Dubno	spadek o 10%
			Mołoczki	-	Mołoczki	spadek o 10%
			Nurzec	2,00	Nurzec	spadek o 10%
			Sielc	3,81	Sielc	spadek o 10%
			Śnieżki	5,26	Śnieżki	spadek o 10%
			Starowieś	7,79	Starowieś	spadek o 10%
Liczba organizacji pozarządowych	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	Boćki Centrum	5	Boćki Centrum	6
			Dubno	1	Dubno	2
			Mołoczki	1	Mołoczki	2
			Nurzec	0	Nurzec	1
			Sielc	1	Sielc	1
			Śnieżki	1	Śnieżki	2
			Starowieś	0	Starowieś	1
Liczba budynków wykorzystywanych na cele społeczne wymagająca modernizacji	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	Boćki Centrum	3	Boćki Centrum	0
			Dubno	1	Dubno	0
			Mołoczki	1	Mołoczki	0
			Nurzec	1	Nurzec	0
			Sielc	1	Sielc	0
			Śnieżki	1	Śnieżki	0
			Starowieś	1	Starowieś	0

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 78 Wskaźniki produktu i rezultatu do poszczególnych projektów realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Boćki do roku 2023

Wskaźnik	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość poboru informacji	Wartość wskaźnika styczeń 2017	Wartość wskaźnika grudzień 2023	Projekty wpływające na wartość docelową wskaźnika
1. Cel strategiczny: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE POZIOMU DYSFUNKCJI SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI DZIĘKI DZIAŁANIOM					
liczba zorganizowanych akcji społecznych i imprez kulturalno-sportowych	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	37	P9, P10, P11, P12, P13, P14, P17, P18, P19, P20, P21
Liczba uczestników zorganizowanych akcji społecznych i imprez kulturalno-sportowych, którzy zagospodarowali swój wolny czas	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	570	P9, P10, P11, P12, P13, P14, P17, P18, P19, P20, P21
Liczba projektów i działań edukacyjnych i kulturalnych, adresowanych do różnych grup mieszkańców	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	25	P6, P10, P11, P12, P18, P19, P20
Liczba uczestników projektów i działań edukacyjnych i kulturalnych, adresowanych do różnych grup mieszkańców, którzy nabyli wiedzę lub zagospodarowali swój wolny czas	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	370	P6, P10, P11, P12, P18, P19, P20
Liczba działań dla różnych grup wiekowych w zakresie podniesienia poziomu kultury fizycznej i sportu	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	14	P1, P2, P3, P9, P13, P21, P24
Liczba osób które podniosły swój poziom kultury fizycznej i sportu	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	1 450	P1, P2, P3, P9, P13, P21, P24
Liczba działań dotyczących organizacji czasu wolnego dla mieszkańców	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	44	P6, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P17, P18, P19, P20, P21
Liczba osób którym zapewniono czas wolny	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	720	P6, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P17, P18, P19, P20, P21
Liczba działań podnoszących poziom wiedzy w zakresie bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii,	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	5	P6

Wskaźnik	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość poboru informacji	Wartość wskaźnika styczeń 2017	Wartość wskaźnika grudzień 2023	Projekty wpływające na wartość docelową wskaźnika
alkoholizmowi i unikania sytuacji					
Liczba osób które nabyły wiedzę w zakresie podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i unikania sytuacji	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	50	P6
Liczba działań podnoszących poziom integracji i aktywności społecznej mieszkańców	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	43	P1, P2, P3, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P17, P18, P19, P20, P21, P24
Liczba osób, które podniosły swój poziom integracji i aktywności społecznej	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	1 970	P1, P2, P3, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P17, P18, P19, P20, P21, P24
Liczba działań podnoszących poziom edukacji ekologicznej wśród mieszkańców	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	4	P18
Liczba osób które podniosły swój poziom wiedzy w zakresie edukacji ekologicznej	Urząd Gminy Boćki	Co 2 lata	0	50	P18

Wskaźnik	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pozyskania informacji	Wartość wskaźnika styczeń 2017	Wartość wskaźnika grudzień 2023	Projekty wpływające na wartość docelową wskaźnika
2. Cel strategiczny: POBUDZENIE LOKALNEJ GOSPODARKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE LICZBY AKTYWNI DZIAŁAJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI					
Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	Urząd Gminy Boćki	co 2 lata	0	5	P5

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Wskaźnik	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pozyskania informacji	Wartość wskaźnika styczeń 2017	Wartość wskaźnika grudzień 2023	Projekty wpływające na wartość docelową wskaźnika
Liczba uczestników szkoleń, którzy podnieśli swoje kompetencje zawodowe i przedsiębiorczość	Urząd Gminy Boćki	co 2 lata	0	40	P5

Wskaźnik	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pozyskania informacji	Wartość wskaźnika styczeń 2017	Wartość wskaźnika grudzień 2023	Projekty wpływające na wartość docelową wskaźnika
3. Cel strategiczny: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI POPRZECZ DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE					
Liczba zmodernizowanej infrastruktury niezbędnej dla skutecznego wykorzystywania potencjału rekreacyjnego	Urząd Gminy Boćki	co 2 lata	0	4	P1, P2, P3, P24
Liczba osób, które dzięki zmodernizowanej infrastrukturze rekreacyjnej podniosły swój poziom kultury fizycznej	Urząd Gminy Boćki	co 2 lata	0	1 300	P1, P2, P3, P24
liczba inwestycji zakresie poprawy funkcjonalności i zagospodarowania obiektów publicznych oraz przestrzeni publicznej	Urząd Gminy Boćki	co 2 lata	0	14	P1, P2, P3, P4, P7, P15, P16, P19, P22, P23, P24
Liczba osób korzystających z poprawionych pod względem funkcjonalności i zagospodarowania obiektów publicznych oraz przestrzeni publicznej, którym zapewniono komfort użytkowania obiektu publicznego oraz przestrzeni publicznej	Urząd Gminy Boćki	co 2 lata	0	2 480	P1, P2, P3, P4, P7, P15, P16, P19, P22, P23, P24
Liczba inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	Urząd Gminy Boćki	co 2 lata	0	4	P1, P4, P22, P23
Liczba osób, którym zapewniono bezpieczeństwo poprzez realizację różnych projektów inwestycyjnych w	Urząd Gminy Boćki	co 2 lata	0	1 420	P1, P4, P22, P23

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wskaźnik	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pozyskania informacji	Wartość wskaźnika styczeń 2017	Wartość wskaźnika grudzień 2023	Projekty wpływające na wartość docelową wskaźnika
zakresie podnoszenia poziomu bezpieczeństwa					

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Dane dotyczące wartości powyższych wskaźników będą gromadzone analogicznie, z tych samych źródeł, jak podczas prac nad analizą mierników do diagnozy obszarów kryzysu w niniejszym Programie Rewitalizacji (Urząd Gminy Boćki, Komisariat Policji w Bielsku Podlaskim, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy).

Opracowane i zgromadzone Karty Raportu Monitoringowego, niezbędne dane i mierniki posłużą do opracowania Zbiorczego Raportu Monitoringowego, sporządzanego w cyklu dwuletnim.

Jeżeli analiza danych, gromadzonych mierników ujętych w Zbiorczym Raporcie Monitoringowym wykaże znaczne, odbiegające od głównych założeń Programu Rewitalizacji odchylenia, konieczne będzie sporządzenie jego aktualizacji. Aktualizacja dokumentu poprzedzona będzie zwołaniem otwartego spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji, w którym uczestniczyć będą wszyscy interesariusze Programu Rewitalizacji. Celem spotkania będzie propozycje i omówienie zmian koniecznych do dokonania w dokumencie Programu Rewitalizacji i w konsekwencji w prowadzonym procesie rewitalizacji. Aktualizacja Programu Rewitalizacji przyjęta zostanie Uchwałą Rady Gminy Boćki.

EWALUACJA W PROCESIE REWITALIZACJI

Ewaluacja w kontekście działań rewitalizacyjnych polegać będzie na ocenie i interpretacji zebranych wcześniej danych zawartych w Raporcie Monitoringowym. Prowadzona ewaluacja Programu Rewitalizacji realizowana przez Pracowników Zadaniowych Zespołu ds. Rewitalizacji, stanowić będzie niezbędne narzędzie działań zmierzających do wypełnienia wszystkich ujętych programem celów. Wynikiem przeprowadzonej ewaluacji będzie sporządzany w cyklu dwuletnim - Raport Monitoringowy, którego wyniki będą prezentowane podczas spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji oraz podawane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Urzędu Gminy w zakładce Rewitalizacja.

Rozległy horyzont czasowy prowadzonych działań rewitalizacyjnych na obszarze gminy jest czynnikiem, który powoduje, iż dokument Programu Rewitalizacji ma charakter otwarty i jeżeli z powodu wskazanych wyżej uwarunkowań zajdzie konieczność korekty jego zapisów, aktualizacja dokumentu będzie wymaganą koniecznością.

Narzędziem wykonawczym będzie wówczas powołany Komitet ds. Aktualizacji Rewitalizacji. Dokument aktualizacyjny przyjmowany będzie stosowną Uchwałą Rady Gminy Boćki po wcześniej przeprowadzonych konsultacjach społecznych. Wszystkie dokumenty i informacje związane z prowadzonym procesem rewitalizacji podane zostaną do publicznej wiadomości poprzez dostępne kanały informacyjne.

Poniższy schemat ilustruje etapy monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 39 Etapy monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie Contract Consulting

2. Współpraca z parterami zewnętrznymi, promocja programu

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Podmiot prowadzący proces rewitalizacji dla Gminy Boćki, a w szczególności Zespół ds. Rewitalizacji z Urzędu Gminy, wyznaczony do prac koordynowania, zarządzania, monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji oraz organizacje pozarządowe prowadzące projekty rewitalizacji będą ściśle współpracować z wszystkimi podmiotami, które są związane z działalnością samorządu gminnego i rewitalizacją na Podlasiu, parterami biznesowymi, organizacjami wsparcia, w szczególności z jednostkami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami społecznymi promującymi i działającymi na rzecz włączenia społecznego, wzbogacania działań rewitalizacyjnych, promocji zdrowego trybu życia, wspierania srebrnej ekonomii, wspierania działań poprawiających ład przestrzenny i jakość środowiska. Władze samorządowe Gminy Boćki oraz lokalne instytucje rewitalizacji zaangażują się we współpracę gmin Podlasia, mającą na celu zwiększenie skali działań rewitalizacyjnych i ich efektywności. W zakresie promocji programu przewidziane są następujące działania zdefiniowane na poniższym rysunku.

Rysunek 40 Działania promocyjne na rzecz rewitalizacji

INFORMACJA

- dokumenty dotyczące Programu Rewitalizacji zamieszczone na stronie gminy i BIP urzędu
- artykuły w prasie lokalnej

POPULARYZACJA

- organizacja otwartych spotkań dotyczących postępów w procesie rewitalizacji
- publikacja opracowań dotyczących prowadzonego procesu rewitalizacji
- udostępnianie opracowań naukowych i popularyzatorskich w zakresie procesu rewitalizacji

REKLAMA

- udostępnienie materiałów związanych z rewitalizacją w Gminie Boćki na stronie internetowej powiatu, województwa, na forach rewitalizacyjnych np. w Forum Rewitalizacji, centrach wiedzy

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Źródło: opracowanie Contract Consulting

CZĘŚĆ XVII. Wnioski

Program Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023 wyznacza, w oparciu o diagnozę społeczno-gospodarczą gminy, prace programowe prowadzone w trybie partycypacyjnym:

- obszar zdegradowany na terenie Gminy Boćki, obejmujący 16 podobszarów: Boćki I, Boćki Centrum, Dubno, Krasna Wieś, Mołoczki, Nurzec, Olszewo, Sasiny, Sielc, Solniki, Starowieś, Śnieżki, Wiercień, Wojtki, Wygonowo, Żołocki.
- obszar rewitalizacji, obejmujący 7 obszarów: Boćki Centrum, Dubno, Mołoczki, Nurzec, Sielc, Starowieś, Śnieżki.
- dwie kategorie projektów rewitalizacyjnych:
  - ✓ Projekty główne
  - ✓ Projekty uzupełniające
- wykaz 24 projektów rewitalizacji przewidzianych do realizacji
- lokalne podmioty rewitalizacji:
  - ✓ Zespół ds. Rewitalizacji - zespół wyłoniony spośród pracowników komórki merytorycznie powiązanej z programem – podmiot realizujący program we współpracy z partnerami zewnętrznymi
- zasady organizacji i zarządzania programem
- ramowe zasady i źródła finansowania
- system aktualizacji i monitoringu programu

Na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Boćki, Program Rewitalizacji rekomenduje otwarte podejście do lokalizacji i zasięgu terytorialnego projektów rewitalizacji. Mając na uwadze zidentyfikowane bariery rozwojowe (brak ładu przestrzennego, deficyty w zakresie poziomu funkcjonalności użytkowania placówek o funkcjach społecznych, niedobór i zły stan istniejących przestrzeni publicznych, niski poziom dbałości w zakresie ochrony środowiska naturalnego), potrzeby rewitalizacyjne identyfikowane przez mieszkańców, projekty rewitalizacji powinny elastycznie dostosowywać się do standardów rewitalizacji, do jakich należy ścisła koncentracja zamierzeń rewitalizacyjnych w obszarze rewitalizacji. Wymienione czynniki przemawiają za dostosowaniem infrastruktury publicznej do potrzeb interesariuszy oraz poszerzenie oferty działań w zakresie podniesienia poziomu przedsiębiorczości i umożliwienia urozmaiconego wykorzystania czasu wolnego przez mieszkańców. Projekty społeczne o charakterze wzmacniającym kapitał ludzki i poziom przedsiębiorczości, pozostaną skoncentrowane w obszarze rewitalizacji. Projekty terytorialne o charakterze inwestycyjnym będą realizowane także w obszarze rewitalizacji. Programowaniu rewitalizacji obszarów kryzysowych w Gminie Boćki towarzyszyła idea współtworzenia gminy przez lokalną społeczność, miejscowe instytucje i podmioty, w tym podmioty gospodarcze i lokalne władze samorządowe.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZĘŚĆ XVIII. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) nakłada obowiązek konieczności przedłożenia do uzgodnienia istotnych, strategicznych dokumentów gminy do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Białymstoku. Podczas procedury uzgodnień we wskazanych wyżej instytucjach ocenie podlega charakter działań przewidzianych podczas realizacji celów, kierunków działań i konkretnych projektów, przewidzianych w ramach realizacji założeń dokumentu, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko.

Specyfika działań przewidzianych w dokumencie Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023, który zakłada w znacznej mierze projekty o charakterze społecznym oraz projekty infrastrukturalne dotyczące między innymi zagospodarowania terenów zielonych, remontu obiektów świetlic wiejskich wykorzystywanych na cele społeczno-kulturalne, nie spowodują znaczącego oddziaływania na środowisko i przeprowadzone zostaną w czasie umożliwiającym wykonanie prac organizacyjnych i budowlanych. Program Rewitalizacji dotyczy wydzielonych obszarów jednej gminy. Charakter planowanych działań, ich rodzaj i skala oddziaływania na środowisko nie będą miały znamion oddziaływania znaczącego na środowisko. Działania te nie wyznaczają bowiem ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, ponieważ skupiają się na wykorzystaniu już istniejącej infrastruktury, dopasowaniu projektów do przyjętych założeń budżetowych gminy, możliwości poprawy jej rozwoju społeczno - gospodarczego. Ujęte Programem Rewitalizacji działania i projekty, nie wpływają także w żaden sposób na obszary chronione, nie są bezpośrednio związane z ochroną obszarów Natura 2000.

Wszelkie podejmowane działania, realizujące zamierzone cele, będą analizowane pod kątem potencjalnego zagrożenia dla środowiska. Każda inwestycja będzie posiadała dokumentację techniczną, w której szczegółowo zostanie opisany zakres i rodzaj planowanych działań. Działania te zostaną wykonane z użyciem technik minimalizujących ich wpływ na środowisko naturalne oraz będą wykonywane w porach dnia, które gwarantują najmniejszą możliwą uciążliwość dla otoczenia. Lokalizacja Identyfikacja obszarów problematycznych umożliwi takie poprowadzenie inwestycji, aby jej potencjalny wpływ na środowisko był marginalny.

Program Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023 nie niesie ze sobą możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych. Nie przewidywane są przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko, ale w przypadku podjęcia takich prac zostanie opracowana stosowana dokumentacja (raport oddziaływania na środowisko lub karta informacyjna), w którym zostaną zaproponowane rozwiązania zmniejszające negatywny wpływ projektu. Prace będą wykonywane z poszanowaniem wszystkich wytycznych narzuconych przez odpowiedzialne jednostki ochrony środowiska oraz będą prowadzone w sposób, który uniemożliwia wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi.

Realizacja projektów ujętych w Programie Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023 będzie zatem zgodna z obowiązującymi w świetle prawa, wymogami w zakresie ochrony środowiska.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spis rysunków

Rysunek 1 Elementy procesu rewitalizacji	4
Rysunek 2 Etapy opracowania Programu Rewitalizacji.....	6
Rysunek 3 Schemat analizy diagnostycznej	17
Rysunek 4 Podział Gminy Boćki na podobszary - jednostki pomocnicze	29
Rysunek 5 Wskaźnik koncentracji ludności w odniesieniu do liczby mieszkańców Gminy Boćki-stan na 31.12.2016 r.	33
Rysunek 6 Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców w Gminie Boćki - stan na 31.12.2016 r. ..	35
Rysunek 7 Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	37
Rysunek 8 Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców w Gminie Boćki - stan na 31.12.2016 r.	39
Rysunek 9 Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców Gminy Boćki- stan na 31.12.2016 r.	43
Rysunek 10 Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	46
Rysunek 11 Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową w Gminie Boćki na 100 mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	48
Rysunek 12 Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących świadczenie 500+ w Gminie Boćki na 100 rodzin - stan na 31.12.2016 r.	51
Rysunek 13 Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców w Gminie Boćki - stan na 31.12.2016 r.	54
Rysunek 14 Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	57
Rysunek 15 Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	59
Rysunek 16 Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym- stan na 31.12.2016 r.	61
Rysunek 17 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	68
Rysunek 18 Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej w Gminie Boćki w złym stanie technicznym wybudowanych przed 1989 r. wymagających modernizacji w tym termomodernizacji, do ogółu budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	77
Rysunek 19 Wskaźnik publicznej powierzchni w Gminie Boćki służącej do aktywności społecznej i sportowo-rekreacyjnej- stan na 31.12.2016 r.	80
Rysunek 20 Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	83
Rysunek 21 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca podobszar Boćki Centrum	119
Rysunek 22 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w Dubnie	128
Rysunek 23 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Śnieżki	137
Rysunek 24 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Sielc ..	146
Rysunek 25 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Nurzec	153
Rysunek 26 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Mołoczki	162
Rysunek 27 Dokumentacja fotograficzna przedstawiająca budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Starowieś	169
Rysunek 28. Schematyczne ujęcie wizji efektów rewitalizacji na obszarze rewitalizacji w Gminie Boćki.....	182

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Rysunek 29. Cel główny Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki	184
Rysunek 30 Główne pola interwencji Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023	188
Rysunek 31 Typologia projektów rewitalizacji w Programie Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023	189
Rysunek 32 Schemat dotyczący komplementarności poszczególnych elementów Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023	218
Rysunek 33 Etapy partycypacji interesariuszy w procesie opracowania Programu Rewitalizacji	259
Rysunek 34 Piknik Społeczny w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023	262
Rysunek 35 Spacer badawczy w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023	263
Rysunek 36 Warsztaty konsultacyjne z interesariuszami w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023	263
Rysunek 37 Schemat mechanizmu zarządzania w procesie rewitalizacji na obszarze Gminy Boćki	266
Rysunek 38 Zadania Zespołu ds. Rewitalizacji (komórki merytorycznej w Urzędzie Gminy Boćki)	268
Rysunek 39 Etapy monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji	276
Rysunek 40 Działania promocyjne na rzecz rewitalizacji	277

Spis wykresów

Wykres 1 Analiza porównawcza udziału ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Boćki w odniesieniu do nadrzędnych jednostek terytorialnych- dane za rok 2016	32
Wykres 2. Struktura respondentów ze względu na płeć	87
Wykres 3. Struktura respondentów ze względu na wiek	88
Wykres 4. Struktura respondentów ze względu na stan cywilny	88
Wykres 5. Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia	89
Wykres 6. Struktura respondentów ze względu status zawodowy	90
Wykres 7. Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną	91
Wykres 8. Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Gminie	92
Wykres 9. Struktura respondentów ze względu na zameldowanie lub brak zameldowania na obszarze gminy .	92
Wykres 10 "Który obszar gminy Boćki powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji, ponieważ jest najbardziej problemowy i najtrudniej się tam żyje?"	94
Wykres 11 "Co cechuje wskazany przez Pana/Panią obszar?"	95
Wykres 12 "Proszę wskazać najpoważniejsze problemy społeczne występujące na obszarze wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji: (max 3 odpowiedzi)"	96
Wykres 13 "Proszę wskazać najważniejsze Pana/Pani zdaniem problemy gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne na obszarze wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji (max 4 odpowiedzi)"	97
Wykres 14 „Proszę wskazać, dla których z niżej wymienionych grup społecznych, zagospodarowanie czasu wolnego w zakresie sportu, rekreacji i kultury, wymaga podjęcia natychmiastowych działań?"	99

Spis tabel

Tabela 1 Cele strategiczne i Strategiczne Programy Gospodarcze w Strategii Rozwoju Gminy Boćki 2023 roku .	12
Tabela 2 Liczba ludności w Gminie Boćki w latach 2011-2016	19
Tabela 3 Wskaźnik salda migracji w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016	20
Tabela 4 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016	20
Tabela 5 Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym), w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016	21
Tabela 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, w odniesieniu do danych	

Unia Europejska
Fundusz Spójności

przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016	22
Tabela 7 Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, w odniesieniu do danych przyjętych dla Polski, woj. podlaskiego, powiatu bielskiego i gmin wiejskich powiatu bielskiego, w latach 2011-2016.....	23
Tabela 8 Liczba uczniów w gminie Boćki w poszczególnych typach szkół w latach 2011-2016.....	24
Tabela 9 Wyniki sprawdzianów oraz egzaminów zewnętrznych w Gminie Boćki w odniesieniu do wyników powiatowych oraz wojewódzkich rok 2016/2017 [%]	24
Tabela 10 Lista wydzielonych podobszarów w Gminie Boćki, które przyjęto do delimitacji obszarów zdegradowanych	28
Tabela 11 Wskaźnik koncentracji ludności Gminy Boćki stan na 31.12.2016 r.	33
Tabela 12 Wskaźnik zarejestrowanych zdarzeń w Gminie Boćki na 100 mieszkańców, wg stanu na 31.12.2016 r.	36
Tabela 13 Wskaźnik zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń w Gminie Boćki na 100 mieszkańców, wg stanu na 31.12.2016 r.	38
Tabela 14 Wskaźnik liczby interwencji w związku z przemocą w rodzinie na 100 mieszkańców w Gminie Boćki, wg stanu na 31.12.2016 r.	40
Tabela 15 Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia na 100 mieszkańców Gminy Boćki– stan na 31.12.2016 r.	44
Tabela 16 Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenie z tytułu ubóstwa w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	46
Tabela 17 Wskaźnik liczby osób otrzymujących pomoc żywnościową w Gminie Boćki na 100 mieszkańców- stan na 31.12.2016 r.	48
Tabela 18 Wskaźnik liczby mieszkańców otrzymujących świadczenie 500+ w Gminie Boćki na 100 rodzin - stan na 31.12.2016 r.	51
Tabela 19 Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców w Gminie Boćki - stan na 31.12.2016 r.	54
Tabela 20 Wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	57
Tabela 21 Wskaźnik liczby zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	59
Tabela 22 Wskaźnik liczby osób wykazujących aktywność społeczną (uczestnictwo w zebraniach sołeckich) na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym- stan na 31.12.2016 r.	62
Tabela 23 Wyszczególnienie organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze Gminy Boćki - stan na 31.12.2016 r.	64
Tabela 24 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz rolników prowadzących gospodarstwo rolne w Gminie Boćki na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym - stan na 31.12.2016 r.	68
Tabela 25 Infrastruktura budynków użyteczności publicznej w poszczególnych podobszarach wraz z opisem budynków wymagających modernizacji.....	73
Tabela 26 Wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej w Gminie Boćki w złym stanie technicznym wybudowanych przed 1989 r. wymagających modernizacji w tym termomodernizacji, do ogółu budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	77
Tabela 27 Wskaźnik publicznej powierzchni w Gminie Boćki służącej do aktywności sportowo-rekreacyjnej - stan na 31.12.2016 r.	80
Tabela 28 Wskaźnik występowania wyrobów azbestowych (eternitu) w Gminie Boćki na 100 mieszkańców - stan na 31.12.2016 r.	84
Tabela 29 Zestawienie mierników kryzysu dla Gminy Boćki - opis szczegółowy	105
Tabela 30 Analiza wskaźnikowa obszarów degradacji na terenie Gminy Boćki przeprowadzona w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji.....	107
Tabela 31 Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji.....	116

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOĆKI NA LATA 2017- 2023

Tabela 32 Szczegółowa powierzchnia i ludność obszarów rewitalizacji	116
Tabela 33 Przyczyny degradacji podobszaru rewitalizacji Boćki Centrum	120
Tabela 34 Przyczyny degradacji podobszaru Dubno	130
Tabela 35 Przyczyny degradacji podobszaru Śnieżki.....	138
Tabela 36 Przyczyny degradacji podobszaru Sielc.....	147
Tabela 37 Przyczyny degradacji podobszaru Nurzec.....	154
Tabela 38 Przyczyny degradacji podobszaru Mołoczki	163
Tabela 39 Przyczyny degradacji podobszaru Starowieś	169
Tabela 40 Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji w Gminie Boćki	176
Tabela 41 Odniesienie zdiagnozowanych przyczyn kryzysu do zdefiniowanych celów strategicznych Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki	185
Tabela 42. Cele operacyjne/ kierunki działań Programu Rewitalizacji dla Gminy Boćki na lata 2017-2023	187
Tabela 43 Projekt 1 – GŁÓWNY: "Dostosowanie terenu do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji w centrum miejscowości Boćki przy rzece Nurzec"	190
Tabela 44 Projekt 2 – GŁÓWNY: "Utworzenie miejsc spacerowo-rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji wraz z wyposażeniem w niezbędną infrastrukturę"	191
Tabela 45 Projekt 3 – GŁÓWNY: "Podnoszenie integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zagospodarowanie terenu Parku w Boćkach"	192
Tabela 46 Projekt 4 – UZUPEŁNIAJĄCY: "Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez zagospodarowanie terenów publicznych na cele parkingu dla mieszkańców"	193
Tabela 47 Projekt 5 – GŁÓWNY: "Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości poprzez działania szkoleniowe na obszarze rewitalizowanym"	194
Tabela 48 Projekt 6 – GŁÓWNY: "Działania prewencyjne podnoszące poziom bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i unikania sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu wśród mieszkańców"	195
Tabela 49 Projekt 7 – GŁÓWNY: "Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Dubnie i Starowcu do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"	196
Tabela 50 Projekt 8 – GŁÓWNY: "Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Dubno i Starowieś umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"	196
Tabela 51 Projekt 9 – GŁÓWNY: "Organizacja rajdu rodzinnego pn. „Z obiektywem na rowerze, szlakiem zabytków Gminy Boćki"	197
Tabela 52 Projekt 10 – GŁÓWNY: "Plener Plastyczny- zajęcia edukacyjno-kulturalne"	199
Tabela 53 Projekt 11 – GŁÓWNY: "Kultura i tradycja - Cykl imprez i spotkań dla mieszkańców"	200
Tabela 54 Projekt 12 – GŁÓWNY: "Rozwój kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji poprzez umożliwienie mieszkańcom korzystania ze zdobyczy nowych technologii, w zorganizowanym cyklu spotkań pn. „Wykorzystanie nowoczesnych technologii informatycznych” (questing, program wykorzystujący elementy rzeczywistości wirtualnej)"	201
Tabela 55 Projekt 13 – GŁÓWNY: "Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego podnoszenia poziomu kultury fizycznej i integracji społecznej poprzez organizację różnorodnych form spędzania wolnego czasu w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, dzięki realizacji projektu pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch"	202
Tabela 56 Projekt 14 – GŁÓWNY: "Wzmocnienie przynależności lokalnej i promocja produktu lokalnego dzięki organizacji różnorodnych form wypełnienia czasu wolnego na terenie funkcjonującej w Sielcu i Nurcu świetlicy wiejskiej"	203
Tabela 57 Projekt 15 – GŁÓWNY: "Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Sielcu i Nurcu do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"	204
Tabela 58 Projekt 16 – GŁÓWNY: "Zwiększenie poziomu integracji społecznej poprzez dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej w Śnieżkach i Mołoczkach do potrzeb społecznych dzięki przeprowadzonej modernizacji"	206
Tabela 59 Projekt 17 – GŁÓWNY: "Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej w miejscowości Śnieżki i Mołoczki, umożliwiającej pomoc i aktywizację osób w wieku poprodukcyjnym"	207

Tabela 60 Projekt 18 – GŁÓWNY: "Z ekologią na ty"– cykl spotkań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i zasad ekologii"	208
Tabela 61 Projekt 19 – UZUPEŁNIAJĄCY: "Szlak budownictwa drewnianego w Bockach"	209
Tabela 62 Projekt 20 – UZUPEŁNIAJĄCY: "Z kulturą na Ty- cykl spotkań kulturalno-edukacyjnych"	210
Tabela 63 Projekt 21 – UZUPEŁNIAJĄCY: „Cykl zajęć sportowo-rekreacyjnych pn. „Sprawni, zdrowi, uśmiechnięci”	211
Tabela 64 Projekt 22 – GŁÓWNY: "Budowa instalacji monitoringu na obszarze rewitalizacji"	212
Tabela 65 Projekt 23 – GŁÓWNY: „Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę oświetlenia hybrydowego na obszarze rewitalizacji"	213
Tabela 66 Projekt 24 – GŁÓWNY: „Wzmocnienie poziomu aktywności mieszkańców poprzez budowę ścieżek rolkowo- rowerowych na obszarze rewitalizacji"	214
Tabela 67 Inne działania, poza podstawowymi projektami i przedsięwzięciami, przyczyniające się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk występujących na terenach rewitalizowanych	216
Tabela 68 Komplementarność działań rewitalizacyjnych w ujęciu przestrzennym - miejsce realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji	220
Tabela 69 Powiązania problemów i projektów rewitalizacji wraz z przypisaniem celu do konkretnego projektu w Programie Rewitalizacji dla Gminy Bocki na lata 2017-2023	225
Tabela 70 Powiązania problemów, celów i projektów w Programie Rewitalizacji Gminy Bocki na lata 2017-2023	226
Tabela 71 Projekty o charakterze rewitalizacyjnym zrealizowane w Gminie Bocki w ramach perspektywy finansowania UE na lata 2007-2013	235
Tabela 72 Harmonogram realizacji projektów w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Bocki na lata 2017-2023	245
Tabela 73 Finansowanie projektów w ramach RPO Województwa Podlaskiego	249
Tabela 74 Priorytety inwestycyjne dotyczące rewitalizacji w ramach Krajowych Programów Operacyjnych	250
Tabela 75 lista projektów w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Bocki na lata 2017-2023 wraz z podziałem na źródła finansowania	252
Tabela 76 Kalendarium i problematyka zagadnień poruszanych w ramach spotkań konsultacyjnych w Gminie Bocki w prowadzonym procesie rewitalizacji	261
Tabela 77 Wskaźniki monitoringu do Programu Rewitalizacji dla Gminy Bocki na lata 2017- 2023	270
Tabela 78 Wskaźniki produktu i rezultatu do poszczególnych projektów realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Bocki do roku 2023	272

Spis map

Mapa 1 Obszar zdegradowany w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji w Gminie Bocki	105
Mapa 2 Obszar rewitalizacji wraz z obszarem zdegradowanym w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji w Gminie Bocki	113
Mapa 3 Obszar rewitalizacji w Gminie Bocki	114
Mapa 4 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Bocki Centrum	118
Mapa 5 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Dubno	127
Mapa 6 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Śnieżki	136
Mapa 7 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Sielc	144
Mapa 8 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Nurzec	152
Mapa 9 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Mołoczki	160
Mapa 10 Granice obszaru rewitalizacji – podobszar Starowieś	168

Spis załączników

Załącznik 1 Mapa obszaru rewitalizacji	287
--	-----

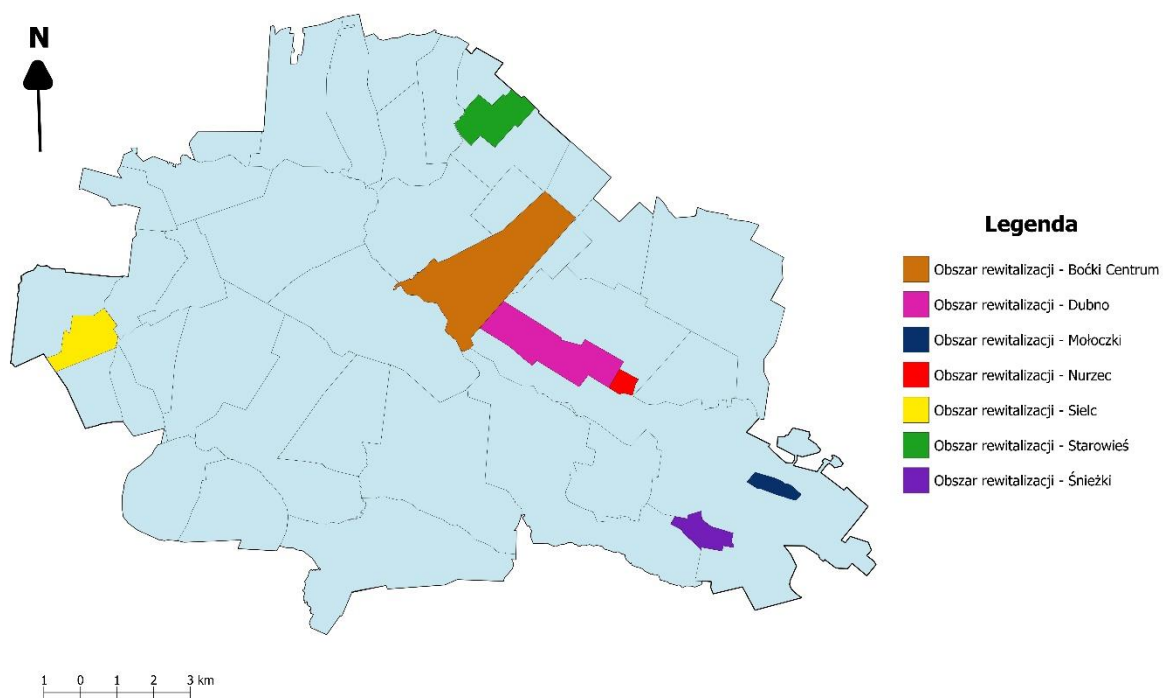
**Fundusze
Europejskie**
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Załącznik 1 Mapa obszaru rewitalizacji

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

